

Jaarverslag 2017

ACKERMANS & VAN HAAREN

Partners for sustainable growth

Jaarverslag 2017

ACKERMANS & VAN HAAREN

Partners for sustainable growth

Overeenkomstig het K.B. van 14 november 2007 betreffende de verplichtingen van emittenten van financiële instrumenten die zijn toegelaten tot de verhandeling op een Belgische gereguleerde markt, dient Ackermans & van Haaren haar jaarlijks financieel verslag verkrijgbaar te stellen voor het publiek. Dit verslag bevat:

- het gecombineerde enkelvoudige en geconsolideerde jaarverslag van de raad van bestuur, opgesteld overeenkomstig artikel 119, laatste lid W.Venn.,
- een verkorte versie van de enkelvoudige jaarrekening, opgesteld overeenkomstig artikel 105 W.Venn., en
- de integrale versie van de geconsolideerde jaarrekening.

De volledige enkelvoudige jaarrekening wordt overeenkomstig de artikelen 98 en 100 W.Venn., samen met het jaarverslag van de raad van bestuur en het verslag van de commissaris, neergelegd bij de Nationale Bank van België. De commissaris heeft met betrekking tot de enkelvoudige en geconsolideerde jaarrekening een goedkeurende verklaring zonder voorbehoud gegeven.

Overeenkomstig artikel 12, §2, 3° van het K.B. van 14 november 2007 verklaren de leden van het executief comité (namelijk Jan Suykens, Tom Bamelis, John-Eric Bertrand, Piet Bevernage, André-Xavier Cooreman, Piet Dejonghe en Koen Janssen) dat, voor zover hen bekend:

- a) de jaarrekeningen vervat in dit verslag, die zijn opgesteld overeenkomstig de toepasselijke standaarden voor jaarrekeningen, een getrouw beeld geven van het vermogen, van de financiële toestand en van de resultaten van Ackermans & van Haaren en de in de consolidatie opgenomen ondernemingen;
- b) het jaarverslag een getrouw overzicht geeft van de ontwikkeling en de resultaten van het bedrijf en van de positie van Ackermans & van Haaren en de in de consolidatie opgenomen ondernemingen, alsmede een beschrijving van de voornaamste risico's en onzekerheden waarmee zij geconfronteerd worden.

Het jaarverslag, de integrale versies van de enkelvoudige en van de geconsolideerde jaarrekening als ook de verslagen van de commissaris over voormelde jaarrekeningen zijn beschikbaar op de website (www.avh.be) en zijn kosteloos en op eenvoudig verzoek verkrijgbaar op het volgende adres:

Inhoud

Missie	6	Real Estate & Senior Care	86
2017 in een oogopslag	8	Extensa	88
Markante feiten 2017	10	Leasinvest Real Estate	91
Jaarverslag	13	Anima Care	94
Woord van de voorzitters	14	HPA	96
Jaarverslag over de enkelvoudige jaarrekening	18	Energy & Resources	98
Jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening	20	SIPEF	100
Verklaring inzake deugdelijk bestuur	29	Sagar Cements	103
Remuneratieverslag	39	Oriental Quarries & Mines	104
Verklaring van niet-financiële informatie	42	NMP	105
Maatschappelijk verantwoord ondernemen	54	Growth Capital	106
Dagelijkse leiding en controle	60	Lexicon	121
Activiteitenverslag	62	Financiële staten	123
Marine Engineering & Contracting	64	Inhoudstafel	125
DEME	66	Geconsolideerde jaarrekening	126
CFE	70	Enkelvoudige jaarrekening	193
A.A. Van Laere	73	Algemene gegevens betreffende de vennootschap en het kapitaal	198
Rent-A-Port	74	Kerncijfers 2017	bijlage
Green Offshore	75		
Private Banking	76		
Delen Private Bank	78		
Bank J. Van Breda & C°	82		
BDM-Asco	85		

Partners for sustainable growth

Missie

ACKERMANS & VAN HAAREN
Partners for sustainable growth

Onze missie is aandeelhouderswaarde creëren door te investeren op lange termijn in een beperkt aantal strategische participaties met internationaal groeipotentieel.

Langetermijnperspectief

- Duidelijke afspraken met participaties rond doelstellingen.
- Verantwoordelijkheid van de participaties voor hun eigen financiële positie.
- Streven naar jaarlijkse groei van de resultaten van elke deelneming en van de groep in haar geheel.
- Focus op groeibedrijven in een internationale context.

Proactieve aandeelhouder

- Betrokken bij selectie van topmanagement en definitie van langetermijnstrategie.
- Permanente dialoog met management.
- Opvolging van en controle op strategische focus, operationele en financiële discipline.
- Actieve steun aan het management voor specifieke operationele en strategische projecten.

Positionering van Ackermans & van Haaren

- Een onafhankelijke gediversifieerde groep.
- Geleid door een ervaren, multidisciplinair managementteam.
- Een gezonde financiële structuur ter ondersteuning van de groei-ambities van de participaties.

Partners for sustainable growth

Partners

- Ackermans & van Haaren is zelf een partnership van bij haar oorsprong.
- Succesvol track record van partnerships met families, co-aandeelhouders en managementteams als basis voor verdere groei.

Sustainable

- Ontwikkeling en groei van de activiteiten op een duurzame wijze, met respect voor mens en maatschappij.
- Transparante rapportering en communicatie, met oog voor financiële evenwichten en discipline.
- Focus op recurrente resultaten en een gestaag groeiend dividend op lange termijn.

Growth

- Een groep van ondernemers die via internationalisatie en innovatie op een recurrente wijze haar ondernemingen wil uitbouwen.
- Focus op 'operational excellence' en de capaciteit om een recurrente, rendabele groei op lange termijn te verwezenlijken.

2017 in een oogopslag

- Goede resultaten van de deelnemingen in combinatie met meerwaarden stuwen de winst van **AvH** naar 302,5 miljoen euro (+35%).
- DEME evenaart haar goed resultaat van 2016 en CFE bevestigt met een mooie winstgroei. De teleurstellende resultaten bij A.A. Van Laere en een minder jaar bij Rent-A-Port verklaren waarom de bijdrage vanuit **'Marine Engineering & Contracting'** daalt in vergelijking tot vorig jaar.
- **'Private Banking'** realiseert een recordjaar. Zowel inzake beheerde vermogens als op het vlak van nettowinst, bereikt Delen Private Bank nieuwe recordhoogtes. Ook Bank J.Van Breda & C° slaagt erin om haar winst licht te verbeteren in een nochtans uitdagende marktomgeving.
- Alle deelnemingen actief in **'Real Estate & Senior Care'** evenaren of verhogen in 2017 hun resultaat. Met een gezamenlijke bijdrage van 54,3 miljoen euro tot de groepswinst overtreffen ze hun sterke prestatie van 2016.
- De winstbijdrage vanuit **'Energy & Resources'** verdubbelt bijna, onder impuls vooral van SIPEF, dat in 2017 flink betere producties realiseert die - in combinatie met een betere verkoopprijs voor palmolie - de basis vormen voor een stijgend operationeel resultaat. De geslaagde uitbreiding van haar plantages gaf ook aanleiding tot het uitdrukken van een (niet-recurrente) herwaarderingsmeerwaarde, waarin het deel van AvH 19,8 miljoen euro bedraagt.
- De bijdrage van **'AvH & Growth Capital'** tot het groepsresultaat valt beperkt uit. AvH blijft in 2018 actief uitkijken naar nieuwe investeringsopportuniteiten.
- AvH **verkocht** in 2017 haar deelnemingen in Nationale Maatschappij der Pijpleidingen (AvH 75%), in Ogeda (AvH 3%) en in Groupe Flo (AvH 23%). Netto meer/minderwaarden leveren per saldo in 2017 een winst op van 17,6 miljoen euro, tegenover een aanzienlijk verlies van 26,8 miljoen euro in 2016.

Nettoresultaat	Eigen vermogen (deel van de groep - voor winstverdeling)	Brutodividend	Markt- kapitalisatie
303 (miljoen euro)	2.972 (miljoen euro)	74 (miljoen euro)	4.862 (miljoen euro)
9,13 (euro per aandeel)	89,70 (euro per aandeel)	2,20 (euro per aandeel)	145,15 (euro per aandeel)

Samenstelling van het geconsolideerd nettoresultaat (deel van de groep)

(€ mio)	2017	2016
■ Marine Engineering & Contracting	90,6	105,2
■ Private Banking	113,9	98,5
■ Real Estate & Senior Care	54,3	46,2
■ Energy & Resources	18,2	9,2
Bijdrage van de kernsectoren	277,0	259,1
Growth Capital	-1,3	2,7
AvH & subholdings	-10,6	-10,8
Netto meer/minderwaarden en waardeverminderingen	17,6	-26,8
Resultaat voor herwaarderingsmeerwaarden	282,7	224,2
Herwaarderingsmeerwaarden	19,8	-
Geconsolideerd nettoresultaat	302,5	224,2

Kerncijfers geconsolideerde balans

(€ mio)	31.12.2017	31.12.2016
Eigen vermogen (deel van de groep - voor winstverdeling)	2.972,2	2.783,1
Nettothesaurie van AvH & subholdings	80,2	68,3

■ Marine Engineering & Contracting
 ■ Private Banking
 ■ Real Estate & Senior Care

■ Energy & Resources
 ■ AvH & Growth Capital

■ België
 ■ Europa
 ■ Rest van de wereld

⁽¹⁾ Gebaseerd op geconsolideerde gegevens 2017, pro forma: alle (exclusieve) controlebelangen integraal, de overige belangen proportioneel

Markante feiten 2017

Meer focus op kleiner aantal participaties bij AvH

- Verkoop van Ogeda (AvH 3%), NMP (AvH 75%) en Groupe Flo (AvH 23%).
- Verkoop A.A. Van Laere aan CFE Contracting.
- Bestemd voor verkoop: BDM-Asco (AvH 50%), OQM (AvH 50%) en Transpalux (AvH 45%).

Bijzonder bestemmingsplan Tour & Taxis goedgekeurd

- Ingebruikname van Herman Teirlinck-kantoorgebouw als Vlaams Administratief Centrum.
- Ontwikkeling residentiële projecten Gloria en Riva.
- Renovatie Gare Maritime voor retail en kantoren.

Record orderboek bij DEME

- Orderboek eind 2017: 3.520 miljoen euro.
- Behaald doch nog niet opgenomen in orderboek: 1.744 miljoen euro.
- Jarenlange focus op uitbouw van offshore wind (GeoSea) stuwt de omzet van DEME tot 2.365,7 miljoen euro.
- Ondanks de gewijzigde activiteitenmix realiseert DEME een EBITDA van 456,2 miljoen euro (19,3%), niettegenstaande tijdelijke terugval in traditionele baggeractiviteit.

Sipef - Jonge palmen

Belangrijke expansie bij SIPEF door overnames Agro Muko en Dendymarker

- Uitbreiding van totaal beplante oppervlakte met 30% tot 71.865 geplante hectaren.
- Herwaarderingsmeerwaarde n.a.v. controleverwerving van SIPEF over PT Agro Muko. Aandeel AvH hierin bedraagt 19,8 miljoen euro.

Ambitieuw investeringsprogramma DEME: uitbreiding vloot met 2 'dual fuel' schepen in 2017

- Hopper dredgers Minerva en Scheldt River in 2017 in gebruik genomen. Aandrijving door LNG vermindert uitstoot van zwavel, NOx en atmosferische deeltjes.
- Totale investering in vernieuwing en uitbreiding van de vloot van 614,2 miljoen euro in 2017 (inclusief acquisitie A2SEA).

DEME - Scheldt River

Verdere uitbreiding van 'senior care'

- Zowel Anima Care (+389 bedden) als Residalya (+158 bedden) bouwen hun netwerk verder uit.

Extensa - Gare Maritime

Succesvol jaar bij Extensa

- Verkoop Herman Teirlinck-gebouw (Tour & Taxis) en succesvolle commercialisatie Cloche d'Or (Luxemburg) vormen de basis van een sterke nettowinst (29,9 miljoen euro).

Geconsolideerd meer dan 40 miljard euro vermogens onder beheer bij Delen Private Bank

- Grootste bruto-inflow ooit bij Delen Private Bank in België.
- Positieve impact van waardeontwikkeling van vermogens bij Delen Private Bank en bij JM Finn.

Resultaatsbijdrage van kernsectoren evenwichtiger gespreid

- 'Real Estate & Senior Care' en 'Energy & Resources' vertegenwoordigen samen meer dan 26% van de bijdrage van de kernsectoren (2016: 21%, 2015: 17%).

Focus op 2 activaklassen en 3 landen door Leasinvest Real Estate

- Verkoop van Zwitserse retailportefeuille en Belgische logistieke portefeuille.
- Focus op retail en kantoren en op Luxemburg, België en Oostenrijk.

CFE (contracting en real estate) turnaround bevestigd

- Sterke stijging bijdrage tot groepsresultaat.
- Hoog niveau van orderboek.

Jaarverslag 2017

ACKERMANS & VAN HAAREN

Partners for sustainable growth

Woord van de voorzitters

Dames en heren aandeelhouders,

De wereldeconomie werd in 2017 gekenmerkt door zeer uiteenlopende feiten en emoties. In de VS leidde de verkiezing van Trump enerzijds tot enige euforie op de beurzen en anderzijds tot wereldwijde vrees voor protectionistische gevolgen van de 'America First' politiek. In Europa heerst er enerzijds onzekerheid over de timing en de gevolgen van de Brexit-stemming en anderzijds hoop op grondige economische hervormingen dankzij o.m. de verkiezing van Emmanuel Macron tot Franse president. Terwijl het IMF haar groeiprognoses positief bijstelt (VSA: 2,7%, Europa: 2,2%) neemt het aantal geopolitieke conflicten of broeihaarden toe.

Tegen deze 'volatiele' achtergrond hebben de kernparticipaties van de AvH-groep solide resultaten gerealiseerd over 2017. Het geconsolideerd nettoresultaat (deel AvH) bedraagt 302,5 miljoen euro, wat een stijging vertegenwoordigt van 35% tegenover 2016 (224,2 miljoen euro). Dit is nog net geen recordresultaat, aangezien in 2006 een netto geconsolideerd resultaat van 307,6 miljoen euro werd behaald, weliswaar dankzij een uitzonderlijke meerwaarde van 150 miljoen euro op de verkoop van Quick Restaurants.

In 2017 vloeit dit groepsresultaat voor 91,5% (277 miljoen euro) voort uit de recurrente bijdrage van de 4 kernsectoren. Dit vertegenwoordigt op zichzelf een groei van 7% t.o.v. 2016 (259 miljoen euro). Deze solide groei is het resultaat van een sterke bijdrage van al deze kernsectoren, waarbij de sterkste groei (+15,6%) en de sterkste bijdrage (41%, of 113,9 miljoen euro) komt van ons 'Private Banking' segment met Delen Private Bank en Bank J.Van Breda & C°.

Waar in 2015 de sectoren 'Marine Engineering' en 'Private Banking' nog 83% vertegenwoordigden van dit 'recurrent' groepsresultaat, is dit over 2017 gedaald tot 74%, en dit niettegenstaande hun eigen goede resultaten. De belangrijkste verklaring ligt in de gestegen bijdrage van de winsten uit 'Real Estate & Senior Care' over 2017, goed voor 54,3 miljoen euro, en de gestegen bijdrage - mede dankzij ons gestegen aandelenpercentage - van SIPEF (15,9 miljoen euro).

De resultaten over 2017 zijn dus niet alleen in absolute termen zeer goed, maar kwalitatief misschien wel de beste ooit dankzij het recurrent karakter van de winst en een evenwichtige spreiding binnen alle kernsectoren.

Het geconsolideerd nettoresultaat werd ook beïnvloed door 2 uitzonderlijke elementen. Enerzijds waren er netto meerwaarden en waardeverminderingen ten belope van 17,6 miljoen euro, bestaande uit meerwaarden uit de verkoop van onze participaties in Groupe Ogeda (13,9 miljoen euro)

en NMP (21,2 miljoen euro). Deze werden deels gecompenseerd (t.b.v. 18 miljoen euro) door uitzonderlijke waardeverminderingen. Het deel van AvH in een herwaarderingsmeerwaarde die SIPEF moest uitdrukken als gevolg van het verwerven van de exclusieve controle over PT Agro Muko leverde bovendien een herwaarderingsmeerwaarde op van 19,8 miljoen euro.

De uitzonderlijke resultaten zijn de reflectie van de strategische prioriteiten die AvH zich gesteld heeft. AvH wil zich nog meer focussen op een beperkt aantal strategische deelnemingen met recurrent groeipotentieel op lange termijn. In dit kader past de strategische en financiële steun die AvH heeft gegeven aan SIPEF in het kader van de acquisities van Agro Muko en Dendymarker, en die t.b.v. 97,1 miljoen USD gefinancierd werd via een kapitaalverhoging. AvH investeerde ongeveer 40 miljoen euro bijkomend in SIPEF en trok haar deelnemingspercentage op tot 30,25%.

In dit kader past tevens de verkoop van A.A. Van Laere aan CFE en de verkoop van NMP aan het Havenbedrijf Antwerpen. Bovendien werd in december ook een akkoord bereikt over de verkoop van BDM-Asco aan de Amerikaanse verzekeringsgroep The Navigators Group. Deze transactie zal pas in 2018 bijdragen tot het resultaat. Eveneens in 2017 werd onze deelneming (3%) in Ogeda samen met alle andere aandeelhouders verkocht aan de Japanse groep Astellas, werd een principiële akkoord bereikt over de verkoop van Transpalux en wordt OQM voortaan als 'bestemd voor verkoop' aangehouden. Aldus vereenvoudigt de groepsstructuur van AvH aanzienlijk door de eliminatie van deze lijnen.

De nettocashpositie van AvH bedraagt per 31 december 2017 80,2 miljoen euro.

De raad van bestuur stelt aan de algemene vergadering voor het dividend te verhogen in lijn met de verhoging van het recurrente resultaat, met 8% tot 2,20 euro per aandeel, hetzij een totaal bedrag van 73.693.188 euro.

DEME realiseerde in 2017 een omzetgroei van 20% tot 2.365,7 miljoen euro (2016: 1.978,2 miljoen euro) met een stabiele EBITDA van 456,2 miljoen euro (2016: 450,1 miljoen euro) en een stabiel nettoresultaat van 155,1 miljoen euro (2016: 155,3 miljoen euro). Niettegenstaande een investeringsprogramma voor 8 nieuwe schepen (capex in 2017 van 614 miljoen euro) bleef de nettoschuldpositie met 296,2 miljoen euro op een zeer behoorlijk niveau.

Deze gunstige ontwikkeling is het resultaat van een strategische beslissing 15 jaar geleden om te geloven en te investeren in het potentieel van offshore wind voor de marine engineering business. GeoSea realiseerde in 2017 een omzet van meer dan 1 miljard euro. DEME wenst haar leidende marktpositie in deze markt te bestendigen door blijvend te investeren in nieuwe schepen (hefeiland Apollo, kabellegschip LivingStone, next generation installatieschip Orion met een liftcapaciteit van 5.000 ton) en door de acquisitie van A2SEA, de specialist op het vlak van de installatie van offshore windturbines.

DEME gelooft sterk in het potentieel van marine engineering en heeft in dit kader 72,5% verworven in G-tec, een geotechnisch en geologisch onderzoeksspecialist.

Inclusief de nog niet definitief bevestigde orders bedraagt het orderboek een historisch niveau van 5.264 miljoen euro, met een sterk gediversifieerd karakter van baggerwerken, offshore maritieme werken en 'natte' burgerlijke bouw.

CFE realiseerde in 2017 een omzet van 710,5 miljoen euro en een nettowinst van 23,9 miljoen euro. Deze nettowinst werd positief beïnvloed door de oplevering van het Kons-project in Luxemburg en de verkoop van het 50%-belang in het Oosteroever-project in Oostende aan onze partner.

Alle onderdelen van CFE realiseerden een positieve bijdrage tot dit resultaat en konden een stijging noteren van hun orderboek. CFE bevestigt hiermee de geslaagde turnaround van haar organisatie en haar activiteiten.

Dit heeft CFE ertoe aangezet de overname te overwegen van A.A. Van Laere. Van Laere heeft weliswaar een teleurstellend jaar 2017 achter de rug, met 4 belangrijke verlieswerven, maar met een nieuw management en een sterk orderboek zal A.A. Van Laere een nieuwe start kunnen nemen onder de vleugels van CFE.

Rent-A-Port had nog weinig beschikbare grondreserves en kende derhalve een zwakker 2017. De geplande investeringen in nieuwe dijkeninfrastructuur moet haar toelaten een nieuwe zone aan te bieden aan nieuwe klanten.

Delen Private Bank en Bank J.Van Breda & C° kenden een recordjaar, zowel qua inflow van nieuwe vermogens als qua resultaat. De toevertrouwde vermogens bedragen gezamenlijk 47.796 miljoen euro, waarvan 43.230 miljoen euro buitenbalansbeleggingen en 4.566 miljoen euro deposito's.

Delen Private Bank beheert per eind 2017 een vermogen van 29.410 miljoen euro. Deze groei realiseert zich vrij evenwichtig tussen de zetels van Antwerpen, Brussel en de regionale zetels van Rumbeke, Gent, Hasselt en Luik. Het succes van deze regionale aanwezigheid heeft Delen Private Bank ertoe aangezet om ook kantoren te openen in Leuven, Namen, Knokke en Geel-Westerlo. De focus op discretionair vermogensbeheer vertaalt zich in een aandeel van 81% in termen van AuM en 92% in termen van aantal rekeningen.

JM Finn beheert in het Verenigd Koninkrijk voor 9.294 miljoen £ aan particuliere vermogens die nu reeds voor 74% discretionair beheerd worden. Oyens & Van Eeghen focust zich nu volledig op haar particulier cliënteel, dat 660 miljoen euro toevertrouwd heeft.

Delen Private Bank realiseerde in 2017 een geconsolideerde nettowinst van 105,8 miljoen euro. Met een eigen vermogen van 678,8 miljoen euro en een Core Tier1-kapitaalratio van 29,3% is de bank zeer sterk gekapitaliseerd.

Ook **Bank J.Van Breda & C°** kende een sterk commercieel jaar. De door cliënten belegde vermogens groeiden met 10% tot 13.743 miljoen euro (2016: 12.449 miljoen euro), waarvan klantendeposito's +8% en buitenbalansproducten +12%. Hiervan is 5,5 miljard euro toevertrouwd aan Delen Private Bank in vermogensbeheer.

Bank J.Van Breda & C° blijft ook haar doelgroepklanten met gepaste kredietverlening (+7%) ondersteunen. Niettegenstaande de lage rente-omgeving een negatieve impact heeft op de rente-inkomsten kon Bank J.Van Breda & C° haar totale opbrengsten toch laten stijgen tot 141,4 miljoen euro (134 miljoen euro in 2016) en de nettowinst tot 39,1 miljoen euro (2016: 37,7 miljoen euro).

Met een eigen vermogen van 538,7 miljoen euro en een Core Tier1-kapitaalratio van 14,2% is ook Bank J.Van Breda & C° een solide gekapitaliseerde bank. Bovendien gebruikt Bank J.Van Breda & C° haar balans alleen ten behoeve van haar cliënteel, is haar kredietactiviteit volledig lokaal en volledig gefinancierd met lokale deposito's. Met een leverage ratio van 8,9% heeft Bank J.Van Breda & C° ook een zeer gezonde balans.

Ook de sector 'Real Estate & Senior Care' realiseerde opnieuw een stijgende contributie tot het AvH groepsresultaat (54,3 miljoen euro t.o.v. 46,2 miljoen euro in 2016).

Leasinvest Real Estate concentreert zich voortaan op 2 activaklassen

(retail en kantoren) en 3 landen (Luxemburg, België, Oostenrijk) met een strategie van actief beheer en gerichte acquisities. Dankzij enkele meerwaarden en de integratie van een nieuwe investering in Luxemburg (Lux Airport) steeg de bijdrage tot 14,9 miljoen euro.

Extensa evenaarde haar resultaat van 2016 met een bijdrage van 29,9 miljoen euro dankzij de oplevering van het Herman Teirlinck-gebouw voor de Vlaamse Administratie op Tour & Taxis, en de goede voortgang van de bouwwerken op de site van Cloche d'Or. Extensa hoopt nu snel de bouwvergunningen te bekommen voor de verdere ontwikkeling van de Gare Maritime en de residentiële zone op Tour & Taxis. De commercialisering van de Gare Maritime kondigt zich zeer beloftevol aan.

In de sector van de ouderenzorg exploiteert **Anima Care** nu 2.010 rusthuisbedden over 20 residenties, en **Residalya** 2.597 bedden gespreid over 34 residenties over heel Frankrijk. Dankzij de dagelijkse toewijding van 1.365 personeelsleden in België en 1.605 personeelsleden in Frankrijk realiseren de beide groepen nu al een gezamenlijke operationele cashflow (voor huurlasten, EBITDAR) van 41,5 miljoen euro en een nettoresultaat van 11,9 miljoen euro (deel AvH: 9,5 miljoen euro). Sinds de start van deze activiteit in 2009 heeft AvH inmiddels reeds voor ongeveer 100 miljoen euro geïnvesteerd in deze sector en voor 278,5 miljoen euro aan bancaire schulden opgenomen in de financiering van het vastgoed en de inrichting.

Zowel Anima Care als Residalya hebben een strategie waarbij zij als exploitant de voorkeur hebben ook het vastgoed van haar residenties in eigendom te houden. Hierin schuilt natuurlijk ook een belangrijke latente meerwaarde.

Misschien wel de belangrijkste gebeurtenis van 2017 heeft zich gerealiseerd op het niveau van **SIPEF**. SIPEF investeerde bijna 200 miljoen USD in de verhoging van haar participatie in Agro Muko en de acquisitie van de Dendymarker-plantage. Deze transacties werden deels gefinancierd via een kapitaalverhoging t.b.v. 97,1 miljoen USD en extra schulden t.b.v. het saldo. De deelneming van AvH in SIPEF bedraagt thans 30,25%.

Met deze acquisities is het areaal gestegen van 55.125 ha tot 71.865 ha, en indien de nieuwe aanplantingen tot volle vrucht zullen gekomen zijn zal 84.326 ha in exploitatie zijn.

Dankzij sterke productiecijfers (+11,2%) en een vrij stabiele palmolieprijs realiseerde SIPEF een omzet van 321,6 miljoen USD en een sterke vrije cashflow, die de nettoschuldpositie kon beperken tot ongeveer 83,7 miljoen USD (t.o.v. 45,1 miljoen USD in 2016).

NMP kende een jaar in lijn met de verwachtingen. Wij zijn verheugd dat wij NMP met het Havenbedrijf Antwerpen een strategische partner hebben kunnen aanreiken die een nieuwe dynamiek kan geven aan het bedrijf.

Binnen het segment '**AvH & Growth Capital**' leverden de bijdragen van de deelnemingen globaal een klein verlies op (-1,3 miljoen euro).

De positieve evoluties bij Mediahuis, Telemond en Turbo's Hoet Groep werden tenietgedaan door de moeilijke gang van zaken bij Distriplus, die geleid heeft tot uitzonderlijke waardeverminderingen, en de opstartproblemen van de Somin-mijn in Mexico bij Manuchar. Hierbij dienen we toch in het bijzonder de transformatie te vermelden bij Corelio/Mediahuis die dankzij de overname van de Telegraaf Media Groep een tweede thuismarkt heeft gecreëerd in Nederland, naast de leidende rol die ze blijft vervullen op de Belgische markt.

De stroomlijning van de 'Growth Capital'-portefeuille schept ruimte bij AvH om zich te interesseren in nieuwe investeringsopportuniteiten waarbij ze zich als 'Partners for sustainable growth' wil positioneren van familiale groepen.

Wij zijn van mening dat de kernparticipaties goed gepositioneerd zijn voor het jaar 2018.

Wij wensen alle medewerkers van de groep, zowel op de Begijnvest als in de groepsmaatschappijen, te danken voor hun inzet en bijdrage tot de succesvolle ontwikkeling van AvH.

19 maart 2018

Luc Bertrand
Voorzitter van de raad van bestuur

Jan Suykens
Voorzitter van het executief comité

Jaarverslag van de raad van bestuur

Geachte aandeelhouder,

Wij hebben de eer u verslag uit te brengen over de activiteiten van onze vennootschap gedurende het afgelopen boekjaar en zowel de enkelvoudige als de geconsolideerde jaarrekening afgesloten op 31 december 2017 ter goedkeuring voor te leggen. De jaarverslagen over de enkelvoudige en de geconsolideerde jaarrekening worden samengevoegd overeenkomstig artikel 119 W.Venn.

I Enkelvoudige jaarrekening

1. Kapitaal en aandeelhouderschap

Tijdens het afgelopen boekjaar hebben zich geen wijzigingen voorgedaan in het kapitaal van de vennootschap. Het geplaatst kapitaal bedraagt 2.295.278 euro en wordt vertegenwoordigd door 33.496.904 aandelen, zonder vermelding van nominale waarde. Alle aandelen zijn volledig volgestort. In het kader van het aandelenoptieplan werden 46.000 opties toegekend in 2017. De per 31 december 2017 toegekende en nog niet uitgeoefende opties geven gezamenlijk recht op verwerving van 311.000 aandelen Ackermans & van Haaren (0,93%). De vennootschap heeft op 31 oktober 2008 een transparantiemelding ontvangen in het kader van de overgangsregeling van de Wet van 2 mei 2007 waarbij Scaldis Invest NV, samen met Stichting Administratiekantoor 'Het Torentje', haar deelnemingspercentage heeft meegedeeld. De relevante gegevens van deze transparantiemelding kunnen geraadpleegd worden op de website van de vennootschap (www.avh.be).

2. Activiteiten

Voor een overzicht van de voornaamste activiteiten van de groep tijdens het boekjaar 2017, verwijzen wij naar het Woord van de voorzitters (pag. 15) en naar de Markante feiten (pag. 10).

3. Toelichting bij de enkelvoudige jaarrekening

3.1 Financiële toestand per 31 december 2017

De enkelvoudige jaarrekening is opgesteld overeenkomstig de Belgische boekhoudwetgeving. Het balanstotaal bedraagt eind 2017 2.735 miljoen euro, een stijging ten opzichte van vorig jaar (2016: 2.537 miljoen euro). De activa bestaan uit 10 miljoen euro materiële vaste activa (voornamelijk het kantoorgebouw gelegen aan de Begijnenvest en Schermersstraat te Antwerpen), 49 miljoen euro geldbeleggingen en 2.618 miljoen euro financiële vaste activa. Aan de passiefzijde van de balans leiden het boeken van het dividend van 74 miljoen euro en de winst van het boekjaar van 263 miljoen euro per saldo tot een eigen vermogen van 1.869 miljoen euro (2016: 1.680 miljoen euro). In dit bedrag wordt geen rekening gehouden met latente meerwaarden die in de

portefeuille van Ackermans & van Haaren en groepsvennootschappen aanwezig zijn. In 2017 bestonden de financiële schulden op korte termijn voor het overgrote deel uit financiële schulden aangegaan ten opzichte van AvH Coordination Center, een vennootschap die integraal deel uitmaakt van de groep en die de rol van interne bank van de groep vervult. De overige schulden bevatten reeds de aan de gewone algemene vergadering voorgestelde winstverdeling over het boekjaar 2017. Ackermans & van Haaren kocht in de loop van 2017 191.338 eigen aandelen in en verkocht er 183.359. Deze bewegingen kaderden zowel in de uitvoering van het aandelenoptieplan als van de liquiditeitsovereenkomst met Kepler Cheuvreux die op 1 juli 2013 in voege trad.

3.2 Bestemming van het resultaat

De raad van bestuur stelt voor het resultaat (in euro) als volgt te bestemmen:

Overgedragen winst van het vorige boekjaar	1.484.102.972
Winst van het boekjaar	263.484.342
Totaal te bestemmen	1.747.587.313
Toevoeging aan de wettelijke reserve	0
Toevoeging aan de onbeschikbare reserves	18.456.244
Toevoeging aan de beschikbare reserves	0
Vergoeding van het kapitaal	73.693.189
Tantièmes	590.000
Over te dragen winst	1.654.847.881

De raad van bestuur stelt voor een dividend uit te keren van 2,20 euro bruto per aandeel. Na inhouding van roerende voorheffing (30%) bedraagt het net-dividend 1,54 euro per aandeel. Indien de gewone algemene vergadering dit voorstel goedkeurt, zal het dividend betaalbaar worden gesteld vanaf 1 juni 2018. Na deze bestemming bedraagt het eigen vermogen 1.868.914.660 euro en is het als volgt samengesteld:

Kapitaal	
Geplaatst	2.295.278
Uitgiftepremies	111.612.041
Reserves	
Wettelijke reserve	248.081
Onbeschikbare reserves	36.996.517
Belastingvrije reserves	0
Beschikbare reserves	62.914.863
Overgedragen winst	1.654.847.881
Totaal	1.868.914.660

3.3 Vooruitzichten

De resultaten van het lopende boekjaar zullen, zoals in voorgaande jaren, in belangrijke mate afhangen van de dividenden die door groepsvennootschappen worden uitgekeerd en van de verwezenlijking van eventuele meer- of minderwaarden.

4. Belangrijke gebeurtenissen na afsluiting van het boekjaar

Sinds de afsluiting van het boekjaar 2017 hebben er zich geen belangrijke gebeurtenissen voorgedaan die de ontwikkeling van de vennootschap aanmerkelijk kunnen beïnvloeden, uitgezonderd deze vermeld in II.3 hierna.

5. Onderzoek en ontwikkeling

De vennootschap heeft geen werkzaamheden op het gebied van onderzoek en ontwikkeling ondernomen.

6. Financiële instrumenten

Binnen de groep kan gebruik worden gemaakt van financiële instrumenten voor risicobeheersing. Het betreft dan met name financiële instrumenten die het risico van wijzigende interestvoeten of wisselkoersen beheersen. De tegenpartijen van deze financiële instrumenten zijn uitsluitend vooraanstaande banken. Eind 2017 had Ackermans & van Haaren, noch enige andere integraal geconsolideerde deelneming binnen het segment 'AvH & Growth Capital', dergelijke instrumenten uitstaan.

7. Mededelingen

7.1 Toepassing van artikel 523 van het Wetboek van Vennootschappen

In 2017 diende geen toepassing gemaakt te worden van de belangenconflictenregeling van artikel 523 W.Venn.

7.2 Bijkomende vergoeding commissaris

Overeenkomstig artikel 134, §§2 en 4 W.Venn. delen wij u mee dat er een bijkomende vergoeding werd betaald van 5.100 euro (excl. btw) aan Ernst & Young Tax Consultants voor fiscale adviezen.

7.3 Inkoop of vervreemding van eigen aandelen

Op 13 november 2017 heeft de buitengewone algemene vergadering de raad van bestuur van Ackermans & van Haaren gemachtigd om eigen aandelen in te kopen binnen welbepaalde koersvorken en dit gedurende een periode van 5 jaar. Tijdens het boekjaar 2017 heeft Ackermans & van Haaren 191.338 eigen aandelen ingekocht zowel met het oog op de dekking van haar verbintenissen in het kader van het aandelenoptieplan (71.000 aandelen) als in het kader van haar liquiditeitsovereenkomst met Kepler Cheuvreux. Meer details hierover zijn terug te vinden in de financiële staten (pag. 181-182).

Rekening houdend met de verkoop van 183.359 aandelen is de situatie per 31 december 2017 als volgt:

Aantal eigen aandelen	362.257 (1,08%)
Fractiewaarde per aandeel	0,07
Gemiddelde prijs per aandeel	102,03
Totale investeringswaarde	36.961.764

7.4 Mededeling op grond van de wet op de openbare overnamebiedingen

Bij brief van 18 februari 2008 heeft Scaldis Invest de vennootschap een mededeling verstuurd, opgesteld overeenkomstig artikel 74, §7 van de wet van 1 april 2007 op de openbare overnamebiedingen. Uit deze mededeling blijkt dat Scaldis Invest 33% van de effecten met stemrecht bezit van Ackermans & van Haaren en dat Stichting Administratiekantoor 'Het Torentje' de uiteindelijke controle heeft over Scaldis Invest.

7.5 Beschermingsconstructies

De buitengewone algemene vergadering heeft op 13 november 2017 de machtiging aan de raad van bestuur hernieuwd om, in geval van openbaar overnamebod op de effecten van Ackermans & van Haaren, tot kapitaalverhoging over te gaan onder de voorwaarden en binnen de grenzen van artikel 607 W.Venn.

De raad van bestuur kan van deze machtiging gebruik maken, indien de kennisgeving van de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten (FSMA) aan de vennootschap, dat haar is kennis gegeven van een openbaar overnamebod, niet later dan drie jaar na de datum van voormelde buitengewone algemene vergadering plaatsvindt, d.i. 13 november 2020.

De raad van bestuur is tevens gemachtigd gedurende een periode van drie jaar vanaf de bekendmaking in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad (d.i. tot 13 december 2020) om aandelen van de vennootschap te verkrijgen of te vervreemden wanneer zulks noodzakelijk zou zijn om te voorkomen dat de vennootschap een ernstig en dreigend nadeel zou lijden.

II Geconsolideerde jaarrekening

1. Risico's en onzekerheden

Dit hoofdstuk beschrijft in algemene bewoordingen enerzijds de risico's waarmee Ackermans & van Haaren wordt geconfronteerd als internationale investeringsmaatschappij en anderzijds de operationele en financiële risico's verbonden aan de verschillende segmenten waarin zij actief is (hetzij rechtstreeks, hetzij onrechtstreeks via haar deelnemingen).

Het executief comité van Ackermans & van Haaren is verantwoordelijk voor de voorbereiding van een kader van interne controle en risicobeheer dat ter goedkeuring wordt voorgelegd aan de raad van bestuur. De raad van bestuur is bevoegd voor de beoordeling van de implementatie van dit kader, rekening houdend met de aanbevelingen van het auditcomité. Minstens eenmaal per jaar evalueert het auditcomité de systemen van interne controle die het executief comité heeft uitgewerkt om zich ervan te vergewissen dat de voornaamste risico's behoorlijk werden geïdentificeerd, gemeld en beheerd. De dochtervennootschappen van Ackermans & van Haaren zijn verantwoordelijk voor het beheer van hun eigen operationele en financiële risico's. Deze risico's, die variëren naargelang de sector, worden niet centraal beheerd op het niveau van Ackermans & van Haaren. De managementteams van de betrokken dochtervennootschappen rapporteren aan hun raad van bestuur of auditcomité over hun risicobeheer.

Risico's op het niveau van Ackermans & van Haaren

Strategisch risico

Het doel van Ackermans & van Haaren is aandeelhouderswaarde te creëren door te investeren op lange termijn in een beperkt aantal strategische participaties. De beschikbaarheid van opportuniteiten voor investeringen en desinvesteringen is echter onderhevig aan macro-economische, politieke en sociale omstandigheden. De verwezenlijking van de doelstelling kan negatief worden beïnvloed door moeilijkheden bij het identificeren of financieren van transacties of bij de overname, integratie of verkoop van deelnemingen.

De definitie en de uitvoering van de strategie van de deelnemingen is eveneens afhankelijk van deze macro-economische, politieke en sociale omstandigheden. Door als proactieve aandeelhouder te focussen op lange termijn waardecreatie en op het behoud van operationele en financiële discipline, tracht Ackermans & van Haaren deze risico's zo veel mogelijk te beperken.

Ackermans & van Haaren werkt in verschillende deelnemingen samen met partners. Bij Delen Private Bank bijvoorbeeld wordt de controle gedeeld met de familie Jacques Delen. Strategische beslissingen vereisen het voorafgaandelijk akkoord van beide partners. In bepaalde deelnemingen bezit Ackermans & van Haaren een minderheidsbelang. De verminderde controle, die daaruit kan voortvloeien, zou tot relatief meer risico's kunnen leiden, maar wordt zoveel als mogelijk opgevangen door een nauwe samenwerking met, en een actieve vertegenwoordiging in, de raad van bestuur van de betrokken deelnemingen.

Risico gerelateerd aan de beursnotering

Ingevolge haar notering op Euronext Brussels is Ackermans & van Haaren onderworpen aan bepalingen op het vlak van o.m. informatieverplichtingen, transparantiemeldingen, openbare overnamebiedingen, deugdelijk bestuur en misbruik van voorwetenschap. Ackermans & van Haaren besteedt de nodige aandacht aan de opvolging en naleving van deze vaak wijzigende wet- en regelgeving.

De volatiliteit op de financiële markten heeft een invloed op de waarde van het aandeel van Ackermans & van Haaren en van een aantal van haar geno-

teerde deelnemingen. Zoals hoger vermeld, streeft Ackermans & van Haaren naar een systematische creatie van aandeelhouderswaarde op lange termijn. Koersschommelingen op korte termijn en de daaraan verbonden speculatie kunnen leiden tot een tijdelijk afwijkend risicoprofiel voor de aandeelhouder.

Liquiditeitsrisico

Ackermans & van Haaren heeft voldoende middelen ter beschikking om haar strategie uit te voeren en streeft naar een positie zonder netto financiële schulden. De dochtervennootschappen zijn verantwoordelijk voor hun eigen schuldfinanciering, met dien verstande dat Ackermans & van Haaren in principe geen kredietlijnen of zekerheden verschaft aan of ten behoeve van haar deelnemingen. De externe financiële schulden van 'AvH & subholdings' komen hoofdzakelijk overeen met de door Ackermans & van Haaren uitgegeven thesauriebewijzen (commercial paper-programma).

Ackermans & van Haaren beschikt over bevestigde kredietlijnen van verschillende banken met wie zij op lange termijn samenwerkt, en die de uitstaande commercial paper-verplichtingen ruim overtreffen. De raad van bestuur is van oordeel dat het liquiditeitsrisico eerder beperkt is.

Risico's op het niveau van de participaties

Marine Engineering & Contracting

De operationele risico's van dit segment zijn vooral verbonden aan de uitvoering van vaak complexe aannemingswerken te land en op het water en hebben o.m. betrekking op: het technisch ontwerp van de projecten en de integratie van nieuwe technologieën; de bepaling van de prijs bij aanbesteding met, in geval van afwijking, de mogelijkheid of onmogelijkheid om zich in te dekken tegen meerkosten en prijsverhogingen; de prestatieverplichtingen (naar kost, conformiteit, kwaliteit, uitvoeringstermijn) met de rechtstreekse en onrechtstreekse gevolgen die daaraan verbonden zijn; het tijdsverschil tussen de offerte en de effectieve uitvoering; de evolutie van het reglementair kader; en de relaties met onderaannemers, leveranciers en partners. Binnen nieuwe markten zoals de ontwikkeling van concessies voor windmolenparken worden de bedrijven geconfronteerd met een nog niet gestabiliseerd reglementair kader, de technologische evoluties en het vermogen om deze grootschalige projecten te financieren. Om deze risico's het hoofd te kunnen bieden, werken de verschillende participaties met gekwalificeerde en ervaren medewerkers. Door deelname aan risico- en auditcomités bij DEME, CFE en A.A. Van Laere volgt Ackermans & van Haaren de operationele risico's op de voornaamste projecten op vanaf de tenderfase.

De bouw- en baggersector is typisch onderhevig aan conjuncturele bewegingen. De markt van grote traditionele infrastructuurbaggerwerken kan sterke cyclische schommelingen ondergaan, zowel op nationaal als internationaal vlak. Het investeringsbeleid van zowel private opdrachtgevers (bv. petroleummaatschappijen of mijnbouwgroepen) als lokale en nationale overheden wordt hierdoor immers beïnvloed. Aangezien DEME, CFE en Rent-A-Port actief zijn in landen zoals Oman, Qatar, Vietnam, Tsjaad en Nigeria, zijn ze blootgesteld aan politieke risico's. Hier gelden in de eerste plaats kredietverzekering, persoonlijke relaties en een sterk lokaal netwerk als belangrijkste factoren van risicomanagement.

DEME is in belangrijke mate actief buiten de eurozone en loopt daardoor een wisselkoersrisico. DEME dekt zich in regel in tegen wisselkoersschommelingen of gaat over tot termijnverkoop van vreemde valuta's. Ook bepaalde materialen of grondstoffen, zoals brandstof, worden ingedekt. Bij CFE bevinden de meeste activiteiten zich binnen de eurozone, doch desgevallend wordt getracht de blootstelling aan de fluctuaties van vreemde valuta te beperken. Hoewel Rent-A-Port vooral actief is in landen buiten de eurozone, wordt het vooral aan de USD blootgesteld aangezien de meeste commerciële contracten in USD worden afgesloten.

Gelet op de omvang van de contracten in dit segment wordt ook het kredietrisico van nabij opgevolgd. Zowel DEME als CFE hebben procedures opgesteld teneinde het risico te beperken op hun klantenvorderingen. Bovendien wordt een groot deel van de geconsolideerde omzet met overheden of met openbare besturen gelieerde klanten gerealiseerd. Verder wordt de concentratie van het tegenpartijrisico beperkt door het grote aantal klanten. Om het risico in te dijken, volgen de betrokken deelnemingen voortdurend de uitstaande klantenvorderingen op en stellen desgevallend hun positie bij. Zo doet DEME in het kader van belangrijke buitenlandse contracten geregeld een beroep op de Credendo Group, in zoverre het betrokken land daarvoor in aanmerking komt en het risico door een kredietverzekering kan worden gedekt. Voor grote infrastructuurbaggerwerken is DEME afhankelijk van de capaciteit van klanten om financiering te bekomen en kan zij desgevallend zelf projectfinanciering organiseren. Ondanks het feit dat het kredietrisico nooit volledig kan worden uitgesloten, wordt het toch beperkt. Het orderboek van CFE in Afrika is sterk verminderd. Eind 2017 had de groep CFE in Tsjad nog een nettovordering van ongeveer 60 miljoen euro op de staat. Het innen van deze vordering betekent ook in 2018 een belangrijke uitdaging. CFE stelt samen met de lokale overheid alles in het werk om een financiering te vinden teneinde de betaling van de vorderingen mogelijk te maken. Rent-A-Port heeft een beperkt aantal klanten en tegenpartijen door het type van activiteiten waarin de groep actief is. Hierdoor loopt het een verhoogd kredietrisico. Door zich contractueel voldoende in te dekken en door sterke relaties op te bouwen en te onderhouden met haar klanten, weet de groep dit risico in te perken. De bedrijven uit het segment 'Marine Engineering & Contracting' factureren doorgaans a rato van de vooruitgang van de werken.

Het liquiditeitsrisico wordt beperkt door enerzijds de krediet- en garantielijnen te spreiden over verschillende banken en bij voorkeur op lange termijn. DEME waakt permanent over haar balansstructuur en streeft een evenwichtige verhouding na tussen de geconsolideerde eigen vermogenspositie en de geconsolideerde nettoschulden. De investeringen van DEME gebeuren overwegend in materiaal dat een lange levensduur heeft en over meerdere jaren wordt afgeschreven. DEME streeft er daarom naar een aanzienlijk deel van haar schulden op lange termijn te structureren. DEME heeft sinds 2015 een nieuwe bankfinancieringsstructuur uitgewerkt, gebaseerd op bilaterale unsecured financiering op lange termijn met meerdere banken. Bepaalde kredietovereenkomsten bevatten ratio's (covenants), die DEME dient na te leven. Om bovendien de financiering te diversifiëren over meerdere bronnen, heeft DEME in januari 2013 een obligatielening uitgegeven van 200 miljoen euro. Deze werd geplaatst bij een gediversifieerde groep (voornamelijk privé-)investeerders. Conform de uitgiftemodaliteiten zal DEME geen tussentijdse terugbetalingen verrichten van de hoofdsom, doch alles terugbetalen op de eindvervaldag in 2019.

Private Banking

Zowel Delen Private Bank als Bank J.Van Breda & Co zijn gespecialiseerde nichespelers met een cultuur van voorzichtigheid, wat de impact van het operationele risico op beide banken beperkt. Operationele afdelingen en controlefuncties werken nauw samen in een 'three lines of defence'-model om de kwaliteit van operaties te bewaken. Zij worden hierin bijgestaan door een performant informaticasysteem dat de belangrijkste processen automatiseert en voorziet van ingebouwde controles. Teneinde de continuïteit van de activiteiten te verzekeren in het geval een noodsituatie zich zou voordoen, beschikken beide organisaties over uitgewerkte continuïteits- en herstelplannen.

Het kredietrisico en het risicoprofiel van de beleggingsportefeuille worden zowel bij Delen Private Bank als bij Bank J.Van Breda & Co al jarenlang bewust erg laag gehouden. De banken beleggen conservatief. Bij Delen Private Bank is de kredietverlening zeer beperkt qua volume, gezien dit enkel een ondersteunend product in het kader van het vermogensbeheer is. De toegekende kredieten betreffen meestal tijdelijke overbruggingsbehoeften en worden ruimschoots gedekt door een pand op een effectenportefeuille. Het kredietrisico bij JM Finn is zeer beperkt. De kredietportefeuille van Bank J.Van Breda & Co is zeer ge-

spreid onder het cliënteel van lokale ondernemers en vrije beroepen bij Bank J.Van Breda & Co. De bank hanteert hierbij concentratielimieten per sector en maximale kredietbedragen per relatie.

Bank J.Van Breda & Co voert een voorzichtig beleid inzake renterisico, ruim binnen de normen van de NBB. Daar waar de looptijden van activa en passiva onvoldoende overeenkomen, zet de bank indekkingsinstrumenten (een combinatie van renteswaps en opties) in om dit te corrigeren. Het renterisico bij Delen Private Bank is beperkt, gelet op het feit dat zij zich hoofdzakelijk richt op vermogensbeheer.

Delen Private Bank streeft ernaar het wisselkoersrisico continu te beperken. De posities in deviezen worden stelselmatig opgevolgd en ingedekt. De netto-blootstelling aan het Britse pond wordt momenteel beperkt doordat de impact van een wisselkoersschommeling op het eigen vermogen van JM Finn geneutraliseerd wordt door een tegenovergestelde impact op de liquiditeitsverplichting op de resterende ongeveer 20% in JM Finn.

Het liquiditeits- en solvabiliteitsrisico wordt permanent bewaakt in het kader van een proactief risicobeheer. De banken willen er zich op elk moment van verzekeren dat ze aan de reglementaire vereisten beantwoorden en een kapitalisatieniveau aanhouden dat ruim tegemoetkomt aan het niveau van de activiteit en de genomen risico's. Bovendien beschikken beide groepen over meer dan voldoende liquide middelen om aan de verplichtingen te voldoen, zelfs bij onvoorziene marktomstandigheden, en over sterke Core Tier1 eigen vermogen ratio's.

Beide banken hebben voldoende bescherming tegen het inkomstenvolatiliteitsrisico. De exploitatiekosten van Delen Private Bank worden meer dan volledig gedekt door het aandeel vaste opbrengsten, terwijl bij Bank J.Van Breda & Co de inkomsten uit relatiebankieren gediversifieerd zijn, zowel naar klanten als naar producten, en worden aangevuld door de gespecialiseerde 'vendor'-activiteit voor autodealers (Van Breda Car Finance).

Het marktrisico kan enerzijds voortvloeien uit de beperkte kortetermijnbeleggingen in eigen naam van Delen Private Bank en van Bank J.Van Breda & Co en anderzijds kan dit risico zich voordoen op openstaande posities op tussenrekeningen via dewelke effecten voor klantenportefeuilles worden verhandeld. De bedoeling is dat de posities op deze tussenrekeningen geliquideerd worden, zodat de bank niet aan een marktrisico onderworpen wordt. De marktwaarde van de vermogens die voor klanten worden beheerd, wordt mee bepaald door de evoluties op de financiële markten. Ook al heeft dit geen rechtstreekse impact op de vermogenspositie van de beide banken, toch is het totaal volume aan beheerde vermogens een bepalende factor voor hun bedrijfsopbrengsten.

Real Estate & Senior Care

Een eerste cruciaal element in de operationele risico's in de vastgoedsector betreft de kwaliteit van het aanbod van gebouwen en diensten. Daarnaast moeten langetermijnhuurcontracten met solvabele huurders een zo hoog mogelijke bezettingsgraad, zowel van het vastgoed als van de diensten, en recurrente inkomstenstroom verzekeren en het risico op wanbetaling beperken. Tenslotte worden ook het renovatie- en onderhoudsrisico permanent opgevolgd. Bij Anima Care en HPA is de kwalitatieve zorg voor de residenten een belangrijk element. Er wordt dan ook veel aandacht besteed aan de werkmethode, de operationele systemen en het personeelsbeleid om een aangename leefomgeving met kwaliteitsvolle dienstverlening te kunnen garanderen.

De vastgoedontwikkelingsactiviteit is onderhevig aan sterke cyclische schommelingen (conjunctuurrisico). Zo volgen vastgoedontwikkelingsactiviteiten voor kantoorgebouwen meer de klassieke conjunctuurcyclus, terwijl de residentiële activiteiten eerder rechtstreeks reageren op de conjunctuur, het vertrouwen en het renteniveau. Extensa Group concentreert zich voornamelijk op België en Luxemburg met een beperkte resterende blootstelling op Turkije, Roemenië en

Slowakije en is daardoor ook onderhevig aan de plaatselijke conjunctuur. De spreiding van de vastgoedactiviteiten over verschillende sectoren (bv. residentiële, logistiek, kantoren, retail) leidt tot een beperking van dit risico.

Het wisselkoersrisico is eerder beperkt omdat de meeste activiteiten zich in de BeLux bevinden, met uitzondering van de beperkte activiteiten van Extensa in Turkije (risico gelinkt aan de Turkse Lira) en in Roemenië (risico gelinkt aan de RON).

Extensa Group en LRE beschikken over de nodige lange termijn kredietfaciliteiten en backuplijnen voor hun commercial paper-programma om de bestaande en toekomstige investeringsnoden te dekken. Dankzij deze kredietfaciliteiten en backuplijnen is het financieringsrisico ingedekt.

Het liquiditeitsrisico wordt beperkt door enerzijds de financieringen te spreiden over verschillende banken en anderzijds door de vervaldatum van de kredietfaciliteiten te diversifiëren op lange termijn. Extensa Group heeft begin 2015, met het oog op de overname van het resterend belang van 50% in de T&T-groep, een krediet opgenomen ten belope van 75 miljoen euro. Met de opbrengsten van de verkoop van het Koninklijk Pakhuis in 2015 en van het Herman Teirlinck-gebouw in 2017 is dit krediet inmiddels volledig terugbetaald. In 2017 heeft Extensa een obligatielening van 75 miljoen euro geplaatst met vervaldagen in 2020 en 2022, waardoor de afhankelijkheid van bankfinanciering wordt afgebouwd. Bij Leasinvest Real Estate werd het aanspreken van diverse financieringsbronnen in 2013 geconcretiseerd door de succesvolle plaatsing van een publieke en een private obligatielening voor een bedrag van resp. 75 miljoen euro en 20 miljoen euro en dit voor een looptijd van resp. 6 en 7 jaar. Bij Anima Care wordt de expansie via de overnames van bestaande residenties en de bouw van nieuwe zorgcentra enerzijds gefinancierd via volstorting van het toegestane kapitaal en anderzijds door externe financiering. Er wordt bij de financiering van de projecten rekening gehouden met de cash-drain in de start-up fase. De vastgoedactiviteiten van Patrimoine & Santé worden gefinancierd met leningen op lange termijn, van 15 tot 25 jaar.

Het indekkingsbeleid van de vastgoedactiviteiten is erop gericht het renterisico zoveel mogelijk in te perken. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van financiële instrumenten.

Energy & Resources

De focus van dit segment ligt op bedrijven in groeiemarkten, zoals India en Indonesië. Vermits de betrokken bedrijven in belangrijke mate actief zijn buiten de eurozone (Sagar Cements en Oriental Quarries & Mines in India, SIPEF in o.m. Indonesië en Papoea-Nieuw-Guinea) is het wisselkoersrisico (zowel op de balans als op de resultatenrekening) hier relevanter dan in de andere segmenten. Ook de geopolitieke ontwikkelingen in deze regio's zijn een extra aandachtspunt.

De geproduceerde volumes en dus gerealiseerde omzet en marges van SIPEF worden ook beïnvloed door klimatologische omstandigheden zoals neerslag, zonnenschijn, temperatuur en vochtigheidsgraad.

Of de groep er daarnaast in slaagt om de beoogde bijkomende expansie te realiseren, hangt af van de verwerving van nieuwe concessieovereenkomsten voor agronomisch geschikte gronden, die passen in de duurzaamheidsbeleid aan economisch verantwoorde voorwaarden.

Voorts is de groep in dit segment ook blootgesteld aan schommelingen in de prijzen van grondstoffen (SIPEF: voornamelijk palmolie, palmpitolie en rubber; Sagar Cements: steenkool en elektriciteit).

Growth Capital

Ackermans & van Haaren stelt risicokapitaal ter beschikking aan een beperkt aantal bedrijven met internationaal groeipotentieel. De investeringshorizon is gemiddeld langer dan deze van de typische spelers op de private equity-markt. Deze investeringen gebeuren doorgaans met conservatieve schuldratio's, waarbij in principe geen voorschotten of zekerheden aan of ten behoeve van de betrokken deelnemingen worden verleend. Het gediversifieerde karakter van deze investeringen draagt bovendien bij tot een spreiding van de economische en financiële risico's. Ackermans & van Haaren zal deze investeringen doorgaans financieren via eigen vermogen.

De conjuncturele situatie heeft een rechtstreekse impact op de resultaten van de participaties, voornamelijk bij de meer cyclische of consumentgebonden bedrijven. De spreiding van de activiteiten van de participaties over diverse sectoren zorgt hier voor een gedeeltelijke bescherming tegen dit risico.

Elke participatie is onderhevig aan specifieke operationele risico's zoals de schommeling van de prijzen van diensten en grondstoffen, het vermogen om de verkoopprijs aan te passen en concurrentierisico's. De bedrijven volgen deze risico's zelf op en kunnen deze door operationele en financiële discipline en strategische focus trachten in te perken. De opvolging en controle door Ackermans & van Haaren als proactieve aandeelhouder spelen ook op dit vlak een belangrijke rol.

Verschiedende participaties (bv. Manuchar, Telemond, Turbo's Hoet Groep) zijn in belangrijke mate actief buiten de eurozone. Het wisselkoersrisico wordt in die gevallen telkens op het niveau van de deelneming zelf opgevolgd en aangestuurd.

2. Toelichting bij de geconsolideerde jaarrekening

De geconsolideerde jaarrekening wordt opgesteld overeenkomstig de 'International Financial Reporting Standards' (IFRS).

Het geconsolideerd balanstotaal van de groep per 31 december 2017 bedraagt 13.469 miljoen euro, hetgeen een stijging vertegenwoordigt van 4,6% ten opzichte van 2016 (12.875 miljoen euro). Dit balanstotaal is uiteraard beïnvloed door de manier waarop bepaalde deelnemingen in de consolidatie worden verwerkt. Met name de integrale consolidatie van de deelneming in Bank J.Van Breda & Co heeft een grote impact op de geconsolideerde balans.

Het eigen vermogen (deel groep) per einde 2017 bedroeg 2.972 miljoen euro, een stijging met 189 miljoen euro ten opzichte van 2016 (2.783 miljoen euro). In juni 2017 heeft Ackermans & van Haaren een brutodividend uitgekeerd van 2,04 euro per aandeel, wat voor een daling van het eigen vermogen met 68,3 miljoen euro heeft gezorgd.

Ackermans & van Haaren heeft in 2017 ingezet op de uitbouw van haar kernparticipaties: hun bijdrage tot de groeps winst liep in 2017 op tot 277,0 miljoen euro (2016: 259,1 miljoen euro).

De verkopen van de deelnemingen in NMP (75%) en in Ogeda (3%) leverden respectievelijk 21,2 miljoen euro en 13,9 miljoen euro meerwaarde op. Daar staat een minderwaarde van 6,7 miljoen euro tegenover die werd geboekt op de exit uit het kapitaal van Financière Flo/Groupe Flo, net zoals bepaalde waardeverminderingen naar aanleiding van de transfert van de deelnemingen in Oriental Quarries and Mines en Transpalux naar 'bestemd voor verkoop' en bijzondere waardeverminderingen op een goodwill op een groepsmaatschappij en op een financiering van een andere. Dit alles levert per saldo een positieve bijdrage van meer/minderwaarden en waardeverminderingen in 2017 van 17,6 miljoen euro.

DEME - Innovation - Merkur

In 2016 zag Ackermans & van Haaren zich nog verplicht om aanzienlijke waardeverminderingen te nemen en voorzieningen aan te leggen op haar deelnemingen in Groupe Flo en CKT Offshore, waardoor per saldo netto meer/minderwaarden en waardeverminderingen op -26,8 miljoen euro uitkwam.

Als gevolg van het verwerven van de exclusieve controle over de PT Agro Muko-plantage op Sumatra, was SIPEF verplicht om haar historische deelneming te herwaarderen. Het aandeel van Ackermans & van Haaren in deze herwaarderingsmeerwaarde, die in de geconsolideerde resultaten van SIPEF 75,2 miljoen USD oplevert, bedraagt 19,8 miljoen euro.

De consolidatiekring onderging in 2017 een aantal wijzigingen. De deelneming in NMP werd verkocht aan Havenbedrijf Antwerpen (meerwaarde 21,2 miljoen euro) en ook de participatie in A.A. Van Laere werd verkocht (aan CFE Contracting, zonder meer/minderwaarde in consolidatie). De deelnemingen in BDM-Asco en Transpalux werden overgebracht naar 'bestemd voor verkoop', aangezien voor beide participaties in 2017 overeenstemming werd bereikt met kopers over de verkoop hiervan, waarvan de realisatie evenwel nog is onderworpen aan bepaalde voorwaarden. Ook de 50%-deelneming in Oriental Quarries & Mines werd op jaareinde naar deze categorie overgebracht, aangezien zij niet langer tot de strategische deelnemingen van de groep behoort. AvH investeerde bijkomend 40,4 miljoen euro in de versterking van haar deelneming in SIPEF die op jaareinde 2017 30,25% bedroeg. Ook in HPA werd bijkomend geïnvesteerd door de inbreng (in HPA) van de extra aandelen Patrimoine & Sante die voortkwamen uit de ruil van de laatste schijf aandelen Holding Groupe Duval. Ook de leden van het Residalya-management hebben hun belangen in Patrimoine & Santé ingebracht, waardoor het deelnemingspercentage van de groep in HPA steeg (van 70,86% tot 71,72%).

Eind 2017 beschikte Ackermans & van Haaren (inclusief subholdings) over een nettocashpositie van 80,2 miljoen euro, tegenover 68,3 miljoen euro eind 2016. Naast liquide middelen en deposito's op korte termijn bestaat de thesaurie onder meer uit geldbeleggingen (inclusief eigen aandelen) voor 75,5 miljoen euro en uit kortetermijnschulden.

Een (economische) opsplitsing van de resultaten over de verschillende activiteitenpolen van de groep is weergegeven in de bijlage 'Kerncijfers' van het jaarverslag.

Marine Engineering & Contracting

DEME (AvH 60,4%) realiseerde in 2017 een mooie stijging van de (economische) omzet tot 2.365,7 miljoen euro tegenover 1.978,2 miljoen euro in 2016. Voor het eerst werd hiervan meer dan 1 miljard euro gerealiseerd door GeoSea (DEME 100%). Deze gunstige ontwikkeling is het resultaat van de strategische beslissing van DEME vele jaren geleden om volop in te zetten op de ontwikkeling van offshore windenergie. Deze keuze en de jarenlange volgehouden investeringen in mensen en materieel liggen aan de basis van de sterke marktpositie die GeoSea heeft verworven. De diversificatie van de omzet van DEME, dat naast baggeren en offshore wind ook actief is in milieu-activiteiten, in het winnen van zand en grind op zee als bouwmaterialen, in natte burgerlijke bouw en in concessies, heeft de tijdelijke terugval in de traditionele baggeractiviteit kunnen compenseren.

Ondanks de gewijzigde activiteitenmix heeft DEME een EBITDA gerealiseerd van 456,2 miljoen euro. Deze EBITDA-marge van 19,3% is geheel in lijn met het historisch gemiddelde van 16-20%. Het nettoresultaat van 155,1 miljoen euro evenaart dat van 2016.

Naast de onderhoudswerkzaamheden in België, Duitsland en Afrika situeerden de grootste werven op het vlak van baggeractiviteit zich in Singapore (uitbreiding van Jurong eiland/ JIWE en aanleg van de eerste fase van Tuas container terminal) en in de haven van Port Louis (Mauritius). DEME was ook opnieuw actief aan het Panamakanaal voor het verbreden en verdiepen van het toegangskanaal aan de Atlantische zijde. Daarnaast kende GeoSea een heel sterke activiteit in 2017 met onder meer de installatie van 42 monopiles voor het Rentel-windpark en ook op de offshore windparken Horns Rev (Denemarken), Merkur en Hohe See (beide in Duitsland) en Galloper in het Verenigd Koninkrijk.

Er werden ook in 2017 heel wat belangrijke contracten binnengehaald:

- de Nieuwe Sluis Terneuzen (in joint venture, waarvan ongeveer 300 miljoen euro omzet voor DEME),
- aanleg van de onderzeese stroomkabelinstallatie voor Modular Offshore Grid, het zogenoemde 'stopcontact op zee', van Elia (130 miljoen euro),
- aanleg van de Rijnlandroute in Nederland (123 miljoen euro),
- herontwikkeling van de oude haven van Doha in Qatar (in joint venture, totale waarde 100 miljoen euro),

CFE - AZ Sint-Maarten - Mechelen

- landwinningswerken voor 10 eilanden op de Malediven voor de ontwikkeling van toeristische infrastructuur en baggerwerken in India (totale waarde 100 miljoen euro),
- onderhoudsbaggercontracten voor de Elbe in Duitsland, voor een gastterminal in Angola, de Freeport van Liberia en de haven van Abidjan in Ivoorkust,
- fase 2 van het Ayer Merbau landaanwinningsproject in Singapore,
- installatie van de offshore funderingen voor het EnBW offshore windturbinepark Albatros in Duitsland door GeoSea.

Eind 2017 bedroeg het orderboek van DEME 3.520 miljoen euro, tegenover 3.800 miljoen euro eind 2016. Verschillende contracten (voor een totale waarde van 1.744 miljoen euro) werden echter nog niet in dit orderboek opgenomen in afwachting van hun 'financial close' of het behalen van definitieve vergunningen:

- het Fehmarnbelt-project, dat de bouw betreft van 's werelds grootste afgezonken weg- en spoortunnel tussen Denemarken en Duitsland. DEME maakt deel uit van het consortium dat zal instaan voor de afgezonken tunnel zelf en voor de aansluiting ervan op de bestaande verkeersinfrastructuur,
- het contract m.b.t. het ontwerp, de realisatie, het beheer en onderhoud gedurende 20 jaar van de Blankenburgverbinding: A24 tussen de A20 en de A15 in Nederland,
- het EPCI-contract voor de ontwikkeling van het offshore windpark Moray East in het Verenigd Koninkrijk. DEME zal instaan voor het ontwerp, het uitwerken, transport en de installatie van 100 funderingen en voor het transport en de installatie van 3 elektrische substationplatformen, en
- het contract m.b.t. het transport en de installatie van 90 turbines van het offshore windpark Triton Knoll in het Verenigd Koninkrijk.

In januari 2018 werd bovendien het contract getekend voor het verdiepen en onderhoudsbaggeren van het Canal Martín García in Uruguay en Argentinië (in joint venture, totale waarde 100 miljoen euro).

DEME heeft in 2017 voor een totaal bedrag van 614,2 miljoen euro geïnvesteerd, waarvan 447 miljoen euro in de uitbreiding en vernieuwing van de vloot. De hopper-dredger Minerva (capaciteit 3.500 m³) en het baggerschip Scheldt River (hopperinhoud 8.400 m³) werden in 2017 gedoopt en in gebruik genomen. Beide zijn 'dual fuel' schepen en kunnen ook door LNG worden aangedreven. Dit vermindert de uitstoot van zwavel, NOx en atmosferische deeltjes.

Daarnaast zijn nog 6 nieuwe tuigen in aanbouw om in gebruik te worden genomen in 2018-2020. De laatste 2 nieuwe schepen die DEME begin 2017 besteld heeft, vertegenwoordigen een totale waarde van 500 miljoen euro: Spartacus, de krachtigste en meest vooruitstrevende snijkopzuiger (44.180 kW) ter wereld, en Orion, een offshore kraanschip (44.180 kW) met dynamische positionering en een hijsvermogen van 5.000 ton.

Eind augustus heeft GeoSea de overname van A2SEA, een toonaangevende speler op het vlak van de installatie van offshore windturbines, met succes afgerond. Met A2SEA komen 160 hoogopgeleide medewerkers de rangen van DEME versterken en worden 2 hoogtechnologische installatieschepen, Sea Installer en Sea Challenger (bouwjaren 2012 en 2014) aan de vloot toegevoegd.

Per 30 juni 2017 bedroeg het orderboek van A2SEA 141 miljoen euro. De transactie vertegenwoordigt een investering van 167 miljoen euro.

Begin november heeft GeoSea ook 72,5% van G-tec verworven, een Belgisch bedrijf gespecialiseerd in offshore geotechnisch en geologisch onderzoek en in diepzee engineering services. Tenslotte heeft GeoSea eind december een samenwerkingsovereenkomst getekend met CSBC Corporation voor de ontwikkeling van offshore windenergie in Taiwan.

Ook na de intense investeringen in 2017 in het vernieuwen en uitbreiden van de vloot en in de acquisitie van A2SEA, bleef de nettoschuldpositie beperkt tot 296,2 miljoen euro (2016: 154,6 miljoen euro).

Voor **CFE** (AvH 60,4%) was 2017 een goed jaar: zowel CFE Contracting als de pool Vastgoedontwikkeling realiseerden een sterke stijging van hun bijdrage tot het groepsresultaat. Ook het hoge niveau van het orderboek bewijst dat CFE op het juiste spoor zit. De nieuwe organisatie, die autonomie en synergie verenigt, heeft in 2017 haar relevantie meer dan ooit bewezen. CFE (excl. DEME) realiseerde een nettowinst van 23,9 miljoen euro, tegenover 13,0 miljoen euro in 2016.

Bij CFE Contracting daalde de omzet in 2017 tot 717,6 miljoen euro (2016: 770,5 miljoen euro). Deze verwachte daling is voornamelijk het gevolg van een vertraging in de opstart van enkele belangrijke werven in België en van de moeilijke sociaal-economische omstandigheden in Tunesië. Internationaal

kenden vooral de activiteiten in Polen een sterke groei. Het orderboek van CFE Contracting per eind 2017 steeg significant tot 1.229,7 miljoen euro (+44,6% of +15,1% bij gelijke perimeter). Dit is enerzijds het gevolg van nieuwe opdrachten in het segment Bouw in Brussel en Polen en in het segment Rail & Utility Networks. Anderzijds leidt de acquisitie van A.A. Van Laere tot een toename van het orderboek met 241,8 miljoen euro. CFE Contracting realiseerde een nettoresultaat van 15,4 miljoen euro, tegenover 10,4 miljoen euro in 2016.

Door deze acquisitie van A.A. Van Laere zullen beide bouwgroepen, die onder hun bestaande merknamen blijven opereren, optimaal kunnen samenwerken in België en wordt de marktpositie van CFE Contracting versterkt. De geconsolideerde resultaten van A.A. Van Laere zullen vanaf 1 januari 2018 opgenomen worden in de cijfers van CFE. In december heeft CFE eveneens José Coghe-Werbrouck, gespecialiseerd in spoorwerken, overgenomen. Ondanks deze acquisities van A.A. Van Laere (17,1 miljoen euro) en Coghe (7,7 miljoen euro) is de netto financiële positie van CFE nagenoeg stabiel gebleven (-64,2 miljoen euro).

Binnen de pool Vastgoedontwikkeling werkte BPI o.a. aan de projecten Solvay (Elsene), Erasmus Garden (Anderlecht), Les Hauts Prés (Ukkel), Voltaire (Schaarbeek) en Renaissance (Luik) in België, Fussban (Differdange) en Kiem in Luxemburg en Vilda Park (Poznan) in Polen. Eind december 2017 bedroeg het vastgoedbestand 133 miljoen euro (2016: 130 miljoen euro). Het nettoresultaat van deze pool steeg van 1,4 miljoen euro eind 2016 tot 22,3 miljoen euro eind 2017, dankzij de meerwaarden op de verkoop van de participatie in de projecten Oosterover in Oostende en Kons in Luxemburg.

Bij de pool Holding en Niet-Overgedragen Activiteiten verloopt het project voor het waterzuiveringsstation in Brussel-Zuid naar verwachting. Dit is één van de laatste projecten in het kader van de afbouw van deze activiteiten. In 2016 realiseerde CFE in dit segment aanzienlijke meerwaarden op de verkoop van 2 concessievennootschappen.

Het operationeel beheer en het onderhoud van het Grand Hôtel in N'Djamena werden in juni 2017 overgedragen aan de hoteluitbater aangeduid door de overheid van Tsjad. De vorderingen op Tsjad bleven ongewijzigd tegenover eind december 2016.

Algemene Aannemingen Van Laere sloot een moeilijk jaar 2017 af met een nettoverlies van 16,8 miljoen euro. A.A. Van Laere had te kampen met vertragingen en tegenvallende operationele resultaten op 4 belangrijke werven. Van Laere's parkingactiviteiten (Alfa Park en Parkeren Roeselare) werden succesvol verkocht.

AvH heeft eind december 2017 haar 100%-deelneming in A.A. Van Laere verkocht aan CFE Contracting. De verkoopprijs (na een dividend van 7,8 miljoen euro) bedroeg 17,1 miljoen euro, wat overeenkomt met het gecorrigeerd eigen vermogen. De leiding over A.A. Van Laere is sinds 1 augustus 2017 overgenomen door Manu Coppens, tevens lid van het executief comité van CFE Contracting.

De activiteiten van **Rent-A-Port** (AvH 72,2%) in Vietnam waren, net als in voorgaande jaren, winstgevend. Omdat er minder terreinen beschikbaar waren, konden er echter minder worden verkocht. Daarnaast werd het resultaat van Rent-A-Port (-6,0 miljoen euro) ook beïnvloed door wisselkoersverliezen en door kosten voor de ontwikkeling van nieuwe projecten inzake hernieuwbare energie.

De infrastructuur in de industriële zone in Dinh Vu (Vietnam) is grotendeels ontwikkeld. Reeds meer dan 60 industriële klanten maken op recurrente basis gebruik van de nutsvoorzieningen. Rent-A-Port heeft belangrijke posities voor de ontwikkeling van bijkomende naburige industriële zones verworven.

Bij **Green Offshore** (AvH 80,2%) zijn de offshore werkzaamheden voor Rentel (12,5% direct en indirect, 309 MW) tijdens 2017 volgens plan verlopen. De

eerste stroom zal naar verwachting medio 2018 in het Belgische net worden geïnjecteerd. In oktober 2017 heeft de federale regering een aangepast wetgevend kader goedgekeurd, dat van toepassing zal zijn op de offshore windparken Seastar en Mermaid. Naar alle verwachting zal dit toelaten om deze parken (samen goed voor ongeveer 500 MW) op korte termijn verder te ontwikkelen.

Private Banking

De vermogens onder beheer van **Delen Private Bank** (AvH 78,75%) bereikten op het einde van 2017 geconsolideerd een recordniveau van 40.545 miljoen euro (eind 2016: 37.770 miljoen euro).

Deze sterke groei (+7,4%) is het resultaat van de positieve impact van de waardeontwikkeling van de vermogens onder beheer en van de grootste bruto-inflow ooit, van zowel bestaande als van nieuwe particuliere klanten. Alle kantoren leverden hiertoe een belangrijke bijdrage. De strategie om stelselmatig nieuwe kantoren te openen in regio's waar intussen een bepaalde kritische aanwezigheid is ontstaan, loont. Ook bij de Britse vermogensbeheerder JM Finn steeg het beheerd vermogen van 8.331 miljoen £ tot 9.294 miljoen £ door een positieve impact van de waardeontwikkeling van de vermogens (uitgedrukt in GBP) en van een netto-instroom van vermogens. De gunstige ontwikkeling werd gedempt door de koersevolutie van het Britse pond ten opzichte van de euro (-3,5%). Het aandeel van de vermogens in discretionair beheer steeg tot 81% bij Delen Private Bank (ofwel 92% van de klantenrekeningen) en tot 74% bij JM Finn.

De brutobedrijfsopbrengsten van Delen Private Bank stegen geconsolideerd in 2017 met 17% tot 366,9 miljoen euro. Deze stijging is voornamelijk toe te schrijven aan het hoger niveau aan activa in beheer. De cost-income ratio daalde tot een zeer competitief 53,7% (slechts 42,5% bij Delen Private Bank, 83,7% bij JM Finn). Deze ratio is sterk verbeterd ten opzichte van 2016 (57,8%) doordat de toename van de inkomsten minder dan proportioneel aanleiding gaf tot een stijging van kosten. Deze uitgaven voor de aanhoudende ontwikkeling op het gebied van IT, het aanwerven van personeel, stijgende loonkosten in het VK en marketing zijn een rechtstreeks gevolg van de groeiende activiteit.

De nettowinst nam in 2017 toe tot 105,8 miljoen euro (tegenover 87,9 miljoen euro in 2016), inclusief de bijdrage van JM Finn van 7,1 miljoen euro.

Het geconsolideerd eigen vermogen van Delen Private Bank bedroeg 678,8 miljoen euro op 31 december 2017 (tegenover 621,2 miljoen euro eind 2016). De Core Tier1-kapitaalratio van 29,3% ligt ruim boven het sectorgemiddelde.

In 2017 heeft **Bank J.Van Breda & C°** (AvH 78,75%) opnieuw sterke commerciële prestaties neergezet. Het door cliënten belegd vermogen steeg met 1,3 miljard euro (+10%) tot ruim 13,7 miljard euro, waarvan 4,6 miljard euro cliëntendeposito's (+8%) en 9,2 miljard euro (+12%) buitenbalansproducten. Hiervan is 5,4 miljard euro toevertrouwd aan Delen Private Bank in vermogensbeheer. De totale kredietportefeuille steeg met 7% tot ruim 4,5 miljard euro. De waardeverminderingen op kredieten bleven beperkt tot 0,04% van de gemiddelde kredietportefeuille of 1,7 miljoen euro. De netto fee-inkomsten bedragen vandaag bijna 40% van de totale bedrijfsopbrengsten, in een omgeving waar de rente-opbrengsten sinds enkele jaren onder druk staan omwille van de te vlakke yieldcurve.

De kosten stegen met 5% tot 83,6 miljoen euro, voornamelijk als gevolg van de toekomstgerichte investeringen in commerciële slagkracht. Dankzij een hoge efficiëntie daalde de cost-income ratio verder van 59,4% in 2016 naar 59,1% in 2017.

De geconsolideerde nettowinst bedroeg 39,1 miljoen euro (+4% in vergelijking met 2016). Dit is een goede prestatie gezien de conservatieve beleggingspolitiek van de bank en de aanhoudend lage interestvoeten.

Anima Care - Vorst (artist impression)

Extensa - Tour & Taxis - Brussel Leefmilieu en Herman Teirlinck

Het eigen vermogen (deel van de groep) steeg van 518,3 miljoen euro eind 2016 naar 538,7 miljoen euro. Deze groei maakt het mogelijk de commerciële groei verder te zetten zonder in te boeten op een gezonde hefboom, de belangrijkste bescherming van de depositohouders. De solvabiliteit uitgedrukt als eigen vermogen op activa (leverage of hefboomratio) bedroeg 8,9%, een veelvoud van de 3% zoals voorgesteld onder Basel III. De Core Tier1-kapitaalratio bedroeg 14,2%.

Eind december 2017 hebben AvH en SIPEF, elk 50% aandeelhouder van **BDM-Asco**, een akkoord bereikt met de op Nasdaq genoteerde Amerikaanse verzekeraar The Navigators Group, Inc. over de verkoop van BDM-Asco. De overnameprijs voor 100% van de aandelen werd vastgesteld op 35 miljoen euro. AvH zal bij het afronden van de transactie, wat in H1 2018 verwacht wordt, voor haar deel een meerwaarde van ongeveer 6 miljoen euro realiseren. De sanering van de afgelopen jaren in de portefeuille van BDM-Asco wierp haar vruchten af in 2017. De groep realiseerde een excellent resultaat dat vooral gesteund is op goede technische resultaten in alle takken.

Real Estate & Senior Care

Leasinvest Real Estate (LRE, AvH 30,0%) sloot 2017 duidelijk beter af dan vorig jaar met een nettoresultaat (deel groep) van 47,5 miljoen euro (2016: 29,4 miljoen euro), voornamelijk dankzij belangrijke meerwaarden op de gebouwenportefeuille. LRE heeft beslist zich te focussen op twee activaklassen (retail en kantoren) en drie landen (België, Luxemburg en Oostenrijk).

Begin mei heeft LRE voor 35 miljoen euro 100% van de aandelen van de vennootschap Mercator Sàrl verworven, eigenaar van een kantoorgebouw in de stad Luxemburg. Begin oktober werd de Zwitserse retailportefeuille (drie winkels) volledig verkocht voor 41,8 miljoen euro. Midden oktober werden twee belangrijke retailparken in Wenen (Oostenrijk) verworven voor een bedrag van 56,2 miljoen euro. Tenslotte werden in H2 2017 4 logistieke panden verkocht voor een totaal bedrag van 72 miljoen euro.

Eind 2017 bedroeg de reële waarde ('fair value') van de geconsolideerde vastgoedportefeuille, inclusief de projectontwikkelingen, 903,0 miljoen euro (tegenover 859,9 miljoen euro per eind 2016).

De totale bezettingsgraad bleef hoog: 94,80%. De lichte daling in vergelijking met einde 2016 (96,77%) wordt vooral verklaard door de herontwikkeling van het kantoorgebouw Montoyer 63 en door de verkoop in de loop van 2017 van de volledig verhuurde logistieke gebouwen en van de eigendommen in Zwitserland. Na bijkomende investeringen in vastgoedcertificaten Lux Airport heeft LRE haar belang hierin uitgebreid tot meer dan twee derde van de uitstaande

certificaten, waardoor de inkomsten hiervan (1,3 miljoen euro) ook als huur-opbrengst werden meegenomen, naast een eenmalige meerwaarde van 8,1 miljoen euro die in de rekeningen van 2017 werd uitgedrukt.

Het huurrendement is gedaald van 6,78% per einde 2016 naar 6,44% op jaareinde 2017. De huurinkomsten zijn licht gestegen tot 56,9 miljoen euro in vergelijking tot vorig jaar (56,6 miljoen euro). Het verlies aan huurinkomsten dat volgt uit de verkoop van verschillende panden in 2017, werd meer dan gecompenseerd door de aankoop van 2 nieuwe panden in Oostenrijk, door een stijging van de bezettingsgraad op verschillende gebouwen in portefeuille (vnl Mercator en Riverside) en de opname van de coupon van de certificaten Lux Airport als huurinkomst. Op het jaareinde 2017 bedroeg het eigen vermogen (deel groep) 382 miljoen euro (2016: 356 miljoen euro). De schuldgraad is gedaald tot 57,1% (2016: 58,0%).

Extensa Group (AvH 100%) evenaart in 2017 met een nettowinst van 29,9 miljoen euro het goede resultaat van 2016 (30,4 miljoen euro).

Het speciale bestemmingsplan voor de volledige Tour & Taxis-site in Brussel werd in juni 2017 goedgekeurd en scheidt een duidelijk juridisch kader voor de verdere ontwikkeling van 270.000 m² woningen, retail en kantoren. Het kantoorgebouw Herman Teirlinck werd in september officieel in gebruik genomen als het nieuwe Vlaams Administratief Centrum. In november voltooide Extensa de verkoop van de projectonderneming die eigenaar is van het gebouw aan Baloise Group. Extensa heeft met de opbrengst van deze verkoop het saldo afbetaald van het overbruggingskrediet van 75 miljoen euro dat het begin 2015 had genomen om haar aandeel in Tour & Taxis met 50% te verhogen. Eind 2017 waren zo goed als alle 115 wooneenheden van de residentie Gloria, het eerste appartementsgebouw op de Tour & Taxis-site, verkocht. De renovatie van de bestaande structuur van de 'Gare Maritime' is gestart en zal in het tweede kwartaal van 2018 voltooid zijn. De commercialisatie van de kantoorruimtes verloopt zeer voorspoedig. Op het terrein aan de Willebroekkaai startte Extensa met groot commercieel succes het Riva-project met 139 appartementen met zicht op het kanaal en het Koninklijk Entrepot.

In Luxemburg overtreft de verkoop van appartementen op Cloche d'Or alle verwachtingen. Eind 2017 waren 803 wooneenheden verkocht. De bouwwerken voor de hoofdkantoren van Alter Domus (10.500 m²) en Deloitte Luxembourg (30.000 m²) gaan verder. De oplevering is voorzien voor het derde kwartaal van 2018. In december 2017 begonnen exclusieve onderhandelingen met Ethias en Integrale over de verkoop van het project Deloitte.

Anima Care (AvH 92,5%) kende in 2017 een sterke groei van haar activiteiten met een omzetsijging tot 75,2 miljoen euro (56,4 miljoen euro in 2016). Dit is voornamelijk te danken aan de recente acquisities van 6 woonzorgcentra:

Extensa - Cloche d'Or

La Roseraie (72 bedden) en Edelweiss (67 bedden) te Anderlecht, Arcade (57 bedden), Eden (38 bedden) en Neerveld (100 bedden) te Sint-Lambrechts-Woluwe en Atrium (47 bedden) te Kraainem. De impact van deze overnames werd nog versterkt door de bijdrage voor een volledig jaar van Le Birmingham en Duneroze, 2 residenties die vanaf het vierde kwartaal van 2016 opgenomen werden in de resultaten. Daarnaast werden ook de 22 assistentiewoningen in de uitbreidingsnieuwbouw te Blegny in gebruik genomen.

De EBITDAR nam toe tot 16,1 miljoen euro (2016: 14,0 miljoen euro). De winst van 2017 bedroeg 4,8 miljoen euro (2016: 3,9 miljoen euro).

Anima Care exploiteert per 31 december 2017 2.010 bedden: 1.728 rusthuisbedden, 77 bedden herstelverblijf en 205 assistentiewoningen, verspreid over 20 zorgcentra (8 in Vlaanderen, 8 in Brussel, 4 in Wallonië).

Begin 2018 heeft Anima Care de exploitatie overgenomen van WZC Ark van Noé, gelegen te Bilzen. Ark van Noé exploiteert 57 bedden die tegen medio 2019 zullen worden overgebracht naar een nieuwbouwproject.

Begin 2017 werden de laatste 21,8% die AvH nog aanhield in Holding Groupe Duval omgeruild tegen aandelen Patrimoine & Santé. Deze aandelen werden in 2017 ingebracht bij **HPA**, wiens participatie in Patrimoine & Santé daardoor steeg tot 100%. HPA (AvH 71,7%) realiseerde in 2017 een omzet van 114,1 miljoen euro, een stijging met 8% in vergelijking met 2016. Deze evolutie is te danken aan de integratie van de twee residenties die in 2017 werden verworven (Résidence de Pyla sur Mer (Gironde) met 60 bedden en Villa Thalia (Chalon-sur-Saône) met 95 bedden) en aan de opname van de crèche en het rusthuis van Laval voor het volledige jaar. De EBITDAR steeg tot 25,4 miljoen euro en het nettoresultaat tot 7,1 miljoen euro (2016: 2,9 miljoen euro). De nettowinst van 2017 werd voor 4,2 miljoen euro beïnvloed door een positief belastingeffect. De bezettingsgraad kende in het boekjaar 2017 een lichte terugval tot 96,6%, als gevolg van de seizoensgriep in het begin van 2017. Eind 2017 telt het netwerk van HPA 2.597 bedden, verspreid over 34 residenties.

Energy & Resources

SIPEF (AvH 30,3%) presteerde zeer sterk in 2017. De jaarproductie van palmolie steeg met liefst 11,2% tot 330.958 ton, tegenover een eerder zwak productiejaar 2016 (297.705 ton). Na drie sterke kwartalen was het laatste trimester ook in 2017 weer de periode met de hoogste productievolumes van het jaar. In de volgroeiende plantages in Noord-Sumatra en Bengkulu bleef de algemeen stijgende tendens aanhouden tot jaareinde, maar in Q4 2017 was de groei minder uitgesproken in de Indonesische plantages, en zelfs licht dalend in Papoea-Nieuw-Guinea.

De marktprijzen voor palmolie genoten van een stijging in de eerste jaarhelft en bleven vervolgens relatief constant in het tweede semester. De palmolie-markt kende in december echter een flinke uitverkoop door de toenemende voorraden, waardoor de prijs van palmolie het jaar afsloot op USD 660 per ton. Hogere gerealiseerde verkoopprijzen voor palmolie, lagere eenheidskostprijzen en het effect van de volledige consolidatie van PT Agro Muko resulteerden in een significante stijging (+61,7%) van het nettoresultaat. Dit bedroeg, voor de herwaarderingsmeerwaarde op PT Agro Muko, 64,5 miljoen USD. De verwerking van controle van PT Agro Muko resulteerde in een eenmalige IFRS-herwaarderingsmeerwaarde van 75,2 miljoen USD, zodat het netto IFRS-resultaat voor 2017 139,7 miljoen USD bedroeg (2016: 39,9 miljoen USD).

In 2017 heeft SIPEF de exclusieve controle (telkens 95%) verworven over PT Agro Muko, voor een bedrag van 144,1 miljoen USD, en over PT Dendymarker Indah Lestari in Zuid-Sumatra, voor een bedrag van 52,8 miljoen USD. Deze transacties werden gefinancierd door een combinatie van een kapitaalverhoging van 97,1 miljoen USD met behoud van voorkeurrecht voor de bestaande aandeelhouders, een lange termijn financiering van 50,0 miljoen USD en de vrije kasstroom. AvH heeft ingeschreven op 629.268 nieuwe gewone aandelen, waardoor haar participatie in SIPEF thans 30,25% bedraagt.

De recente verwervingen in Agro Muko en Dendymarker en de expansie in Musi Rawas verhogen de geplante arealen (aandeel van de groep) in 2017 met 16.740 hectaren (30,4%) tot een totaal van 71.865 geplante hectaren.

Sagar Cements (AvH 17,6%) verhoogde haar omzet in 2017 met 27%, van 7.690 miljoen INR in 2016 naar 9.773 miljoen INR in 2017. Deze stijging was gedeeltelijk te danken aan uitbreidingen van de capaciteit van de vestiging in Mattampally (van 2,75 miljoen ton naar 3,0 miljoen ton) en van de maalinstallatie in Vizag (van 0,18 miljoen ton naar 0,3 miljoen ton), die de totale capaciteit van Sagar op 4,3 miljoen ton hebben gebracht. De omzetgroei werd ook bevorderd door een hogere gemiddelde capaciteitsbezetting (van 54% in 2016 naar 57% in 2017) en een bescheiden stijging van de marktprijzen. De EBITDA-marge lag in 2017 iets onder het niveau van 2016 (14,8% versus 15,8%), voornamelijk als gevolg van de sterke stijging van de steenkoolprijs (+25%). Het nettoresultaat bedroeg 2,5 miljoen euro (2016: 2,9 miljoen euro).

Voor **Oriental Quarries & Mines** (AvH 50,0%) was 2017 een uitdagend jaar, vooral vanwege een reeks wijzigingen in de regelgeving in India. Terwijl de uitdagende markt en de regelgeving leidden tot een tijdelijke sluiting van de vestigingen in Mau en Bilaua, bleef de groei in Bidadi heel het jaar actief, maar met lagere volumes en prijzen. Bijgevolg realiseerde OQM een omzet van 318 miljoen INR (4,2 miljoen euro) in 2017, een daling met 53% tegenover 2016, en een negatief nettoresultaat van 35 miljoen INR (0,5 miljoen euro). AvH beschouwt deze deelneming niet langer als een kernparticipatie en heeft

SIPEF - Het oogsten van palmtrossen

Agidens - Automatisering van laadarmen bij Oiltanking Stolthaven Antwerpen

ze na waardevermindering per jaareinde 2017 overgebracht naar 'bestemd voor verkoop'.

Eind december 2017 verkocht AvH haar participatie (75%) in **Nationale Maatschappij der Pijpleidingen** (NMP) aan Havenbedrijf Antwerpen. Hierdoor wordt de aanwezigheid van deze voor België en Vlaanderen economisch belangrijke (petro)chemische sector in de haven verder verstevigd. De verkoop leverde AvH (inclusief dividend) een bedrag van 45,4 miljoen euro op en een meerwaarde van ongeveer 21 miljoen euro. Dit vertegenwoordigt een cumulatief rendement (IRR) van 11,4% sinds de verwerving van de deelneming in 1994.

Het resultaat van NMP over het boekjaar 2017 lag in de lijn van de verwachtingen. Het was hoger dan de afgelopen jaren door de verkoop van een filiaal begin januari 2017 en bedroeg 3,7 miljoen euro (2016: 2,5 miljoen euro).

AvH & Growth Capital

De resultaten van de participaties in 'Growth Capital' worden in detail besproken vanaf pag. 106.

In de eerste jaarhelft verkocht Ackermans & van Haaren haar deelneming in Ogeda met een meerwaarde van 13,9 miljoen euro en trok het zich volledig terug uit het kapitaal van Financière Flo/Groupe Flo, met een minderwaarde van 6,7 miljoen euro tot gevolg. Kort voor jaareinde 2017 verkocht Ackermans & van Haaren haar 75%-participatie in NMP aan Havenbedrijf Antwerpen, met een meerwaarde van 21,2 miljoen euro.

Het saldo van deze post bestaat hoofdzakelijk uit de overboeking van de deelnemingen in Oriental Quarries & Mines en Transpalux naar 'bestemd voor verkoop' en uit overige bijzondere waardeverminderingen.

3. Belangrijke gebeurtenissen na afsluiting van het boekjaar

Begin maart 2018 heeft Sofinim (AvH 100%) een overeenkomst gesloten m.b.t. de verkoop van haar belang van 10,53% in Atenor aan de overige referentie aandeelhouders, bestaande uit Stéphane Sonnevillie (CEO), 3D, Luxempart en Alva. De transactie zal plaats vinden aan 45 euro per aandeel. Dit zal AvH een totale opbrengst opleveren van 26,7 miljoen euro en een meerwaarde van 8,7 miljoen euro.

4. Onderzoek en ontwikkeling

Op het vlak van onderzoek en ontwikkeling bij de integraal geconsolideerde participaties van Ackermans & van Haaren, ontwikkelen bij DEME de teams van O&O en van het Central Competence Center baanbrekende, innovatieve technologieën en zijn bij CFE en A.A. Van Laere de studie-afdelingen betrokken bij de projecten in burgerlijke bouwkunde en gebouwen. Via een participatie in Verdant Biosciences is SIPEF betrokken bij de ontwikkeling van hoogrendende oliepalmen.

5. Financiële instrumenten

Binnen de groep (o.a. Bank J.Van Breda & C°, Leasinvest Real Estate, DEME, Extensa) wordt gestreefd naar een voorzichtig beleid inzake renterisico's door gebruik te maken van renteswaps en opties. Een groot aantal deelnemingen van de groep is actief buiten de eurozone (o.a. DEME, Delen Private Bank, SIPEF, Manuchar, Telemond groep, Turbo's Hoet Groep). De dekking van het rente- en wisselkoersrisico wordt telkens op het niveau van de deelneming zelf opgevolgd en aangestuurd.

6. Vooruitzichten 2018

De raad van bestuur is van mening dat de kernparticipaties van Ackermans & van Haaren goed gepositioneerd zijn voor het jaar 2018:

- Het sterke orderboek van DEME vormt de basis voor een verdere groei van de omzet;
- Delen Private Bank en Bank J.Van Breda & C° zijn het jaar 2018 gestart met beheerde vermogens op recordniveau;
- Alle bedrijven uit 'Real Estate & Senior Care' zijn goed geplaatst om in hun respectievelijke activiteit opnieuw succesvol te zijn in 2018;
- De investeringen van SIPEF in de uitbreiding van haar plantages zouden moeten leiden tot een verdere stijging van de totale palmolieproductie.

III Verklaring inzake deugdelijk bestuur

1. Algemeen

Ackermans & van Haaren hanteert als referentiecode de Belgische Corporate Governance Code (de 'Code'), zoals bekendgemaakt op 12 maart 2009. De Code kan geraadpleegd worden op de website van de Commissie Corporate Governance (www.corporategovernancecommittee.be).

Op 14 april 2005 heeft de raad van bestuur van Ackermans & van Haaren het eerste Corporate Governance Charter (het 'Charter') goedgekeurd. De raad van bestuur heeft dit Charter nadien verschillende malen aangepast.

- Op 18 april 2006 werd het Charter in overeenstemming gebracht met verschillende Koninklijke Besluiten genomen in uitvoering van de Europese regels inzake marktmisbruik.
- Op 15 januari 2008 heeft de raad van bestuur artikel 3.2.2 (b) van het Charter aangepast ter verduidelijking van de procedure inzake onderzoek naar onregelmatigheden.
- Op 12 januari 2010 werd het Charter aangepast aan de nieuwe Code en aan de nieuwe onafhankelijkheidscriteria van artikel 526ter W.Venn.
- Op 4 oktober 2011, heeft de raad van bestuur beraadslaagd over de aanpassing van het Charter aan de Wet van 6 april 2010 tot versterking van het deugdelijk bestuur bij de genoteerde vennootschappen en de Wet van 20

december 2010 betreffende de uitoefening van bepaalde rechten van aandeelhouders van genoteerde vennootschappen. De raad van bestuur heeft bij die gelegenheid tevens zijn beleid inzake de voorkoming van marktmisbruik (afdeling 5 van het Charter) verscherpt door de invoering van een verbod op 'short selling' en speculatieve handel in aandelen.

- Op 10 oktober 2016 werd het Charter aangepast om dit in overeenstemming te brengen met de verordening (EU) nr. 596/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 16 april 2014 betreffende marktmisbruik en houdende intrekking van de Richtlijn 2003/6/EG van het Europees Parlement en de Raad en Richtlijnen 2003/124/EG, 2003/125/EG en 2004/72/EG van de Commissie.
- Op 24 februari 2017 tot slot, werd het Charter in overeenstemming gebracht met de wet van 7 december 2016 tot organisatie van het beroep van en het publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren.

Het Charter kan in drie talen (Nederlands, Frans en Engels) worden geraadpleegd op de website van de vennootschap (www.avh.be).

Dit hoofdstuk (de 'Verklaring inzake Deugdelijk Bestuur') bevat de informatie zoals bedoeld in de artikelen 96, §2 en 119, tweede lid, 7° W.Venn (beide zoals gewijzigd door de Wet van 3 september 2017). In dit hoofdstuk wordt voorts, overeenkomstig de voorschriften van de Code, bijzondere aandacht besteed aan feitelijke informatie omtrent deugdelijk bestuur en wordt uitleg gegeven over de afwijkingen tijdens het afgelopen boekjaar van bepaalde bepalingen van de Code overeenkomstig het 'pas toe of leg uit'-principe.

Raad van bestuur - van links naar rechts: boven: Julien Pestiaux, Marion Debryne, Thierry van Baren, Luc Bertrand, Pierre Macharis
 onder: Frederic van Haaren, Valérie Jurgens, Jacques Delen, Alexia Bertrand, Pierre Willaert

2. Raad van bestuur

2.1 Samenstelling

● auditcomité ● remuneratiecomité ● benoemingscomité

Luc Bertrand (°1951, Belg)

Voorzitter van de raad van bestuur

Niet-uitvoerend bestuurder (sinds 1985)

○ ○ ●

Einde mandaat 2021

- Handelsingenieur (KU Leuven - 1974).
- Startte zijn loopbaan als Vice-President en Regional Sales Manager, Northern Europe (Bankers Trust).
- Sinds 1986 actief bij Ackermans & van Haaren.
- Voorzitter van het executief comité van Ackermans & van Haaren van 1990 tot 23 mei 2016.
- Voorzitter van de raad van bestuur van CFE, DEME en SIPEF en bestuurder van Delen Private Bank, Bank J.Van Breda & C° en Atenor.
- Lid van de raad van bestuur van ING Belgium.
- Voorzitter van het Instituut de Duve en van Middelheim Promotors. Lid van een aantal andere raden van bestuur van verenigingen zonder winstoogmerk en publieke instellingen zoals KU Leuven, Voka, Instituut voor Tropische Geneeskunde, Museum Mayer van den Bergh en Europalia.

Jacques Delen (°1949, Belg)

Niet-uitvoerend bestuurder (sinds 1992)

○ ○ ●

Einde mandaat 2020

- Diploma van wisselagent (1976).
- Voorzitter van de raad van bestuur van Delen Private Bank sinds 1 juli 2014.
- Voorzitter van de raad van bestuur van Ackermans & van Haaren van 2011 tot 2016.
- Bestuurder van de beursgenoteerde plantagegroep SIPEF en van Bank J.Van Breda & C°.

Alexia Bertrand (°1979, Belgische)

Niet-uitvoerend bestuurder (sinds 2013)

○ ○ ●

Einde mandaat 2021

- Licentiaat in de rechten (Université Catholique de Louvain - 2002); LL.M. (Harvard Law School - 2005).
- Werkt sinds 2012 als adviseur op het kabinet van de Vice-Premier en Minister van Buitenlandse Zaken en werd op 1 oktober 2015 benoemd tot kabinetschef algemeen beleid.
- Geeft periodiek opleidingen in onderhandelingstechnieken.
- Van 2002 tot 2012 actief als advocate, gespecialiseerd in financieel- en vennootschapsrecht (bij Clifford Chance en vervolgens Linklaters).
- Was tijdens een deel van die periode assistente aan de rechtsfaculteit van de Université Catholique de Louvain en wetenschappelijk medewerkster aan de Katholieke Universiteit Leuven.

Marion Debruyne bvba⁽¹⁾,

vast vertegenwoordigd door Marion Debruyne (°1972, Belgische)

Onafhankelijk, niet-uitvoerend bestuurder (sinds 2016)

○ ○ ●

Einde mandaat 2020

- Burgerlijk ingenieur (RU Gent - 1995); Ph.D. Toegepaste Economische Wetenschappen (RU Gent - 2002).
- Heeft gedoceerd aan Wharton School, Kellogg Graduate School of Management en Goizueta Business School, alle in de VSA.
- Werd in 2015 benoemd tot decaan van de Vlerick Business School.
- Bestuurder bij Kinopolis en Guberna.

Valérie Jurgens (°1973, Nederlandse)

Onafhankelijk, niet-uitvoerend bestuurder (sinds 2016)

○ ○ ●

Einde mandaat 2020

- Ph.D. en onderzoeksassistente verbonden aan de School of Oriental and African Studies van de Universiteit van Londen (2010).
- Zetelt in adviesorganen van enkele instellingen die zich toeleggen op de verbetering van het lot van mens en milieu in het Verenigd Koninkrijk en in de Caraïben.

Pierre Macharis (°1962, Belg)

Niet-uitvoerend bestuurder (sinds 2004)
Voorzitter van het remuneratiecomité (sinds 2011)

Einde mandaat 2020

- Licentiaat in de handels- en financiële wetenschappen (1986); Industrieel ingenieur in automatisering (1983).
- CEO en voorzitter van het directiecomité van VPK Packaging Group.
- Voorzitter van Cobelpa, de Belgische vereniging van papier- en pulpproducerende bedrijven.
- Bestuurder bij CEPI, de Europese vereniging van papier- en pulpproducerende bedrijven.
- Bestuurder bij Sioen Industries.

Julien Pestiaux (°1979, Belg)

Onafhankelijk, niet-uitvoerend bestuurder (sinds 2011)

Einde mandaat 2019

- Burgerlijk ingenieur electromechanica, specialisatie energie (Université Catholique de Louvain - 2003); Master in engineering management (Cornell University - Verenigde Staten).
- Partner bij Climact, een bureau dat advies verleent rond energie- en klimaatthema's. Heeft in 2014 samengewerkt met het Britse 'Department for Energy and Climate Change' en met een breed internationaal consortium om een globaal model te ontwikkelen om het energieverbruik en de broeikasgasemissies op mondiaal vlak te analyseren.
- Was 5 jaar actief als consultant en projectleider bij McKinsey & C°.

Thierry van Baren (°1967, Fransman / Nederlander)

Onafhankelijk, niet-uitvoerend bestuurder (sinds 2006)

Einde mandaat 2018

- Licentiaat en geaggregeerde in de filosofie; MBA, specialisatie marketing (Solvay Business School).
- Zelfstandig consultant.
- Was 13 jaar actief als marketing consultant bij o.m. TBWA Belgium, BDDP Belgium, Ammirati Puris Lintas en Ogilvy Brussels.

Frederic van Haaren (°1960, Belg)

Niet-uitvoerend bestuurder (sinds 1993)

Einde mandaat 2021

- Zelfstandig ondernemer.
- Schepen van de Gemeente Kapellen.
- Bestuurder van verschillende vennootschappen en verenigingen: bestuurder bij water-link, voorzitter van Consultatiebureau voor het Jonge Kind (Kapellen), van Basisschool Zonnekind (Kalmthout) en van Bosgroepen Antwerpen Noord en lid van de politieraad van de politiezone Noord.

Pierre Willaert (°1959, Belg)

Niet-uitvoerend bestuurder (sinds 1998)
Voorzitter van het auditcomité (sinds 2004)

Einde mandaat 2020

- Licentiaat in de handels- en financiële wetenschappen; Diploma van de Belgische Vereniging van Financiële Analisten (ABAF-BVFA), waarvan hij nog steeds lid is.
- Pierre Willaert was beherend vennoot en lid van het auditcomité van Bank Puilaetco tot aan de overname door KBL in 2004. Hij was lange tijd actief als financieel analist bij Bank Puilaetco en volgde aldus de voornaamste sectoren vertegenwoordigd op de Belgische beurs. Later werd hij er verantwoordelijk voor het departement institutioneel beheer.
- Bestuurder bij Tein Technology, een Brussels ICT-bedrijf, dat onder meer gespecialiseerd is in videobewaking.

⁽¹⁾ Verwijzingen in dit jaarverslag naar 'Marion Debruyne' dienen begrepen te worden als Marion Debruyne bvba, vast vertegenwoordigd door Marion Debruyne.

Het mandaat van Thierry van Baren verstrijkt op de gewone algemene vergadering van 28 mei 2018. De raad van bestuur zal aan de gewone algemene vergadering voorstellen om zijn mandaat te hernieuwen voor een periode van 4 jaar.

2.2 Onafhankelijke bestuurders

- Marion Debruyne
- Valérie Jurgens
- Julien Pestiaux
- Thierry van Baren

Marion Debruyne, Valérie Jurgens, Julien Pestiaux en Thierry van Baren (tot de jaarvergadering in 2018) beantwoorden aan de onafhankelijkheidscriteria van artikel 526ter W.Venn.

2.3 Overige bestuurders

- Alexia Bertrand
- Luc Bertrand
- Jacques Delen
- Pierre Macharis
- Frederic van Haaren
- Pierre Willaert

Luc Bertrand, Jacques Delen en Frederic van Haaren zijn bestuurders van Scaldis Invest, die met een participatie van 33% de voornaamste aandeelhouder is van Ackermans & van Haaren. Luc Bertrand en Frederic van Haaren zijn tevens bestuurder van Belfimas, die met een participatie van 92,25% Scaldis Invest controleert. Scaldis Invest en Belfimas zijn holdingvennootschappen die uitsluitend (rechtstreeks en onrechtstreeks) beleggen in aandelen Ackermans & van Haaren.

2.4 Activiteitenverslag

8	93,75%
Bijeenkomsten	Aanwezigheid

De raad van bestuur heeft in 2017 o.m. het budget voor het lopende boekjaar besproken en op geregelde tijdstippen geactualiseerd, de resultaten en activiteiten van de deelnemingen van de groep opgevolgd op basis van de rapportering verzorgd door het executief comité, de buitenbalansverplichtingen doorgenomen en de aanbevelingen van de adviserende comités besproken.

Verscheidene (des)investeringsdossiers werden in de loop van 2017 besproken, zoals o.m. de deelname aan de kapitaalverhoging van SIPEF, de overname van Telegraaf Media Groep door Mediahuis, de financiering van de Vietnamese activiteiten van Rent-A-Port en de verkoop van de deelnemingen in BDM-Asco, NMP, Ogeda, de parkingactiviteiten van A.A. Van Laere en A.A. Van Laere zelf.

De raad van bestuur heeft twee vergaderingen gewijd aan de opvolging van het strategisch beleid van de groep.

De raad van bestuur heeft voorts in 2017 het management van Bank J.Van Breda & C°, DEME, CFE Contracting, Anima Care, Residalya, Distriplus en Manuchar uitgenodigd voor een presentatie over de algemene stand van zaken van de betrokken onderneming en/of toelichting bij een concrete investering.

Op periodieke basis worden evaluatieprocedures georganiseerd in de schoot van de raad van bestuur overeenkomstig artikel 2.7 van het Charter. Deze geschieden op initiatief en onder leiding van de voorzitter.

De jaarlijkse evaluatie van de relatie tussen de raad van bestuur en het executief comité vond plaats op 29 maart 2017. De niet-uitvoerende bestuurders hebben bij deze gelegenheid hun algemene tevredenheid uitgedrukt over de

goede samenwerking tussen beide organen en hebben in dat verband enkele suggesties overgemaakt aan de voorzitter van het executief comité.

Op 28 augustus 2017 vond de vierjaarlijkse evaluatie van de raad van bestuur plaats met de ondersteuning van Guberna. De raad van bestuur wenst, meer nog dan in het verleden, te focussen op de definitie van strategische beleidslijnen en de opvolging van de implementatie daarvan. Daarbij wenst hij tevens aandacht te blijven hebben voor thema's als digitale innovatie, internationalisering, nieuwe investeringen, successieplanning en permanente vorming.

Valérie Jurgens heeft niet kunnen deelnemen aan de vergaderingen van de raad van bestuur van 16 januari en 13 juni 2017. Marion Debruyne en Pierre Macharis waren verhinderd om deel te nemen aan de vergadering van 24 februari 2017. Pierre Willaert was verhinderd om deel te nemen aan de vergadering van 13 juni 2017.

Voor de volledigheid weze vermeld dat de leden van het executief comité de vergaderingen van de raad van bestuur bijwonen.

2.5 Gedragsregels inzake belangenconflicten

De raad van bestuur heeft zijn beleid inzake verrichtingen tussen Ackermans & van Haaren of een met haar verbonden vennootschap enerzijds, en leden van de raad van bestuur of van het executief comité (of hun naaste familieleden) anderzijds, die aanleiding kunnen geven tot belangenconflicten (al dan niet in de zin van het W.Venn.) bekendgemaakt in het Charter (artikelen 2.9 en 4.7). In 2017 dienden geen beslissingen te worden genomen die aanleiding gaven tot toepassing van dit beleid.

2.6 Gedragsregels inzake financiële transacties

De raad van bestuur heeft zijn beleid inzake de voorkoming van marktmisbruik bekendgemaakt in het Charter (afdeling 5). Op de vergadering van 10 oktober 2016 werd het Charter aangepast om dit in overeenstemming te brengen met de verordening (EU) nr. 596/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 16 april 2014 betreffende marktmisbruik en houdende intrekking van de Richtlijn 2003/6/EG van het Europees Parlement en de Raad en Richtlijnen 2003/124/EG, 2003/125/EG en 2004/72/EG van de Commissie.

3. Auditcomité

3.1 Samenstelling

Voorzitter	Pierre Willaert Niet-uitvoerend bestuurder
	Julien Pestiaux Onafhankelijk, niet-uitvoerend bestuurder
	Thierry van Baren Onafhankelijk, niet-uitvoerend bestuurder

Alle leden van het auditcomité beschikken over de nodige deskundigheid op het gebied van boekhouding en audit:

- **Pierre Willaert** (°1959) is licentiaat in de handels- en financiële wetenschappen en behaalde het diploma van de Belgische Vereniging van Financiële Analisten (ABAF-BVFA), waarvan hij nog steeds lid is. Hij was lange tijd actief als financieel analist bij Bank Puilaetco. Later werd hij er verantwoordelijk voor het departement institutioneel beheer. Pierre Willaert was behorend vennoot en lid van het auditcomité van Bank Puilaetco tot in 2004. Pierre Willaert werd in 1998 benoemd tot bestuurder van Ackermans & van Haaren en is sinds 2004 voorzitter van het auditcomité.

- **Julien Pestiaux** (°1979) studeerde af als burgerlijk ingenieur electromechanica (specialisatie energie) aan de Université Catholique de Louvain (2003) en behaalde eveneens een Master in engineering management aan de Cornell University (Verenigde Staten). De nadruk van de Master in engineering management lag op financiële en economische analyses. Een belangrijk deel van de cursussen werd dan ook gegeven aan de 'Johnson Graduate School of Management' van Cornell. Julien Pestiaux is partner bij Climact, een bureau dat advies verleent rond energie- en klimaatthema's met talrijke klanten uit de bedrijfswereld. Voordien was hij 5 jaar actief als consultant en projectleider bij McKinsey & Co waar hij vertrouwd geraakt is met de verschillende aspecten van boekhouding. Julien Pestiaux werd in 2011 benoemd tot bestuurder van Ackermans & van Haaren.
- **Thierry van Baren** (°1967) is licentiaat en geaggregeerde in de filosofie en behaalde een MBA aan de Solvay Business School. In het kader van deze opleiding specialiseerde hij zich o.m. in 'Finance', 'Financial Accounting' en 'Managerial Accounting'. Thierry van Baren is thans zelfstandig consultant en is ook in die hoedanigheid vertrouwd met verschillende aspecten van boekhouding. Thierry van Baren werd in 2006 benoemd tot bestuurder van Ackermans & van Haaren.

Gelet op het feit dat het onafhankelijk karakter van het bestuursmandaat van Thierry van Baren verstrijkt op de jaarvergadering van 28 mei 2018, zal de raad van bestuur na de jaarvergadering de samenstelling van het auditcomité evalueren en aanpassen in het licht van de toepasselijke regelgeving.

3.2 Activiteitenverslag

Op 22 februari en 24 augustus 2017 heeft het auditcomité zich, in aanwezigheid van de financiële directie en de commissaris, hoofdzakelijk gebogen over zowel het rapporteringsproces als de analyse van, respectievelijk, de jaarlijkse en halfjaarlijkse financiële rapportering. De leden van het auditcomité ontvingen voorafgaandelijk de beschikbare verslagen van de auditcomités van de operationele dochtervennootschappen van Ackermans & van Haaren.

Het auditcomité van 15 maart 2017 was gewijd aan de financiële verslaggeving, zoals opgenomen in het jaarverslag over het boekjaar 2016, de toetsing van de 'één-op-één'-regel m.b.t. de niet-auditdiensten geleverd door Ernst & Young en een analyse van de buitenbalansverplichtingen.

Op 27 november 2017 heeft het auditcomité beraadslaagd over de interne audit en controle op het vlak van HR en ICT, de buitenbalansverplichtingen, IFRS 9 en 15, BEPS (base erosion and profit shifting) en de verslagen van enkele operationele dochtervennootschappen.

Het auditcomité bracht stelselmatig en uitgebreid verslag uit over de uitoefening van zijn taken aan de raad van bestuur.

4. Remuneratiecomité

4.1 Samenstelling

Voorzitter	Pierre Macharis Niet-uitvoerend bestuurder
	Thierry van Baren Onafhankelijk, niet-uitvoerend bestuurder
	Julien Pestiaux Onafhankelijk, niet-uitvoerend bestuurder

Gelet op het feit dat Thierry van Baren niet langer zal kwalificeren als onafhankelijk bestuurder, zal de raad van bestuur na de jaarvergadering van 28 mei 2018 de samenstelling van het remuneratiecomité evalueren en aanpassen in het licht van de toepasselijke regelgeving.

4.2 Activiteitenverslag

Het remuneratiecomité heeft op zijn vergadering van 29 maart 2017 het ontwerp van remuneratieverslag, dat overeenkomstig artikel 96, §3 W.Venn. een specifiek onderdeel vormt van de Verklaring inzake deugdelijk bestuur, besproken en heeft erop toegezien dat het ontwerpverslag alle wettelijke gegevens bevat. Het comité heeft tevens de betaling van de variabele vergoeding aan de leden van het executief comité getoetst aan de aanbevelingen die het daaromtrent had gemaakt op zijn vergadering van 18 november 2016.

Op de vergadering van 20 november 2017 heeft het comité de hierna volgende onderwerpen besproken en terzake aanbevelingen gericht aan de raad van bestuur: de vaste en variabele vergoeding van de leden van het executief comité voor 2018, de vergoeding van de bestuurders en het aan de leden van het executief comité toe te kennen aantal aandelenopties. Het comité heeft o.m. aanbevolen om de zitpenning voor de bestuurders, voor deelname aan de vergaderingen van de raad van bestuur, het audit- en remuneratiecomité, te handhaven op 2.500 euro voor het boekjaar 2017.

5. Benoemingscomité

De raad van bestuur heeft op 29 maart 2017 beraadslaagd als benoemingscomité over de toekomstige samenstelling van de raad van bestuur, en heeft, overeenkomstig de procedure van artikel 2.2.2 van het Charter, beslist aan de gewone algemene vergadering van 22 mei 2017 voor te stellen de mandaten van Alexia Bertrand, Luc Bertrand en Frederic van Haaren te hernieuwen voor een termijn van 4 jaar.

6. Executief comité

6.1 Samenstelling

De voorzitter van de raad van bestuur woont de vergaderingen van het executief comité bij als waarnemer.

Jan Suykens (°1960, Belg)

Voorzitter van het executief comité

- Licentiaat in de toegepaste economische wetenschappen (UFSIA - 1982); MBA (Columbia University - 1984).
- Hij werkte een aantal jaren bij Generale Bank in Corporate en Investment Banking.

Sinds 1990 bij Ackermans & van Haaren

Tom Bamelis (°1966, Belg)

CFO en lid van het executief comité

- Handelsingenieur (KU Leuven - 1988); Master in Financial Management (VLEKHO - 1991).
- Hij werkte voordien bij Touche Ross (nu Deloitte) en Group Bruxelles Lambert.

Sinds 1999 bij Ackermans & van Haaren

John-Eric Bertrand (°1977, Belg)

Lid van het executief comité

- Handelsingenieur (UCL - 2001); Master in International Management (CEMS - 2002); MBA (Insead - 2006).
- Hij werkte als senior auditor bij Deloitte en als senior consultant bij Roland Berger.

Sinds 2008 bij Ackermans & van Haaren

Piet Bevernage (°1968, Belg)

Secretaris-generaal en lid van het executief comité

- Licentiaat in de rechten (KU Leuven - 1991); LL.M. (University of Chicago Law School - 1992).
- Hij werkte als advocaat in de Corporate en M&A-afdeling van Loeff Claey's Verbeke.

Sinds 1995 bij Ackermans & van Haaren

André-Xavier Cooreman (°1964, Belg)

Lid van het executief comité

- Licentiaat in de rechten (KU Leuven - 1987); International Relations (Johns Hopkins University, Bologna Campus - 1988); Tax Management (ULB - 1991).
- Hij werkte voor het International Development Law Institute (Course Assistant, Italië), Shell Group (Legal Counsel, Nederland), Fortis Bank (Corporate & Investment Banking), McKinsey & C° (Consultant) en Bank Degroof (Verantwoordelijke Publieke Sector).

Sinds 1997 bij Ackermans & van Haaren

Piet Dejonghe (°1966, Belg)

Lid van het executief comité

- Licentiaat in de rechten (KU Leuven - 1989);
Postgraduaat bedrijfskunde (KU Leuven - 1990);
MBA (Insead - 1993).
- Hij was voordien als advocaat verbonden aan Loeff Claeys Verbeke en actief als consultant bij The Boston Consulting Group.

Sinds 1995 bij Ackermans & van Haaren

Koen Janssen (°1970, Belg)

Lid van het executief comité

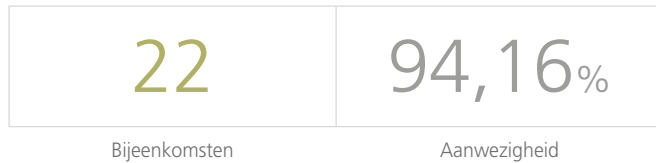
- Burgerlijk ingenieur electromechanica (KU Leuven - 1993);
MBA (IEFSI, Frankrijk - 1994).
- Hij werkte voor Recticel, ING Investment Banking en ING Private Equity.

Sinds 2001 bij Ackermans & van Haaren

Executief comité - van links naar rechts: Koen Janssen, Jan Suykens, John-Eric Bertrand, André-Xavier Cooreman, Piet Bevernage, Tom Bamelis, Piet Dejonghe

6.2 Activiteitenverslag

Het executief comité is o.m. verantwoordelijk voor het dagelijks bestuur van Ackermans & van Haaren en bereidt de beslissingen voor die door de raad van bestuur moeten worden genomen.

Tijdens het voorbije boekjaar heeft het executief comité de deelname aan de raden van bestuur van de dochtervennootschappen voorbereid en opgevolgd, nieuwe investeringsvoorstellen bestudeerd (zowel bij de huidige deelnemingen als daarbuiten), desinvesteringen goedgekeurd, de trimestriële, halfjaarlijkse en jaarlijkse financiële verslaggeving voorbereid en de impact van voor de vennootschap relevante wetswijzigingen bestudeerd.

7. Diversiteitsbeleid

Ackermans & van Haaren is overtuigd van de positieve invloed die uitgaat van een diversiteitsgedreven personeelsbeleid op de performantie en innovatieve kracht van haar deelnemingen en streeft zelf actief naar een complementaire samenstelling van haar raad van bestuur en executief comité (dit zowel qua professionele achtergrond en vaardigheden, als geslacht). Op groepsniveau is het aantrekken, vormen en begeleiden van getalenteerde medewerkers met complementaire kennis en ervaring een prioriteit.

Op niveau van de raad van bestuur, komt dit beleid tot uiting in de selectieprocedure inzake nieuwe kandidaat-bestuurders (zoals opgenomen in paragraaf 2.2.2 van het Charter): het eerste selectiecriteria waakt over de complementariteit qua professionele vaardigheden, kennis en ervaring en het vierde criterium voorziet in een verplichting om kandidaten van verschillend geslacht te overwegen zolang en telkens wanneer de raad van bestuur niet is samengesteld uit ten minste één derde bestuurders van het andere geslacht.

De huidige raad van bestuur telt 3 vrouwelijke bestuurders (30%) en 7 mannelijke bestuurders (70%) met een verscheidenheid aan opleiding en professionele ervaring. Op 31 december 2017 waren 5 bestuurders 50 jaar of jonger (50%) en 5 bestuurders ouder dan 50 jaar (50%).

Ook inzake de samenstelling van het executief comité (zie Charter, paragraaf 4.2) dient de raad van bestuur er op toe te zien dat de leden uiteenlopende professionele achtergronden hebben met complementaire bekwaamheden. Het is de betrachting van de raad van bestuur dat de langetermijnvisie van Ackermans & van Haaren ondersteund en gedragen wordt door leidinggevende personen die actief de waarden van de onderneming uitdragen en aldus bijdragen tot waardecreatie. Dit vertaalt zich onder meer in een voorkeur om jonge talentvolle medewerkers intern te laten doorgroeien. Tot op heden werden alle leden van het executief comité benoemd uit het interne team van Ackermans & van Haaren op basis van hun persoonlijke merites.

Een gedegen diversiteitsbeleid start bij de recrutering. In 2017 heeft Ackermans & van Haaren twee nieuwe medewerkers aangeworven, één man en één vrouw, beide jonger dan 35 jaar, met respectievelijk een financiële en juridische achtergrond, ter versterking van het multidisciplinaire team. Voor verdere informatie over het diversiteitsbeleid wordt verwezen naar de verklaring inzake niet-financiële informatie.

Tot slot wordt ook op permanente basis geïnvesteerd in de vorming, loopbaanbegeleiding en retentie van medewerkers. Dit gebeurt door een combinatie van verbreding en verdieping van kennis door opleidingen, seminars en workshops, een doorgroeiperspectief zowel in de schoot van Ackermans

& van Haaren als in de groep en door het aanbod van een marktconform vergoedingsbeleid.

8. Interne en externe audit

8.1 Externe audit

De commissaris van de vennootschap is Ernst & Young Bedrijfsrevisoren BCV-BA, vertegenwoordigd door Patrick Rottiers en Wim Van Gasse. De commissaris verzorgt de externe audit zowel op de geconsolideerde als op de enkelvoudige cijfers van Ackermans & van Haaren en rapporteert tweemaal per jaar aan de raad van bestuur. De commissaris werd benoemd op de gewone algemene vergadering van 23 mei 2016 voor een termijn van drie jaar, die verstrijkt op de gewone algemene vergadering van 27 mei 2019.

In 2017 werd aan de commissaris een jaarlijkse vergoeding betaald voor de controle van de enkelvoudige en de geconsolideerde jaarrekeningen van Ackermans & van Haaren van 56.100 euro (excl. btw). Daarnaast werd een bijkomende vergoeding betaald van 5.100 euro (excl. btw) aan Ernst & Young Tax Consultants voor fiscale adviezen. De totale vergoeding voor auditwerkzaamheden die in het afgelopen boekjaar werd betaald aan Ernst & Young door Ackermans & van Haaren en haar geconsolideerde dochtervennootschappen (inclusief de hierboven reeds vermelde 56.100 euro) bedroeg 1.559.178 euro.

8.2 Interne audit

De interne audit wordt uitgeoefend door de groep controllers, die rapporteren aan het executief comité. Minstens één keer per jaar brengen de groep controllers rechtstreeks verslag uit aan het auditcomité.

8.3 Belangrijkste kenmerken van de interne controle en beheerssystemen i.v.m. het proces van financiële verslaggeving en opstelling van de geconsolideerde jaarrekening

De raad van bestuur van Ackermans & van Haaren is verantwoordelijk voor de evaluatie van de doeltreffendheid van de systemen van interne controle en risicobeheer. Via het bestaande systeem beoogt de raad van bestuur op het niveau van de groep te waken over het behalen van de groepsdoelstellingen en op het niveau van de dochtervennootschappen erop toe te zien dat er passende systemen werden ingevoerd die rekening houden met de aard van de betrokken vennootschap (omvang, type activiteiten, ...) en diens verhouding met Ackermans & van Haaren (controlebelang, aandeelhoudersovereenkomst, ...). Gelet op de gediversifieerde portefeuille enerzijds en het beperkte personeelsbestand van de holding anderzijds werd geopteerd voor een aangepast model van interne controle dat echter alle essentiële onderdelen bevat van een klassiek systeem. Het systeem van interne controle en risicobeheersing wordt gekenmerkt door een transparante en collegiale structuur. Het executief comité beraadslaagt en beslist op consensuele wijze. Risico's worden daarbij op een voortschrijdende wijze geïdentificeerd en op een adequate wijze geanalyseerd. Gepaste maatregelen worden hierop voorgesteld om de geïdentificeerde risico's ofwel te aanvaarden, te beperken, over te dragen of te vermijden. Deze evaluaties en beslissingen worden duidelijk genotuleerd en gedocumenteerd zodat een strikte opvolging mogelijk is.

De raad van bestuur is voorts van oordeel dat het tijdig verstrekken van volledige, betrouwbare en relevante financiële informatie, in overeenstemming met IFRS en met de andere Belgische verslaggevingsvereisten, aan alle interne en externe belanghebbenden een essentieel onderdeel vormt van zijn beleid van deugdelijk bestuur. De interne controle en beheerssystemen inzake financiële verslaggeving pogen maximaal te voldoen aan deze vereisten.

8.3.1 Controleomgeving

De controleomgeving vormt het kader waarin interne controle en risicobeheersystemen worden opgezet. Het bestaat uit de volgende elementen:

a. Integriteit en ethiek

De familiale waarden die aan de basis liggen van het succes van de groep vertalen zich vandaag in een respectvolle relatie tussen de verschillende belanghebbenden: de aandeelhouders, het management, de raad van bestuur en het personeel, maar ook de commerciële partners. Deze waarden worden uitgedragen door het management, maar worden tevens expliciet opgenomen in de 'Interne bedrijfsrichtlijnen' zodat deze voor iedereen duidelijk zijn.

b. Bekwaamheden

Een andere hoeksteen van het beleid bij Ackermans & van Haaren is het samenwerken in een professioneel team. Er wordt bijzondere aandacht besteed aan een evenwichtige en kwaliteitsvolle invulling van de verschillende functies binnen de organisatie. Daarnaast gaat ook de nodige aandacht naar opleidingen om ervoor te zorgen dat kennis steeds verder wordt aangescherpt. Kwaliteitsvolle mensen met de juiste ervaring en ingesteldheid in de juiste functie vormen de basis van het systeem van interne controle en risicobeheersing van de groep. Dit geldt evenzeer op het niveau van de raad van bestuur en het auditcomité waar ernaar gestreefd wordt dat de achtergrond en ervaring van de leden complementair is.

c. Bestuursorgaan / auditcomité

De werking en de verantwoordelijkheden van de raad van bestuur en bij uitbreiding diens adviserende comités, waaronder het auditcomité, worden duidelijk omschreven in het Charter. Zo wordt beschreven dat het auditcomité controle uitoefent op de financiële verslaggeving van de groep, het systeem van interne controle en risicobeheer, de werking van de interne en externe audit.

d. Organisatiestructuur, verantwoordelijkheden en bevoegdheden

Zoals reeds aangegeven, kan Ackermans & van Haaren bogen op een transparante organisatiestructuur waarbij beslissingen collegiaal worden genomen door het executief comité. De organisatiestructuur en bevoegdheden worden duidelijk omschreven in de 'Interne bedrijfsrichtlijnen'.

8.3.2 Risicobeheersproces

De risico's op vlak van financiële verslaggeving kunnen als volgt worden samengevat.

Risico's op niveau van de dochtervennootschappen: deze zijn typisch zeer divers en worden opgevangen door deelname door de 'investment managers' van Ackermans & van Haaren aan de vergaderingen van de raden van bestuur en adviserende comités van de dochtervennootschappen, duidelijke rapporteringsinstructies aan de dochtervennootschappen met deadlines en uniforme opmaak en waarderingsregels en een externe audit op de halfjaar- en de jaarcijfers die ook rekening houdt met elementen van interne controle en risicobeheer op niveau van de betrokken vennootschap.

Risico's op vlak van informatievoorziening: deze worden ondervangen door een periodieke IT-audit, een proactieve aanpak door implementatie van updates, back-upvoorzieningen en tijdige testen van de IT-infrastructuur. Ook werden 'business continuity' en 'disaster recovery' plannen voorzien.

Risico's op vlak van wijzigende regelgeving: deze worden ondervangen door een strikte opvolging van het wetgevend kader inzake financiële rapportering alsook een proactieve dialoog met de commissaris.

Tenslotte is er nog het integriteitsrisico dat wordt opgevangen door een maximale integratie van boekhouding en rapporteringssoftware, een uitgebreide interne rapportering op verschillende niveaus en een proactieve evaluatie van complexe en belangrijke transacties.

8.3.3 Controle-activiteiten

Zoals hierboven bij de bespreking van de risico's reeds werd aangegeven, worden op het vlak van de financiële verslaggeving verschillende controles ingebouwd om maximaal te kunnen voldoen aan de gestelde doelen inzake deze verslaggeving.

Vooreerst worden een aantal basiscontroles zoals functiescheiding en bevoegdheidsdelegatie voorzien in de administratieve cycli op groepsniveau: aankoop, payroll en (des)investeringen. Dit laat toe dat enkel geoorloofde transacties worden verwerkt. Door de integratie van boekhouding en rapporteringssoftware op groepsniveau worden een aantal integriteitsrisico's afgedekt. Tevens zorgt een stabiele IT-infrastructuur met de nodige back-upsystemen voor een gepaste informatievoorziening.

Duidelijke rapporteringsinstructies met tijdige communicatie van deadlines, gestandaardiseerde rapporteringsformaten en uniforme waarderingsregels moeten een aantal kwaliteitsrisico's opvangen op het niveau van de rapportering door de dochtervennootschappen.

Daarnaast bestaat ook een cyclus van externe audit op zowel de geconsolideerde groepsrapportering als op de rapportering van de dochtervennootschappen. Deze externe controle heeft tevens tot doel een evaluatie te maken van de doeltreffendheid van de systemen van interne controle en risicobeheersing op het niveau van de dochterondernemingen en hierover te rapporteren aan de commissaris van Ackermans & van Haaren.

Tenslotte bestaat er een systeem van intern nazicht van de financiële rapportering door de verschillende beleids- en bestuursniveaus. Dit nazicht wordt afgerond voorafgaand aan de externe verslaggeving.

Wijzigingen in het wetgevend kader inzake financiële verslaggeving worden van nabij opgevolgd en de impact op de groepsrapportering wordt proactief besproken met de financiële directie en de externe auditor.

8.3.4 Informatie en communicatie

In het Charter wordt bepaald dat elke medewerker van Ackermans & van Haaren zich rechtstreeks kan richten tot de voorzitter van de raad van bestuur en/of de voorzitter van het auditcomité om hen in te lichten over mogelijke onregelmatigheden inzake financiële verslaggeving of andere aangelegenheden.

8.3.5 Sturing

Op jaarlijkse basis wordt het systeem van interne controle en risicobeheer door één van de group controllers getest op doeltreffendheid en naleving. Hierover wordt verslag uitgebracht aan het auditcomité.

9. Aandeelhoudersstructuur

9.1 Aandeelhoudersstructuur

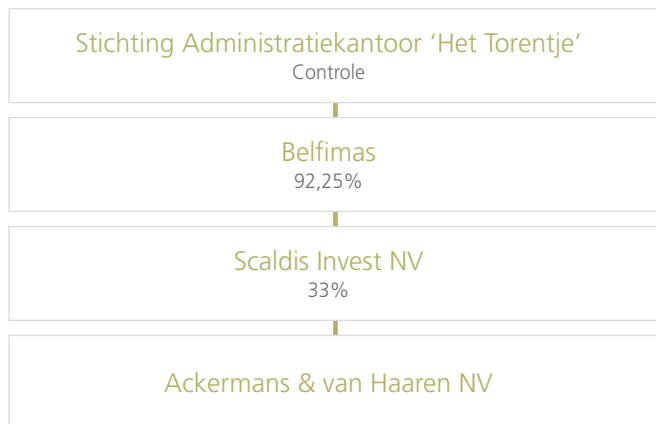
Scaldis Invest bezit 11.054.000 aandelen in het kapitaal van Ackermans & van Haaren, d.i. een deelneming van 33%. Scaldis Invest wordt op haar beurt gecontroleerd door Belfimas, die een deelneming bezit in het kapitaal van Scaldis Invest van 92,25%. De uiteindelijke controle over Scaldis Invest wordt uitgeoefend door Stichting Administratiekantoor 'Het Torentje'.

9.2 Kruisparticipaties

Ackermans & van Haaren bezit per 31 december 2017 362.257 eigen aandelen. Deze aandelen werden hoofdzakelijk verworven met het oog op de indekking van het aandelenoptieplan.

9.3 Schematische voorstelling

De aandeelhoudersstructuur, zoals gekend op 31 december 2017, kan als volgt worden voorgesteld:

9.4 Referentieaandeelhouder

Belfimas is (onrechtstreeks) de referentieaandeelhouder van Ackermans & van Haaren. Het enige doel van Belfimas is te beleggen, rechtstreeks of onrechtstreeks, in aandelen Ackermans & van Haaren. Elke overdracht van effecten uitgegeven door Belfimas, is onderworpen aan een statutair goedkeuringsrecht van de raad van bestuur van Belfimas. Twee bestuurders van Ackermans & van Haaren, met name Luc Bertrand en Frederic van Haaren, maken deel uit van de raad van bestuur van Belfimas. De raad van bestuur heeft geen kennis van overeenkomsten tussen aandeelhouders van Ackermans & van Haaren.

10. Comply or explain

Het Charter van Ackermans & van Haaren wijkt op één punt af van de bepalingen van de Code:

- Samenstelling benoemingscomité

Overeenkomstig bepaling 5.3./1 van Bijlage D van de Code dient het benoemingscomité te bestaan uit een meerderheid van onafhankelijke niet-uitvoerende bestuurders. Het benoemingscomité van Ackermans & van Haaren bestaat uit alle leden van de raad van bestuur. De raad van bestuur is van oordeel dat hij als geheel beter in staat is zijn omvang, samenstelling en opvolgingsplanning te evalueren.

IV Remuneratieverslag

1. Procedure ter ontwikkeling van een remuneratiebeleid en tot vaststelling van het remuneratieniveau

In 2017 heeft de vennootschap de volgende procedure gevolgd ter ontwikkeling van haar remuneratiebeleid en tot vaststelling van het remuneratieniveau van de niet-uitvoerende bestuurders en de leden van het executief comité.

1.1 Remuneratiebeleid

Het remuneratiecomité heeft op zijn vergadering van 29 maart 2017 het ontwerp van remuneratieverslag, dat overeenkomstig artikel 96, §3 W.Venn. een specifiek onderdeel vormt van de Verklaring inzake Deugdelijk Bestuur, besproken en heeft erop toegezien dat het ontwerpverslag alle wettelijke gegevens bevat.

Het comité heeft tevens de betaling van de variabele vergoeding aan de leden van het executief comité getoetst aan de aanbevelingen die het daaromtrent had gemaakt op zijn vergadering van 18 november 2016. Er weze aan herinnerd dat de buitengewone algemene vergadering op 25 november 2011, de raad van bestuur heeft gemachtigd om, in afwijking van artikel 520ter, tweede lid W.Venn., de volledige variabele vergoeding van de leden van het executief comité te verbinden aan vooraf vastgelegde en objectief meetbare prestatiecriteria over een periode van één jaar.

Het comité heeft tot slot voorgesteld om de vaste vergoeding van de bestuurders (incl. zitpenningen) voor het boekjaar 2017 te handhaven op hetzelfde niveau als 2016.

1.2 Remuneratieniveau

De vergoeding van de leden van het executief comité bestaat uit vijf componenten (infra, 2.1). Deze componenten worden jaarlijks, doorgaans op een vergadering in november, geëvalueerd door het remuneratiecomité en getoetst op hun marktconformiteit. Deze toetsing geschiedt aan de hand van publieke gegevens (vb. de remuneratiegegevens opgenomen in de jaarverslagen van andere vergelijkbare genoteerde vennootschappen) en/of salarisstudies. De door het remuneratiecomité voorgestelde aanpassingen worden vervolgens ter goedkeuring voorgelegd aan de raad van bestuur.

De vergoeding van de niet-uitvoerende bestuurders bestaat uitsluitend uit een vaste vergoeding. Deze vaste vergoeding bestaat uit een basisvergoeding, een aanvullende vergoeding in functie van het lidmaatschap van de betrokken bestuurder van een bepaald comité en een zitpenning per deelname aan een vergadering van de raad van bestuur, van het audit- of remuneratiecomité. De vergoeding van de niet-uitvoerende bestuurders wordt periodiek getoetst door het remuneratiecomité.

De door het remuneratiecomité voorgestelde aanpassingen worden ter goedkeuring voorgelegd aan de algemene vergadering.

2. Toepassing van het remuneratiebeleid op de leden van het executief comité in 2017

2.1 Principes

De vergoeding van de leden van het executief comité bestaat uit vijf componenten: (i) een vaste vergoeding, (ii) een variabele vergoeding, m.n. een cashbonus gerelateerd aan het geconsolideerd nettoresultaat, (iii) aandelenopties, (iv) een groepsverzekering type 'vaste bijdrage' (aanvullend pensioen, kapitaal

bij overlijden, invaliditeitsuitkering en wezenpensioen) en een hospitalisatieverzekering, en (v) een bedrijfswagen en smartphone.

De vennootschap streeft naar een motiverende mix tussen een marktconforme vaste vergoeding enerzijds en een combinatie van kortetermijnincentives (zoals de jaarlijkse cashbonus) en langetermijnincentives (aandelenopties) anderzijds.

De vaste vergoeding van de leden van het executief comité (wedde, groeps- en hospitalisatieverzekering, bedrijfswagen) evolueert in functie van hun verantwoordelijkheden en ervaring en van marktontwikkelingen.

De bonus die wordt toegekend aan de leden van het executief comité is afhankelijk van vooraf vastgelegde en objectief meetbare prestatiecriteria gemeten over een periode van één boekjaar en is met name afhankelijk van het geconsolideerd nettoresultaat. Er is geen langetermijnincentiveplan. De bonus wordt betaald in geld, na goedkeuring door de raad van bestuur van het geconsolideerd nettoresultaat over het voorgaande boekjaar.

De toekenning van aandelenopties is niet gebonden aan vooraf vastgelegde en objectief meetbare prestatiecriteria. De raad van bestuur beslist over de toekenning van aandelenopties aan de leden van het executief comité, op aanbeveling van het remuneratiecomité. De toekenning geschiedt in het kader van een aandelenoptieplan dat in 1999 werd goedgekeurd door de raad van bestuur en op basis waarvan ook andere personen dan de leden van het executief comité worden geïncentiveerd. Overeenkomstig de toepasselijke fiscale wetgeving worden de leden van het executief comité belast bij toekenning van de aandelenopties. De waarde van deze component van de vergoeding is afhankelijk van de koersontwikkeling van het aandeel.

2.2 Relatief belang van elke component van de remuneratie

Het relatieve aandeel van elke component in de totale vergoeding van de leden van het executief comité was in 2017 als volgt:

Vaste vergoeding	41,91%
Bonus	41,25%
Aandelenopties	8,44%
Groeps- en hospitalisatieverzekering	7,83%
Bedrijfswagen en smartphone	0,57%

2.3 Kenmerken van de aandelenopties

De aandelenopties, die in het kader van het aandelenoptieplan van Ackermans & van Haaren, worden toegekend hebben volgende kenmerken:

- Aanbod: medio januari.
- Uitoefenprijs: prijs vastgesteld op basis van het laagste van (i) de slotkoers van het aandeel voorafgaand aan de datum van het aanbod en (ii) de gemiddelde slotkoers van het aandeel gedurende 30 dagen voorafgaand aan het aanbod.
- Uitoefentermijn: de opties zijn uitoefenbaar vanaf het verstrijken van het derde kalenderjaar volgend op het jaar waarin het aanbod plaatsvindt tot het einde van het achtste jaar te rekenen vanaf de datum van het aanbod.

2.4 Wijzigingen in het remuneratiebeleid

Het remuneratiebeleid onderging in 2017, in vergelijking met 2016, geen belangrijke wijzigingen.

2.5 Remuneratiebeleid voor de komende twee boekjaren (2018-2019)

De raad van bestuur verwacht in het lopende en het eerstkomende boekjaar het remuneratiebeleid niet ingrijpend te zullen aanpassen.

2.6 Vergoeding van de CEO

Het brutobedrag van de remuneratie en andere voordelen, die, rechtstreeks of onrechtstreeks, door Ackermans & van Haaren of haar dochtervennootschappen in 2017 aan de CEO werden toegekend, kan als volgt worden uitgesplitst:

Statuut	zelfstandige
Vaste vergoeding	€ 526.320
Variabele vergoeding	€ 731.410
Aandelenopties (belastbare basis)	€ 107.772
Groepsverzekering (type 'vaste bijdrage') en hospitalisatieverzekering (bijdragen gestort door de vennootschap)	€ 103.968
Voordelen in natura (bedrijfswagen en smartphone)	€ 5.111

2.7 Vergoeding van de andere leden van het executief comité

Het globale brutobedrag van de remuneratie en andere voordelen die, rechtstreeks of onrechtstreeks, door Ackermans & van Haaren of haar dochtervennootschappen in 2017 aan de overige leden van het executief comité werden toegekend, kan als volgt worden uitgesplitst:

Statuut	zelfstandige
Vaste vergoeding	€ 1.981.152
Variabele vergoeding	€ 1.737.099
Aandelenopties (belastbare basis)	€ 397.409
Groepsverzekering (type 'vaste bijdrage') en hospitalisatieverzekering (bijdragen gestort door de vennootschap)	€ 364.581
Voordelen in natura (bedrijfswagen en smartphone)	€ 29.269

2.8 Opties uitgeoefend door en toegekend aan de leden van het executief comité in 2017

(i) Uitgeoefend in 2017

In 2017 hebben 5 leden van het executief comité in totaal 36.000 opties uitgeoefend.

Naam	Aantal	Uitoefenprijs	Jaar toekenning
Tom Bamelis	4.000	56,11	2012
Tom Bamelis	4.000	61,71	2013
John-Eric Bertrand	2.000	56,11	2012
John-Eric Bertrand	1.000	61,71	2013
Koen Janssen	2.500	56,11	2012
Jan Suykens	5.500	62,12	2007
Jan Suykens	5.500	60,81	2011
Jan Suykens	5.500	56,11	2012
André-Xavier Cooreman	2.000	61,71	2013
André-Xavier Cooreman	2.000	60,81	2011
André-Xavier Cooreman	2.000	62,12	2007

(ii) Toegekend in 2017

Vervaldatum	13 januari 2025
Uitoefenprijs	€ 128,30
Jan Suykens	8.000
Piet Dejonghe	5.500
Tom Bamelis	5.000
Piet Bevernage	5.000
André-Xavier Cooreman	5.000
Koen Janssen	5.000
John-Eric Bertrand	4.000
Totaal	37.500

2.9 Belangrijkste contractvoorwaarden

De overeenkomsten van de leden van het executief comité bevatten de gebruikelijke bepalingen inzake vergoeding (vaste en variabele vergoeding), niet-concurrentie en confidentialiteit. De overeenkomsten gelden voor onbepaalde duur. Geen enkele overeenkomst werd gesloten na 1 juli 2009, uitgezonderd de overeenkomsten die op, respectievelijk, 17 april 2012, 27 juni 2014 en 3 juli 2015 met Koen Janssen, André-Xavier Cooreman en John-Eric Bertrand werden gesloten betreffende hun mandaat als lid van het executief comité, waarvan zij sinds, respectievelijk, 1 april 2012, 1 juli 2014 en 1 juli 2015 deel uitmaken.

De huidige voorzitter van het executief comité kan zijn overeenkomst eenzijdig beëindigen mits betekening van een opzegtermijn van 6 maanden. De vennootschap kan eenzijdig deze overeenkomst beëindigen mits betekening van een opzegtermijn van 24 maanden.

De andere leden van het executief comité kunnen hun overeenkomst eenzijdig beëindigen mits betekening van een opzegtermijn van 6 maanden. De vennootschap kan eenzijdig de overeenkomst van deze leden beëindigen mits betekening van een opzegtermijn van 18 maanden. Deze termijn kan oplopen tot maximum 24 maanden afhankelijk van de leeftijd van het betrokken lid van het executief comité op het ogenblik van de eenzijdige beëindiging van de overeenkomst door de vennootschap, uitgezonderd voor Koen Janssen, André-Xavier Cooreman en John-Eric Bertrand, wiens overeenkomsten van zelfstandige

dienstverlening dateren van na de inwerkingtreding van artikel 554, vierde lid W.Venn. (m.n. op 3 mei 2010), dat beperkingen invoerde betreffende de duur van opzegtermijnen:

- 18 maanden bij opzegging vóór 50ste verjaardag,
- 20 maanden bij opzegging tussen 50ste en 52ste verjaardag,
- 22 maanden bij opzegging tussen 52ste en 54ste verjaardag,
- 24 maanden bij opzegging na 54ste verjaardag.

De overeenkomsten tussen de vennootschap en de leden van het executief comité bevatten voorts bepalingen betreffende de toekenningscriteria inzake variabele vergoeding en voorzien in een terugvorderingsrecht ten gunste van de vennootschap van de variabele vergoeding die werd toegekend op basis van onjuiste financiële gegevens.

3. Vergoeding van de (niet-)uitvoerende bestuurders

Op aanbeveling van het remuneratiecomité heeft de raad van bestuur op 27 maart 2013 voorgesteld de vergoeding van de bestuurders, die m.b.t. de boekjaren 2011 en 2012 gelijk was gebleven, vanaf boekjaar 2013 als volgt aan te passen:

Basisvergoeding voor de voorzitter van de raad van bestuur	€ 60.000
Basisvergoeding voor de bestuurders	€ 30.000
Bijkomende vergoeding voor de leden van het remuneratiecomité	€ 2.500
Bijkomende vergoeding voor de voorzitter van het auditcomité	€ 10.000
Bijkomende vergoeding voor de leden van het auditcomité	€ 5.000
Zitpenning per deelname aan een vergadering van de raad van bestuur of het audit- of remuneratiecomité	€ 2.500

Dit voorstel werd goedgekeurd door de gewone algemene vergadering van 27 mei 2013. Tijdens voormelde vergadering heeft de voorzitter verduidelijkt dat het bedrag van 2.500 euro voor de zitpenningen gelezen dient te worden als een maximumbedrag. De raad van bestuur heeft beslist de toepassing van deze verhoging gefaseerd in te voeren, a rato van 800 euro voor 2013, 1.600 euro voor 2014 en 2.500 euro voor 2015 en de daaropvolgende jaren.

Gelet op het feit dat Luc Bertrand op 23 mei 2016 werd benoemd tot voorzitter van de raad van bestuur, in opvolging van Jacques Delen, en hij daarnaast tevens, in het belang van de groep, voorzitter is geworden of gebleven van CFE, DEME en SIPEF en bestuurder is gebleven bij Delen Private Bank, Bank J.Van Breda & Co en Atenor (wat deze laatste betreft, tot de jaarvergadering van 2018), heeft het remuneratiecomité voorgesteld hem een vaste vergoeding toe te kennen van 350.000 euro per jaar, ingaand vanaf 1 juni 2016, alsook een bedrijfswagen ter beschikking te stellen. Dit voorstel werd meegedeeld aan de algemene vergadering van 23 mei 2016.

Iedere bestuurder ontving in 2017 een tantième (over het boekjaar 2016).

De bedragen van de individuele vergoeding en andere voordelen die door Ackermans & van Haaren aan de bestuurders werden toegekend in 2017 kunnen als volgt worden samengevat:

	Tantièmes	Zitpenningen
Alexia Bertrand	€ 30.000	€ 20.000
Luc Bertrand	€ 60.000	€ 20.000
Marion Debruyne bvba	€ 30.000	€ 17.500
Jacques Delen	€ 30.000	€ 20.000
Valérie Jurgens	€ 30.000	€ 15.000
Pierre Macharis	€ 32.500	€ 22.500
Julien Pestiaux	€ 37.500	€ 35.000
Thierry van Baren	€ 37.500	€ 35.000
Frederic van Haaren	€ 30.000	€ 20.000
Pierre Willaert	€ 40.000	€ 27.500
Totaal	€ 357.500	€ 232.500

Gelet op het feit dat de bedragen van de vergoedingen, tantièmes en zitpenningen niet gerelateerd zijn aan de omvang van de resultaten, kunnen deze worden gelijkgesteld met een vaste, niet-prestatiegebonden vergoeding.

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat Luc Bertrand daarnaast in 2017 nog een tantième ontving van SIPEF t.b.v. 60.000 euro, waarvan de helft wordt afgestaan aan Ackermans & van Haaren. Jacques Delen ontving in 2017, rechtstreeks en onrechtstreeks, een vergoeding als voorzitter van de raad van bestuur van Delen Private Bank en als zaakvoerder van Delen Investments t.b.v. 356.000 euro (inclusief pensioenverzekering) en beschikt over een bedrijfswagen. Hij ontving in 2017 ook een tantième als bestuurder van SIPEF t.b.v. 29.000 euro. De vergoedingen die SIPEF heeft uitgekeerd aan Luc Bertrand en Jacques Delen worden vermeld in het jaarlijks financieel verslag van SIPEF (Remuneratieverslag - Vergoeding van niet-uitvoerende bestuurders) over het boekjaar 2017.

V Verklaring inzake niet-financiële informatie

Krachtens artikel 119, §2 W.Venn., zoals ingevoerd door de Wet van 3 september 2017, dient het jaarverslag een verklaring te bevatten inzake niet-financiële informatie. Deze verklaring is opgenomen in het volgende hoofdstuk van dit jaarverslag, waarvan het integraal deel uitmaakt.

Namens de raad van bestuur, 19 maart 2018

Luc Bertrand
Voorzitter van de raad van bestuur

Verklaring van niet-financiële informatie

Deze verklaring van niet-financiële informatie (de 'Verklaring') werd opgesteld overeenkomstig artikel 119, §2 W.Venn., zoals recent ingevoerd door de Wet van 3 september 2017 betreffende de bekendmaking van niet-financiële informatie en informatie inzake diversiteit door bepaalde grote vennootschappen en groepen.

Grafisch voorgesteld, beoogt de Verklaring volgende elementen nader toe te lichten:

	Gevoerd beleid	Resultaten van het gevoerde beleid	Voorname risico's en beheersing van deze risico's	Niet-financiële prestatie indicatoren
Milieu	✓	✓	✓	✓
Sociale en personeelsaangelegenheden	✓	✓	✓	✓
Eerbieding van de mensenrechten	✓	✓	✓	✓
Bestrijding van corruptie en omkoping	✓	✓	✓	✓

1. Toepassingsgebied

Ackermans & van Haaren is wettelijk gehouden om deze Verklaring op te stellen op geconsolideerd niveau.

Aannemingsmaatschappij CFE (inclusief DEME) en SIPEF zijn beide eveneens organisaties van openbaar belang die, elk op 31 december 2017 op geconsolideerde basis, een gemiddeld personeelsbestand kenden van 500 werknemers of meer. Zij zijn bijgevolg onderworpen aan dezelfde wettelijke verplichting en hebben, zoals vereist door artikel 119, §2, 3° W.Venn., een afzonderlijke verklaring inzake niet-financiële informatie opgesteld die kan geconsulteerd worden via volgende weblinks:

- CFE: www.cfe.be (consulteerbaar vanaf 30 maart 2018)
- SIPEF: www.sipef.com (consulteerbaar vanaf 27 april 2018)

Bijgevolg bevat deze Verklaring de beschikbare niet-financiële informatie van Ackermans & van Haaren zelf en de hierna volgende integraal geconsolideerde dochtervennootschappen:

- Agidens International NV
- Anima Care NV
- Bank J.Van Breda & C° NV
- Extensa Group NV
- Leasinvest Real Estate Comm.VA

- Rent-A-Port NV

De eventueel ontbrekende elementen van de niet-financiële rapportering (inclusief met betrekking tot HPA) zullen worden verzameld in de loop van 2018 en verwerkt worden in de Verklaring van boekjaar 2018.

Binnen de Ackermans & van Haaren-groep voldoet ook Delen Private Bank aan de wettelijke criteria. Haar verklaring inzake niet-financiële informatie zal deel uitmaken van het jaarverslag dat consulteerbaar is vanaf juni 2018 op www.delen.be.

2. Internationaal erkend referentiemodel

Deze Verklaring is geïnspireerd op bepaalde onderdelen van de **GRI Sustainability Reporting Standards 2016**, zoals uitgevaardigd door de Global Sustainability Standards Board (www.globalreporting.org/standards), maar werd niet opgesteld conform de richtlijnen van dit model. Er restte na de bekendmaking van de Wet van 3 september 2017 te weinig tijd om deze Verklaring volledig conform voormeld model (of een ander internationaal erkend referentiemodel) op te stellen. Het is uiteraard de bedoeling om op dit vlak elk jaar wezenlijke vooruitgang te boeken.

Daarnaast hanteren bepaalde vennootschappen sectorspecifieke referentiemodellen waarnaar in de afzonderlijke overzichten wordt verwezen.

3. Ackermans & van Haaren

1. Activiteit

Ackermans & van Haaren investeert in ondernemingen met een duurzaam en internationaal groeipotentieel. De focus ligt op ondernemingen die oplossingen bieden voor maatschappelijke uitdagingen op lange termijn, zoals o.m. de bevolkingsgroei, vergrijzing, vermogensopbouw- en bescherming, klimaatopwarming en energietransitie.

Het verband tussen de activiteiten van de deelnemingen en de maatschappelijke uitdagingen kan als volgt worden geïllustreerd:

- DEME houdt havens en rivieren bevaarbaar en faciliteert aldus een stijgende wereldhandel gedreven door bevolkingsgroei.
- Met de aanleg en het onderhoud van windmolenparken op zee draagt DEME bij tot de transitie van fossiele naar hernieuwbare energie.
- Met de productie van 331.000 ton volledig RSPO-gecertificeerde palmolie, draagt SIPEF bij tot de voeding van de groeiende Zuid-Oost Aziatische bevolking.
- Bank J.Van Breda & C° en Delen Private Bank begeleiden hun cliënteel in de opbouw en bescherming van hun privé-vermogen. Dit stelt het cliënteel in staat zowel te ondernemen, als een financiële buffer op te bouwen voor de steeds langer wordende periode van professionele inactiviteit na pensionering.
- Anima Care en HPA staan in, respectievelijk, België en Frankrijk, in voor de opvang en verzorging van in totaal 4.600 hulpbehoevende bejaarden en lenigen aldus de noden van een vergrijzende bevolking.
- CFE, Extensa en Leasinvest Real Estate dragen bij tot de bestrijding van de klimaatopwarming door de ontwikkeling en bouw van energiezuinige gebouwen.

In het kader van nieuwe investeringen voert Ackermans & van Haaren traditioneel een due diligence of boekenonderzoek uit waarbij wordt nagegaan of de doelwitvennootschap de wet- en regelgeving inzake o.m. milieu, personeelsaangelegenheden en het verbod op omkoping en corruptie heeft nageleefd.

Als zogenaamde 'active owner', is Ackermans & van Haaren vertegenwoordigd in de raden van bestuur en de adviserende comités van haar deelnemingen en ziet zij er o.m. op toe dat de deelnemingen een duurzaam groeibeleid voeren waarin rekening wordt gehouden met de wettelijke vereisten en maatschappelijke trends inzake milieu, sociale en personeelsaangelegenheden, mensenrechten en de bestrijding van corruptie en omkoping.

2. Beleidsdocumenten

De thema's mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping komen aan bod in de nieuwe Integriteitscode die de raad van bestuur op 19 maart 2018 heeft goedgekeurd (<http://nl.avh.be/ackermans-van-haaren.aspx>). Deze Integriteitscode steunt op de waarden die aan de grondslag liggen van de familiale bedrijfsgeschiedenis van Ackermans & van Haaren en is tevens geïnspireerd op de tien sleutelprincipes van het 'UN Global Compact'.

De personeelsrelaties in de schoot van Ackermans & van Haaren worden beheerst door volgende beleidsdocumenten: Arbeidsreglement (voor bedienden) van 1 januari 2014, Interne bedrijfsrichtlijnen van 1 januari 2015 en het Corporate Governance Charter van 24 februari 2017.

3. Beleidsdoelstellingen

Ackermans & van Haaren wenst tegen eind 2020 de hierna volgende doelstellingen te realiseren, zowel op niveau van AvH als op het niveau van hogervermelde integraal geconsolideerde deelnemingen waarover zij exclusieve controle uitoefent:

(i) Deugdelijk bestuur

- Adviserende comités: oprichting van minstens een audit- en een remuneratiecomité in de schoot van elke deelneming.

(ii) Ecologische voetafdruk

- Uitvoering van een studie met het oog op de opmeting van de ecologische voetafdruk per deelneming.
- Uitwerking van maatregelen om de gemeten voetafdruk structureel te verminderen.

(iii) Mensenrechten

- Uitvoering van een risico-analyse inzake de naleving van de mensenrechten door elke deelneming.
- Uitwerking van maatregelen om de naleving van de mensenrechten te bevorderen.

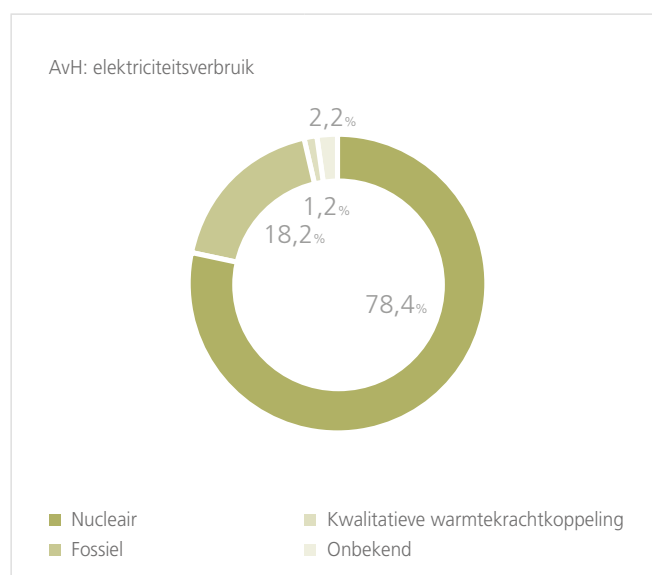
4. Milieu

Ackermans & van Haaren telt 29 medewerkers die quasi uitsluitend intellectuele diensten leveren. De impact van hun activiteiten op het milieu is hoofdzakelijk het gevolg van (i) woon-werk verplaatsingen, (ii) andere professionele verplaatsingen en (iii) kantoorgebonden kosten (energie).

In 2017 heeft Ackermans & van Haaren in dit verband volgende kosten gedragen (telkens inclusief btw):

Electriciteit (197.030 kWh)	€ 26.890
Aardgas (495.926 kWh)	€ 14.176
Water (811 m ³)	€ 3.775
Buitenlandse verplaatsingen (vliegtuig en trein)	€ 103.331
Benzine (23.756 liter)	€ 31.212
Diesel (33.951 liter)	€ 39.716

Het elektriciteitsverbruik is sinds 2014 met 17% gedaald. De oorsprong van de verbruikte elektriciteit is als volgt:

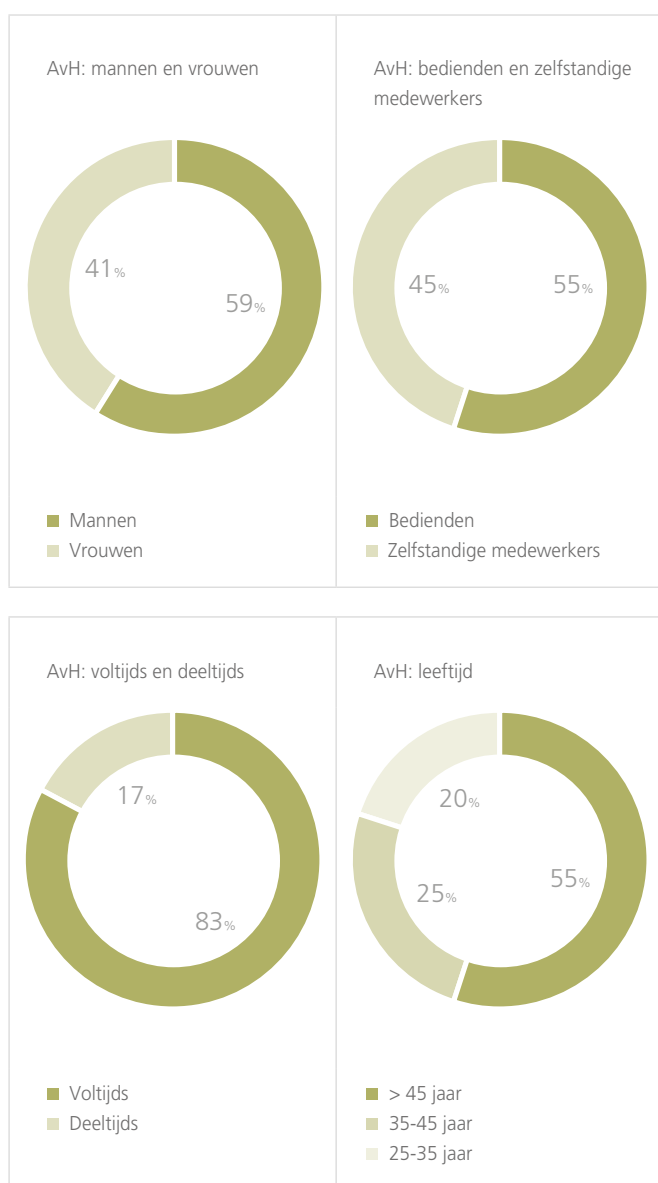

Zonder haar ecologische voetafdruk reeds formeel in kaart te hebben gebracht, tracht Ackermans & van Haaren op meerdere manieren haar impact op het milieu te milderen: (i) in 2017 werd besloten enkel bedrijfswagens met dieselmotor aan te schaffen die beantwoorden aan de strengste Euro-normen, (ii) in de mate van het mogelijke worden vergaderingen die verplaatsingen vergen, vervangen door conference calls of skype meetings, (iii) geprinte documenten ruimen steeds vaker plaats voor digitale documenten. De tweewekelijkse vergaderingen van het executief comité worden sinds 6 december 2017 'papierloos' gehouden.

5. Personeelsaangelegenheden

Ackermans & van Haaren hecht veel belang aan een divers personeelsbestand en welzijn op het werk.

Ackermans & van Haaren telt 29 medewerkers:

In 2017 heeft Ackermans & van Haaren twee nieuwe medewerkers aangeworven, één man en één vrouw. Eén medewerkster maakte de overstap naar één van de deelnemingen.

In 2017 heeft het personeel deelgenomen aan verschillende (interne en externe) seminars en vormingssessies over uiteenlopende onderwerpen als inter-

viewtechnieken, nieuwe fiscale, vennootschapsrechtelijke en financiële wetgeving en sectorspecifieke onderwerpen.

Het personeel maakt gebruik van individuele kantoorruimten waarin geconcentreerd kan worden gewerkt. Er staat een fitnessruimte met douchefaciliteiten ter beschikking. Tweemaal per week wordt vers fruit geleverd en tweemaal per maand wordt een gezonde lunch aangeboden. Geen van de medewerkers van Ackermans & van Haaren was langdurig ziek in 2017. Op 2 februari 2018 vond een routinecontrole plaats door de sociale inspectie die geen noemenswaardige inbreuken aan het licht heeft gebracht.

Eén van Ackermans & van Haaren's voornaamste uitdagingen is niet zozeer het aantrekken van talentvolle medewerkers als wel het mobiliteitsprobleem. Het wordt steeds moeilijker om Antwerpen op elk ogenblik van de dag vlot te bereiken. In dat kader wordt nagedacht over formules van flexibele uren en/of thuiswerk.

6. Sociale aangelegenheden

Voor dit luik van de Verklaring verwijzen wij naar het hoofdstuk 'Maatschappelijk verantwoord ondernemen' op pag. 54 van het jaarverslag.

In 2017 heeft Ackermans & van Haaren in het kader van haar mecenaatsbeleid circa 250.000 euro besteed aan allerhande wetenschappelijke en socio-culturele projecten. Via haar mecenaatsbeleid tracht AvH bij te dragen tot een meer menswaardige samenleving.

7. Mensenrechten

Ackermans & van Haaren onderschrijft de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en verlangt van haar medewerkers alsook van haar deelnemingen eenzelfde engagement.

Het is haar ambitie om na te gaan of haar leveranciers eveneens in regel zijn met voormelde rechten.

8. Bestrijding van corruptie en omkoping

Ethisch ondernemerschap is één van de basiswaarden van Ackermans & van Haaren. De elementaire regels in dat verband werden opgenomen in de Integriteitscode (<http://nl.avh.be/ackermans-van-haaren.aspx>). Om corruptie en omkoping op niveau van Ackermans & van Haaren te vermijden wordt, wat de uitgaande betalingen betreft, er steeds op toegezien dat de persoon die de betaling uitvoert een andere persoon is dan deze die tot de betaling heeft beslist. De toepassing van deze regel maakt het voorwerp uit van de jaarlijkse interne audit door de group controller. Er waren op dit vlak in 2017 geen inbreuken te melden.

4. Agidens

1. Activiteit

De Agidens-groep levert advies, automatisering en onderhoudsdiensten voor vijf focusmarkten: Life Sciences, Tank Terminals, Food & Beverage, Infrastructuur en Chemie vanuit België, Nederland, Frankrijk en Zwitserland.

De Agidens-groep is samengesteld uit vier vennootschappen. Agidens International NV is naast holdingvennootschap tevens de vennootschap waar de centrale diensten (Finance, IT, Secretariaat, Legal, HR, Aankoop, Quality) zijn gevestigd die werkzaam zijn voor de hele Agidens-groep. De operationele activiteiten van de Agidens-groep zijn ondergebracht in drie dochter-

vennootschappen Agidens Life Sciences NV, Agidens Process Automation NV en Agidens Infra Automation NV. Het is van primordiaal belang dat deze activiteiten worden uitgevoerd in overeenstemming met de hoogste ethische normen.

De Business Code of Conduct van Agidens stelt heldere richtlijnen ten aanzien van het hanteren van deze normen. Daardoor is Agidens in staat om niet alleen haar integriteit te waarborgen en op een verantwoorde manier zaken te blijven doen, maar ook om ethisch zakendoen voorop te stellen in relatie tot klanten en leveranciers, om alle werknemers met respect te behandelen en om haar verantwoordelijkheden op het gebied van gezondheid, veiligheid en het milieu ernstig te nemen.

2. Beleidsdocumenten

De thema's milieu, mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping komen specifiek aan bod in de Business Code of Conduct van 25 februari 2016, de Supplier Code of Conduct en de Directieverklaring veiligheid, milieu en welzijn.

De personeelsrelaties binnen de Agidens-groep worden beheerd door volgende beleidsdocumenten: Arbeidsreglement (voor bedienden) van 1 juli 2016, het Agidens Bedrijfsboek Deel Welzijn van november 2016, de Directieverklaring veiligheid, milieu en welzijn.

3. Beleidsdoelstellingen

Jaarlijks legt het management van Agidens 'RPQHS²' doelstellingen vast om de efficiëntie van het Quality Management Systeem te verhogen en de verbondenheid met de strategische initiatieven en de actuele business context te waarborgen, waarbij R staat voor 'Result', PQH voor 'Process, Quality and Human Resources' en de S² voor 'Safety & Sustainability'.

Voor 2018 werden doelstellingen opgenomen om de 'natural attrition' te brengen tot onder de 8% en om op vlak van 'Safety & Sustainability' niet alleen minstens level 5 te behalen op de CO₂ Prestatieladder, een frequentiegraad (Fg) van maximaal 9 maar ook minstens 1 event per kwartaal te organiseren om duurzaamheid te promoten en te ondersteunen.

Agidens heeft tevens ook een SMETA (SEDEX Members Ethical Trade Audit) certificering. SMETA is een norm om ethisch handelen te waarborgen. Agidens ontving, na een gedetailleerde audit, het certificaat met een geldigheid van 3 jaar op 16 juni 2014. In december 2017 werd opnieuw een SMETA-audit uitgevoerd aangaande arbeidsnormen, gezondheid en veiligheid, milieu en zakelijke ethiek. Verwacht wordt dat het certificaat zal verlengd worden.

Agidens zal de aanbevelingen in het audit rapport ter harte nemen en wenst tegen ten laatste de volgende audit in 2021 de doelstellingen daaromtrent te realiseren.

(i) Milieu/Energie - Ecologische voetafdruk

- Behalen van de certificering op de CO₂ Prestatieladder aan de hand van een carbon footprint.
- Uitwerking van emissiereductiedoelstellingen en -maatregelen om de gemeentelijke voetafdruk structureel te verminderen.

(ii) Mensenrechten

- Het identificeren van de stakeholders en het benadrukken van belangrijke issues met betrekking tot mensenrechten.
- Het inschatten en meten van de directe, indirecte en potentiële impact op de stakeholders.

(iii) Bestrijding van corruptie en omkoping

- Invoeren van een transparant 'klokkenluidersysteem' voor het melden van ongewenst gedrag, met de nadruk op gevallen van fraude (corruptie en omkoping).

- Opleiden personeel wiens functie een hoger risico inhoudt op fraude (corruptie en omkoping) zoals sales, aankoop, logistieke diensten.

4. Milieu

Agidens draagt verantwoord ondernemen uit in al haar activiteiten op het vlak van milieubeleid.

Agidens legt hierbij het accent op:

- Het meenemen van de milieu-impact als beslissingscriterium bij investeringen en aankoop.
- Het beperken van de ecologische impact van de verplaatsingen van het personeel.
- Minimaliseren en sorteren van afval.
- Beperken van energieverbruik in de bedrijfsgebouwen.
- Beperken van de milieu-impact in de activiteiten bij de klant.
- Proactief milieu-advies verlenen aan de klant over diens activiteiten.

Hierbij wordt de geldende milieuwetgeving als startpunt genomen. Er werden tot op heden nog geen inbreuken vastgesteld op de geldende milieuwetgeving.

In 2016 heeft Agidens in dit verband volgende verbruiken geregistreerd:

- elektriciteit: 1.507.630 kWh
- aardgas: 101.325 kWh
- water: 2.081 m³

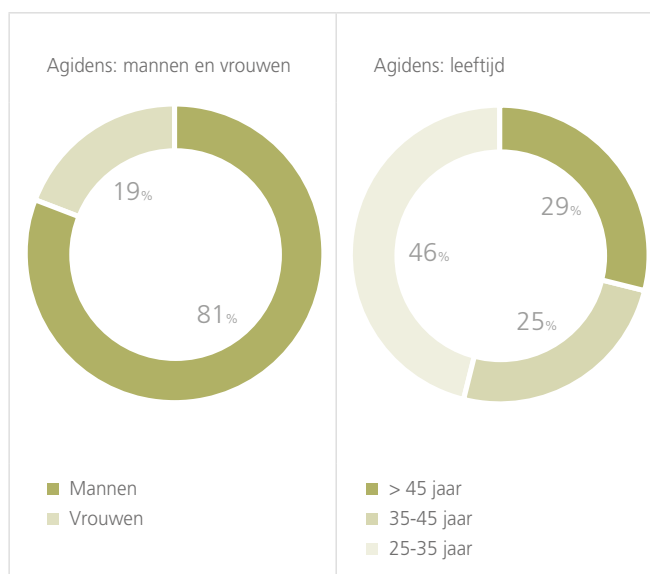
De cijfers voor 2017 zullen deel uitmaken van de certificering op de CO₂ Prestatieladder.

Agidens moedigt verder ook duurzame mobiliteit aan zoals fietsen naar het werk (bike-to-work), openbaar vervoer, een milieuvriendelijker wagenpark en carpooling.

5. Personeelsaangelegenheden

Agidens hecht veel belang aan een divers personeelsbestand en welzijn op het werk. De veiligheid en de gezondheid van elk personeelslid is van vitaal belang voor het succesvol beleid van Agidens.

De totale Agidens groep bestaat op 30 september 2017 uit 475 medewerkers:

Agidens beschikt over:

- Een interne Dienst voor Preventie en Bescherming (IDPB) die zorgt voor toezicht op alle aspecten rond veiligheid, gezondheid, hygiëne, ergonomie en psychologisch en sociaal welzijn van alle personeelsleden en die streeft naar de verbetering hiervan.
- Een externe Dienst voor Preventie en Bescherming die o.a. de periodieke medische controles verzorgt, de jaarlijkse griepvaccinatie en geeft advies aan de IDPB bij diverse medische vragen.
- Een Comité voor Preventie en Bescherming (CPB) dat als opdracht heeft alle middelen op te sporen en voor te stellen en actief bij te dragen tot alles wat wordt ondernomen om het welzijn van de personeelsleden bij hun werk te bevorderen.
- Meldpunten stress waarbij personeelsleden die tijdelijk of gedurende lange tijd negatieve stress ervaren bij hun werk, dit kunnen voorleggen aan een vertrouwenspersoon.
- Vertrouwenspersoon voor ongewenst gedrag op het werk.

Eén van de grote uitdagingen, na de start van de werken aan de Oosterweelverbinding, is het mobiliteitsprobleem. Het wordt steeds moeilijker om Zwijndrecht op een vlotte manier te bereiken. Daarom werd geopteerd voor een satellietkantoor in Brasschaat (opening maart 2018) om op die manier tegemoet te komen aan de personeelsleden die in het noorden van Antwerpen wonen. Daarnaast worden ook glijdende uren en thuiswerk gestimuleerd.

Verder zal vanaf april 2018 een tool geïmplementeerd worden binnen Agidens waarbij een aantal vragen op een interactieve manier in de organisatie worden geduwd (via de Intuo app). De bedoeling van deze app is een barometer te creëren op teamniveau om tijdig de noden binnen een team op te merken. Het uiteindelijke doel is om op die manier proactiever problemen in de organisatie te identificeren.

6. Sociale aangelegenheden

Agidens streeft naar een open, constructieve dialoog met lokale overheden, sociale partners en alle andere groepen die bij de activiteiten betrokken zijn. Waar mogelijk steunt Agidens lokale initiatieven op sociaal, cultureel en economisch vlak.

Zo werden o.a. volgende initiatieven gesteund tijdens het afgelopen jaar:

- Bednet VZW
- Welzijnsschakel Tochtgenoten VZW
- Het Ventiel VZW
- Heartsaver VZW
- Ava & Trix VZW

7. Mensenrechten

Agidens onderschrijft de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en verlangt van haar medewerkers eenzelfde engagement.

Het is haar ambitie om na te gaan of haar leveranciers eveneens in regel zijn met voormelde rechten.

8. Bestrijding van corruptie en omkoping

Ethisch ondernemerschap is één van de basiswaarden van Agidens. De elementaire regels in dat verband werden opgenomen in de Business Code of Conduct en in de Supplier Code of Conduct.

Er waren op dit vlak in 2017 geen inbreuken te melden.

5. Anima Care

1. Activiteit

Anima Care legt zich toe op de zorg- en gezondheidssector in België en focust daarbij meer bepaald op seniorenhuisvesting en -zorg. Per 31 december 2017 baatte Anima Care 1.728 rusthuisbedden, 77 bedden herstelverblijf en 205 assistentiewoningen uit verspreid over 20 zorgcentra (waarvan 8 in Vlaanderen, 8 in Brussel en 4 in Wallonië).

Anima Care kiest resoluut voor kwaliteit en stelt de bewoner centraal. Zij combineert een aangename leefomgeving met een kwaliteitsvolle dienstverlening. Anima Care besteedt veel aandacht aan kwaliteitsmetingen, constante verbetering van haar werkmethode en operationele systemen alsook aan de selectie, begeleiding en ontwikkeling van haar medewerkers die de kwaliteitsvisie en de waarden van Anima Care dag na dag omzetten in de praktijk.

2. Beleidsdocumenten

De fundamentele waarden van Anima Care zijn vertaald in de verblijfsovereenkomst die wordt afgesloten met elke bewoner, evenals in het reglement van inwendige orde dat van toepassing is in elk zorgcentrum. Deze kernwaarden worden ook neergeschreven in een leefproject.

Elke medewerker wordt in kennis gesteld van het arbeidsreglement dat de personeelsrelaties beheerst.

3. Beleidsdoelstellingen

Anima Care sluit zich als deelneming van AvH aan bij de wens om voormelde doelstellingen inzake deugdelijk bestuur, ecologische voetafdruk en mensenrechten te realiseren tegen eind 2020.

4. Milieu

De impact van de activiteiten van Anima Care op het milieu zijn hoofdzakelijk het gevolg van (i) de uitbating van haar zorgcentra en (ii) de woon-werk verplaatsingen en andere professionele verplaatsingen van haar personeel. Er wordt geprobeerd deze impact op het milieu zo beperkt mogelijk te houden.

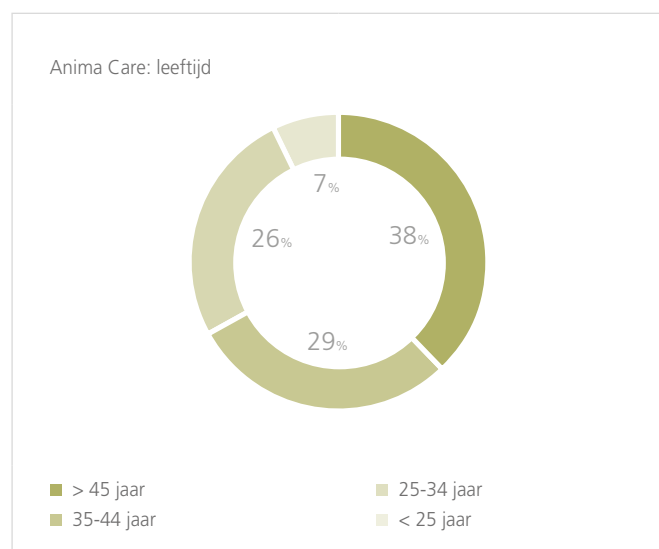
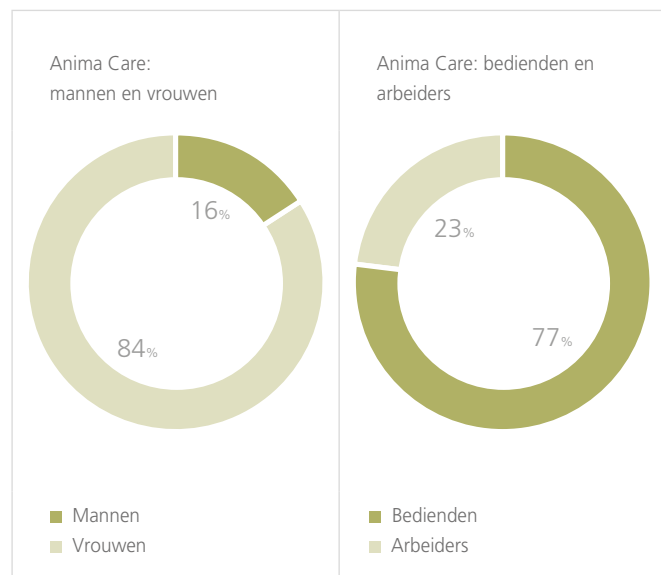
Zo heeft Anima Care bij haar nieuwbouwprojecten en verbouwingen van bestaande zorgcentra heel veel aandacht voor energiezuinigheid en voor ecologie. De (ver)nieuw(d)e gebouwen halen hoge isolatiewaarden en verschillende onder hen beschikken over een installatie voor het gebruik van een alternatieve energievorm (zonnepanelen, warmtekrachtkoppeling,...). De nieuwe gebouwen zijn ook uitgerust met een gebouwbeheersysteem waardoor functies zoals verwarming, koeling en zonnewering optimaal worden aangestuurd. In vergelijking met de bestaande gebouwen van een vergelijkbare grootte binnen het vastgoedpark van Anima Care laten de nieuwe gebouwen een tot de helft gereduceerd energieverbruik optekenen. Voor de sanitaire installaties wordt zoveel mogelijk regenwater gebruikt. Ook voor de technische installaties van de zorgcentra worden steevast de beste en zuinigste technologieën toegepast. In alle zorgcentra wordt het afval zorgvuldig gesorteerd en door een gespecialiseerd bedrijf opgehaald.

Daarnaast tracht Anima Care ook op meerdere andere manieren haar impact op het milieu te milderen: (i) vergaderingen die verplaatsingen vergen, worden vaak vervangen door conference calls, (ii) in principe worden documenten enkel nog digitaal bewaard tenzij een origineel exemplaar dient bijgehouden te worden en (iii) bij de aankoop van nieuwe wagens wordt rekening gehouden met de impact op het milieu (door bijvoorbeeld te opteren voor wagens met een lage CO₂ uitstoot).

5. Personeelsaangelegenheden

Anima Care hecht veel belang aan een divers personeelsbestand en welzijn op het werk.

Anima Care telde op 31 december 2017 1.315 medewerkers:

Het zorgpersoneel wordt voortdurend gecoacht en krijgt geregeld bijscholing. Zij krijgen ook kwalitatieve arbeidsmiddelen ter beschikking zodat zij bij de uitvoering van hun opdrachten zo min mogelijk fysiek worden belast.

Binnen Anima Care worden de personeelswelzijnsindicatoren nauwgezet opgevolgd door de operationeel verantwoordelijken.

6. Sociale aangelegenheden

Anima Care maakt er een erezaak van dat haar zorgcentra een gezellige en comfortabele thuis zijn voor de residenten en tegelijkertijd ook fungeren als een plek voor ontmoetingen met hun familie en vrienden. De zorgcentra beschikken elk over een ruime cafetaria waardoor de residenten makkelijk hun sociale banden kunnen onderhouden. Ook bezoekers zijn welkom. In elk zorgcentrum heerst een echte 'open huis'-cultuur.

In een aantal sites biedt Anima Care ook thuisverplegingsdiensten aan hetgeen de mensen in staat stelt om langer zelfstandig te wonen. Anima Care baat in haar zorgcentrum te Aalst ook een lokaal dienstencentrum uit waar de buurtbewoners elkaar kunnen ontmoeten en een aantal diensten ter beschikking staan (zoals warme maaltijden, kapper, pedicure).

7. Mensenrechten

Anima Care onderschrijft de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en verlangt van haar medewerkers eenzelfde engagement.

Anima Care wil verantwoord ondernemen in de zorgsector waarbij het respect voor de medemens centraal staat.

8. Bestrijding van corruptie en omkoping

Ethisch ondernemerschap is één van de basiswaarden van Anima Care. Voor alle beslissingen en betalingen wordt het vierogenprincipe consequent toegepast. Er zijn sinds de oprichting van Anima Care geen gevallen van corruptie of omkoping geweest.

6. Bank J.Van Breda & C°

1. Activiteit en algemeen beleid

Facilitator van economisch en sociaal weefsel

Ondernemers zijn de motor van onze economie. Vrije beroepen garanderen gezondheidszorg, rechtszekerheid en financiële transparantie. Samen leveren zij een cruciale bijdrage tot onze welvaart en ons welzijn.

Bank J.Van Breda & C° positioneert zich als dé referentiebank voor familiale ondernemers en vrije beroepen, zowel privé als professioneel, hun leven lang. Ze begeleidt cliënten bij de systematische opbouw, het beheer en de bescherming van hun vermogen op basis van een totaalaanpak die start bij de professionele activiteit als motor voor het privévermogen met het oog op het opbouwen van een financiële buffer voor de steeds langer wordende periode van professionele inactiviteit na pensionering.

Duurzame kredietverlening

Bank J.Van Breda & C° hanteert een conservatief beleid inzake kredietverstrekking en focust op gezonde kredietverlening in het belang van de cliënt op basis van een kritische beoordeling van elke kredietaanvraag gevolgd door een analyse van veilige, voor de cliënt haalbare kredietvormen. De terugbetalingscapaciteit van de cliënt, zijn professionele bekwaamheid en de mogelijkheid om zelf iets op te bouwen, staan hierbij voorop.

Door de specifieke focus qua doelgroepcliënten en de Belgische regelgeving terzake wordt kredietverlening bij volgende 'risico'-situaties uitgesloten:

- schendingen van mensen- en arbeidsrechten,
- productie van fossiele brandstoffen, zoals steenkool, olie en gas of van onconventionele olie- en gaswinning, zoals teerzanden en schaliegas,
- schending van volksgezondheid en leefmilieu, zoals vergiftiging grondwater, industriële activiteiten in beschermde natuurgebieden.

De bank verstrekt geen kredieten aan bedrijven actief in wapenproductie of kernenergie. KMO's die in België actief zijn in de financiering van speelautomaten zijn eveneens expliciet uitgesloten.

Aandelenfondsen en vermogensbeheer met verantwoorde investeringen

Bank J.Van Breda & C° beheert geen eigen beleggingsfondsen. Zusterbedrijf Delen Private Bank is gespecialiseerd in vermogensbeheer en verzorgt ook de

samenstelling van de beleggingsfondsen die door Bank J.Van Breda & C° worden gecommercialiseerd. Hiervoor wordt samengewerkt met fondsbeheerder Capfi Delen Asset Management (Cadelam), dochtervennootschap van Delen Private Bank. Verantwoord investeren staat daarbij voorop, rekening houdend met de door de Verenigde Naties ondersteunde 'Principles of Responsible Investment' en met uitsluitingslijsten gepubliceerd door organisaties die een referentie zijn in maatschappelijk verantwoord investeren, zoals het Noorse Staatsfonds.

2. Beleidsdocumenten

De personeelsrelaties van Bank J.Van Breda & C° en haar divisies worden geregeld door het arbeidsreglement. Specifieke gedragscodes werden opgesteld voor de afdelingen Kredietonderzoek, Betalingsverkeer en ALM (Assets & Liability Management).

3. Milieu

Naast voormelde beleidspunten inzake milieu bij kredietverlening en investeringsfondsen, is er ook een breed draagvlak om de ecologische voetstap in de relaties met de cliënten en op ondernemingsniveau te beperken. Een werkgroep 'Eco' treedt hiervoor op als voortrekker. Recente initiatieven zijn o.a.

- De bank trekt de digitale kaart en is een voortrekker als 'bank zonder papier'. Het resterende papier wordt gescheiden opgehaald.
- Cliënten kunnen online documenten ondertekenen, wat heel wat nodeloze verplaatsingen bespaart.
- Het stimuleren van de fiets voor woon-werkverkeer door een fietsvergoeding, douches en kleedruimtes, overdekte fietsstallingen en bedrijfsfietsen.
- De bank heeft de ambitie haar autofleet te vergroenen en stimuleert het gebruik van elektrische en hybride voertuigen. De dominante positie van dieselwagens wordt afgebouwd ten gunste van benzinewagens bij wie minder dan 25.000 km per jaar rijdt.
- Bij nieuwbouw en renovatie van kantoren wordt onderzocht hoe het energieverbruik en de CO₂-uitstoot beperkt kan worden.

4. Personeelsaangelegenheden

Waardegedreven bedrijfscultuur

Bank J.Van Breda & C° gelooft dat de deontologie en de ethische waarden van haar personeel bepalend zijn voor de manier waarop de bank in contact treedt met haar cliënten en leveranciers. Uit cultuur- en waardenonderzoek kwamen volgende 3 kernwaarden naar voor: eerlijkheid, verantwoordelijkheidszin en enthousiasme. Deze bedrijfscultuur ligt aan de basis van het succes van Bank J.Van Breda & C° en wil de bank daarom koesteren.

De bank weert elke vorm van discriminatie op basis van ras, geloof, geslacht, seksuele voorkeur of afkomst. Ze staat open voor alle mensen met talent en een positieve levenshouding.

Great place to work

Gelukkige mensen stralen een positieve kracht uit, ook in hun werk, en zeker in hun contact met de cliënt. Daarom stimuleert de bank als werkgever mensen om te werken in hun talentzone en biedt ze een kader dat zorgt voor groei en ontwikkeling.

Om dit te toetsen neemt de bank om de 2 jaar mee aan de internationale interne bevraging die georganiseerd wordt door 'Great place to work' i.s.m. Vlerick Management School. Dit houdt een spiegel voor die helpt om zwakke punten in het personeelsbeleid bij te sturen en de troeven nog te versterken.

Bank J.Van Breda & C° werd in 2006, 2010 en 2012 genomineerd als 'Beste werkgever'. In 2018 werd ze gecertificeerd als 'Great place to work'. Op de

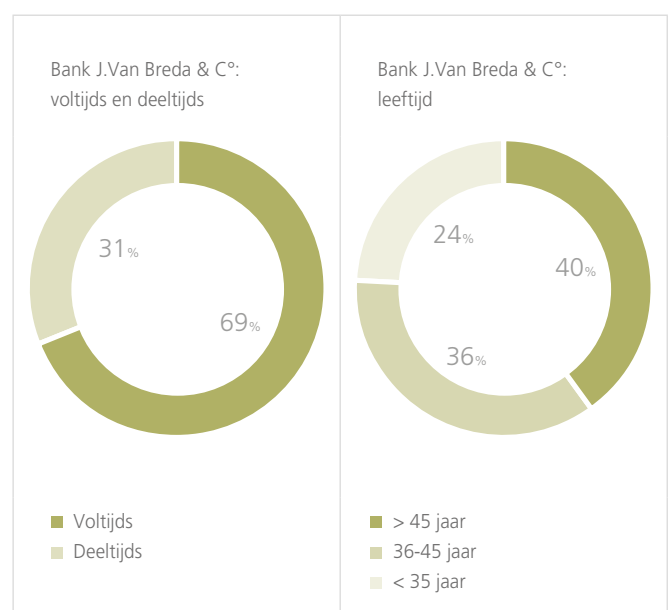
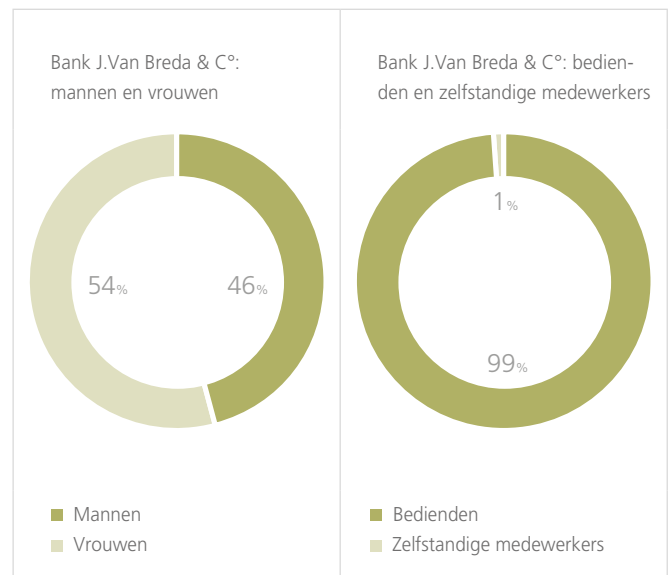
stelling 'Algemeen gesproken kan ik zeggen dat dit een heel goede organisatie is om voor te werken' antwoordde 94% van de werknemers in 2017 positief.

Genderdiversiteit

Een divers samengestelde raad van bestuur heeft aandacht voor verschillen in achtergrond, geslacht en professionele vaardigheden die relevant zijn voor Bank J.Van Breda & C°.

Het remuneratie- en benoemingscomité beoordeelt kandidaten hiervoor op hun verdiensten en hanteert hierbij objectieve criteria. Op basis van het huidige aantal bestuurders wordt gestreefd naar een vertegenwoordiging van het ondervertegenwoordigde geslacht binnen de raad van bestuur van 2 personen (9 mannen en 2 vrouwen op 1/1/2018) en binnen het directiecomité van 1 persoon (3 mannen en 1 vrouw op 1/1/2018).

Als het aantal bestuurders van het ondervertegenwoordigde geslacht kleiner zou zijn dan deze doelstelling, dan streeft de raad van bestuur ernaar deze doelstelling opnieuw te bereiken binnen een periode van 3 jaar.

Oog voor gezondheid

Mensen zijn niet gemaakt om een hele dag op kantoor te zitten. Daarom promoot de bank beweging en een gezonde levenshouding.

- In het hoofdkantoor kan iedereen gratis gebruik maken van een eigen fitnessruimte. Wie in een kantoor werkt krijgt financiële steun om te sporten in een lokale club.
- In alle kantoren is gratis fruit ter beschikking. Op de zetel is er 's middags verse soep (de overschotten gaan naar 'Moeders voor moeders'). Frisdrank werd geweerd; water en spuitwater komen gefilterd uit de kraan.
- Een interne werkgroep ('Happy team') neemt in co-creatie diverse initiatieven en organiseert o.a. wandelingen, joggings, fietstochten, yoga-initiatie en voordrachten over het belang van rust en slaap.
- De bank doet inspanningen om stress en burn-out te vermijden en heeft oog voor een goed evenwicht tussen werk én privé. Diverse vormen van thuis- en telewerk zijn mogelijk. Glijdende werktijden en formules voor deeltijds werk, onbetaalde vrije dagen t.e.m. sabbatical staan ter beschikking.

5. Sociale aangelegenheden

Goed nabuurschap, geklasseerd monument

In 2006 verhuisde het hoofdkantoor van Bank J.Van Breda & C° naar het voormalige goederenstation Antwerpen-Zuid op de Ledeganckkaai aan de Schelde. Deze site was ooit de draaischijf van de Antwerpse haven maar werd in 1998 door de Belgische spoorwegen verlaten. Het gebouw met zijn monumentale lokettenzaal werd in 1996 geklasseerd als monument maar geraakte toch in verval.

Door het een nieuwe bestemming te geven, is dit historisch-maritiem erfgoed gered voor de volgende generaties. Met steun van het Vlaams gewest, de stad en de provincie Antwerpen werden alle historische onderdelen in hun oorspronkelijke staat hersteld. Sindsdien werden er duizenden cliënten en belangstellenden ontvangen. Stadsgidsen hebben vrije toegang tot de voormalige lokettenzaal en de tuin. Regelmatig wordt deelgenomen aan Open Monumenten- of Open Architectuurdag. Dat biedt de mogelijkheid om iets terug te doen voor de gemeenschap die bij de realisatie van dit project geholpen heeft.

Financiële geletterdheid

Om juiste financiële keuzes te maken, dienen cliënten een goed inzicht te hebben van hun mogelijkheden. Niet elke cliënt beschikt echter over voldoende financiële basiskennis, zelfs al genoot hij of zij universitaire studies. Daarom worden regelmatig voordrachten gegeven om o.a. artsen en apothekers in opleiding wegwijs te maken in de financiële wereld.

Structurele steun als mecenas aan 2 goede doelen

Bank J.Van Breda & C° gaat dagelijks om met succesvolle ondernemers en vrije beroepen, maar weet dat succes niet vanzelfsprekend is. Daarom steunt zij 2 initiatieven waarmee haar cliënten zich nauw verbonden voelen. Deze organisaties zijn niet zo bekend bij het grote publiek en hebben het moeilijker om aan middelen te geraken.

- 'Ondernemers zonder Grenzen' is een organisatie die via herbebossing het oprukken van de woestijn tegengaat en de welvaart verbetert in de Sahel-gordel. De bank is structurele sponsor sinds 2015.
- 'Artsen zonder Vakantie' faciliteert jaarlijks zo'n 400 artsen en verpleegkundigen die tijdens hun vakantie twee tot drie weken patiënten in Afrikaanse ziekenhuizen behandelen en lokale zorgverleners opleiden en bijscholen. De bank sponsort AzV sinds 2009.

Bovenop deze structurele sponsoring ondersteunt de bank spontane initiatieven waar personeelsleden zich samen voor engageren (bv. 'Warm Noord', 'Kom op tegen kanker').

6. Mensenrechten

Bank J.Van Breda & C° onderschrijft de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en verlangt van haar medewerkers alsook van haar divisies eenzelfde engagement.

7. Bestrijding van corruptie en omkoping

Ethisch ondernemerschap is één van de basiswaarden van Bank J.Van Breda & C°. Het belang dat de bank hecht aan het vermijden van belangenconflicten staat beschreven in de deontologische codes voor de personeelsleden, de leden van het directiecomité en de leden van de raad van bestuur.

Naast wat is opgenomen in het arbeidsreglement gelden specifieke gedragscodes om belangenconflicten te vermijden voor de afdelingen Kredietonderzoek, Betalingsverkeer en ALM (Assets & Liability Management). Het integriteitsbeleid richt zich prioritair tot volgende domeinen: witwaspreventie, voorkomingsbeleid fiscale mechanismen, transacties in financiële instrumenten, handel met voorkennis, koersmanipulatie, wetgeving op de privacy, discretieplicht, deontologische codes en dergelijke.

Om de kwaliteit van de dienstverlening te verzekeren én om corruptie en omkoping te vermijden, behoren interne controlemaatregelen tot de standaarden. Een voorbeeld hiervan is de functiescheiding van bevoegdheden tussen o.a. betalingsopdrachten en betalingen. Ook het 'vierogenprincipe' is zoveel mogelijk geïntegreerd in automatische processen.

Jaarlijks wordt een verklaring van mensen met inkoopverantwoordelijkheid opgesteld. De toepassing van deze regel maakt het voorwerp uit van de jaarlijkse interne audit. Er waren op dit vlak in 2017 geen inbreuken te melden.

De werking van de controlemaatregelen wordt ondersteund door een controlestructuur die gebaseerd is op de samenwerking tussen 3 verdedigingslijnen (3LoD - Three lines of defense).

1. De verantwoordelijkheid voor het beheer van risico's (waaronder corruptie en omkoping) is in eerste instantie duidelijk toegewezen aan de operationele afdelingen.
2. De tweede lijn (risk management en compliance) adviseert en bewaakt of deze verantwoordelijkheid wordt opgenomen.
3. Een onafhankelijke derde lijn (interne audit) beoordeelt objectief of er verdere mogelijkheden tot procesverbetering zijn.

7. Extensa Group

1. Activiteit

Extensa is als vastgoedontwikkelaar voornamelijk actief in België en het Groot-Hertogdom Luxemburg, met een focus op de uitbreiding van steden, bijvoorbeeld Tour & Taxis in Brussel en Cloche d'Or in Luxemburg. Haar projecten zijn daarom vaak 'gemengd' en bieden een evenwichtige mix van wonen, werken en ontspannen. Extensa focust op duurzame groei en ambieert een trendsetter te zijn inzake milieu en sociale en personeelsaangelegenheden.

2. Milieu

Bewust van de grote impact die de projecten van Extensa op hun omgeving kunnen hebben, is Extensa doordrongen van de noodzaak om op verantwoorde manier met de natuurlijke rijkdommen om te gaan en steeds een evenwicht te zoeken tussen de behoeften van de mens en de weerbaarheid van natuur.

Dit streven vertaalt zich onder meer in de ontwikkeling van energiezuinige projecten, via de modernste beschikbare technologieën, in een voorkeur voor lokaal gemaakte materialen en een aan- en afvoer ervan bij voorkeur via waterwegen, en in een investering in de lokale opwekking van hernieuwbare energie (geothermie, windenergie, zonne-energie).

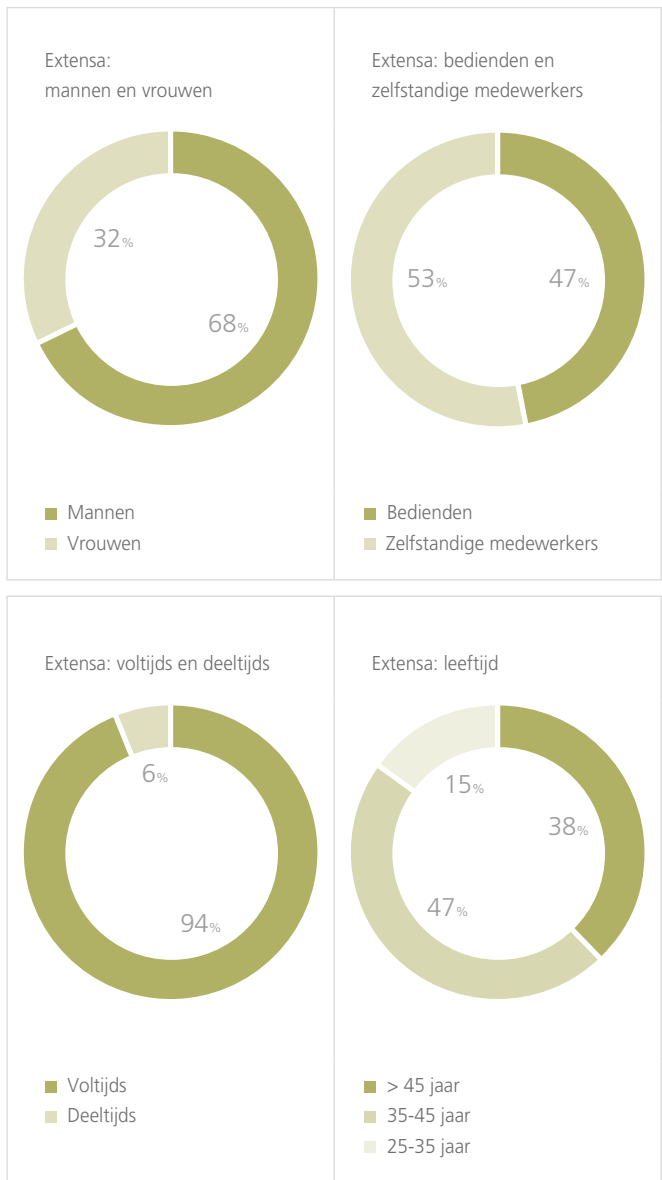
Op de voormalige spoorwegterreinen Tour & Taxis te Brussel heeft Extensa een nieuw evolutief park van 9 ha aangelegd, waarvan een deel dienst doet als stormbekken. Extensa ondersteunt ook de initiatieven van derden. Het col-

lectief Parckfarm organiseert activiteiten voor omwonenden, zoals het houden van kippen, broodbakken en het kweken van groenten en fruit. De bijenkorven van BeeOdiversity en de door Extensa aangelegde wilde bloemenweides dragen bij tot het herstel van de binnenstedelijke biodiversiteit. In de kelders van het Openbaar Pakhuis kweekt Permafungi oesterzwammen op koffiedik dat dagelijks met een bakfiets bij omliggende koffiebars wordt opgehaald, alsook witloof op hydrocultuur.

Als beheerder van de site Tour & Taxis, werkt Extensa actief mee aan het mobiliteitsbeleid van meer dan vijftig bedrijven. Ze neemt tal van initiatieven om een grotere variatie van vervoersmodi ingang te doen vinden (shuttle naar het openbaar vervoer, faciliteiten voor fietsers, parkeerbeleid, deelwagens, thuiswerk).

3. Personeelsaangelegenheden

Het bedenken en het uitwerken van projecten vergt creativiteit en originaliteit. Extensa gelooft dat diversiteit bij haar medewerkers (naar leeftijd, geslacht, taal, cultuur, achtergrond) die ambities ten goede komt. Momenteel telt Extensa 34 medewerkers:

In 2017 heeft Extensa 10 nieuwe medewerkers aangeworven, 7 vrouwen en 3 mannen.

Extensa wil ook zorg dragen voor haar medewerkers. Een paar keer per week wordt er vers fruit geleverd. Medewerkers kunnen ook gratis deelnemen aan culturele evenementen op de site Tour & Taxis. Geen van de medewerkers was in 2017 langdurig ziek als gevolg van een overbelasting op het werk. Een van Extensa's uitdagingen is het kantoor voor de medewerkers bereikbaar te maken via ecologische alternatieven zoals het openbaar vervoer en de fiets.

De personeelsrelaties worden beheerst door het Arbeidsreglement (voor bedienden) en de Interne bedrijfsrichtlijnen. Beide documenten worden op dit moment gereviseerd.

4. Sociale aangelegenheden

Op basis van haar jarenlange ervaring met de ontwikkeling van buurten en wijken, weet Extensa dat een groot vastgoedproject slechts kan slagen wanneer het project maatschappelijk is geïntegreerd in het breder stedelijk weefsel.

Extensa ondersteunt diverse organisaties met sociale objectieven, punctueel of permanent, meestal door lokalen ter beschikking te stellen. Zo onder meer L'Ecole du Cirque de Bruxelles, Human Rights Watch, Special Olympics Belgium, vzw Joséphine en Talented Youth Network vzw. Extensa organiseert bloedinzamelingen met het Rode Kruis en heeft bewust gekozen voor het schoonmaakbedrijf Manus vzw dat werknemers begeleidt bij hun overstap van een job in de sociale economie naar een job buiten de sociale economie.

Extensa is een drijvende kracht achter Bright Future dat bedrijfsleiders toelaat studenten uit een kansarme omgeving te coachen. Kris Verhellen richtte Bright Future op in 2006. Het platform Be.Face beheert het. Een aantal grote Belgische bedrijven, waaronder AvH, steunt het project.

5. Mensenrechten

Extensa onderschrijft de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en verlangt van haar medewerkers eenzelfde engagement. Het is haar ambitie om na te gaan of haar leveranciers hier eveneens in regel mee zijn. Ze neemt dit mee in haar beleidsdoelen voor de volgende jaren. In de keuze van een leverancier of dienstverlener, zowel voor kleine benodigdheden als projecten, wenst ze de nodige due diligence uit te voeren, waarin onder meer wordt nagegaan of die rechtstreeks of onrechtstreeks de mensenrechten naleven.

6. Bestrijding van corruptie en omkoping

Ethisch ondernemerschap is één van de basiswaarden van Extensa. Ze sluit zich aan bij de Integriteitscode van AvH⁽¹⁾. Om corruptie en omkoping te vermijden, ziet Extensa er steeds op toe dat de persoon die uitgaande betalingen uitvoert een andere persoon is dan de persoon die tot de betaling heeft beslist. Een betaling vereist ook steeds de samenwerking van de hoofdboekhouder en een leidinggevende aan wie een financieel mandaat is toegekend voor de uitvoering van de betaling.

⁽¹⁾ Voor zover deze betrekking heeft op de activiteit en het doel van Extensa.

8. Leasinvest Real Estate

1. Activiteit

Leasinvest Real Estate (LRE) is een openbare geregelende vastgoedvennootschap met een focus op retail en kantoorgebouwen in Groothertogdom Luxemburg, België en Oostenrijk.

2. Milieu

Leasinvest Real Estate is er zich van bewust dat haar ecologische voetafdruk kan verminderen indien de onderneming opteert voor duurzamer leven en bewuster omgaan met energie, water, elektriciteit en afval.

Er is een continu streven naar het energie-efficiënter maken van de gebouwen in portefeuille, waarbij het duurzaamheidsaspect vooraan staat bij grondige renovaties. Zo wordt er ook tegemoet gekomen aan de vraag van (potentiële) huurders om duurzame gebouwen ter beschikking te stellen.

In de vastgoedwereld is een BREEAM-certificatie de meest gebruikte maatstaf om te bepalen in welke mate een gebouw milieuefficiënt is.

België

- Kantoorgebouw The Crescent Anderlecht: de BREEAM In-Use score werd verbeterd van 'Very Good' naar 'Excellent' (2015). In 2018 zullen er ook op het dak zonnepanelen geïnstalleerd worden.
- Kantoorgebouw Motstraat Mechelen: uitvoering BREEAM In-Use (2013), score 'Good'.
- Een plan werd opgestart om op de parkings van Motstraat Mechelen en The Crescent Anderlecht laadpalen voor elektrische voertuigen te installeren in 2018.
- Herontwikkeling kantoorgebouw Treesquare: objectief is BREEAM 'Excellent' (2018).
- Herontwikkeling kantoorgebouw Montoyer 63: objectief is BREEAM 'Excellent' (2018). Ondertussen werd reeds een BREEAM interim 'design stage' met rating 'Excellent' behaald (2017).
- Op het gebouw Tour & Taxis - Koninklijk Pakhuis is een zonnepaneleninstallatie actief.

Luxemburg

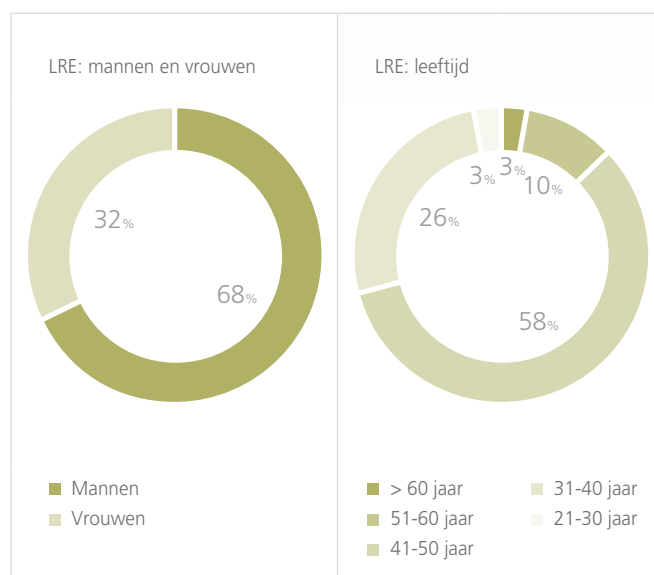
- Kantoorgebouw Monnet: BREEAM 'Refurbishment Excellent' verwacht o.b.v. dossier ingediend in februari 2016.

Oostenrijk

- Het dak van het Frun® retailpark in Asten, dat in 2016 werd verworven, werd uitgerust met zonnepanelen om de duurzaamheid van het park te optimaliseren. Hierdoor wordt jaarlijks op de site meer dan 0,500 GWh groene stroom geproduceerd met een CO₂-uitstootreductie van 400 ton tot gevolg. In de loop van 2018 worden ook laadpalen voor elektrische voertuigen gerealiseerd op de parking.
- Net voor de overname van het gebouw Hornbach Stadlau in oktober 2017, werd de hele dakconstructie vernieuwd, waardoor de energetische voetafdruk van dit gebouw drastisch verlaagd zal worden.

3. Personeelsaangelegenheden

Leasinvest Real Estate hecht veel belang aan een divers personeelbestand en welzijn op het werk. Het totale personeelsbestand van LRE-groep (inclusief de payroll van LREM, de statutaire zaakvoerder die eigenlijk buiten de consolidatieperimeter van LRE valt) bedraagt 31 personen op 31 december 2017.

De gemiddelde leeftijd van de werknemers is 46 jaar.

In de loop van 2017 verlieten 5 personen de LRE-groep: 3 mannen en 2 vrouwen. Anderzijds werden ook 5 nieuwe mensen aangeworven, toevallig allemaal mannen. Sinds 1 maart 2018 is er nog een vrouw aangeworven.

Aangezien er zeer veel belang wordt gehecht aan opleidingen en levenslang leren, nemen de personeelsleden geregeld deel aan opleidingen en cursussen allerhande. Vaak zijn deze gerelateerd aan vastgoed, maar het betreft evenzeer fiscale, boekhoudkundige of HR-gerichte onderwerpen.

Op kwartaalbasis worden ontmoetingen georganiseerd voor het voltallige personeel, inclusief de mensen die voor LRE in het buitenland werken. Vaak wordt dit op een locatie buiten de kantoren georganiseerd, zodat de personeelsleden elkaar ook beter leren kennen buiten de werkomgeving.

4. Sociale aangelegenheden

Naar sociale verantwoordelijkheid neemt Leasinvest Real Estate ook meerdere initiatieven. Zo heeft LRE een langdurig sponsoring partnership afgesloten met de de Stichting Conservatorium Antwerpen, het openlucht-beeldenmuseum Middelheim/Middelheim Promotors vzw en het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen. Elk jaar worden nieuwe opportuniteiten geëvalueerd en nieuwe initiatieven opgestart. In 2017 was dit Les Echos du Quartier.

5. Mensenrechten

Leasinvest Real Estate onderschrijft de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en verlangt van haar medewerkers in binnen- en buitenland eenzelfde engagement.

6. Bestrijding van corruptie en omkoping

Leasinvest Real Estate neemt de nodige maatregelen om te voorkomen dat corruptie of omkoping zou worden gepleegd door medewerkers van de groep. Ondanks het feit dat LRE een kleine organisatie is, wordt het vierogenprincipe maximaal toegepast, ook al brengt dit soms een minder efficiënte werking met zich mee. Daarenboven is LRE ook wettelijk verplicht een compliance officer aan te stellen. Eén van diens verantwoordelijkheden is om na te gaan of de toepasselijke regelgeving ook effectief gevolgd wordt door de betrokken personen en organisaties.

Een tweede controle wordt uitgevoerd door de interne auditor, die LRE door haar GVV-statuut wettelijk verplicht is aan te duiden. Gegeven de beperkte omvang van de organisatie bij LRE, werd een 'externe' interne auditor aangesteld, namelijk BDO Bedrijfsrevisoren. In samenspraak met het auditcomité van LRE en met de CFO wordt een driejarrenplan uitgewerkt en gevolgd, zodat op rotatiebasis alle kritieke bedrijfsprocessen ten gepaste tijde aan een 'externe' interne audit onderworpen worden. De 'externe' interne auditor rapporteert zijn bevindingen rechtstreeks aan het auditcomité, ten einde een kwalitatieve en onafhankelijke rapportering te garanderen. In 2017 werd door de verschillende instanties geen enkele inbreuk gerapporteerd.

9. Rent-A-Port

1. Activiteit

In dit onderdeel komt de niet-financiële informatie aan bod van de hierna volgende vennootschappen: Rent-A-Port NV, International Port Engineering & Management (IPEM) NV, Infra Asia Consultancy & Project Management NV, Consortium Antwerp Port NV, Consortium Antwerp Port Industrial Port Land NV en Rent-A-Port Green Energy NV.

Rent-A-Port ontwikkelt samen met partners greenfield-projecten voor de aanleg van havens en daarmee verbonden industriezones. In deze context zorgt Rent-A-Port ook voor het beheer van de bijhorende nutsvoorzieningen.

Rent-A-Port investeert in ondernemingen met een duurzaam en internationaal groeipotentieel.

- Rent-A-Port Green Energy focust op de ontwikkeling van (groene) energie productie en -opslag en draagt bij tot de transitie van fossiele naar hernieuwbare energie.
- De andere bedrijven (behorende tot de Rent-A-Port-groep) investeren in havens en industriële bedrijfsparken en faciliteren aldus een stijgende wereldhandel gedreven door bevolkingsgroei.

In het kader van nieuwe investeringen en projecten voert Rent-A-Port traditioneel een due diligence of boekenonderzoek uit waarbij wordt nagegaan of de doelwitvennootschap de wet- en regelgeving inzake o.m. milieu, personeelsaangelegenheden en het verbod op omkoping en corruptie heeft nageleefd.

2. Beleidsdocumenten

De thema's milieu, mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping komen aan bod in 'awareness programs' en in de individuele arbeidscontracten van de personeelsleden van de (buitenlandse) deelnemingen.

De personeelsrelaties in de schoot van Rent-A-Port worden beheerst door het beleidsdocument Arbeidsreglement (voor bedienden). Het is de intentie om een Corporate Governance Charter uit te werken in de loop van 2018.

3. Beleidsdoelstellingen

Rent-A-Port sluit zich als deelneming van AvH aan bij de wens om voormelde doelstellingen inzake deugdelijk bestuur, ecologische voetafdruk en mensenrechten te realiseren tegen eind 2020.

4. Milieu

Per 31 december 2017 telt Rent-A-Port 14 medewerkers die quasi uitsluitend intellectuele diensten leveren. De impact van hun activiteiten op het milieu is hoofdzakelijk het gevolg van (i) woon-werk verplaatsingen, (ii) andere professionele verplaatsingen en (iii) kantoorgebonden kosten (energie).

In 2017 heeft Rent-A-Port in dit verband volgende kosten gedragen (telkens inclusief btw):

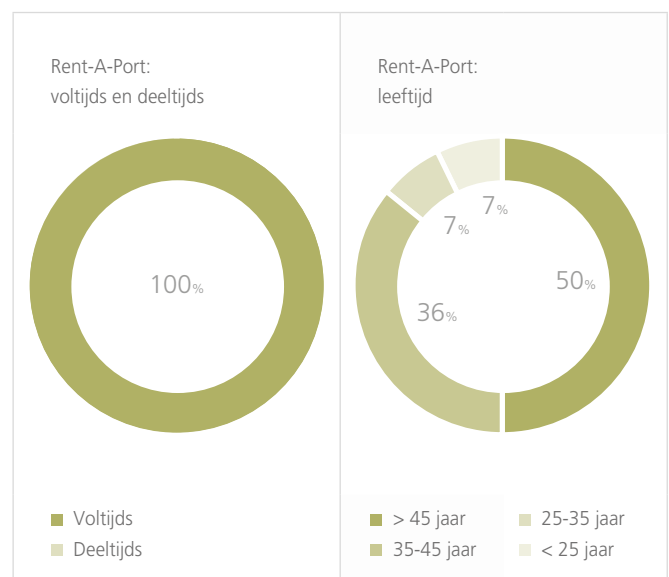
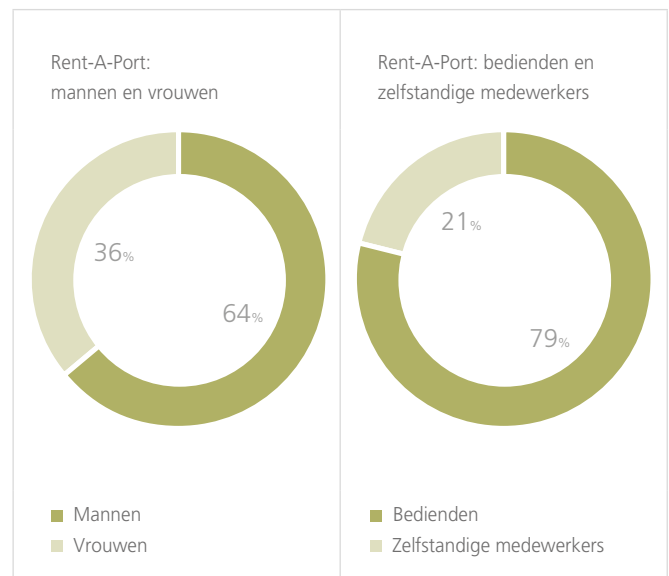
Elektriciteit (vanaf 1/4/2017 circa 8.950 kWh)	€ 2.804
Buitenlandse verplaatsingen (vliegtuig en trein)	€ 342.363
Benzine & diesel	€ 1.690

Zonder haar ecologische voetafdruk reeds formeel in kaart te hebben gebracht, tracht Rent-A-Port op meerdere manieren haar impact op het milieu te milderen: (i) in de mate van het mogelijke worden vergadering die verplaatsingen vergen vervangen door conference calls of skype meetings, (ii) geprinte documenten ruimen steeds vaker plaats voor digitale documenten.

5. Personeelsaangelegenheden

Rent-A-Port hecht veel belang aan een divers personeelsbestand en welzijn op het werk.

Per 31 december 2017 telt Rent-A-Port 14 medewerkers:

In 2017 heeft het personeel deelgenomen aan verschillende seminars en vormingssessies over uiteenlopende onderwerpen, zoals nieuwe fiscale, vennootschapsrechtelijke en financiële wetgeving.

Het personeel maakt gebruik van individuele kantoorruimten waarin geconcentreerd kan worden gewerkt. Eénmaal per week wordt vers fruit geleverd. Geen van de medewerkers van Rent-A-Port was langdurig ziek in 2017.

In 2017 vond een routinecontrole plaats door de sociale inspectie die geen noemenswaardige inbreuken aan het licht heeft gebracht.

Eén van Rent-A-Port's voornaamste uitdagingen is niet zozeer het aantrekken van talentvolle medewerkers als wel het mobiliteitsprobleem. Het wordt steeds moeilijker om Antwerpen op elk ogenblik van de dag vlot te bereiken. In dat kader wordt nagedacht over formules van flexibele uren en/of thuiswerk.

6. Sociale aangelegenheden

In 2017 heeft Rent-A-Port in het kader van haar mecenaatsbeleid circa 12.000 euro besteed aan allerhande wetenschappelijke en socio-culturele projecten (cfr. Filharmonie van Vlaanderen, Les Plus Beaux Villages de Wallonie, Belgian-Vietnamese Alliance BVA). Via haar mecenaatsbeleid tracht Rent-A-Port bij te dragen tot een meer menswaardige samenleving.

Ook de deelnemingen van Rent-A-Port steunen diverse initiatieven:

Vietnam:

- Steun aan weeshuizen
- Steun aan scholen
- Steun aan achtergestelde communities

Oman:

- Partnerschap met ESO - Environment Society of Oman - om de walvissen te beschermen
- Mazirah Bay Prevention
- Oil spill response capacity

7. Mensenrechten

Rent-A-Port onderschrijft de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en verlangt van haar medewerkers alsook van haar deelnemingen eenzelfde engagement.

Het is tevens haar ambitie om na te gaan of haar leveranciers eveneens in regel zijn met voormelde rechten. Ditzelfde geldt ook voor de buitenlandse deelnemingen.

8. Bestrijding van corruptie en omkoping

Ethisch ondernemerschap is één van de basiswaarden van Rent-A-Port. Om corruptie en omkoping op niveau van Rent-A-Port te vermijden wordt, wat de uitgaande betalingen betreft, er steeds op toegezien dat de persoon die de betaling uitvoert een andere persoon is dan deze die tot de betaling heeft beslist.

De Arbeidsreglementen en recente arbeidscontracten van de deelnemingen bevatten specifieke anti-corruptie en anti-omkoping clausules. Daarnaast worden awareness programma's opgezet op het niveau van de deelnemingen.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Met haar baseline 'Partners for sustainable growth' bevestigt Ackermans & van Haaren haar ambitie om de activiteiten binnen de groep op een duurzame wijze te ontwikkelen en te laten groeien, met respect voor mens en maatschappij.

Dit hoofdstuk beschrijft hoe Ackermans & van Haaren en haar belangrijkste participaties tegenover duurzaamheid staan en hoe dit in de activiteiten geïntegreerd is. De aangehaalde voorbeelden geven enkel een aantal belangrijke maatregelen weer. Een uitgebreid overzicht en meer details zijn terug te vinden in de jaarverslagen van de respectievelijke bedrijven. Daarnaast wordt er in detail gerapporteerd over (i) milieu, (ii) sociale en personeelsaangelegenheden, (iii) mensenrechten en (iv) bestrijding van corruptie en omkoping in het hoofdstuk 'Verklaring van niet-financiële informatie'.

Partners for sustainable growth

In 2016 introduceerde AvH haar **baseline 'Partners for sustainable growth'**. Deze baseline ambieert ontwikkeling en groei van de activiteiten op een duurzame wijze, met respect voor mens en maatschappij. Deze duurzame mentaliteit wordt niet enkel opgelegd vanuit AvH naar haar participaties, maar wordt ook vanuit de participaties zelf sterk gestimuleerd. Deze wisselwerking zorgt voor een permanente aandacht en steeds groter wordende bewustwording rond deze problematiek.

Als investeringsmaatschappij houdt AvH rekening met de uitdagingen in de maatschappij. Bij **investeringen** wordt nagegaan of deze duurzaam zijn:

brengen ze een verbetering voor mens of milieu en zijn ze ethisch verantwoord? In haar investeringspolitiek houdt AvH ook rekening met de globale trends, zoals de opwarming van de aarde en de vergrijzing van de populatie.

Zodra AvH in een bedrijf investeert, wordt verwacht dat het blijvend inzet op **innovatie** en op de uitbouw van activiteiten met respect voor mens en maatschappij. Het sterk geloof in een langdurende relatie geeft de participaties de tijd om ook rond dit thema een langetermijnstrategie op te zetten en te implementeren. Duurzaamheid en een kortetermijnstrategie gaan immers niet samen. Innovatie, zowel op technologisch vlak als op het vlak van de aangeboden diensten en producten, vraagt immers tijd en kan niet van vandaag op morgen ingevoerd worden. De toekomst zal moeten uitwijzen hoe groot de maatschappelijke bijdrage van AvH is.

Een mooi voorbeeld is **hernieuwbare energie**, dat de laatste jaren een steeds belangrijker element geworden is in de strategie van de groep. Een groot aantal participaties heeft investeringen en uitbreidingen gedaan op het vlak van hernieuwbare energie, energiebesparingen of co-generatie. Bovendien integreert het merendeel van de participaties milieuvriendelijke initiatieven in hun bestaande activiteiten en dagelijkse werking. Een voorbeeld hiervan is de fotovoltaïsche installatie van 1,25 MW en een systeem voor warmterecuperatie van 6 MW dat Sagar Cements in gebruik nam in de vestiging in Mattampally.

DEME - De 'knollenverzamelaar' Patania

DEME - Bouw van een golfbreker als bescherming tegen stijgende zeespiegel in Benin

DEME - De Minerva is het eerste baggerschip ter wereld dat op LNG kan werken

Daarnaast begon Sagar ook met de bouw van een eigen thermische elektriciteitscentrale van 18 MW, die naar verwachting begin 2019 in bedrijf zal worden genomen.

DEME

DEME richt zich op het bieden van duurzame oplossingen voor de wereldwijde uitdagingen waar we allemaal mee te maken hebben. Het gaat hierbij onder meer om de stijgende zeespiegel, bodem- en waterverontreiniging, toenemende bevolkingsgroei, schaarste van minerale grondstoffen en toenemende CO₂-uitstoot.

Veel van DEME's waarden en duurzame doelstellingen zijn afgestemd op de 17 Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties. Geïnspireerd door deze doelstellingen heeft DEME zich in oktober 2016 geëngageerd voor de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen van het Belgisch Charter.

DEME biedt **duurzame, gespecialiseerde oplossingen in de wereldwijde bagger-, waterbouwkundige en milieusectoren**. DEME speelt een leidende rol in het creëren van betaalbare en betrouwbare hernieuwbare energie voor iedereen, door middel van vele initiatieven in de groene en blauwe energiesector.

De groep pakt de schaarste aan mineralen aan door het potentieel van **duurzame diepzeewinning van mineralen** te onderzoeken. Global Sea Mineral Resources heeft in 2017 de eerste expeditie op zee uitgevoerd met de hoogtechnologische testrobot 'Patania'. De 'Tracked Soil Testing Device' werd getest op een waterdiepte van 4.500 m in de Stille Oceaan waarbij er basismetingen en stalen verzameld werden uit de diepzee. Die expeditie duurde 45 dagen. Dit is volledig in lijn met de duurzaamheidsdoelstelling van de Verenigde Naties om de oceanen veilig te stellen en het gebruik van mariene bronnen op lange termijn te bekijken. DEME werkt rond dit thema samen in een innovatief partnership met de International Seabed Authority.

De gespecialiseerde milieubedrijven voeren complexe **bodemsaneringsprojecten** uit, waarbij ze historisch vervuilde locaties schoonmaken zodat ze volledig kunnen worden vernieuwd voor woningen, bedrijven en recreatief gebruik. In andere projecten bouwen ze innovatieve kustinfrastructuur om de toename van extreme weersomstandigheden het hoofd te bieden en zo de groeiende kustgemeenschappen in de wereld te beschermen.

Deze duurzame doelstellingen zijn niet alleen breed gedragen, maar ook ingebed in de cultuur van DEME. Ze inspireren de innovaties binnen het bedrijf zelf en in projecten over de hele wereld. Zo is DEME bijvoorbeeld gestart met een ambitieus investeringsprogramma voor de vloot, waarbij alle nieuwe schepen voorzien zijn van de meest geavanceerde uitrusting, niet alleen technisch, maar ook uit milieuoogpunt. Ze zijn uitgerust met zonnepanelen, warmteterugwinning en **'dual fuel' motoren** die op aardgas en dieselolie kunnen draaien. Dit vermindert de uitstoot van zwavel, NOx en atmosferische deeltjes. De nieuw gebouwde hopper-dredger Minerva (capaciteit 3.500 m³) en het baggerschip Scheldt River (hopperinhoud 8.400 m³) werden in 2017 gedoopt en in gebruik genomen. Deze baggerschepen zijn de eerste ter wereld die puur op LNG kunnen werken.

Ook op de **projectlocaties** zet DEME innovatieve technieken in om ervoor te zorgen dat het duurzame ontwikkelingen zijn. Dit werd onlangs nog duidelijk in Qatar toen DEME's dochteronderneming, de Middle East Dredging Company (MEDCO), bagger- en landaanwinningssystemen voor Hamad Port uitvoerde. In het kader van een milieuproject werden zeegrassen, mangrovebomen en koralen zorgvuldig verplaatst om ze te beschermen tegen de gevolgen van het havenontwikkelingsproject.

DEME maakt ook deel uit van een proefproject om te testen of **milieuvriendelijke riffen** de kust kunnen beschermen tegen erosie en zware stormen. In 2017 werden de eerste buffers geïnstalleerd in de buurt van De Panne. Eén buffer bestaat uit zeewier geplant op grote textielmatten die aan de zeebodem worden vastgebonden. In een tweede is een rif van mosselen te vinden, terwijl een derde methode gebruik maakt van buiswormen.

CFE - Het hoofdkantoor van AXA behaalde BREEAM Excellent en het duurzaamheidscertificaat Passief 2015

Extensa - Het park op de Tour & Taxis-site

Met **DEME4Life** draagt het bedrijf actief bij tot de realisatie van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen. Het stimuleert sterke partnerships met liefdadigheidsinstellingen en niet-gouvernementele organisaties, gericht op het verbeteren van de leefomstandigheden in de gemeenschappen waar DEME werkt.

CFE

De groep CFE voert al vele jaren een beleid van duurzame ontwikkeling. Haar vereisten op dit vlak worden steeds strenger, zowel op het vlak van de bouw als de gerelateerde activiteiten. De verworven vaardigheden op het vlak van **duurzaam bouwen** stellen CFE niet alleen in staat om te voldoen aan de huidige energie- en milieuverwachtingen, maar ook om vooruit te lopen op de toekomstige verwachtingen en regelgeving.

De belangrijkste elementen voor een duurzame toekomst zijn het **gebruik van natuurlijke materialen en energiezuinige gebouwen**. Veel projecten getuigen ook dit jaar weer van deze knowhow. Enkele voorbeelden hiervan zijn het nieuwe hoofdkantoor van AXA in Brussel (duurzaamheidscertificaat Passief 2015, bijna energie-neutraal, BREEAM Excellent certificaat), het Ernest 11-project in Luik (het eerste energiezuinige project in de regio Luik) en Erasmus Gardens in Brussel (bekroond met 'Best Sustainable Real Estate Project' in België). Daarnaast start BPI ook een duurzaam studentenhuysvestingsproject, de Woodskot, waarvan de structuur gemaakt is van hout.

Ook op het vlak van **speciale technologie** wordt er veel aandacht besteed aan duurzaamheid, zoals in de airconditionings- en verwarmingssystemen waarmee gebouwen in aanbouw of renovatie uitgerust worden. Ook be.maintenance is steeds meer actief in passieve gebouwen. Zij beperkt het energieverbruik door de parameters van regelsystemen te optimaliseren. Daarnaast worden de klanten bewust gemaakt van de beste praktijken en van de voordelen van technologische vooruitgang met betrekking tot het verminderen van het energieverbruik.

Sommige activiteiten van de groep zijn ook **inherent milieuvriendelijk**. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de onderhouds- en verbeteringswerkzaamheden binnen Rail Infra & Utility Networks, die bijdragen aan een beleid van minder vervuilende mobiliteit, of werkzaamheden op het gebied van waterzuivering en elektriciteitsproductie in windmolenparken.

Aandacht voor milieubescherming komt ook tot uiting in het dagelijks leven **op kantoor en op de werven**. Dit gebeurt op vele manieren, waaronder afvalsortering en -behandeling, vermindering van energieverbruik, toenemende digitalisering voor minder papierverbruik en stroomlijning van reizen. In het laatste opzicht worden de mogelijkheden voor werken vanop een hub en thuiswerken bestudeerd. Sommige dochterondernemingen hebben dit ook al in de praktijk gebracht.

Andere initiatieven omvatten de ontwikkeling van minder energie-intensieve containers op de bouwerven, een gids voor goede milieupraktijken met de implementatie van prestatie-indicatoren. BENELMAT van haar kant heeft in haar gebouwen in Gembloux een uiterst efficiënte isolatie, verwarming en ventilatie met warmte- en lichtrecuperatie geïnstalleerd, wat haar de bewondering en lof van de Waalse Gewestelijke Adviesdienst voor Energie opleverde.

Extensa Group

De **duurzame ontwikkeling van een 'sustainable community' op de Tour & Taxis-site** in Brussel is één van de paradepaardjes van Extensa. Niet alleen wordt er gestreefd naar een herontwikkeling van de historische gebouwen in combinatie met een lagere milieubelasting van elk gebouw op het domein. Er is ook ruime aandacht voor de aanleg van een groene long en de ontwikkeling van openbare ruimten om deze ter beschikking te stellen van de gemeenschap.

Of het nu gaat om nieuwbouw of verbouwing van de historische gebouwen, Extensa streeft ernaar een voorloper te zijn op het vlak van energie. De grote daken zijn daarom bedekt met panelen die elektrische energie produceren. Ook de 2 passieve kantoorgebouwen (Herman Teirlinck en Brussel Leefmilieu) zijn hier mooie voorbeelden van.

Het **Herman Teirlinck-gebouw** huisvest sinds juli 2017 het Vlaams Administratief Centrum. Het gebouw voldoet zowel aan de hoogste duurzaamheidscore van de Vlaamse Regering als aan de passieve norm van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Dit komt vooral door de grote en compacte vorm, waardoor het een diep gebouw is met veel natuurlijk licht. De binnentuinen werken bovendien als groene longen, en zijn een klimaatbuffer tussen het wisselende buitenklimaat en het stabiele binnenklimaat. Dit geeft een positieve invloed op exploitatielasten, energiekosten en een hoog klimaatcomfort. Daarnaast werd er gekozen voor bouwkundige maatregelen met een positieve impact op het milieu, zoals hoge isolatie en luchtdichtheid, beperking van het glasoppervlak, bakstenen gevels en gerecycleerde materialen. Tot slot worden de meest duurzame en geavanceerde technische installaties ingezet voor energie- en klimaatbeheersing, zoals warmteopwekking via geothermie, betonkernkoeling, regenwateropvang en elektriciteitsopwekking met zonnepanelen.

Het ecologisch en bijzonder energie-efficiënt kantoorgebouw van de milieu- en energieadministratie (**Brussel Leefmilieu**) van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werd al eind 2014 in gebruik genomen. Met een oppervlakte van 16.750 m² is dit één van de grootste kantoorgebouwen in Europa die aan de passiefnorm beantwoorden. Zo wordt dankzij een doorgedreven isolatie en een uitstekende luchtdichtheid tot 96% minder gas verbruikt dan in het oude gebouw, produceren de 700 m² fotovoltaïsche panelen bijna 88.000 kWh groene stroom per jaar en wordt het gezuiverde afvalwater en gerecupereerde regenwater gebruikt voor de behoeften inzake niet-drinkbaar water. Daar-

Leasinvest Real Estate - Zonnepanelen op het dak van het Frun® retailpark - Asten - Oostenrijk

naast werden diverse bouwtechnische ingrepen geïnstalleerd zoals automatische zonwering, geothermie, warmtepomp, ventilatiesysteem met dubbele luchtstroom gekoppeld aan een warmtewisselaar. Tenslotte werd er gekozen voor materialen van lokale oorsprong met een milieulabel en voor gerecycleerd meubilair. Dit gebouw herbergt bovendien een informatie- en tentoonstellingscentrum rond alle mogelijke milieuthema's en is een trefpunt voor iedereen die geïnteresseerd is in de milieuproblematiek.

Extensa heeft op de Tour & Taxis-site ook een **evolutief park** van 9 ha gebouwd met 232 duurzame bomen en 2.479 snelgroeiende bomen. Dit maakt het mogelijk om bewoners ruimte te bieden voor ontspanning, vrije tijd en ontmoeting. Een mooi voorbeeld is Parckfarm, een gemeenschapsproject beheerd door lokale vrijwilligers. Zij organiseren workshops en veggie-brunches tijdens het weekend en beheren een kleine dierenboerderij en een stedelijke groentetuin. Dankzij dergelijke initiatieven is dit een echte ontmoetingsplaats geworden voor de wijk. Het is dan ook een prachtig ecologisch en sociaal project.

Dit park maakt deel uit van de **globale ontwikkeling van de kanaalzone**. Op termijn zal een netwerk van parken Belgica met het Bockstaelplein verbinden tot aan het kanaal en het Saincteletteplein via de Tour & Taxis-site. Het zal het grootste stadspark zijn dat sinds Leopold II in het centrum van Brussel werd aangelegd.

Leasinvest Real Estate

Maatschappelijk verantwoord ondernemen maakt integraal deel uit van het dagelijks beheer van Leasinvest Real Estate en is een onderdeel van haar voortdurend streven naar kwaliteit. LRE is er zich van bewust dat haar ecologische voetafdruk kan verminderen indien de onderneming opteert voor **duurzamer leven en bewuster omgaan met energie, water, elektriciteit en afval**.

In 2010 werd er een globale **duurzaamheidsaudit** uitgevoerd, in opdracht van LRE, om te definiëren op welke gebieden de onderneming duurzamer kon opereren. Binnen deze integrale aanpak is duidelijk gebleken dat LRE de groot-

ste impact heeft op het leefmilieu door gericht in te grijpen op haar bouwportefeuille.

LRE heeft geopteerd voor een **inclusieve en oplossing-gedreven** richting die werd vertaald naar een duidelijk **stappenplan**.

- Analyse van de bouwportefeuille met detectie van het potentieel voor verbetering.
- Ontwikkeling van een gebouw-specifiek actieplan.
- Bepalen van de correcte meetmethode of aangewezen technologie voor definiëring van een 0-punt dat als basis zal dienen voor het meten van de verbeteringen. LRE heeft gekozen voor het BREEAM In-Use certificeringssysteem.
- Concreet uitvoeren van het actieplan voor verbetering.
- Meten van de resultaten en informeren (bedrijf, huurders, stakeholders).

Het unieke van een dergelijke aanpak is dat die gebaseerd is op een doorgedreven samenwerking met klanten (huurders) en leveranciers, en dus verder gaat dan enkel de initiatieven die uitgaan van de onderneming zelf. Er wordt per gebouw naar die specifieke ingrepen gezocht die de grootste impact hebben, in tegenstelling tot het nemen van algemene maatregelen (oplossing-gedreven). Deze procedures zijn operationeel sinds 2012.

Hieronder worden een aantal concrete acties weergegeven.

Het dak van het Frun® retailpark in Asten, dat in 2016 werd verworven, werd uitgerust met **zonnepanelen** om de duurzaamheid van het park te optimaliseren. Hierdoor wordt jaarlijks op de site meer dan 0,500 GWh groene stroom geproduceerd met een reductie van de CO₂-uitstoot van 400 ton tot gevolg. Ook op het dak van het Koninklijk Pakhuis (Tour & Taxis) is een zonnepaneelinstallatie actief. In 2018 zullen er ook op het dak van The Crescent Anderlecht zonnepanelen geïnstalleerd worden. Daarnaast werd een plan opgestart om op de parkings van Motstraat Mechelen en The Crescent Anderlecht **laadpalen voor elektrische voertuigen** te installeren in 2018.

SIPEF - EFB-vezel wordt vermengd met afvalwater in een beluchte composteerbunker (Bukit Maradja)

Er werden **intelligente elektriciteitsmeters** in de gebouwen van de Belgische vastgoedportefeuille geïnstalleerd bij Riverside Business Park en The Crescent, beide in Anderlecht. Het voordeel van dit type meters is dat ze op afstand kunnen worden ingelezen, met verwerking van de resultaten, en dat ze als basis dienen voor de verdeling van de elektriciteit onder de huurders. Zowel de eigenaar als de huurder heeft op die manier een real-time zicht op het elektriciteitsverbruik en kan hieruit de nodige conclusies trekken. Verbruikspieken kunnen aldus gedetecteerd worden en als basis dienen voor correctieve maatregelen met energiebesparing tot gevolg.

Een aantal kantoorgebouwen heeft intussen ook een **BREEAM-certificering** behaald:

- The Crescent Anderlecht: BREEAM In-Use score 'Excellent' (2015).
- Motstraat Mechelen: uitvoering BREEAM In-Use (2013), score 'Good'.
- Herontwikkeling Treesquare: objectief is BREEAM 'Excellent' (2018).
- Herontwikkeling Montoyer 63: objectief is BREEAM 'Excellent' (2018). Ondertussen werd reeds BREEAM interim 'design stage' met rating 'Excellent' behaald (2017).
- Monnet (Luxemburg): BREEAM 'Refurbishment Excellent' verwacht o.b.v. dossier ingediend in februari 2016.

SIPEF

SIPEF exploiteert haar **plantages op een lange termijn en duurzame basis**, waarbij ze met alle betrokken belanghebbenden moet samenwerken. SIPEF is van mening dat het bedrijf moet worden geleid op een duurzame basis, op ecologisch, sociaal en economisch gebied. Dit dient te gebeuren in nauwe relatie met klanten, maatschappelijke en milieugerelateerde niet-gouvernementele organisaties (NGO's), producenten, onderzoekers en andere geïnteresseerde belanghebbenden. Het doel is de toepassing van verantwoorde en duurzame normen in de industrie te bevorderen.

In de palmoliesector is de **'Roundtable on Sustainable Palm Oil'** (RSPO) het meest relevante voorbeeld van stakeholders die samen een wereldwijde standaard vastleggen. SIPEF is daarom 100% toegewijd aan de RSPO-principes en

criteria en streeft ernaar deze te overtreffen. SIPEF's thee en bananen zijn gecertificeerd op basis van de **Rainforest Alliance**-regeling. Aangezien er geen certificeringssysteem voor rubber beschikbaar is, heeft SIPEF zelf aan Rainforest Alliance gevraagd om haar activiteiten te controleren aan de hand van hun criteria, volledig in overeenstemming met de normen van het **Sustainable Agriculture Network**.

Om de certificeringsnormen te overtreffen, werd de **'SIPEF Responsible Plantation Policy'** ingevoerd. Deze is van toepassing op al de verschillende plantageactiviteiten en wordt jaarlijks bijgestuurd. Het wordt beschouwd als de ruggengraat van haar huidige ondernemingsbeleid.

In 2017 verkocht SIPEF 99% van haar palmolie, palmpitolie en palmpitten in **gecertificeerde fysieke toeleveringsketens van RSPO en ISCC** (International Sustainability and Carbon Certification) voor gebruik in de voedingssector of de productie van groene energie. SIPEF zal blijven streven naar volledige opname in gecertificeerde fysieke toeleveringsketens voor al haar producten.

Een mooi voorbeeld van een succesvolle duurzame innovatie op het vlak van productieprocessen is het **opwekken van elektriciteit uit het methaangas uit het palmafval**. In 2017 leverde de verwerking van 1.424.531 ton verse vruchtentrossen in de 9 palmoliefabrieken in Indonesië en Papoea-Nieuw-Guinea naar schatting 1.160.235 m³ 'Palm Oil Mill Effluent' (POME) en 313.398 ton lege vruchtentrossen (EFB) op. Van oudsher worden deze als afvalproducten beschouwd, met zeer weinig tot geen waarde. Om de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen heeft SIPEF zwaar geïnvesteerd in methaan-opvanginstallaties (Clean Development Mechanism) in 5 van deze palmoliefabrieken. Deze installaties beschikken over de mogelijkheid om het methaan te verbranden in een biogasgenerator, stoomketel of via open fakkel. Zo produceert de Muko Muko palmoliefabriek ondertussen elektriciteit vanuit biogas met methaan (CH₄) als een belangrijke gasfractie uit de POME. 2017 was het eerste jaar dat SIPEF dergelijke elektriciteit verkocht aan Perusahaan Listrik Negara (PLN) in de provincie Bengkulu, de leverancier van overheids elektriciteit in Indonesië. Op 31 december 2017 had de Muko Muko biogasinstallatie 1.307.220 kWh elektriciteit naar PLN uitgevoerd.

SIPEF - Detail van een anaerobic reactor en gas cleaner bij Agro Muko

De Ecce Homo tentoonstelling in de kantoren van AvH

Daarnaast werd ook geïnvesteerd in de **composteerinstallatie** in de palmolie-fabriek van Bukit Maradja. Eind 2016 werd deze in gebruik genomen, waarbij de eerste partij compost in januari 2017 aan de fabriek werd geleverd. In de plantages wordt compost gebruikt als bodemverbeteraar om het gebruik van anorganische meststoffen te verminderen. De bunkercompostingsinstallatie is ontworpen om 100% van de EFB en POME te gebruiken voor de productie van een nutriëntenrijke organische meststof. Verwacht wordt dat de compost tot 60% van de anorganische meststof die op de plantage van Bukit Maradja wordt gebruikt, zal vervangen.

Mecenaat

Kunst, onderzoek en ondernemerschap gaan in Antwerpen al hand in hand sinds de tijd van Rubens, Stevin en Plantin. Dat is niet zo verwonderlijk want ze hebben heel wat met mekaar gemeen. Bedrijven en ondernemers evenals galerijen, musea, kunstenaars en wetenschappers hebben een grote toegevoegde waarde voor de samenleving.

Daarom steunt Ackermans & van Haaren sinds vele decennia projecten van wetenschappelijke en sociaal-culturele aard, die idealiter een band vertonen met de Antwerpse regio. Indien zinvol en mogelijk beoogt AvH daarbij samen met de partners een duurzame relatie op te bouwen. Duurzaamheid en samenwerking zit immers sterk verweven in het DNA van de groep!

In 2017 sprong vooral de samenwerking met Galerie Geukens & De Vil, stad Antwerpen en Bank J.Van Breda & Co rond het kunstproject **ECCE HOMO** in het oog. 'Ecce Homo. Zie de mens' was een ambitieuze en succesvolle tentoonstelling die 63 Belgische – of in België werkende - kunstenaars samen bracht rond het universele thema van de mens. Hun werken werden getoond op negen verschillende locaties in de Antwerpse binnenstad. Bij Ackermans & van Haaren werden portretten (Babylon babies) getoond van Marie-Jo Lafontaine.

In totaal heeft Ackermans & van Haaren in 2017 ongeveer 250.000 euro besteed ter ondersteuning van verschillende instellingen, organisaties en projecten, waaronder:

Cultureel

- Kunstproject Ecce Homo (www.eccehomoantwerpen.com)
- Koninklijk Museum voor Schone Kunsten (www.kmska.be)
- Openluchtmuseum Middelheim (www.middelheimmuseum.be)
- Europalia Arts Festival Indonesia (www.europalia.eu)
- Le Concert Olympique (www.leconcertolympique.eu)
- Boghossian Foundation (www.villaempain.com)

Sociaal

- Human Rights Watch (www.hrw.org)
- Lucia (www.luciaweb.be)
- Stop Darmkanker (www.stopdarmkanker.be)
- Sant'Egidio (www.santegidio.be)
- SOS Kinderdorpen (www.sos-kinderdorpen.be)
- Teach for Belgium (via Koning Boudewijnstichting) (www.teachforbelgium.org)

Wetenschappelijk

- De Duve Institute (www.deduveinstitute.be)
- Instituut voor Tropische Geneeskunde (www.itg.be)
- Itinera (www.itinerainstitute.org)

Dagelijkse leiding & controle

Executief comité

Voorzitter	Jan Suykens
Leden	Tom Bamelis John-Eric Bertrand Piet Bevernage André-Xavier Cooreman Piet Dejonghe Koen Janssen

Opvolging participaties

(Samen met de leden van het executief comité)

Marc De Pauw
Matthias De Raeymaeker
An Herremans
Philip Heylen
Jens Van Nieuwenborgh

Groepsdiensten

Financiën

Tom Bamelis	Financieel directeur
Hilde Delabie	Group controller
Bart De Leeuw	Group controller
Gilles Huyghebaert	Group controller (sinds 1 december 2017)
Marc De Groote	Accountant
Bart Bressinck	Accountant
Jean-Claude Janssens	Treasurer
Katia Waegemans	Communication & information manager

Groepsdiensten

Juridische en administratieve zaken

Piet Bevernage	Secretaris-generaal
Nele Govaert	Legal counsel (sinds 1 december 2017)
Sofie Beernaert	Legal counsel (tot 30 oktober 2017)

Administratie

Patricia Bielen	Management assistant
Chantal Dille	Management assistant
Sarah Franssens	Management assistant
Michaëla Goelen	Office manager
Sonja Goossens	Personeelsadministratie
Lydie Makiadi	Management assistant
Robin Muller	Onthaal
Filip Portael	IT
Brigitte Stockman	Management assistant
Garry Suy	Conciërge
Petra Van de Velde	Management assistant

Commissaris

Ernst & Young Bedrijfsrevisoren BCBVA,
vertegenwoordigd door Patrick Rottiers & Wim Van Gasse

Met dank aan de Red Star Line te Antwerpen voor de boeiende tentoonstelling.

Activiteitenverslag 2017

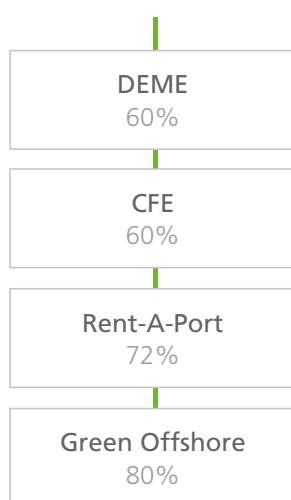
ACKERMANS & VAN HAAREN

Partners for sustainable growth

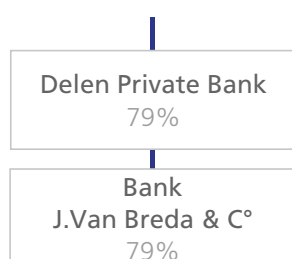

Ackermans & van Haaren

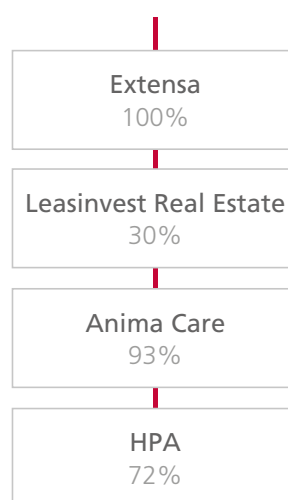
Marine Engineering & Contracting

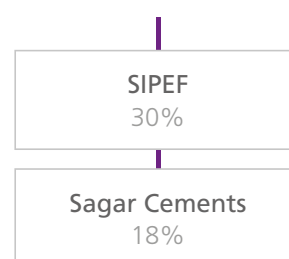
Private Banking

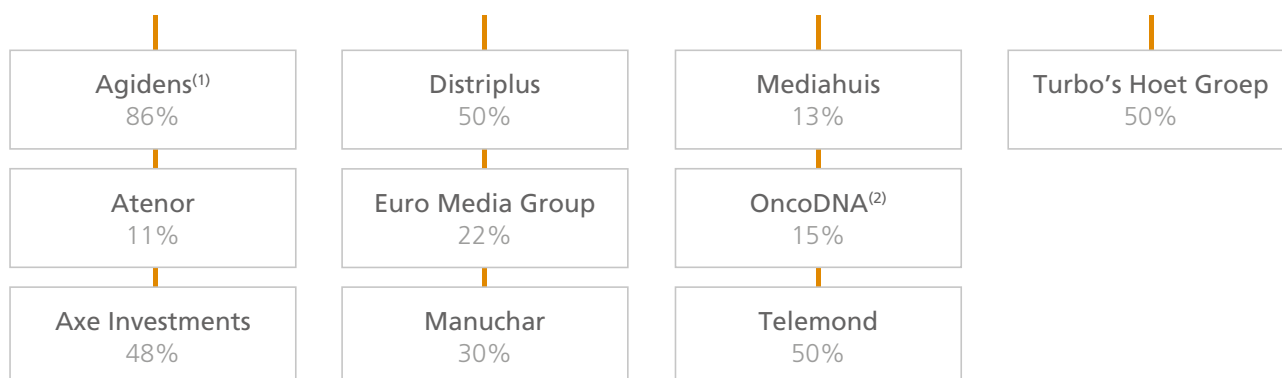
Real Estate & Senior Care

Energy & Resources

AvH & Growth Capital

⁽¹⁾ Incl. deelneming via Axe Investments

⁽²⁾ Niet geconsolideerd

Marine Engineering & Contracting

Bijdrage tot het geconsolideerd nettoresultaat AvH

(€ miljoen)	2017	2016	2015
DEME	94,5	93,9	121,6
CFE	17,4	7,2	-13,4
A.A. Van Laere	-16,8	-2,5	2,1
Rent-A-Port	-4,3	6,9	1,0
Green Offshore	-0,2	-0,3	-2,0
Totaal	90,6	105,2	109,2

DEME evenaart haar goed resultaat van 2016 en CFE bevestigt met een mooie winstgroei. De teleurstellende resultaten bij A.A. Van Laere en een minder jaar bij Rent-A-Port verklaren waarom de bijdrage vanuit 'Marine Engineering & Contracting' daalt in vergelijking tot vorig jaar.

DEME

60%

De Belgische bagger- en milieugroep DEME is één van de grootste en meest gediversifieerde bagger- en marinebouwbedrijven ter wereld.

CFE

60%

CFE is een beursgenoteerde Belgische industriële bouwgroep met activiteiten in België, Luxemburg en Polen.

A.A. Van Laere

100%
contributie tot resultaat
60%
balans per 31.12.2017

A.A. Van Laere is een algemeen aannemer van grote bouwprojecten in België.

Rent-A-Port

72%

Rent-A-Port ontwikkelt havenprojecten op basis van haar havengerelateerde en logistieke know-how en ervaring.

Green Offshore

80%

Green Offshore bezit minderheidsbelangen in offshore windparken.

DEME

Deelnemingspercentage AvH: 60%

DEME is één van de grootste waterbouwbedrijven ter wereld. Vanuit haar kernactiviteiten, baggerwerken en civiele werken op het water, heeft de groep complementaire activiteiten ontwikkeld 'offshore', op het gebied van hernieuwbare energie, olie en gas, alsook op het gebied van grond- en sliksanering en het winnen van aggregaten en mineralen.

Financieel overzicht 2017

DEME realiseerde in 2017 een mooie stijging van de (economische) omzet tot 2.365,7 miljoen euro tegenover 1.978,2 miljoen euro in 2016. Voor het eerst werd hiervan meer dan 1 miljard euro gerealiseerd in hernieuwbare offshore wind. Deze gunstige ontwikkeling is het resultaat van de strategische beslissing van DEME vele jaren geleden om volop in te zetten op de ontwikkeling van offshore windenergie. Deze keuze en de jarenlange volgehouden investeringen in mensen en materieel liggen aan de basis van de sterke marktpositie die GeoSea (DEME 100%) heeft verworven. De diversificatie van de omzet van DEME, dat naast baggeren en offshore wind ook actief is in milieu-activiteiten, in het winnen van zand en grind op zee als bouwmaterialen, in natte burgerlijke bouw en in concessies, heeft de tijdelijke terugval in de traditionele baggeractiviteit kunnen compenseren.

Ondanks de gewijzigde activiteitenmix heeft DEME een EBITDA gerealiseerd van 456,2 miljoen euro. Deze EBITDA-marge van 19,3% is geheel in lijn met het historisch gemiddelde van 16-20%. Het nettoresultaat van 155,1 miljoen euro was nagenoeg gelijk aan dat van 2016.

Vlootinvesteringsprogramma

Het vlootinvesteringsprogramma van DEME is er in de eerste plaats op gericht de efficiëntie verder te verhogen, zowel op het gebied van productiviteit als van milieuprestaties. Zo werd de vloot in het voorbije jaar uitgebreid met de 'Mi-

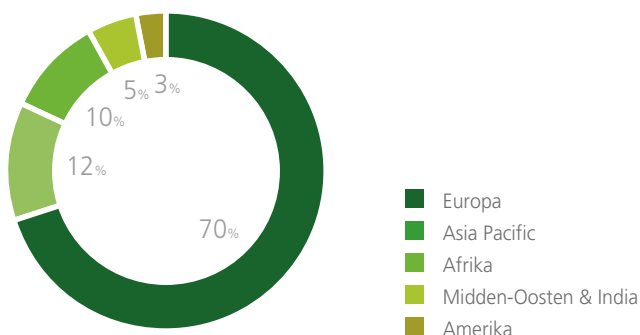
nerva' en de 'Scheldt River'. Beide sleepopperzuigers zorgden voor een wereldprimeur, want ze zijn als eerste in hun categorie uitgerust met 'dual fuel' motoren en kunnen ook door LNG worden aangedreven. Dit vermindert de uitstoot van zwavel, NOx en fijn stof.

Daarnaast zijn nog zes nieuwe tuigen in aanbouw om in gebruik te worden genomen in 2018-2020. Met de 'Bonny River' (15.016 m³) investeert DEME in een nieuwe generatie sleepopperzuigers. In 2018 wordt de vloot ook uitgebreid met het multipurpose baggerschip 'Living Stone', dat gespecialiseerd is in o.a. de aanleg van onderzeese kabels, en het zelfvarende hefvaartuig 'Apollo'. Bij Scaldis zal in 2018 ook het zelfvarende kraanschip 'Gulliver' (4.000 ton) in gebruik worden genomen.

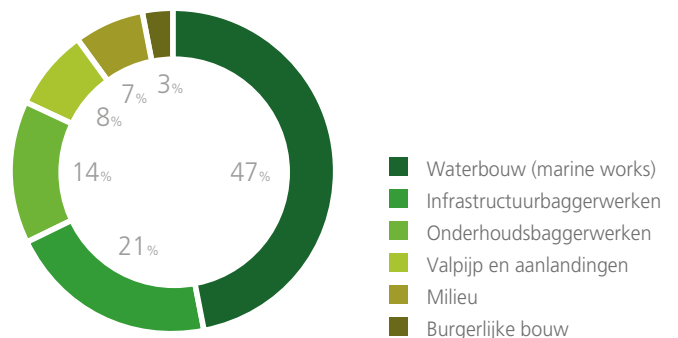
In september 2017 werd de eerste staalplaat gesneden voor de 'Spartacus' (44.180 kW), waarmee het officiële startschot werd gegeven voor de bouw van deze megacutterzuiger. De 'Orion', een andere mastodont waarin DEME momenteel investeert, zal vooral worden ingezet voor de offshore windmarkt. Het 216,5 m lange offshore installatieschip is voorzien van een kraan met een buitengewone hijscapaciteit van 5.000 ton.

Verdeling van economische omzet naar regio

Verdeling van economische omzet naar activiteit

Innovation - Merkur

Operationeel overzicht 2017

Baggerwerken en landwinning

In **België** ging DEME verder met de uitvoering van enkele langlopende contracten voor onderhoudsbaggerwerken in de belangrijkste nationale waterwegen en op de Noordzee. Begin 2017 werd een vierjarig contract in de wacht gesleept voor onderhoudsbaggerwerken en de behandeling van gecontamineerde sedimenten in het kanaal Gent-Terneuzen. Later op het jaar stond DEME in voor de suppletie van zand in Bredene en de ophoging van het strand in Nieuwpoort. DEME verzorgde tot slot ook de baggerwerken, trenching en backfilling voor de kabels van het offshore windpark Rentel (309 MW) in de Belgische Noordzee.

In **Nederland** vernieuwde de Vries & van de Wiel samen met DEME Infra Marine Contractors (DIMCO) de waterkering in de Nederrijn en de Lek. Een onderhoudsbaggerprogramma voor rivieren in het westen van Nederland werd aangevuld met de uitdieping en verbreding van de Maas en de ontwikkeling van Kooyhaven in de haven van Den Helder.

In **Frankrijk** haalde Société de Dragage International (SDI) een contract binnen voor onderhoudsbaggerwerken in de havens van Boulogne-sur-Mer en Calais, de Gironde en het toegangskanaal voor de haven van Gravelines. SDI verzorgde ook de uitdieping van de Seine ter hoogte van Courval-Duclair en werkte mee aan de bouw van een zwarelastterminal in de haven van Brest.

In **Duitsland** kreeg Nordsee Nassbagger- und Tiefbau contracten toegekend voor onderhoudsbaggerwerken in de Elbe en in de Weser. In oktober 2017 rondde Nordsee de volledige bagger- en landwinningswerken af voor de uitbreiding van de Europakaai in Cuxhaven.

NewWaves Solutions, DEME's dochtermaatschappij in het **Verenigd Koninkrijk**, verzorgde in 2017 de baggerwerken en de strandophoging in het kader van het Dawlish Warren Beach Management Scheme. Daarnaast werd de 'Reynaert' ingezet voor enkele cruciale baggerwerken in het toegangskanaal en de binnenhaven van Portsmouth. Ook in Barcelona (Spanje), Livorno (Italië) en Napels (Italië) was DEME actief in havenprojecten.

In **Turkije** heeft DEME de funderingen gebaggerd voor de Çanakkale-brug, de grootste hangende brug in de wereld.

De containerterminal van het grootschalige havenproject Tuas Terminal Phase 1 in **Singapore** begint intussen duidelijk vorm te krijgen. Tot en met december 2017 werden reeds 143 van de 222 caissons te water gelaten voor de bouw van de toekomstige kaaimuur. Intussen is ook al 33,7 miljoen m³ van het 70 miljoen m³ grote platform gevuld. In augustus 2017 sleepte DIAP een belangrijk Design & Build-contract in de wacht voor een landwinningsproject om het eiland Jurong met 35 ha uit te breiden. De werken voor het Jurong Island Westward Extension-project, zitten op schema en zullen naar verwachting worden afgerond in 2018. 2017 stond ook in het teken van de twintigste verjaardag van het Lower Ok Tedi-project in **Papoea-Nieuw-Guinea**. Het project omvat de verwijdering van mogelijk verontreinigde sedimenten in de rivier.

In september 2017 werd de haven van Hamad in **Qatar** officieel ingehuldigd. DEME's dochtermaatschappij, Middle East Dredging Company (MEDCO), verzorgde hiervoor bijna drie jaar lang de bagger- en landwinningswerken. MEDCO haalde in augustus 2017 ook het contract binnen voor de herontwikkeling van de oude haven in Doha.

“Voor het eerst werd meer dan 1 miljard euro omzet gerealiseerd in hernieuwbare offshore wind.”

In **Nigeria** ging DEME verder met de onderhoudsbaggerwerken in het kanaal voor de LNG-terminal in Bonny en in de havens van Onne en Harcourt. De derde fase van de landwinningswerken voor Eko Atlantic is inmiddels met succes afgerond en DEME is klaar voor de vierde

fase. In april 2017 werden ook de voornaamste baggerwerken in de Lagos Deep Offshore Base afgerond. De bagger- en landwinningswerken voor het eiland Elegushi in de lagune van Lagos gingen van start en zullen worden afgerond in 2018. Er werden ook onderhoudsbaggerwerken uitgevoerd in de haven van Conakry en in het containergedeelte van Kamsar in opdracht van Guinea Alumina Corporation. Verder werden begin 2017 in de haven van Kamsar de baggerwerken afgerond voor de uitbreiding van de mineralenkaai van de Compagnie des Bauxites de Guinée.

In 2017 was DEME ook actief in Dubai (La Mer Jumeirah Open Beach), Panama (toegangskanaal aan de Atlantische zijde), Brazilië (haven van Santos, baai van Sepetiba), Sierra Leone (haventerminal in Freetown), Ghana (uitbreiding van

de Tema-haven, elektriciteitscentrale van Kpone), Congo (Congo-rivier), Benin (kustlijn van Cotonou), Liberia (vrijhaven van Monrovia), Indië (zeehaven van Kakinada, commerciële haven van Kamarajar, civiele haven van Karwar, haven van Dhamra), La Réunion (Nouvelle Route du Littoral), de Malediven (lagune van Emboodhoo, Rah Falhu Huraa en Hulhumalé) en Mauritius (Port Louis). Er werden tot slot ook nieuwe contracten toegekend voor de havens van Able Seaton, Harwich en Felixstowe (Verenigd Koninkrijk), Soyo (Angola) en Yuzhny (Oekraïne).

Mariene en offshore oplossingen

In augustus 2017 voltooide **GeoSea** de overname van A2SEA, de marktleider in het transport en de installatie van offshore windturbines. De sterke orderportefeuille en ervaring in installatie en onderhoud van turbines vormt een mooie aanvulling op de activiteiten van GeoSea dat voornamelijk gespecialiseerd is in funderingen en EPCI-contracten. GeoSea werd ook hoofdaandeelhouder (72,5%) van G-tec, een Belgische contractor die gespecialiseerd is in offshore geotechnisch en geologisch siteonderzoek en diepzee-engineering. G-tec bezit het unieke offshore geotechnisch onderzoeksschip 'Omalius'.

GeoSea voltooide in 2017 met succes de installatie van de funderingen voor de offshore windparken Race Bank en Galloper in het Verenigd Koninkrijk. Er gingen in 2017 een aantal grote projecten van start voor offshore windparken: Hornsea Project One (VK, 174 funderingen), Merkur (Duitsland, 396 MW), Rentel (Belgische Noordzee, 309 MW) en Horns Rev 3 (Denemarken, 406,7 MW). Daarnaast sleepte GeoSea verschillende contracten in de wacht, waaronder

Tideway - Flintstone - Installatie van kabels voor Rentel

Triton Knoll (860 MW, 90 windturbinegeneratoren), Moray East (ca. 100 windturbinefunderingen, 3 offshore platformen en funderingen voor substations), Hohe See (497 MW, 71 turbinefunderingen) en Albatros (112 MW). In afwachting van hun financial close werden Triton Knoll en Moray East nog niet in het orderboek opgenomen. Hohe See en Albatros gingen reeds van start in 2017.

DEME en COSCO Shipping bundelden hun krachten in een joint venture om offshore windenergie te ontwikkelen in China. In december 2017 werd de eerste turbine geïnstalleerd in het Binhai H2 offshore windpark voor CDNE. Het project omvat de installatie van 60 turbines met een totale capaciteit van 400 MW. GeoSea sloot ook een samenwerkingsakkoord voor de Taiwanese offshore windmarkt af met CSBC Corporation, de grootste scheepswerf in Taiwan. In een volgende stap zullen GeoSea en CSBC een joint venture oprichten voor het transport en de installatie van de funderingen en windturbines voor deze windparken. Afhankelijk van de goedkeuring van de regelgevende instanties zal de joint venture medio 2018 worden opgericht in Tapei.

Eversea haalde een contract binnen voor het ontmantelen van zeven satellietplatformen in de Noordzee.

Tideway haalde als lid van een joint venture alle pre-trenching- en backfillingwerken binnen voor de offshore gasfaciliteiten van Aramco Hasbah in Saudi-Arabië. Er werden contracten afgesloten voor het Moheshkali-project in Bangladesh (drijvende LNG-terminal), voor het Leviathan-project in Israël en voor de Modular Offshore Grid van Elia in de Noordzee (inclusief levering, installatie en onderhoud van de onderzeese elektriciteitskabels). Tideway sleepte ook alle inter-arraykabelwerken in de wacht voor het Merkur offshore windpark, naast de kabelinstallatie, de pre-trenching, de backfilling en de plaatsing van breuksteen voor Hornsea One, 's werelds grootste offshore windpark. In 2017 installeerde Tideway alle inter-arraykabels en de exportkabel voor het Rentel offshore windpark en voltooide het de werken aan de elektriciteitscentrale van Burullus in Egypte. Er werd ook gestart met de plaatsing van breuksteen om de kabels van de Caithness-Moray-interconnectie in Schotland te beschermen.

DEME Blue Energy (DBE) is marktleider op het vlak van de ontwikkeling van blauwe energie en legt de focus op energieprojecten die gebruikmaken van de golven en getijden. DEME Concessions verwierf een minderheidsaandeel in Tidal Power Scotland Limited (TPSL), een Schotse ontwikkelaar die met het

DEME NV						
(€ 1.000)	2017		2016		2015	
	(1)	(2)	(1)	(2)	(1)	(2)
Omzet	2.356.014	2.365.678	1.978.250	1.978.194	2.286.124	2.351.020
EBITDA	455.522	456.209	447.389	450.145	489.215	558.389
EBIT	230.506	222.623	226.956	217.584	269.211	318.364
Nettoresultaat (deel groep)	155.055	155.055	155.334	155.334	199.196	199.196
Eigen vermogen (deel groep)	1.321.842	1.321.842	1.220.638	1.220.638	1.132.860	1.132.860
Netto financiële positie	-285.657	-296.203	-151.215	-154.639	-269.465	-266.747
Balans totaal	3.521.237	3.572.399	3.288.676	3.312.389	3.149.769	3.233.452
Orderboek (€ mio)		3.520		3.800		3.185
Capex (€ mio)		614		195		373
Personeel		4.488		4.284		4.186

⁽¹⁾ Als gevolg van de introductie van de gewijzigde boekhoudstandaarden IFRS10/IFRS11 worden deelnemingen waarover DEME de gezamenlijke controle uitoefent met ingang van 1/1/2014 opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode.

⁽²⁾ In deze opstelling worden de deelnemingen waarover DEME een gezamenlijke controle uitoefent nog proportioneel geïntegreerd. Dit is dus niet conform de nieuwe boekhoudnormen IFRS10 en IFRS11, maar geeft wel een vollediger beeld van de operaties en activa/passiva van deze deelnemingen. In de vermogensmutatie zoals toegepast onder (1) is de contributie van de deelnemingen samengevat op 1 enkele lijn in de balans en in de resultatenrekening.

MeyGen-project 's werelds eerste getijdencentrale met aansluiting op het elektriciteitsnet onder zijn vleugels heeft. De vier zwaartekrachtfunderingen voor Fase 1A (1,5 MW per fundering) werden eind 2016 geïnstalleerd en zijn intussen volledig operationeel. Aangezien de Britse overheid geen groen licht gaf voor een afzonderlijk steunmechanisme voor energieprojecten op basis van golven en getijden, werd Fase 1B MeyGen uitgesteld. Naast het minderheidsbelang in TPSL werkt DBE ook mee aan het West Islay Tidal Energy Park (30 MW) in Schotland en Fair Head Tidal Energy Park in Noord-Ierland (100 MW).

Combined Marine Terminal Operations Worldwide (CTOW) sleepte een contractverlenging in de wacht voor de LNG-terminal van Bonny Island om twee nieuwe ASD-sleepboten (60 ton) te exploiteren voor Nigeria LNG (NLNG). Na de toekenning van een tweede contract door NLNG werd de vloot in november 2017 uitgebreid met de CTOW Eli, een pilootmodel van de Stan Tender 1905. In Onne (Nigeria) zette CTOW haar sleepactiviteiten naar de containerterminal in de haven verder. In 2018 zullen nog twee gloednieuwe sleepboten de vloot in Bonny versterken.

Op de olie- en gasmarkt installeerde **Scaldis** het onbemande gasplatform L13-FI voor NAM en verzorgde het de uitdienststelling van het Horne & Wren-platform en drie Perenco-gasplatformen. In het segment van offshore hernieuwbare energie haalde Scaldis een contract binnen voor het transport en de installatie van het Rampion-substation voor EON. WPD deed tot slot een beroep op Scaldis voor de installatie van het eerste substation met boutbevestiging voor het Nordegründe offshore windpark.

Maritieme infrastructuuro oplossingen

DIMCO sleepte een contract in de wacht voor de Rijnlandroute. COMOL5, de joint venture waarvan DIMCO deel uitmaakt, neemt de heraanleg van het verkeersknooppunt in Leiden-West voor haar rekening, naast de aanleg van de 4 km lange N434, inclusief een geboorde tunnel van 2,2 km.

De Vlaams-Nederlandse Scheldec commissie gunde het contract voor het ontwerp, de bouw en het onderhoud van de Nieuwe Sluis in Terneuzen aan Sassevaart, een andere joint venture waarvan DIMCO deel uitmaakt.

Rijkswaterstaat gunde het project A24 Blankenburgverbinding ter waarde van 1 miljard euro aan BAAK Blankenburg-Verbinding, een joint venture waarvan DEME deel uitmaakt. Dit project omvat het ontwerp, de bouw, de financiering en het onderhoud van de bestaande en de nieuwe infrastructuur (inclusief een verzonken tunnel) gedurende een periode van twintig jaar.

DIMCO voltooide ook met succes de werken aan de Offshore Terminal in Rotterdam en ging door met de opwaardering van de sluis en de waterkering in de Lek.

Fluviatiele en mariene grondstoffen

Het was een druk jaar voor **DEME Building Materials** (DBM). De aggregateninstallatie heropende haar deuren in Amsterdam en DBM voegde een derde vaartuig toe aan haar vloot. De 'Mellina', oorspronkelijk een sleephopperzuiger, werd omgebouwd tot een grindhopperzuiger met een capaciteit van 5.000 ton. Er werd inmiddels een groot contract gegund voor de toelevering van grind voor de nieuwe IJmuiden-sluis in Amsterdam.

Global Sea Mineral Resources (GSR) is goed op weg om 's werelds eerste knollenverzamelaar voor nodules met trackingsysteem te ontwikkelen. De bodemtestrobot 'Patania' werd in een eerste fase met succes getest aan land, om te garanderen dat het systeem klaar was voor de eerste offshore expeditie in mei. Die expeditie nam 45 dagen in beslag en vond midden in de Stille Zuidzee plaats. Intussen wordt al volop gewerkt aan een opvolger voor de knollenverzamelaar, de 'Patania 2'.

Milieu-oplossingen

DEME Environmental Contractors (DEC) werkte in 2017 mee aan verschillende grote projecten in België. Samen met een joint venturepartner ruimde DEC negen voormalige Eandis-sites op in Vlaanderen. DEC verzorgde ook de herbestemming en herontwikkeling in het kader van Blue Gate Antwerp, waarbij een site van 63 ha wordt omgevormd tot een toplocatie voor ecologische innovatie. In Gent voltooide DEC de herbestemming van de terreinen van een voormalige gasfabriek, waar binnenkort een chemische cluster wordt opgericht onder de naam 'Dockland'. Verder werd in Gent de eerste herbestedingsfase van het prestigieuze project 'Nieuwe Dokken' succesvol afgerond. Internationaal verzorgde DEC de herbestemming van een voormalige raffinaderij in Valløy nabij Tønsberg (Noorwegen) en van een 100 ha grote cokessite nabij Chesterfield (Verenigd Koninkrijk). Het Nederlandse de Vries & van de Wiel voerde herbestedingsprojecten uit in Amsterdam, Haarlem, Den Helder en omgeving.

De **Ecoterres**-recyclingcentra voor grond en sedimenten deden het goed in het voorbije jaar. De Belgische faciliteiten verwerkten meer dan 250.000 ton verontreinigde grond en sedimenten, naast 150.000 ton in Frankrijk.

Purazur bouwde op haar beurt een nieuwe waterzuiveringsinstallatie voor Indaver. Het project omvatte zowel het ontwerp als de bouw en de ingebruikname van de nieuwe faciliteit. Purazur bouwt momenteel ook een nieuwe waterzuiveringsinstallatie voor chemiereus Borealis.

Concessie-activiteiten

DEME Concessions heeft een aandeel van 12,5% in Merkur, een offshore windpark van 396 MW in Duitsland. Een consortium van vijf partners, waaronder DEME Concessions, bracht een totaal vermogen in van ongeveer 500 miljoen euro. Het Rentel-project wordt het vijfde offshore windproject in de Belgische Noordzee. De totale investering bedraagt 1,1 miljard euro. Samen met de andere aandeelhouders van Otary heeft DEME ook een belang in de concessies voor de Belgische windparken Seastar (246 MW) en Mermaid (266 MW). De Franse energieregulator nam naast enkele andere bedrijven ook DEME Concessions op in de preselectie voor de ontwikkeling van een offshore windpark met een capaciteit van 750 MW in de buurt van Duinkerke. De aanbesteding zal naar verwachting worden uitgeschreven in de eerste helft van 2018.

DEME Concessions is als investeerder ook betrokken bij het project van de Blankenburgverbinding (zie boven).

Vooruitzichten 2018

Op basis van het goed gevulde orderboek verwacht DEME in 2018 een omzet van meer dan 2,5 miljard euro te realiseren, waarop een EBITDA-marge wordt verwacht binnen de historische vork van 16%-20%.

Eerste rij van links naar rechts: Steven Poppe, Eric Tancre, Philip Hermans, Els Verbracken, Tom Lenaerts, Alain Bernard, Christel Goetschalckx, Pierre Potvliege, Martin Ockier¹⁾, Theo Van De Kerckhove

Tweede rij van links naar rechts: Bernard Paquot, Pierre Catteau, Wim Biesemans, Hans Casier, Dirk Poppe, Hugo Bouvy, Lucas Bols, Bart Verboomen, Luc Vandenbulcke

CFE

Deelnemingspercentage AvH: 60%

CFE is een op Euronext Brussels genoteerde Belgische industriële groep met drie onderscheiden vakgebieden: 'Baggerwerken, Milieu, Offshore en Infra-activiteiten', 'Contracting', dat de activiteiten bouw, multitechnieken en rail omvat, en tenslotte 'Vastgoedontwikkeling'.

Financieel overzicht 2017

Voor CFE was 2017 een goed jaar: zowel CFE Contracting als de pool Vastgoedontwikkeling noteerden een sterke stijging van hun bijdrage tot het groepsresultaat. Ook het hoge niveau van het orderboek (incl. 241,8 miljoen euro van het overgenomen A.A. Van Laere) bewijst dat CFE op het juiste spoor zit. CFE (excl. DEME) realiseerde een nettowinst van 23,9 miljoen euro, tegenover 13,0 miljoen euro in 2016.

Operationeel overzicht 2017

De nieuwe organisatie, die autonomie en synergie verenigt, heeft in 2017 haar relevantie meer dan ooit bewezen. Het activiteitenverslag van de pool 'Baggerwerken, Milieu, Offshore en Infra-activiteiten' is terug te vinden op pag. 66 tot 69 van dit jaarverslag.

Contracting

Bij CFE Contracting daalde de omzet

in 2017 tot 717,6 miljoen euro. Deze verwachte daling is voornamelijk het gevolg van een vertraging in de opstart van enkele belangrijke werven in België en van de moeilijke sociaal-economische omstandigheden in Tunesië. Internationaal kenden vooral de activiteiten in Polen een sterke groei. Het orderboek van CFE Contracting per eind 2017 steeg significant tot 1.229,7 miljoen euro (+44,6% of +15,1% bij gelijke perimeter). Dit is enerzijds het gevolg van nieuwe opdrachten in het segment Bouw in Brussel en Polen en in het segment Rail & Utility Networks.

Bovendien werd de pool eind 2017 verder versterkt door de acquisitie van A.A. Van Laere. Door deze transactie zullen beide bouwgroepen, die onder hun bestaande merknamen blijven opereren, optimaal kunnen samenwerken in België. Het activiteitenverslag van **A.A. Van Laere** over 2017 is terug te vinden op pag. 73 van dit jaarverslag. Vanaf 2018 zullen de resultaten van A.A. Van Laere opgenomen worden in de cijfers van CFE.

"De nieuwe organisatie, die autonomie en synergie verenigt, heeft in 2017 haar relevantie meer dan ooit bewezen."

CFE NV (inclusief DEME)

(€ 1.000)	2017	2016	2015
Omzet	3.066.525	2.797.085	3.239.406
EBITDA	500.734	465.863	504.925
EBIT	267.157	227.570	228.905
Nettoresultaat (deel groep)	180.442	168.411	174.961
Eigen vermogen (deel groep)	1.641.904	1.521.559	1.423.277
Netto financiële positie	-351.909	-213.051	-322.719
Balans totaal	4.646.893	4.328.219	4.302.159
Orderboek (€ mio)	4.851	4.757	4.160
Personeel	8.689	7.752	8.160

Amart - Twice - Brussel

we projecten in Gierle, Brussel en Brugge. **BPC**, de entiteit die door de fusie van CFE Brabant en BPC Brabant is ontstaan, heeft onder meer het CHIREC-ziekenhuis aan Delta opgeleverd en de zetel van AXA Belgium voltooid. BPC werkte verder aan de lopende projecten en heeft een tiental nieuwe werven opgestart. Hierdoor bevestigt BPC zich als leider in de constructie van gebouwen in Brussel. In 2017 fuseerden de entiteiten Leloup Entreprise Générale en Amart onder het merk **Amart**, dat verscheidene werven heeft opgeleverd. Het orderboek zou de activiteit in 2018 met 50% moeten doen toenemen. **BPC Wallonie** zag haar activiteit echter tijdelijk dalen, als gevolg van het uitstel van projecten naar 2018.

Pall Life Sciences - Hoegaarden

In het Groothertogdom Luxemburg behoudt **CLE** haar hoge activiteitsniveau van 2016, met de oplevering van verscheidene grote bouwprojecten zoals de Galerie Kons en de school Aloyse Kayser. Het startte ook twee nieuwe projecten in de burgerlijke bouwkunde. In Polen ziet **CFE Polska** haar omzet en marges opnieuw stijgen en kennen de opdrachten voor internationale klanten een mooie groei. In Tunesië heeft **CTE** twee contracten met Siemens en het Ministère de l'équipement gesloten. De vooruitzichten blijven daar echter voorzichtig, gelet op de conjunctuur van het land.

Groep Terryn kende een mooie groei in de sector van de oplossingen met gelamineerd hout. Dankzij een aanzienlijke stijging van haar orderboek voor al haar activiteiten, gaat ze 2018 positief tegemoet.

In mei 2017 werd de toenadering tussen MBG en Atro Bouw afgerond. De activiteiten worden verdergezet onder de naam **MBG**. Alle scholen van het programma 'Scholen van Morgen' werden opgeleverd. De werf van AZ Sint-Maarten (Mechelen) is goed gevorderd, net als die van de Antwerp Management School (Antwerpen). 2018 ziet er veelbelovend uit, dankzij verscheidene nieu-

In 2017 werd een cluster '**Electro VMA**' gevormd, met VMA, VMA West, Vanderhoydoncks, Nizet en verscheidene internationale entiteiten. De cluster heeft een groot gedeelte van zijn omzet gerealiseerd met installaties in het domein van de gezondheid en van kantoren in België en in het Groothertogdom Luxemburg. De afdeling '**Automotive**' heeft belangrijke automatiseringsprojecten uitgevoerd voor onder meer Audi in Vorst en Volvo in Gent en Charleston (Amerika). Alles samen was 2017 een goed jaar. Ook de vooruitzich-

CFE (exclusief DEME): Verdeling per pool

(€ miljoen)	Omzet		Nettoresultaat ⁽¹⁾		Orderboek	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Bouw	499,8	548,5			978,8 ⁽²⁾	648,7
Multitechnieken	155,3	159,2			152,6	143,4
Spoorinfra	62,5	62,8			98,3	58,4
Contracting	717,6	770,5	15,4	10,4	1.229,7	850,5
Vastgoedontwikkeling	10,9	12,1	22,3	1,4	133 ⁽³⁾	130 ⁽²⁾
Holding, niet-overgedragen activiteiten en eliminaties	-18,1	36,3	-13,7	1,2		
Totaal	710,5	818,9	23,9	13,0		

⁽¹⁾ Inclusief bijdrage Rent-A-Port (45%) en Green Offshore (50%) tot CFE.

⁽²⁾ Inclusief orderboek A.A. Van Laere (€ 241,8 mio)

⁽³⁾ Het vastgoedbestand is gelijk aan de som van het eigen vermogen en de netto financiële schuld van de vastgoedpool.

AXA - Brussel

Remacom - Haacht

CFE - Oosteroever - Oostende

ten voor 2018 zijn gunstig. In de activiteit HVAC was het eerste semester van 2017 moeilijk voor **Druart**. Begin 2018 werd het mooie project Rive Gauche in Charleroi opgeleverd. 2018 zou vruchtbaarder moeten zijn, gelet op het grote aantal orders. Op de markt van het technische onderhoud en diensten heeft **be.Maintenance** haar positie in België verder versterkt door de uitbreiding van haar portefeuille 'maintenance' voor het programma 'Scholen van Morgen'.

Voor de activiteit 'sein' hebben **ENGEMA** en **Louis Stevens & Co** verschillende projecten uitgevoerd en werden de voorbereidende werken voor het ETCS niveau 2 project op het Belgische spoornet opgestart. De activiteit 'bovenleiding' kende een goed jaar met verscheidene projecten voor Infrabel en Tuc Rail. Met de acquisitie van **Coghe** op het jaareinde, wordt de activiteit 'track' aanzienlijk versterkt. Door het materieelpark van **Remacom** te combineren met dat van Coghe, is CFE voortaan in staat geïntegreerde oplossingen aan te bieden aan haar klanten. In 2017 bundelden **ETEC** en **ENGEMA Lignes** hun krachten in één bedrijf om de 'utilities' activiteiten te centraliseren. Deze activiteit kende een goed gevuld jaar door onder meer de uitbreiding van de hoogspanningslijn die de Belgische windmolenparken verbindt met het netwerk te Dudzele en de installatie van de definitieve verlichting van het door UNESCO geklasseerde Belfort van Mons.

Van links naar rechts: Raymund Trost, Frédéric Claes, Piet Dejonghe, Renaud Bentégeat, Gabriel Marijse, Fabien De Jonge, Jacques Lefèvre, Yves Weyts

www.cfe.be

Vastgoedontwikkeling

BPI verzamelt de vastgoedactiviteiten van de groep in België, het Groothertogdom Luxemburg en Polen. Gelet op de sterke ontwikkeling van haar opdrachten in de afgelopen jaren, heeft ze haar organisatie en haar visuele identiteit vernieuwd om de uitdagingen van een zeer competitieve markt nog beter aan te gaan.

In België heeft BPI onder meer de commercialisering van de projecten Solvay in Elsene, Erasmus Garden in Anderlecht en Les Hauts Prés in Ukkel voortgezet of voltooid. De verkoop van de participatie in het project Oosteroever in Oostende heeft de vastgoedresultaten van de groep versterkt.

In het Groothertogdom heeft **BPI Luxembourg** onder meer het project Kons opgeleverd, de laatste eenheden van het project Bettembourg gecommercialiseerd, de commercialisering van het project Kiem op het plateau van de Kirchberg voltooid en het beheer en de commercialisering van het project Glesener in de stad Luxemburg verzekerd.

In Polen heeft **BPI Polska** met groot commercieel succes de laatste fase van het project Four Oceans in Gdansk afgerond en werkt het verder aan de bouw van de projecten Bulwary Ksiazece in Wroclaw en Wola Libre in Warschau. BPI Polska houdt ook een participatie van 90% aan in twee nieuwe projecten in Poznan en Warschau.

Niet-overgedragen activiteiten

Het operationeel beheer en het onderhoud van het Grand Hôtel in N'Djamena werden in juni 2017 overgedragen aan de hoteluitbater aangeduid door de overheid van Tsjaad. De vorderingen op Tsjaad bleven ongewijzigd tegenover eind december 2016.

Vooruitzichten 2018

De groep CFE zal haar omzet in 2018 aanzienlijk zien groeien, gelet op de goed gevulde orderboeken zowel bij DEME als bij Contracting.

A.A. Van Laere

Deelnemingspercentage AvH:
100% (contributie tot resultaat)
60% (balans per 31.12.2017)

A.A. Van Laere is als aannemer actief op grotere, duurzame en innovatieve projecten in burgerlijke bouwkunde, industriebouw, kantoren, zorgsector, scholenbouw en residentiële projecten.

A.A. Van Laere kende in 2017 een moeilijk jaar, met een 30% lagere geconsolideerde omzet van 137 miljoen euro. Enkele werven bleken zwaar verlieslatend, onder meer door de leercurve die gepaard ging met nieuwe contractvormen. De omzetgroei van de laatste jaren zette de organisatie tevens zwaar onder druk. In 2017 werd daarom gekozen voor een lager activiteitsniveau, samen met de blijvende focus op operational excellence onder leiding van de midden 2017 aangetreden CEO. Het integratietraject met de groep CFE vergde ook heel wat aandacht. De parkingactiviteiten werden succesvol verkocht, zodat er tijd vrij kwam voor de core business.

Bij **Algemene Aannemingen Van Laere** was het Herman Teirlinck-gebouw in Brussel de belangrijkste werf inzake kantoorbouw. 2.600 Vlaamse ambtenaren konden in 2017 dit 66.500 m² grote passiefkantoorgebouw betrekken. Daarnaast werden ook het Design & Build-project Imalso voor de Vlaamse Overheid en het Passport-project voor Codic opgeleverd. Voor Leasinvest Real Estate werd verder gewerkt aan de kantoorprojecten Square de Meeus en Montoyer. In de zorgsector waren er de woonzorgcentra voor Cofinimmo en Anima Care.

Grote appartementenprojecten werden opgeleverd voor Extensa en Bouygues Immobilier. Het segment van de parkings blijft belangrijk, met de bouw van een ondergrondse parking te Mechelen en onder de Gedempte Zuiderdokken te Antwerpen. Voor de distributiesector werd een distributiecentrum in Marche opgeleverd, en een ander in Turnhout voor Aldi opgestart.

Een consortium bestaande uit A.A. Van Laere, DEME en de BAM-groep kreeg daarnaast de opdracht voor het sluiscomplex in Terneuzen toegewezen. Een

andere tender voor de eerste fase van de 'Oosterweelverbinding Antwerpen' bleek niet succesvol, terwijl de tenderkosten wel zwaar doorwogen. In het laatste kwartaal werden vier residentiële projecten aan A.A. Van Laere toegekend door zowel nieuwe als recurrente klanten.

Groupe Thiran realiseerde een 4% lagere omzet in vergelijking met 2016 in een concurrentiële markt. Ook bij Thiran zorgde een verlieswerf voor een zwak resultaat. Thiran blijft een gevestigde waarde in de ziekenhuissector, en wordt er gewaardeerd voor haar kwalitatieve uitvoering.

Als aannemingsbedrijf voor restauratiewerken is **Arthur Vandendorpe** sterk afhankelijk van publieke werken in een competitieve markt. De vooropgestelde omzetgroei werd niet gerealiseerd waardoor het verlies groter bleek dan verwacht. In 2018 zal het bedrijf de eerste vruchten kunnen plukken van de versterking van het personeelsbestand.

AvH heeft eind december 2017 haar 100%-deelneming in A.A. Van Laere verkocht aan CFE Contracting. De verkoopprijs (na een dividend van 7,8 miljoen euro) bedroeg 17,1 miljoen euro, wat overeenkomt met het gecorrigeerd eigen vermogen. De acquisitie van A.A. Van Laere leidt bovendien tot een toename van het orderboek van CFE Contracting met 241,8 miljoen euro. De integratie in de CFE-bouwgroep zal voor heel wat samenwerkingsopportuniteiten zorgen, zowel commercieel als op het vlak van bouwtechnieken en -processen.

A.A. Van Laere NV

(€ 1.000)	2017	2016	2015
Omzet	136.637	194.986	170.491
EBITDA	-21.193	-920	5.893
EBIT	-23.575	-3.399	3.258
Nettoresultaat (deel groep)	-16.756	-2.466	2.084
Eigen vermogen (deel groep)	8.895	36.199	39.277
Netto financiële positie	6.910	15.378	17.851
Balans totaal	75.254	114.790	104.775
Personeel	440	462	465

Van links naar rechts: Natalie Verheyden, Rudi De Winter, Johan Vanhaleweyk, Manu Coppens

Rent-A-Port

Deelnemingspercentage AvH: 72%

Rent-A-Port ontwikkelt samen met partners greenfield-projecten voor de aanleg van havens en daarmee verbonden industriezones. In deze context zorgt Rent-A-Port ook voor het beheer van de bijhorende nutsvoorzieningen (elektriciteit, water, afvalophaling en afvalwaterzuivering).

De activiteiten van Rent-A-Port in Vietnam waren, net als in voorgaande jaren, winstgevend. Omdat er minder terreinen beschikbaar waren, konden er echter minder worden verkocht. Daarnaast werd het resultaat van Rent-A-Port (-6,0 miljoen euro) ook beïnvloed door wisselkoersverliezen en door kosten voor de ontwikkeling van nieuwe projecten inzake hernieuwbare energie.

De infrastructuur in de industriële zone in Dinh Vu (**Vietnam**) is reeds grotendeels ontwikkeld. Reeds meer dan 60 industriële klanten maken op recurrente basis gebruik van de nutsvoorzieningen. Daarnaast heeft Rent-A-Port belangrijke posities voor de ontwikkeling van bijkomende naburige industriële zones verworven. Rent-A-Port is goed gepositioneerd om het beheer toevertrouwd te krijgen van meer dan 4.000 ha aan industriële gronden. Deze zijn allen gelegen in de buurt van de nieuwe haven van Lach Huyen, de enige diepzeehaven (-14 m) in Noord-Vietnam. De afwerking van een dijk in Nam Dinh Vu ('Deep C-II Concessie') leidt tot een versnelde oplevering van nieuwe industrieterreinen. Rent-A-Port heeft in december 2017 het volledige aandeel van de Belgische Maatschappij voor Internationale Investeringen (BMI) overgenomen.

In Oman en Qatar is de infrastructuur nog onvoldoende uitgebouwd om een kritische massa aan klanten te kunnen bedienen. De infrastructuurwerken aan de haven van Duqm (Noord en Zuid) in **Oman** vorderen echter goed. Een afwerking van de haven wordt verwacht tegen 2020. Vanaf dan zou de haven ook rendabel moeten worden en zouden er voldoende industriële klanten moeten zijn om de nutsvoorzieningen verder uit te bouwen.

In **Qatar** loopt het contract met betrekking tot de cement-losinstallatie in Mesaieed verder tot midden 2018. Omwille van de boycot van Qatar door de buurlanden werd de gunning aan Rent-A-Port van het 5-jarig contract voor uitbating van de Gabbro Terminal in Mesaieed spijtig genoeg ingetrokken.

Van links naar rechts: Frank Wouters, Valentijn Maussen, Lieven Durt, Reggy Vermeulen

www.rentaport.be

Dinh Vu - Vietnam

Het havenproject in **Nederland** zal in 2018 beëindigd worden. De 3 privé-partners (waaronder Rent-A-Port) zullen in april 2018 hun aandeel in dit project verkopen.

Rent-A-Port Green Energy heeft intussen een aantal concrete initiatieven opgestart in Oman, België en Vietnam. De ontwikkelingskosten die hiermee gepaard gingen, werden reeds in de cijfers opgenomen.

Rent-A-Port verwacht de komende jaren verder te groeien dankzij de mature en rendabele projecten in Vietnam en dankzij de verdere uitbouw van projecten in Oman, België en Qatar die op vandaag nog niet winstgevendheid zijn.

Rent-A-Port NV

(€ 1.000)	2017	2016	2015
Omzet	4.459	4.309	4.386
EBITDA	-4.234	-2.334	-2.040
EBIT	-4.659	-2.373	-2.073
Nettoresultaat (deel groep)	-5.991	4.423	2.599
Eigen vermogen (deel groep)	36.508	45.788	41.551
Netto financiële positie	-12.334	-7.620	-9.372
Balanstotaal	55.023	61.664	60.045

Green Offshore

Deelnemingspercentage AvH: 80%

Green Offshore is actief in de ontwikkeling en uitbating van offshore windparken.

Rentel

Green Offshore bezit deelnemingen in offshore windparken in België: Rentel (12,5% direct en indirect), Otary (12,5%) en de nog te ontwikkelen offshore windprojecten Seastar en Mermaid.

Rentel is een offshore windconcessie in de Belgische Noordzee. Het windpark ligt op ongeveer 40 km van Oostende en zal 42 windturbines van 7,35 MW tellen. Het zal met een totaal geïnstalleerd vermogen van 309 MW hernieuw-

bare energie leveren aan ongeveer 285.000 gezinnen. Met hun piekhoogte van 183 m worden de windturbines de hoogste die tot nu toe in de Belgische Noordzee geïnstalleerd zijn. Ze zullen worden geleverd en onderhouden door Siemens en zullen met directe aandrijving werken. In dit geval is de rotor rechtstreeks met de generator verbonden (zonder tandwielkast).

Rentel heeft de 'financial close' bereikt in het vierde kwartaal van 2016. De offshore werkzaamheden zijn tijdens het afgelopen jaar 2017 volgens plan verlopen. De eerste stroom zal naar verwachting medio 2018 in het Belgische net worden geïnjecteerd. Eind 2018 zou het windpark volledig operationeel moeten zijn. Het project Rentel zal dan bijdragen aan de leidersrol van België in offshore windenergie en aan de realisatie van de Belgische klimaatdoelstellingen voor 2020.

In september 2017 hebben AvH en CFE elk voor hun 50%-aandeel ingeschreven op een kapitaalverhoging van Green Offshore voor 11,5 miljoen euro.

In oktober 2017 heeft de federale regering een aangepast wetgevend kader goedgekeurd dat van toepassing zal zijn op de offshore windparken **Seastar** en **Mermaid**. Naar alle verwachting zal dit toelaten om de parken Mermaid en Seastar, die samen een capaciteit van ongeveer 500 MW vertegenwoordigen, op korte termijn verder te ontwikkelen.

Green Offshore NV			
(€ 1.000)	2017	2016	2015
Omzet	0	0	37
EBITDA	-13	-182	-321
EBIT	-13	-184	-354
Nettoresultaat (deel groep)	127	-342	-375
Eigen vermogen (deel groep)	16.627	5.001	4.342
Netto financiële positie	-18.430	-27.103	0
Balanstotaal	35.607	32.694	7.197

Private Banking

Bijdrage tot het geconsolideerd nettoresultaat AvH

(€ miljoen)	2017	2016	2015
Finaxis	-0,9	-1,0	-0,8
Delen Private Bank	83,3	69,2	72,8
Bank J.Van Breda & C ^o	30,8	29,7	31,9
BDM-Asco	0,7	0,6	0,1
Totaal	113,9	98,5	104,0

'Private Banking' realiseert een recordjaar. Zowel inzake beheerde vermogens als op het vlak van nettowinst, bereikt Delen Private Bank nieuwe recordhoogtes. Ook Bank J.Van Breda & C° slaagt erin om haar winst licht te verbeteren in een nochtans uitdagende marktomgeving.

Delen Private Bank

79%

Delen Private Bank legt zich toe op vermogensbeheer en patrimoniaal advies voor een ruim cliënteel van particulieren.

Bank J.Van Breda & C°

79%

Bank J.Van Breda & C° is een gespecialiseerde adviesbank die zich uitsluitend richt tot ondernemers en vrije beroepen.

BDM-Asco **Bestemd voor verkoop**

50%

De verzekeringsgroep BDM-Asco richt zich via makelaars op maritieme en industriële verzekeringen.

Delen Private Bank

DELEN
PRIVATE BANK

Deelnemingspercentage AvH: 79%

Delen Private Bank legt zich toe op vermogensbeheer en patrimoniaal advies voor een ruim cliënteel van particulieren. De groep is uitgegroeid tot een gevestigde waarde zowel in België (Delen Private Bank) als in Nederland (Oyens & Van Eeghen) en in het Verenigd Koninkrijk (JM Finn). De groep beheerde eind 2017 in totaal 40.545 miljoen euro.

Financieel overzicht 2017

De vermogens onder beheer door de groep Delen Private Bank bereikten op het einde van 2017 geconsolideerd een recordniveau van 40.545 miljoen euro (eind 2016: 37.770 miljoen euro).

De sterke groei bij Delen Private Bank, waar het beheerd vermogen is gestegen van 27.383 miljoen euro (2016) tot 29.410 miljoen euro (2017), is het resultaat van de positieve impact van de waardeontwikkeling van de vermogens onder beheer en van de organische nettogroei aan recordtempo, van zowel bestaande als van nieuwe particuliere klanten. Alle Belgische vestigingen dragen bij tot deze constante netto-instroom van vermogens. Dit getuigt van het vertrouwen dat het cliënteel in Delen Private Bank stelt en bevestigt haar vooraanstaande positie in het discretionair beheer van vermogens in België. De instroom van kapitalen was doorheen het ganse jaar 2017 sterk en bijna uitsluitend in discretionair vermogensbeheer. Hierdoor is het aandeel van de tegoeden in discretionair beheer

bij Delen Private Bank gestegen van 76% (eind 2016) naar 81% (eind 2017). De voorzichtige beleggingsstrategie blijft haar toegevoegde waarde bewijzen. Delen Private Bank realiseerde in 2017 voor haar klanten betere rendementen dan het sectorgemiddelde (met gelijkaardig risicoprofiel).

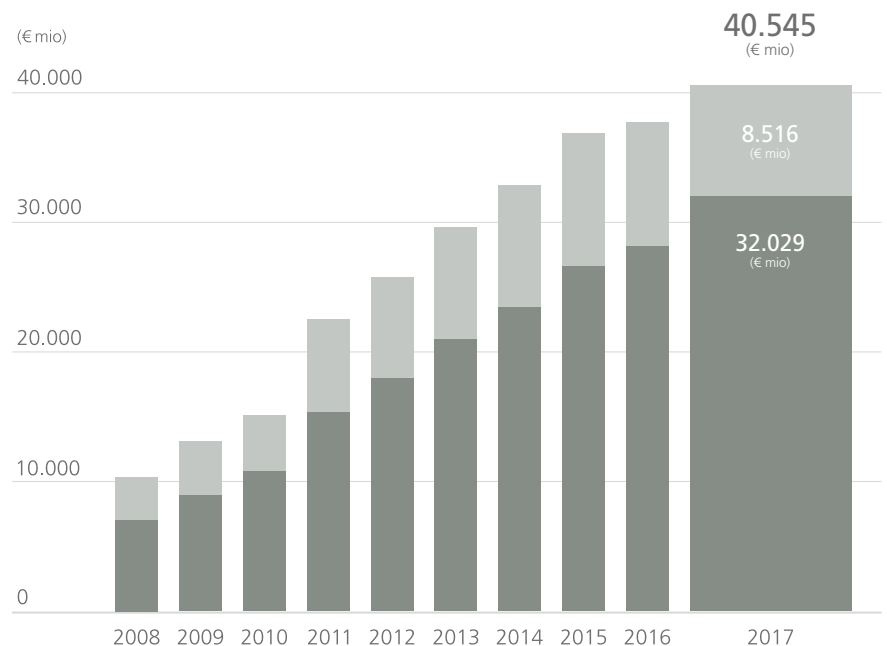
Bij de Britse vermogensbeheerder JM Finn (Delen Private Bank 81,0%) steeg het beheerd vermogen van 9.730 miljoen euro (8.331 miljoen £) eind 2016 tot 10.475 miljoen euro (9.294 miljoen £) eind 2017. Deze stijging wordt verklaard door een positieve impact van de waardeontwikkeling van de vermogens (uitgedrukt in GBP) en van een netto-instroom van vermogens. De gunstige ontwikkeling werd gedempt door de koersevolutie van het Britse pond ten opzichte van de euro (-3,5%).

Delen Private Bank - Luik

Delen Private Bank:
Geconsolideerd beheerd vermogen

■ Discretionair beheer
■ Bewaring en adviesbeheer

Delen Private Bank - Brussel

Op 31 december 2017 bedroegen de activa onder beheer voor particulieren en stichtingen bij Oyens & Van Eeghen 660 miljoen euro (eind 2016: 657 miljoen euro).

De brutobedrijfsopbrengsten van de groep Delen Private Bank stegen met 17,2% in 2017 tot 366,9 miljoen euro, waarvan het aandeel van JM Finn en Oyens & Van Eeghen 82,7 miljoen euro bedroeg. Deze stijging is voornamelijk toe te schrijven aan het hoger niveau aan activa in beheer. De bedrijfskosten stegen met 7,7% (11,4% exclusief JM Finn en Oyens & Van Eeghen). De toename van de kosten bij Delen Private Bank voor de aanhoudende ontwikkeling op het gebied van IT en het aanwerven van commercieel personeel is een rechtstreeks gevolg van de groeiende activiteit. Bij JM Finn is de toename van de kosten in lokale munt te verklaren door hogere personeelskosten en een stijging van de uitgaven voor marketing en IT. De cost-income ratio daalde tot een zeer competitief 53,7% (slechts 42,5% bij Delen Private Bank, 83,7% bij JM Finn). Deze ratio is sterk verbeterd ten opzichte van 2016 (57,8%) doordat de toename van de inkomsten minder dan proportioneel aanleiding gaf tot een stijging van kosten. Eind 2017 telde de groep 676 personeelsleden (VTE), waarvan 360 bij Delen Private Bank, 298 bij JM Finn en 18 bij Oyens & Van Eeghen.

De nettowinst nam in 2017 toe tot 105,8 miljoen euro (tegenover 87,9 miljoen euro in 2016). De bijdrage van JM Finn tot het nettoresultaat van de groep was 7,1 miljoen euro (na afschrijvingslast cliënteel en 19% minderheidsbelangen

van 2,7 miljoen euro; in 2016: 5,6 miljoen euro). De bijdrage van Oyens & Van Eeghen tot het nettoresultaat van de groep was licht negatief als gevolg van herstructureringskosten en de afbouw van dienstverlening aan institutionele investeerders.

Het geconsolideerd eigen vermogen van de groep Delen Private Bank bedroeg 678,8 miljoen euro op 31 december 2017, tegenover 621,2 miljoen euro op 31 december 2016. Dit bedrag houdt reeds rekening met de verkoopoptie van het JM Finn-management om de resterende aandelen (gewaardeerd aan 27,5 miljoen euro) na verloop van tijd aan de groep Delen Private Bank te verkopen. Het nuttig eigen vermogen van de groep (rekening houdend met de immateriële vaste activa van 238,3 miljoen euro, waarvan 49,8 miljoen euro cliënteel van JM Finn en 7,1 miljoen euro cliënteel van Oyens & Van Eeghen) bedroeg 368,4 miljoen euro op het einde van het jaar (vergeleken met 377,3 miljoen euro eind 2016). De groep Delen Private Bank is ruim gekapitaliseerd en voldoet ruimschoots aan de Bazel III-vereisten op het vlak van eigen vermogen. De Core Tier1-kapitaalratio van 29,3% ligt ruim boven het sectorgemiddelde en houdt rekening met de langetermijnverplichting om JM Finn minderheidsaandeelhouders uit te kopen. Delen Private Bank beschikt over een solide en eenvoudig te begrijpen balans. De cashtegoeden blijven conservatief belegd bij de Nationale Bank van België, in kwaliteitsvol overheidspapier (geen PIIGS exposure), bij kwaliteitsbanken op korte termijn of in kwaliteitsvolle kortetermijnverplichtingen van blue-chip bedrijven. De impact van de Bazel III-regelgeving is voor Delen Private Bank gering, vermits het kapitaal van de groep uitsluitend uit Core Tier1-kapitaal bestaat, de portefeuille conservatief is belegd en de ratio's van de groep nu reeds ruimschoots de huidige en toekomstige vereisten overtreffen. Het rendement op het (gemiddeld) eigen vermogen bedroeg 16,3%, een zeer bevredigend cijfer.

“Delen Private Bank realiseerde in 2017 voor haar klanten betere rendementen dan het sectorgemiddelde (met gelijkaardig risicoprofiel).”

Operationeel overzicht 2017

Delen Private Bank (B, Lux, CH)

Delen Private Bank paste in 2017 haar traditionele investeringsprincipes toe om het vermogen van haar cliënteel, binnen de grenzen van hun risicoprofiel, te laten profiteren van de opportuniteiten in de

markten. In de context van een goede economische conjunctuur met goede prestaties van de beurzen wereldwijd, lage inflatie in ontwikkelde landen en een sterke Europese munt, boekte Delen Private Bank zeer behoorlijke resultaten en werden de risico's steeds beperkt gehouden.

In 2017 zette Delen Private Bank haar strategie voort om de kwaliteit en de efficiëntie van het vermogensbeheer te optimaliseren door te blijven streven naar een steeds groter aandeel beheermandaten. Op het einde van 2017 werden 81% (23.704 miljoen euro) van de toevertrouwde vermogens rechtstreeks discretionair of via de eigen patrimoniale beveks beheerd. Uitgedrukt in aantal rekeningen bedraagt het aandeel beheerrekeningen 92%. Dit vertegenwoordigt nu meer dan 24.600 beheermandaten. Delen Private Bank belegde voor haar

klanten in zeer gespreide aandelenportefeuilles, met de klemtoon op Europa. Bij de obligaties bleef de looptijd kort (minder dan een jaar) om zich te wapenen tegen het risico van rentestijgingen. Op valutavlak resulteerde de diversificatie buiten de eurozone in een negatieve bijdrage. Het obligatiegedeelte van de portefeuilles bleef voornamelijk belegd in kortetermijnbeleggingen in sterke landen en bedrijven, met een dynamischere bijdrage dankzij investeringen in eeuwigdurende obligaties. In 2017 wierp dit beleid zijn vruchten af en droegen alle activaklassen bij tot het resultaat.

Delen Private Bank blijft marktaandeel winnen op de Belgische private banking markt, mede dankzij de sterke groei van nieuwe particuliere vermogens. De uitbouw van een lokale verankering van de bank werpt zijn vruchten af. Meer dan drie vierde van de netto-instroom van kapitalen komt via de kantoren buiten de hoofdzetel in Antwerpen. Dit moedigt Delen Private Bank aan om verder te investeren in personeel en infrastructuur. In 2017 werden kantoren geopend in Namen, Leuven en in de regio Kempen en werden de kantoren in West-Vlaanderen uitgebreid. De medewerkers in Antwerpen zijn verhuisd naar een tijdelijke locatie, zodat de uitbreidings- en renovatiewerken aan de

hoofdzetel kunnen beginnen. Verdere investeringen zijn gepland in Leuven. In Knokke zal Delen Private Bank een nieuw kantoor openen en in Brussel en Gent zijn uitbreidingen gepland.

Bank J.Van Breda & C° droeg via haar kantoren opnieuw in belangrijke mate bij tot het resultaat van Delen Private Bank. Op 31 december 2017 beheerde Delen Private Bank 5.474 miljoen euro voor rekening van klanten aangebracht door het netwerk van Bank J.Van Breda & C°. Daarnaast verzorgt Delen Private Bank de effectenadministratie van Bank J.Van Breda & C° (1.023 miljoen euro). Op die manier vertegenwoordigt Bank J.Van Breda & C° ongeveer 22% van het totaal beheerd vermogen bij Delen Private Bank.

JM Finn (VK)

Bij JM Finn evolueerden de klantenportefeuilles, met gemiddeld een sterkere weging in aandelen, erg positief. Na een volatiele periode in de aanloop naar de brexit-stemming in 2016, heeft de Londense aandelenmarkt resoluut

Delen Private Bank - Hasselt

Delen Private Bank - Brussel

Delen Private Bank - Antwerpen

Delen Private Bank - Gent

Delen Private Bank⁽¹⁾

(€ 1.000)	2017	2016	2015
Brutobedrijfsopbrengsten	366.912	313.071	314.094
Nettoresultaat (deel groep)	105.836	87.877	92.417
Eigen vermogen (deel groep)	678.792	621.204	582.554
Beheerd vermogen van cliënteel	40.544.926	37.769.779	36.884.917
Cost-income ratio	53,7%	57,8%	54,9%
Return on equity	16,3%	14,6%	16,8%
Core Tier1-kapitaalratio ⁽²⁾	29,3%	30,9%	26,0%
Personeel (VTE)	676	657	641

⁽¹⁾ In 2017 zijn alle operationele activiteiten die nog direct onder Delen Investments Comm. VA stonden, overgebracht onder Delen Private Bank waardoor de perimeter van activiteit van Delen Investments Comm. VA en Delen Private Bank, haar enige participatie, dezelfde zijn. Financiële gegevens die gebruikt worden zijn geconsolideerde gegevens voor Delen Investments Comm. VA die overeenkomen met deze perimeter zowel in 2017 als historisch.

⁽²⁾ Core Tier1 = solvabiliteitsratio

gekozen voor een opwaartse tendens die in 2017 is verdergezet. De verzwakking van het Britse pond heeft ook gezorgd voor een additionele bijdrage van buitenlandse aandelen. Dankzij het talent van haar vermogensbeheerders en de sterke markten in het Verenigd Koninkrijk, was JM Finn in 2017 in staat om mooie resultaten voor haar klanten te realiseren.

De aankoop van 73,49% van de Londense vermogensbeheerder JM Finn in 2011 was een belangrijke stap voor de groep Delen Private Bank. In 2016 en 2017 kocht Delen Private Bank 7,5% van de minderheidsaandelen om zo het directe aandeelhouderschap te verhogen tot 81,0%. Eind 2017 had JM Finn 10.475 miljoen euro (9.294 miljoen £) aan toevertrouwde activa, waarvan 74% in discretionair beheer. De groei in toevertrouwde activa en in het aandeel discretionair beheer bevestigt dat JM Finn een gezonde onderneming is met groeipotentieel. De positie van JM Finn in de Britse onshore vermogensbeheermarkt in combinatie met de gedrevenheid en de ervaring van Delen Private Bank, moeten JM Finn toelaten om verder te groeien en te evolueren tot een prominente speler op de Engelse vermogensbeheermarkt.

Op operationeel vlak was 2017 opnieuw een druk jaar voor JM Finn dankzij een sterke interactie met haar klanten op kantoor of tijdens evenementen, belangrijke initiatieven om te voldoen aan de verstrengde MiFID II compliance omgeving, het verhogen van de efficiëntie van de organisatie en het verder uitdiepen van de samenwerking met Delen Private Bank. De klemtoon is gelegd op het verhogen van de commerciële activiteit, o.a. door het verder uitrollen van de nieuwe vermogensplanningsactiviteit en door de ingebruikname van nieuwe CRM-software. Het directiecomité van JM Finn blijft ervoor zorgen dat de strategische initiatieven en prioriteiten geleidelijk succesvol geïmplementeerd worden om zo de succesvolle groeistrategie gepaard te laten gaan met een noodzakelijke winstverbetering.

Oyens & Van Eeghen (NL)

Delen Private Bank nam in 2015 alle aandelen over van Oyens & Van Eeghen, één van Nederlands oudste onafhankelijke financiële instellingen, opgericht in 1797. Delen Private Bank versterkte daarmee haar aanwezigheid in de Benelux. Eind 2017 had Oyens & Van Eeghen 660 miljoen euro aan toevertrouwde activa voor particuliere klanten, waarvan 87% in discretionair beheer. Oyens & Van Eeghen heeft zich in de afgelopen jaren steeds meer en succesvol toegespijt op het segment van gespecialiseerd vermogensbeheer en fiduciaire advisering van particulieren en stichtingen. Oyens & Van Eeghen biedt een kwaliteitsvol platform om in de Nederlandse onshore vermogensbeheermarkt het Delen-model uit te bouwen.

Oyens & Van Eeghen mocht ook genieten van de aantrekkelijke economische groei en het stimulerende monetaire beleid op de aandelenmarkten. De strategie om aandelen te kopen in cyclische sectoren die na een moeilijke periode relatief ondergewaardeerd zijn, heeft eveneens positief bijgedragen tot het beleggingsresultaat. De looptijden van het obligatiegedeelte van de portefeuilles zijn kort, zoals bij Delen Private Bank. Samen met een doeltreffende selectie van kredietrisico leverden de korte looptijden een mooie bijdrage voor de obligatieportefeuilles. Dankzij overleg met het beheerteam van Delen Private Bank en de overdracht van geconsolideerde verantwoordelijkheid inzake obligatiebeleggingen naar medewerkers van Oyens & Van Eeghen groeien de beleggingsstrategieën in Nederland en België verder naar elkaar toe.

Op operationeel vlak was 2017 een jaar met belangrijke ontwikkelingen voor Oyens & Van Eeghen. De nieuwe directie heeft de fakkel overgenomen in de loop van 2017 en op het einde van het jaar is de dienstverlening aan grote institutionele klanten teruggeschroefd. Het team dat verantwoordelijk was voor deze activiteit is vertrokken om deze activiteit elders verder te zetten. De expertise, in het bijzonder op gebied van beveks, en de IT-systemen door Delen Private Bank in België ontwikkeld, dragen in zeer belangrijke mate bij tot een verbetering van de dienstverlening en efficiëntieverhoging in Nederland. Hierdoor is Oyens & Van Eeghen in staat een groter publiek van particuliere klanten

te dienen vanuit haar kantoren in Amsterdam en Den Bosch. Bovendien blijft Oyens & Van Eeghen verder op zoek naar talentvolle commerciële medewerkers om de groei te begeleiden en te versnellen.

Vooruitzichten 2018

Delen Private Bank blijft vasthouden aan haar voorzichtige beleggingsfilosofie en is overtuigd dat deze aanpak het verschil zal blijven maken op lange termijn. Delen Private Bank (België, Luxemburg en Zwitserland), JM Finn (Verenigd Koninkrijk) en Oyens & Van Eeghen (Nederland) zullen zich verder inzetten om nieuwe kapitalen aan te trekken, met een focus op regio's waar de naambekendheid in de lift zit. Delen Private Bank gaat 2018 in met een gezonde dosis voorzichtig optimisme als gevolg van de gunstige conjunctuurvooruitzichten. Niettemin nopen de hoge waarderingsniveaus van aandelen tot enige voorzichtigheid, want de markten zijn kwetsbaar voor een rentestijging en geopolitieke spanningen. Delen Private Bank zal trachten de nieuwe marktomstandigheden zo goed mogelijk te benutten, en de evoluties op de voet te volgen om het vermogen van haar klanten op lange termijn te beschermen en te laten renderen.

Delen Private Bank - van links naar rechts: Paul De Winter, Alexandre Delen, Eric Lechien, Arnaud van Doosselaere, René Havaux

www.delen.be

JM Finn - van links naar rechts: boven: Simon Temple-Pedersen, Gregory Swolfs, Hugo Bedford, Eric Lechien onder: Charles Beck, Sarah Soar, Steven Sussman, Paul Dyas

Oyens & Van Eeghen - van links naar rechts: Frederik Kalff, Vanessa Geudens, Frederik Baert

Bank J. Van Breda & C°

Deelnemingspercentage AvH: 79%

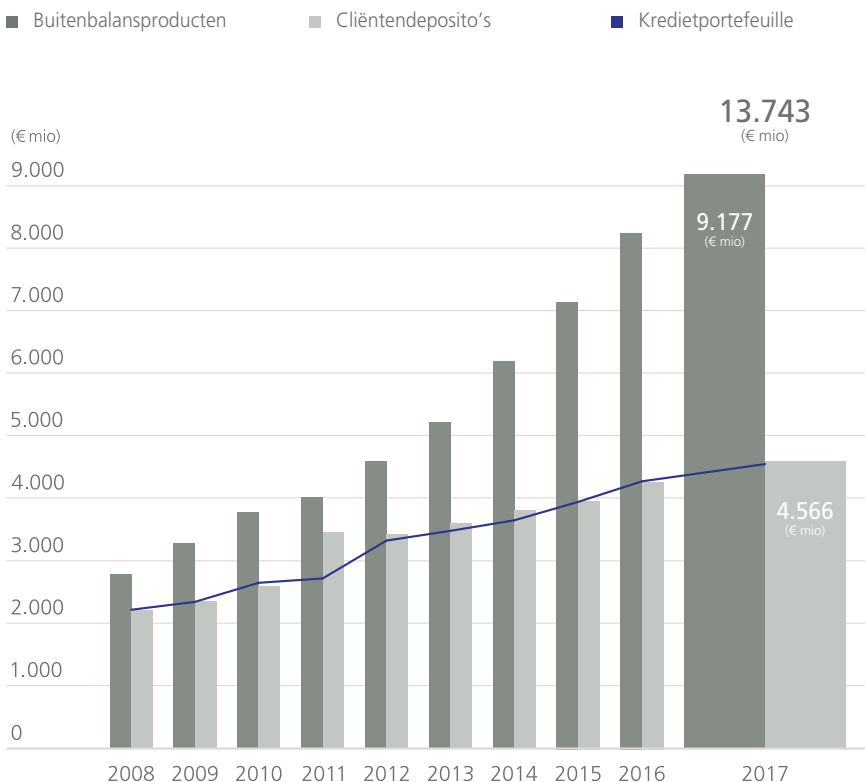
Bank J. Van Breda & C° is een gespecialiseerde adviesbank die zich uitsluitend richt tot ondernemers en vrije beroepen. ABK bank positioneert zich als vermogensbegeleider voor particulieren. Van Breda Car Finance biedt autofinancieringen en financiële autoleasing aan via de autodistributeurs.

Financieel overzicht 2017

In 2017 heeft Bank J. Van Breda & C° opnieuw sterke commerciële prestaties neergezet. De commerciële volumes (totaal belegd door cliënten + kredietverlening aan cliënten) zijn met 10% gestegen, van 16,7 miljard euro eind 2016 naar 18,3 miljard euro eind 2017.

Het eigen vermogen van de bank groeide aan tot 539 miljoen euro, met een rendement op eigen vermogen (ROE) van 7,4%. De geconsolideerde nettowinst bedroeg 39,1 miljoen euro (+4% in vergelijking met 2016). Dit is een goede prestatie gezien de conservatieve beleggingspolitiek van de bank en de aanhoudend lage interestvoeten.

Bank J. Van Breda & C°: Door cliënten belegd vermogen⁽¹⁾

⁽¹⁾ Inclusief ABK bank (sinds 2011) en Van Breda Car Finance

Groei in buitenbalansbeleggingen en bankproduct

Het geconsolideerd bankproduct nam met 6% toe tot 141 miljoen euro. Gerealiseerde meerwaarden, opbrengsten uit dividenden en resultaten uit indekkingsinstrumenten bedragen minder dan 3% van het totale bankproduct, dat bijgevolg bijna volledig commercieel gedreven is.

Het renteresultaat daalde met 2%, ondanks de groei in deposito's (+8%) en kredieten (+7%). Dit is een gevolg van een vlakke rentecurve, de druk op de ren-

temarge en de strategie van de bank om in haar beleggingsportefeuille voorrang te geven aan veiligheid boven rendement. De nettofee-inkomsten groeiden met 16%, dankzij 12% groei in de buitenbalansproducten van de cliënten.

Het investeringstraject van de afgelopen jaren werd onverminderd voortgezet. Het volledig geïntegreerd eigen IT-platform positioneert Bank J. Van Breda & C° uitstekend om volop in te spelen op de opportuniteiten van de digitalisering. De bank blijft ook investeren in nieuwe kantoren en in commerciële slagkracht.

De kosten stegen met 5% tot 83,6 miljoen euro, voornamelijk als gevolg van deze toekomstgerichte investeringen in commerciële slagkracht. Dankzij een hoge efficiëntie daalde de cost-income ratio verder van 59,4% in 2016 naar 59,1% in 2017.

Stijging van het door cliënten belegd vermogen en kredietverlening

Het door cliënten belegd vermogen steeg met 1,3 miljard euro of 10% tot ruim 13,7 miljard euro. Dit bevestigt het vertrouwen van de cliënten in hun bank. De totale kredietportefeuille steeg met 7% tot ruim 4,5 miljard euro.

Bank J. Van Breda & Co - Hasselt

De waardeverminderingen op kredieten bleven beperkt tot 0,04% van de gemiddelde kredietportefeuille of 1,7 miljoen euro. Dit voorzichtig beleid heeft echter geenszins een rem gezet op de kredietproductie zodat de geconsolideerde kredietportefeuille groeide met 7%.

Sterke liquiditeit en solvabiliteit

Vanuit haar voorzichtige aanpak zorgt Bank J. Van Breda & Co steeds voor een voldoende ruime liquiditeitspositie. De Liquidity Coverage Ratio (LCR) en Net Stable Funding Ratio (NSFR) bedroegen resp. 143% en 121%. Dit is ruim boven de vereiste ondergrens van 100%. De Core Tier1-kapitaalratio bedroeg 14,2%. De kredietportefeuille wordt volledig gefinancierd met cliëntendeposito's, zodat de bank niet afhankelijk is van externe financiering op de internationale markten.

Het eigen vermogen (deel van de groep) steeg van 518 miljoen euro naar 539 miljoen euro. Deze groei van het eigen vermogen maakt het mogelijk de commerciële groei verder te zetten zonder in te boeten op een gezonde hefboom, de belangrijkste bescherming van de depositohouders. De solvabiliteit uitgedrukt als eigen vermogen op activa (leverage of hefboomratio) bedroeg 8,9%. Dit is een veelvoud van de 3% die de toezichthouder ten vroegste tegen 2018 wil invoeren onder Basel III.

Operationeel overzicht 2017 per activiteit

Bank J. Van Breda & Co

In 2017 werd de lijn van gestage commerciële groei doorgetrokken. Dankzij een totale aangroei van 1,3 miljard euro (+11%) bedroeg het totaal belegd vermogen van ondernemers en vrije beroepen 13,4 miljard euro.

Ondanks een context van lage rentevergoedingen groeiden de cliëntendeposito's met 325 miljoen euro (+8%) tot een totaal volume van 4,3 miljard euro. De groei kan nagenoeg volledig worden toegeschreven aan de zichtrekeningen. Dankzij haar strategie van vermogensbegeleiding heeft Bank J. Van Breda & Co ook een belangrijk volume termijnrekeningen op lange termijn. Ondanks de lage rentestand bleef de afvloeit hiervan beperkt.

De buitenbalansproducten groeiden met 1 miljard euro (+12%) tot 9,1 miljard euro. Hiervan is 5,4 miljard euro toevertrouwd aan Delen Private Bank in vermogensbeheer.

Mede dankzij de betere conjunctuur en ondanks de hevige concurrentie groeide het volume kredieten aan ondernemers en vrije beroepen met 274 miljoen euro (+7%) tot een volume van 4,1 miljard euro.

ABK bank

Als gevolg van een fusie met Bank J. Van Breda & Co op 17/11/2017 is ABK bank nu een divisie van Bank J. Van Breda & Co. Sinds de overname in 2011, herpositioneerde ABK bank zich als vermogensbegeleider voor particulieren. ABK bank begeleidt haar cliënten met een langetermijnvisie in de opbouw, het beheer en de bescherming van vermogen. Daarbij blijft ABK bank trouw aan de traditie van eenvoudige en transparante producten.

ABK bank presteerde commercieel sterk in het aantrekken van nieuwe klanten met beleggingen. De externe profilering van de bank werd versterkt door de sponsoring van de Belgian Bullets, het succesvolle Belgische dames-bobsleeteam. Het contract loopt t.e.m. de Olympische Winterspelen in 2018.

Eind 2017 werd door de cliënten 358 miljoen euro vermogen toevertrouwd (+4%). Binnen de cliëntendeposito's is er nog een afvloeit van niet-doelgroepcliënten, maar deze wordt meer dan gecompenseerd door de toename van buitenbalansproducten van doelgroepcliënten. Deze toename situeert zich zowel bij het vermogensbeheer en de fondsen van Delen Private Bank als bij de beleggingsverzekeringen. De kredietportefeuille daalde met 16,6 miljoen euro tot 108 miljoen euro. Deze daling is bijna volledig te wijten aan de daling van de kredieten in de ondernemingsfeer, wat sinds de overname niet langer de strategische focus is.

"In 2017 werd de lijn van gestage commerciële groei bij Bank J. Van Breda & Co doorgetrokken."

Damesbobsleeteam Belgian Bullets, gesponsord door ABK bank

Bank J.Van Breda & C° - Antwerpen

Bank J.Van Breda & C° NV			
(€ 1.000)	2017	2016	2015
Bankproduct	141.380	133.964	133.872
Nettoresultaat (deel groep)	39.081	37.736	40.479
Eigen vermogen (deel groep)	538.718	518.257	501.633
Balanstotaal	5.424.639	4.992.240	4.717.833
Totaal belegd door cliënten	13.742.754	12.448.468	11.134.393
Kredietportefeuille	4.528.679	4.223.318	3.932.237
Waardevermindering op kredieten	0,04%	0,01%	0,01%
Cost-income ratio	59,1%	59,4%	55,6%
Return on equity	7,4%	7,4%	8,3%
Core Tier1-kapitaalratio	14,2%	14,8%	14,5%
Solvabiliteitsratio (RAR)	14,9%	15,8%	15,9%
Personeel	471	471	465

Ondanks alle investeringen en de ontwikkeling van meer commerciële slagkracht daalden de kosten met 6%.

Van Breda Car Finance

In een licht groeiende automarkt (+1,3% in aantal inschrijvingen van nieuwe personenvoertuigen) zette Van Breda Car Finance een sterke commerciële prestatie neer. Het nieuwe productievolume steeg in 2017 met 20%. De portefeuille groeide met 15% tot 367 miljoen euro. Door de verdere stijging van het aandeel 'financiële leasing' in het totale productievolume nam de rentemarge toe. De waardeverminderingen op kredieten namen toe, maar bleven op een

laag niveau. Ze bedroegen slechts 0,14% van de gemiddelde kredietportefeuille. Dit alles maakt dat Van Breda Car Finance ook in 2017 een sterk resultaat neerzette.

Vooruitzichten 2018

De sterke financiële resultaten van 2017 werden ondersteund door het goede beursklimaat en een heropleving van het optimisme onder Europese consumenten en ondernemers. De Europese economie geniet momenteel van een breed gedragen positief momentum waardoor, in navolging van de Federal Reserve (Amerikaanse centrale bank), ook de Europese Centrale Bank (ECB) wil starten met het verstrakken van haar beleid. Deze ommekeer kan echter met de nodige nervositeit gepaard gaan. Bovendien mag niet vergeten worden dat de huidige herstelcyclus ondertussen de op één na langste van het moderne economische tijdperk is.

De blijvende druk op de rentemarges, de hoge bankenheffingen en de noodzakelijke investeringen in de toekomst drukken op de winstgroei. Bank J.Van Breda & C° blijft echter goed gewapend voor de toekomst in elk van de 3 activiteitsdomeinen.

Het handelsfonds, de reputatie, de positionering, de voortdurende investeringen en de gezonde financiële structuur van de bank vormen een solide basis voor een financieel performante groei op lange termijn.

Van links naar rechts: Véronique Léonard, Dirk Wouters, Vic Pourbaix, Marc Wijnants

BDM-Asco

Bestemd voor verkoop

Deelnemingspercentage AvH: 50%

De verzekeringsgroep BDM-Asco richt zich via makelaars voornamelijk op maritieme en industriële verzekeringen. BDM is een onderschrijvingsagent, die voor rekening van de verzekeraar Asco en van een aantal belangrijke internationale verzekeraars risicodekkingen aanbiedt in nichemarkten.

De volgehouden saneringsacties van de laatste jaren (voornamelijk in Marine en Auto) hebben tot zeer goede technische resultaten geleid in alle verzekeringstakken van de portefeuille van BDM-Asco. In 2017 groeide de portefeuille bovendien terug aan.

Zo steeg het premie-inkomen in Cargo en Hull met 4% t.o.v. 2016, ondanks een nog steeds zeer competitieve markt. De 'Property & Casualty'-portefeuille groeide in 2017 met 2%. De sterke groei in de nichetakken, zoals Engineering en BOAR Handel & Particulieren, werd enigszins getemperd door een bewuste vermindering van het aandeel op meer volatiele activiteiten. Het globaal premievolume steeg van 53 miljoen euro eind 2016 naar 54 miljoen euro eind 2017.

De Asco brutopremies stegen met 1% in 'Property & Casualty', maar daalden met 22% in Marine als gevolg van de beperking van het aandeel in premies dat door Asco zelf werd onderschreven. Deze aanpak wierp zijn vruchten af op het vlak van technische resultaten, waardoor Asco eind 2017 een nog beter technisch resultaat afleverde dan eind 2016.

Samen met goed gecontroleerde overheadkosten en ondanks wat mindere beleggingsresultaten (in lijn met de performantie van de financiële markten) resulteerde dit in een geconsolideerd resultaat na belastingen van 3,6 miljoen euro eind 2017, t.o.v. 1,1 miljoen euro eind 2016.

In 2017 heeft Asco 100% van de Luxemburgse herverzekeraar Canal Re (voordien een dochterbedrijf van Nationale Maatschappij der Pijpleidingen) verworven. Canal Re werd vanaf 2017 ingeschakeld in de herverzekeringsstructuur van Asco.

Op 18 december 2017 hebben AvH en SIPEF, beiden voor 50% aandeelhouders van verzekeringsgroep BDM-Asco, aangekondigd 100% van de BDM-Asco aandelen te verkopen aan het beursgenoteerde The Navigators Group, Inc. Deze transactie is nog onderworpen aan de goedkeuring van de betreffende toezichhouders. The Navigators Group is een internationale verzekeringsholding, gespecialiseerd in niche-verzekeringen, met activiteiten in de VSA, het VK, het Europees vasteland en Azië. Na de acquisitie van BDM-Asco zal het een centrale rol spelen in de uitbouw van de groei van The Navigators Group in Europa.

BDM-Asco

Van links naar rechts: Bart Dewulf, Michel de Lophem, Wilfried Van Gompel, Hugo De Cupere, Sofie Lins, Luc De Backer, Jos Gielen

BDM NV - Continentale Verzekeringen NV (Asco NV)

(€ 1.000)	2017	2016	2015
ASCO			
Brutopremies	26.714	27.794	32.175
Nettoresultaat (deel groep)	3.634	1.145	248
Eigen vermogen (deel groep)	15.350	11.782	10.614
BDM			
Geïnde premies	53.949	52.685	53.631
Bedrijfsopbrengsten	5.930	5.989	6.155
Nettoresultaat (deel groep)	-538	47	72
Eigen vermogen (deel groep)	4.728	5.266	5.177
Personeel (BDM-Asco)	61	50	55

Real Estate & Senior Care

Bijdrage tot het geconsolideerd nettoresultaat AvH

(€ miljoen)	2017	2016	2015
Extensa Group	29,9	30,4	31,0
Leasinvest Real Estate	14,9	10,1	9,9
Anima Care	4,4	3,6	1,1
HPA	5,1	2,1	1,6
Holding Groupe Duval	-	-	-8,0
Totaal	54,3	46,2	35,6

Alle deelnemingen actief in 'Real Estate & Senior Care' evenaren of verhogen in 2017 hun resultaat. Met een gezamenlijke bijdrage van 54,3 miljoen euro tot de groepswinst overtreffen ze hun sterke prestatie van 2016.

Extensa Group

100%

Extensa is een vastgoedontwikkelaar met focus op residentiële en gemengde projecten in België en het Groothertogdom Luxemburg.

Leasinvest Real Estate

30%

Het beursgenoteerde LRE beheert vastgoed in retail en kantoren in het Groothertogdom Luxemburg, België en Oostenrijk.

Anima Care

93%

Anima Care focust op het hogere marktsegment van seniorenhuisvesting en -zorg in België.

HPA

72%

HPA is actief in de seniorenhuisvesting in Frankrijk en overkoepelt de activiteiten van Residalya (exploitatie) en Patrimoine & Santé (vastgoed).

Extensa Group

extensa

Deelnemingspercentage AvH: 100%

Extensa is een vastgoedontwikkelaar met focus op grootschalige binnenstedelijke projecten in België en het Groothertogdom Luxemburg.

Financieel overzicht 2017

Extensa Group evenaarde in het boekjaar 2017 met een nettowinst van 29,9 miljoen euro het goede resultaat van 2016 (30,4 miljoen euro).

De brutobijdrage van Tour & Taxis bedroeg 16,8 miljoen euro. Dit resultaat vloeit voort uit de verhuur en het beheer van eigendommen (zoals de Sheds, Hôtel de la Poste, parkings, evenementen), de verkoop van appartementen in de residentie Gloria en de bijdrage van het project VAC De Meander (Herman Teirlinck-gebouw), dat aan de huurder op lange termijn (de Vlaamse Regering) werd opgeleverd en aan Baloise Group werd verkocht.

In Luxemburg leverde Cloche d'Or een brutobijdrage op van 27,2 miljoen euro uit twee kantoorprojecten in aanbouw en de verkoop van appartementen.

Het balanstotaal daalde van 653 miljoen euro eind 2016 naar 412 miljoen euro eind 2017, voornamelijk wegens de verkoop van de aandelen in VAC De Meander. Het eigen vermogen daalde van 242 miljoen euro eind 2016 naar 164 miljoen euro. Extensa heeft in 2017 haar 29,3%-belang in Leasinvest Real Estate verkocht aan AvH en vervolgens een dividend uitgekeerd van 156,8 miljoen euro, wat de significante daling van het eigen vermogen van Extensa verklaart.

Tour & Taxis - Brussel Leefmilieu en Herman Teirlinck - Brussel

Operationeel overzicht 2017

Stadsontwikkelingsprojecten

Het speciale bestemmingsplan voor de volledige **Tour & Taxis**-site in Brussel werd in juni 2017 goedgekeurd en scheidt een duidelijk juridisch kader voor de verdere ontwikkeling.

Het kantoorgebouw Herman Teirlinck (bruto 48.096 m²) werd in augustus 2017 aan de Vlaamse Regering opgeleverd. Dit energie-efficiënte gebouw is volledig operationeel als het nieuwe Vlaams Administratief Centrum in Brussel. In november 2017 voltooide Extensa de verkoop van de projectonderneming aan Baloise Group. De brutobijdrage wordt verwerkt volgens het voltooiingspercentage van het gebouw (2015-2017) en bedroeg 10,9 miljoen euro in 2017. Extensa heeft met de opbrengst van deze verkoop het saldo afbetaald van het overbruggingskrediet van 75 miljoen euro dat het begin 2015 had genomen om haar aandeel in Tour & Taxis met 50% te verhogen.

De 115 appartementen van de residentie Gloria, het eerste appartementsgebouw op de Tour & Taxis-site, werden in het eerste kwartaal van 2017 opgeleverd. Eind 2017 waren alle wooneenheden verkocht, op één na (een modelappartement).

De bouwvergunning voor de rest van de residentiële buurt en voor de 'Gare Maritime' is nog in behandeling en wordt in 2018 verwacht.

De renovatie van de bestaande structuur van de 'Gare Maritime' is gestart en zal in het tweede kwartaal van 2018 voltooid zijn. Dit vroegere goederenstation (40.000 m²) wordt het nieuwe middelpunt van de Tour & Taxis-site en combineert werkruimte, themawinkels en een food court. Enkele van de omliggende gebouwen (de Quai, 'De Gevaarlijke Producten') werden ook gerenoveerd en worden vooral gebruikt voor evenementen. Eind 2017 was ongeveer 40% van de kantoorruimte van de 'Gare Maritime' het voorwerp van ondertekende intentiebrieven van toekomstige huurders.

Op het terrein aan de Willebroekkaai startte Extensa het Riva-project met 139 appartementen met zicht op het kanaal en het Koninklijk Pakhuis. Eind 2017 waren voldoende reserveringen ondertekend om met de bouw te beginnen. De bouw van de nieuwe Picardbrug door Beliris zal in het tweede kwartaal van 2018 beginnen.

Cloche d'Or - Luxemburg

Cloche d'Or - Deloitte kantoorgebouwen - Luxemburg (artist impression)

In het kader van het **Cloche d'Or**-project heeft Grossfeld PAP (Extensa 50%) aankoopopties op zeer goed gelegen terreinen in het zuiden van de stad Luxemburg. De aanleg van de twee nieuwe boulevards door de stad Luxemburg en de Luxemburgse staat vordert volgens plan. Delen van de nieuwe wegen zijn al geopend voor het publiek.

De verkoop op plan van de appartementen begon in oktober 2014. Eind 2017 waren 803 wooneenheden verkocht, wat de verwachtingen overtreft. De bouwwerken gaan verder en de marges worden verwerkt volgens hun vooruitgang.

De bouwwerken voor de hoofdkantoren van Alter Domus (10.500 m²) en Deloitte Luxembourg (30.000 m²) evolueren ook volgens plan. De oplevering is nog altijd voorzien voor het derde kwartaal van 2018. In december 2017 begonnen exclusieve onderhandelingen met Ethias en Integrale over de verkoop van het project Deloitte.

Verkavelingen en residentiële projecten in België

Verscheidene nieuwbouwprojecten doorlopen de administratieve procedures om uitvoerbare vergunningen te verkrijgen. In Vlaanderen omvat de portefeuille projecten in Edegem, Schilde, Wuustwezel, Kapellen, Brasschaat, Zoutleeuw, Roeselare en Leuven.

Het 'Groeningen'-project in Kontich (650 huizen en appartementen) werd door de gemeente goedgekeurd maar is het voorwerp van beroepsprocedures door derden. In Wallonië gaan de planningprocedures voor de projecten in Waver, Terhulpen en Tubeke verder.

Alle appartementen van het binnenstedelijke project 'De Munt' in Roeselare (Extensa 50%) zijn opgeleverd, maar zijn nog niet volledig verkocht.

Slowakije, Roemenië, Turkije

In Trnava, Slowakije, blijft Top Development (Extensa 50%) haar retailpark (7.730 m²) beheren en overweegt het de verkoop van haar energienet in 2018. Bijkomende verkopen of ontwikkelingen van de beschikbare terreinen worden onderzocht.

In december 2017 werd Extensa na jaren procederen de volledige eigenaar van de grondposities in Roemenië (die voordien in een 50% joint venture werden gehouden), zodat de ontwikkeling kan vorderen.

Voor de grondpositie in de Topkapi-buurt (Zeytinburnu) in Istanboel wordt met de overheid onderhandeld over het ontwikkelingsproject (ongeveer 250 appartementen). Een bouwvergunning wordt in 2018 verwacht.

“Extensa Group evenaart in 2017 met een nettowinst van 29,9 miljoen euro het goede resultaat van 2016.”

Vastgoedinvesteringen

Eind 2017 bleven naast de erfgoedgebouwen op de Tour & Taxis-site nog 4 andere gebouwen in portefeuille, met een totale boekwaarde van 11 miljoen euro. Een van deze laatste gebouwen zal in het eerste kwartaal van 2018 worden verkocht. De andere blijven volledig verhuurd.

Vooruitzichten 2018

De lopende projecten op Tour & Taxis en Cloche d'Or zullen ook in 2018 en de daaropvolgende jaren de resultaten ondersteunen.

Tour & Taxis - Riva & Picardbrug - Brussel (artist impression)

Tour & Taxis - Gare Maritime - Picard - Brussel (artist impression)

Extensa Group NV: Balans			
(€ miljoen)	2017	2016	2015
Participatie in Leasinvest Real Estate (LRE)	0,0	104,3 ⁽¹⁾	106,1 ⁽¹⁾
Tour & Taxis	215,4	359,8	240,0
Cloche d'Or	77,4	80,3	91,1
Andere posities	48,5	58,3	58,2
Cash & equivalent	28,4	32,9	38,3
Andere activa	42,3	18,2	25,4
Totaal actief	412,0	653,8	559,1
Eigen vermogen (deel groep)	163,6	242,4	205,2
Minderheidsbelangen	20,1	5,7	8,4
Financiële schuld ⁽²⁾	129,8	293,0	266,1
Andere passiva	98,5	112,7	79,4
Totaal passief	412,0	653,8	559,1

⁽¹⁾ Aantal aandelen 1.444.754 (29,3%); aandelen via AvH: 37.211
⁽²⁾ Netto financiële schuld: € 100,3 mio (2017), € 260,1 mio (2016), € 227,9 mio (2015)

Van links naar rechts: Filip Dumalin, Laurent Jacquemart, Kris Verhellen, Peter De Durpel, Ward Van Gorp

Leasinvest Real Estate

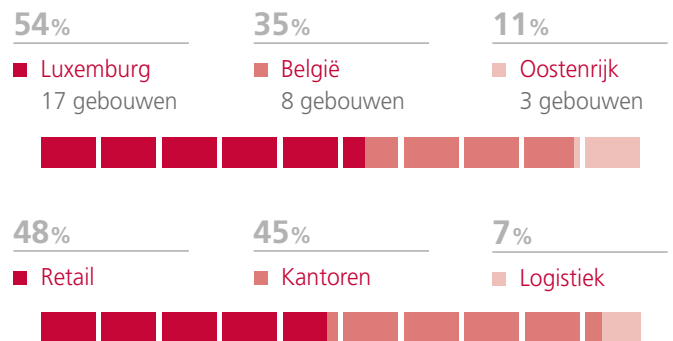
Deelnemingspercentage AvH: 30%

Leasinvest Real Estate (LRE) is een openbare gereguleerde vastgoedvennootschap en focust op retail en kantoren in drie landen (Groothertogdom Luxemburg, België en Oostenrijk).

Mercator - Luxemburg

LRE: Vastgoedportefeuille (% op basis van de reële waarde)

De verbetering van de economische conjunctuur in het Groothertogdom Luxemburg, België en Oostenrijk hield aan in 2017. Met de diversificatie naar Luxemburg (sinds 2006) en Oostenrijk (eind 2016) ontwikkelt LRE zich buiten België naar landen met een AAA-rating, een gezonde economie met weinig werkloosheid en een hoog BNP per capita, die een gestage groei kennen.

In het Groothertogdom Luxemburg is LRE één van de belangrijkste buitenlandse vastgoedinvesteerdere. In deze markt werden in 2017 ongeveer evenveel verhuringen van kantoren gerealiseerd als in 2016 nl. 213.000 m². De leegstandsgraad bleef er laag met 4,4%. De verhuringen van retail waren vergelijkbaar met 2016. In België noteerde de kantorenmarkt een verbetering van de verhuurvolumes met 8% tot 785.000 m² t.o.v. 2016. De 'prime rent' huurprijzen stegen en de leegstand daalde verder tot 8,2%. Het verhuurvolumen in de retailmarkt evolueerde daarentegen negatief met een daling van 9,5% tot 345.000 m². In Oostenrijk zit de retailmarkt in een transformatiefase, waarbij de modernisering van grotere retailparken/clusters een succes kent. Door de groeiende bevolking in en rond Wenen is er een gestage groei in de retailverhuur.

De strategie van Leasinvest Real Estate kende in 2017 een zeer belangrijke wending. Wegens het gebrek aan interessante bijkomende investeringen in Zwitserland werd er beslist om de vrijgekomen middelen uit de verkoop van de Zwitserse portefeuille te heralloceren in Oostenrijk. Verder werd er geko-

zen om maar in 2 activa klassen aanwezig te zijn en het grootste deel van de logistieke portefeuille te verkopen. Deze bijgestelde focus zal resulteren in een efficiëntere organisatie, een verbeterde kostenstructuur en kwaliteit van de bestaande portefeuille.

“Leasinvest Real Estate heeft beslist te focussen op twee activaklassen (retail en kantoren) en 3 landen (Luxemburg, België en Oostenrijk).”

Financieel overzicht 2017

Eind 2017 bedroeg de reële waarde ('fair value') van de geconsolideerde vastgoedportefeuille, inclusief de projectontwikkelingen, 903,0 miljoen euro (tegenover 859,9 miljoen euro per eind 2016).

De totale bezettingsgraad bleef hoog: 94,80%. De lichte daling in vergelijking met einde 2016 (96,77%) wordt vooral verklaard door de herontwikkeling van het kantoorgebouw Montoyer 63 en door de verkoop in de loop van 2017 van de volledig verhuurde logistieke gebouwen en van de eigendommen in Zwitserland. Na bijkomende investeringen in vastgoedcertificaten Lux Airport heeft LRE haar belang hierin uitgebreid tot meer dan twee derde van de uitstaande certificaten, waardoor de inkomsten hiervan (1,3 miljoen euro) ook als huur-opbrengst werden meegenomen, naast een eenmalige meerwaarde van 8,1 miljoen euro die in de rekeningen van 2017 werd uitgedrukt.

Het huurrendement is gedaald van 6,78% per einde 2016 naar 6,44% op jaareinde 2017. De huurinkomsten zijn licht gestegen tot 56,9 miljoen euro in

Montoyer 63 - Brussel
(artist impression)

Hornbach - Oostenrijk

Stadlau - Oostenrijk

vergelijking tot vorig jaar (56,6 miljoen euro). Het verlies aan huurinkomsten dat volgt uit de verkoop van verschillende panden in 2017, werd meer dan gecompenseerd door de aankoop van 2 nieuwe panden in Oostenrijk, door een stijging van de bezettingsgraad op verschillende gebouwen in portefeuille (vnl Mercator en Riverside) en de opname van de coupon van de certificaten Lux Airport als huurinkomst.

Op het jaareinde 2017 bedroeg het eigen vermogen (deel groep) 382 miljoen euro (2016: 356 miljoen euro). Het geherwaardeerde netto-actief bedroeg

77,4 euro per aandeel op basis van de reële waarde van het vastgoed (72,2 euro per eind 2016) en 81,1 euro op basis van de investeringswaarde (75,6 euro per eind 2016). De financiële schulden bleven stabiel op 540 miljoen euro. De schuldgraad (berekend volgens K.B. 13.07.14) is gedaald tot 57,1% (58,0% per eind 2016). Het balanstotaal bedroeg 999 miljoen euro op het einde van het boekjaar (2016: 988 miljoen euro).

LRE sloot haar boekjaar 2017 duidelijk beter af dan vorig jaar met een hoger nettoresultaat (deel groep) van 47,5 miljoen euro (29,4 miljoen euro per eind

Leasinvest Real Estate Comm. VA

(€ 1.000)	2017	2016	2015
Nettoresultaat (deel groep)	47.545	29.436	30.618
Eigen vermogen (deel groep)	382.206	356.407	362.405
Vastgoedportefeuille (reële waarde)	902.994	859.931	869.361
Huurrendement (%)	6,44	6,78	6,88
Bezettingsgraad (%)	94,80	96,77	95,80
Per aandeel (in €):			
Netto-actief waarde	77,40	72,20	73,40
Slotkoers	96,00	105,50	93,09
Brutodividend	5,00	4,90	4,70

Lux Airport - Luxemburg

2016), hetzij 9,63 euro per aandeel (5,96 euro per eind 2016). Dit is voornamelijk te danken aan belangrijke meerwaarden op de gebouwenportefeuille.

De koers van het LRE-aandeel schommelde in 2017 tussen 93,99 euro en 107,95 euro. De slotkoers op het einde van het jaar bedroeg 96,00 euro. Het brutodividend per aandeel over het boekjaar 2017 zal 5,00 euro bedragen, wat een brutodividendrendement (op basis van de slotkoers) oplevert van 5,2% (boekjaar 2016: 4,6%).

Operationeel overzicht 2017

Begin januari werden de afbraak- en constructiewerken opgestart voor het kantoorgebouw Montoyer 63, gelegen op de Montoyerstraat te Brussel. De voorlopige oplevering ervan wordt verwacht tegen eind 2018.

Begin mei verwierf Leasinvest Real Estate het kantoorgebouw Mercator gelegen aan de Route d'Arlon in stad Luxemburg. Dit was bij de overname maar voor 42% bezet, maar werd tegen eind 2017 100% verhuurd.

Eind juni werd het semi-industrieel gebouw Vierwinden te Nossegem verkocht voor een verkoopprijs van 2 miljoen euro.

Eind september werden de verbouwingswerken van de eerste fase in het Boomerang Retail Park Strassen (Luxemburg) succesvol beëindigd. De zittende huurders hadden hun huurcontracten verlengd. Voor de tweede fase werd de bouwvergunning verkregen eind 2017. De werken zullen aanvangen in 2018.

Eveneens eind september en begin oktober werden de logistieke panden SKF-site gelegen te Tongeren, Canal Logistics fase 1 gelegen te Brussel en een derde pand gelegen te Wommelgem via een erfpacht van 99 jaar verkocht aan een institutionele buitenlandse investeerder voor 60 miljoen euro.

Begin oktober werden de twee retailparken gelegen in Stadlau (Wenen) verworven voor een totaalbedrag van 56,2 miljoen euro.

Eveneens begin oktober werden de drie retailpanden in Zwitserland verkocht voor een bedrag van 48 miljoen Zwitserse frank.

Eind december werd de drempel van 66,66% in het genoteerde vastgoedcertificaat Lux Airport overschreden en bedraagt deze participatie 66,72%. Het financieel vast actief werd conform IAS 40 overgeboekt naar vastgoedbelegging.

Eveneens eind december werd er 25% voorverhuurd van het in aanbouw zijnde Treessquare kantorengebouw te Brussel (dat voorlopig opgeleverd zal zijn einde Q1 2018) en de rest van het Mercator-gebouw volledig verhuurd.

Gedurende 2017 werden verschillende verhuringen gerealiseerd in Luxemburg, België en Oostenrijk.

Vooruitzichten 2018

Jean-Louis Appelmans zal eind mei 2018 met pensioen gaan, na bijna 19 jaar als CEO van Leasinvest Real Estate. Hij zal opgevolgd worden door Michel Van Geyte, huidig CIO en co-CEO.

Voor 2018 verwacht Leasinvest Real Estate huurinkomsten in lijn met 2017. De financieringskosten zullen dalen, mede door een herstructurering in de derivatenportefeuille. Behoudens uitzonderlijke en onverwachte gebeurtenissen, zou dit ertoe moeten leiden dat het dividend minstens op hetzelfde niveau gehandhaafd kan worden.

Van links naar rechts:
Jean-Louis Appelmans,
Michel Van Geyte

Anima Care

Deelnemingspercentage AvH: 93%

Anima Care legt zich toe op de zorg- en gezondheidssector in België en focust op het hogere marktsegment van de residentiële ouderenzorg. Anima Care investeert zowel in de uitbating als in het vastgoed.

Anima Care exploiteert per 31 december 2017 2.010 bedden: 1.728 rusthuisbedden, 77 bedden herstelverblijf en 205 assistentiewoningen, verspreid over 20 zorgcentra (8 in Vlaanderen, 8 in Brussel, 4 in Wallonië).

Financieel overzicht 2017

Anima Care realiseerde in 2017 een omzet van 75,2 miljoen euro. De omzetstijging met 18,8 miljoen euro t.o.v. 2016 is voornamelijk te danken aan de recente acquisities. De impact van de 6 overnames die in 2017 werden gerealiseerd werd nog versterkt door de bijdrage voor een volledig jaar van Le Birmingham en Duneroze. Deze 2 residenties, samen goed voor 260 bedden, werden vanaf het vierde kwartaal van 2016 meegenomen in de resultaten.

De EBITDAR nam toe tot 16,1 miljoen euro (2016: 14,0 miljoen euro). De nettowinst van 2017 bedroeg 4,8 miljoen euro (2016: 3,9 miljoen euro).

Het eigen vermogen van de groep is gestegen van 46,6 miljoen euro per eind 2016 tot 54,3 miljoen euro per eind 2017. In 2017 werd het kapitaal voor 2,0 miljoen euro bijkomend volgestort. Eind 2017 blijft er nog 4,7 miljoen euro aan kapitaal te volstorten.

De netto financiële schulden namen toe van 72,7 miljoen euro per eind 2016 naar 85,2 miljoen euro per eind 2017. De toename van de nettoschuldpositie

1. Duneroze - Wenduine
2. Kruyenberg - Berlare
3. De Toekomst - Aalst
4. Home Scheut - Anderlecht
5. Au Privilège - Haut-Ittre
6. Le Birmingham - Sint-Jans-Molenbeek
7. Zonnestein - Zemst
8. Parc des Princes - Oudergem
9. Résidence St. James - La Hulpe
10. Aquamarijn - Kasterlee
11. Zevenbronnen - Walshoutem
12. Philemon & Baucis - Zoutleeuw
13. Château d'Awans - Awans
14. Les Comtes de Méan - Blegny
15. Eden - Sint-Lambrechts-Woluwe
16. Arcade - Sint-Lambrechts-Woluwe
17. La Roseraie - Anderlecht
18. Neerveld - Sint-Lambrechts-Woluwe
19. Edelweiss - Anderlecht
20. Atrium - Kraainem

Anima Care NV

(€ 1.000)	2017	2016	2015
Omzet	75.182	56.438	46.981
EBITDA	14.281	13.094	8.890
EBIT	6.232	8.392	4.539
Nettoresultaat (deel groep)	4.799	3.939	1.075
Eigen vermogen (deel groep)	54.295	46.645	40.039
Netto financiële positie	-85.247	-72.705	-69.242
Balanstotaal	172.929	151.902	140.180
Personeel	1.365	1.119	824

Eden - Vorst (artist impression)

is voornamelijk toe te schrijven aan de financiering van de overnames van de 6 woonzorgcentra die in 2017 werden verworven en van de diverse bouwprojecten die in 2017 werden opgestart. De recente overnames en de investeringen in de nieuwbouwprojecten vertalen zich in een stijging van het balanstotaal van 151,9 miljoen euro per eind 2016 tot 172,9 miljoen euro per eind 2017.

Operationeel overzicht 2017

Anima Care kende in 2017 een sterke groei van haar activiteiten. Via acquisities nam het aantal zorgcentra toe van 14 naar 20 en steeg het aantal rusthuisbedden in uitbating van 1.347 per eind 2016 naar 1.728.

- Eind maart werden 3 Brusselse rusthuizen van Valmont Santé Belgium, die samen 167 rusthuisbedden uitbaten, overgenomen. La Roseraie te Anderlecht telt 72 bedden. De rusthuizen Arcade en Eden te Sint-Lambrechts-Woluwe hebben respectievelijk 57 en 38 bedden in exploitatie. Eden zal in de loop van 2019 verhuizen naar een nieuwbouw met een capaciteit van 120 rusthuisbedden te Vorst.
- In juni werd Atrium met 47 bedden in uitbating te Kraainem overgenomen.
- De overnames van Edelweiss, dat 67 bedden uitbaat in Anderlecht, en van Neerveld, met 100 bedden te Sint-Lambrechts-Woluwe, werden in de loop van de maand december afgerond.

De 22 assistentiewoningen in de uitbreidingsnieuwbouw te Blegny werden in juli in gebruik genomen.

Daarnaast werden in de loop van 2017 verschillende bouwprojecten opgestart.

- De nieuwbouw op de site Erasmus Gardens te Anderlecht zal een capaciteit

hebben van 159 rusthuisbedden, aangevuld met 34 assistentiewoningen. Het gebouw zal in het voorjaar van 2019 in gebruik worden genomen.

- In Zoutleeuw bouwt Anima Care een zorgcentrum met 43 rusthuisbedden, 30 bedden herstelverblijf en 20 assistentiewoningen. Deze nieuwbouw zal in het voorjaar van 2019 worden opgeleverd.
- Het nieuwe rusthuis te Vorst zal 120 rusthuisbedden tellen. Deze nieuwbouw wordt samen met Care Property Invest gerealiseerd en zal eveneens in het voorjaar van 2019 de deuren openen.
- De uitbreidingsnieuwbouw met 30 bedden herstelverblijf te Aalst zal tegen de zomer van 2018 klaar zijn.
- In het woonzorgcentrum Kruienberg te Berlare werden grondige verbouwingswerken aangevat. De verbouwingen gebeuren in diverse fasen en zullen tegen eind 2018 worden afgerond.

Vooruitzichten 2018

In januari 2018 heeft Anima Care het woonzorgcentrum Ark van Noé, met 57 rusthuisbedden in uitbating, te Grote-Spouwen (Bilzen) overgenomen. Anima Care neemt eveneens het nieuwbouwproject met een capaciteit van 99 woongelegenheden in het centrum van Grote-Spouwen over. De verhuis van Ark van Noé naar de nieuwbouw is gepland voor medio 2019.

In 2018 zal Anima Care haar focus vooral leggen op de integratie en de verbetering van de operationele processen van de recente acquisities en op de opvolging van de diverse bouwprojecten.

Verscheidene projecten zijn in voorbereiding, o.a. verbouwingswerken te Awans en een nieuwbouw op de site van Tour & Taxis.

Anima Care heeft de ambitie om verder te blijven groeien via overnames, via nieuwbouwprojecten en via de uitbreiding van haar dienstenpakket. Schaalvergroting is immers de belangrijkste bouwsteen om de toekomstige winstgevendheid verder te verbeteren. Anima Care zet resoluut in op kwaliteit. Via de ontwikkeling en integratie van performante systemen en processen werkt Anima Care constant aan de verbetering van haar operationele werking. Anima Care combineert een optimale dienstverlening met investeringen in kwaliteitsvol vastgoed en is met haar 100% Belgische verankering een unieke zorgverstrekker in de Belgische markt.

Van links naar rechts:
 boven: Peter Rasschaert,
 Jeroen Versnick,
 Luc Devolder
 onder: Johan Crijns,
 Ingrid Van de Maele

www.animacare.be

HPA

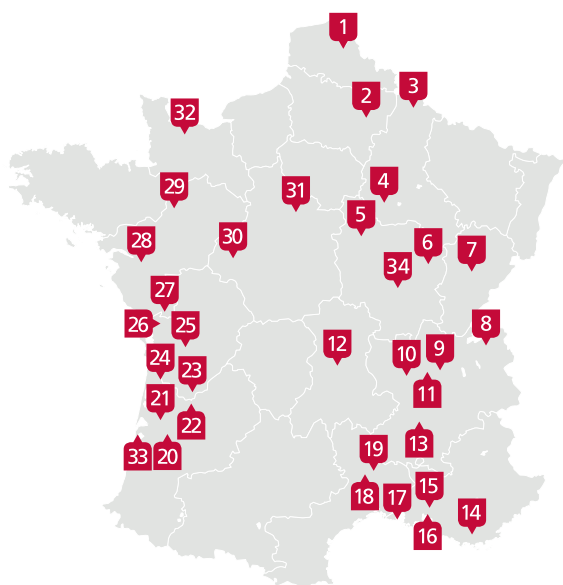
Residalya

Deelnemingspercentage AvH: 72%

HPA beheert via haar dochterondernemingen Residalya (exploitatie) en Patrimoine & Santé (vastgoed) een netwerk van 34 rusthuizen in Frankrijk, met een capaciteit van 2.597 bedden en een kinderdagverblijf met 50 plaatsen.

Residalya ontwikkelt sinds meer dan 10 jaar een zeer kwaliteitsvol aanbod dat gebaseerd is op een goede samenwerking tussen haar werknemers, haar bewoners en de overheden die het beleid rond residentiële ouderenzorg bepalen. Patrimoine & Santé is de eigenaar van een belangrijk deel van het door Residalya uitgebate vastgoed.

2017 werd gekenmerkt door de voltooiing van de herstructurering van het aandeelhouderschap van HPA. Conform de akkoorden met Eric Duval werd begin 2017 de 21,8% die AvH nog aanhield in Holding Groupe Duval omgeruild tegen aandelen van Patrimoine & Santé. Deze werden vervolgens ingebracht in HPA. HPA heeft aldus op het einde van het boekjaar 2017 100% van de aandelen van Residalya en van Patrimoine & Santé in handen.

1. Les Terrasses de la Scarpe
2. Les Portes de Champagne
3. Résidence Ducale
4. Les Jardins de Creney
5. Résidence d'Automne
6. Résidence Valmy
7. Résidence Granvelle
8. Villa Charlotte
9. Résidence Marguerite
10. Résidence Le Rivage
11. Résidence Ambroise Paré
12. Les Rives d'Allier
13. Le Clos Rousset
14. Le Grand Jardin
15. Les Séolanes
16. Les Maisons de Marie
17. La Carrairade
18. Les Portes de Nîmes
19. Les Cinq Sens
20. Le Clos Caychac
21. Résidence Aloha
22. Le Mont des Landes
23. La Chenaie
24. Le Jardin des Loges
25. Les Jardins de Saintonge
26. Le Littoral
27. Les Portes du Jardin
28. La Lande Saint-Martin
29. CIGMA de Laval
30. Le Clos Saint-Vincent
31. Résidence Valois
32. La Demeure du Bois Ardent
33. Le Pyla sur Mer
34. Villa Thalia

HPA NV

(€ 1.000)	2017 ⁽¹⁾	2016 ⁽¹⁾	2015 ⁽²⁾
Omzet	114.114	105.578	91.576
EBITDA	21.471	20.169	6.369
EBIT	9.047	3.703	2.868
Nettoresultaat (deel groep)	7.051	2.936	1.875
Eigen vermogen (deel groep)	80.076	61.062	25.604
Netto financiële positie	-193.314	-182.297	-22.238
Balanstotaal	352.658	337.224	96.267
Personeel	1.608	1.547	1.445

⁽¹⁾ Inclusief Patrimoine & Santé⁽²⁾ Exclusief Patrimoine & Santé

Résidence Valois

Financieel overzicht 2017

In vergelijking met 2016 kende de bezettingsgraad in 2017 een lichte terugval tot 96,6%. De voornaamste oorzaak was de wintergriep begin 2017, die enerzijds HPA's residenten zwaar heeft getroffen maar anderzijds ook de ouderenbevolking in het algemeen. Hierdoor was er een vertraging merkbaar in de instroom van nieuwe bewoners.

Residalya realiseerde in 2017 een omzet van 114,1 miljoen euro, een stijging met 8,1% in vergelijking met 2016. Deze evolutie is te danken aan een uitbreiding van de perimeter met twee nieuwe residenties en de verdere integratie van de crèche en het rusthuis van Laval dat nu voor het volledige jaar mee opgenomen wordt na verhoging van de participatie medio 2016. De omzetsijging is tevens het resultaat van de continue commerciële inspanningen die geleverd worden ondanks een minder gunstige marktcontext en een zeer concurrentiële omgeving.

De EBITDAR bedroeg 25,4 miljoen euro, een stijging met 9,0% ten opzichte van 2016. De EBITDA eindigde op 21,5 miljoen euro. HPA is eigenaar van bijna 80% van haar vastgoedactiva. De nettowinst van 2017 werd voor 4,2 miljoen euro beïnvloed door een positief belastingeffect.

De nettoschuld, die voornamelijk uit vastgoedschulden bestaat, steeg met 11,0 miljoen euro als gevolg van overnames en uitbreidingswerken tijdens het boekjaar.

Operationeel overzicht 2017

Het netwerk werd in 2017 uitgebreid met de verwerving van twee nieuwe residenties (gebouwen en exploitatie). Résidence Pyla sur Mer (Gironde) heeft een capaciteit van 60 bedden en zal in de komende twee jaar uitgebreid worden naar 83 bedden. Dit zal het mogelijk maken het huidige gebouw te moderniseren en de omvangrijke grondoppervlakte die samen met de residentie werd verworven te valoriseren. Villa Thalia (Chalon-sur-Saône) heeft een capaciteit van 95 bedden en vervolledigt de aanwezigheid van HPA in Bourgogne-Franche-Comté. Ook voor deze residentie zijn renovatie- en uitbreidingswerken gepland die in 2020 voltooid zouden moeten zijn. Deze moeten toelaten een differentiërend en performant woon- en zorgaanbod te bieden in een gebied met een hoogbejaarde bevolking.

Christophe Fabre

Tegelijkertijd verlopen de uitbreidingen en nieuwbouwactiviteiten op het bestaande vastgoed in lijn met de voorziene planning. In Besançon wordt de huidige exploitatie uitgebreid met 14 rusthuisbedden en 25 appartementen voor zelfstandig wonen. De oplevering wordt in het voorjaar van 2018 verwacht. Nadien volgt een gedeeltelijke opfrissing van het bestaande gebouw.

Residalya en Patrimoine & Santé hebben ook verscheidene nieuwbouwprojecten in de steigers staan met als doel bestaande exploitaties te verhuizen naar vastgoed dat meer beantwoordt aan de hoge kwaliteitsstandaard. In Taillan Médoc worden twee bestaande residenties (Clos Caychac en Aloha) samengebracht op één locatie, die een capaciteit zal hebben van 80 rusthuisbedden en 24 appartementen van zelfstandig wonen. Deze zullen in het voorjaar van 2019 klaar zijn. Daarnaast wordt ook gewerkt aan de verplaatsing van Villa Charlotte - Ain naar Oyonnax en de verplaatsing van de residenties Le Rivage en Ambroise Paré naar een andere locatie in Lyon.

Vooruitzichten 2018

Uit operationeel oogpunt zal het boekjaar 2018 gericht zijn op het optimaliseren van de bezettingsgraad, alsook van de gemiddelde dagprijs, mits behoud van competitiviteit.

De opening van een Résidence Autonomie (appartementen voor zelfstandig wonen) in Besançon zal de positionering van dit nieuw type voorziening in de onmiddellijke nabijheid van de door Residalya beheerde rusthuizen bevestigen. In 2018 worden ook de renovatiewerken voortgezet van Demeure du Bois Ardent (Manche), de residenties Les Cinq Sens (Gard) en La Lande Saint-Martin (Loire Atlantique). De nieuwbouw in Taillan (Gironde), Oyonnax (Ain) en Tour-de-Salvagny (Rhône) wordt versneld.

Residalya blijft nieuwe uitbreidingsopportuniteiten van haar netwerk bestuderen, onder meer de integratie van sociale residenties zonder winsttoegmerk door middel van beheersmandaten en de aankoop/bouw van exploitatievastgoed. Het is de bedoeling om zowel haar imago als sociaal operator te versterken als verdere synergieën te bewerkstelligen.

Van links naar rechts:
Frédéric Hoepffner,
Marie-José Le Roy Raynal,
Hervé Hardy,
Christophe Fabre

www.residalya.fr

Energy & Resources

Bijdrage tot het geconsolideerd nettoresultaat AvH

(€ miljoen)	2017	2016	2015
SIPEF ⁽¹⁾	15,9	10,0	4,6
Sagar Cements	0,4	0,4	1,2
Oriental Quarries & Mines	-0,2	-3,1	0,0
Nationale Maatschappij der Pijpleidingen	2,1	1,9	1,6
Totaal	18,2	9,2	7,4

⁽¹⁾ Exclusief € 19,8 mio niet-recurrente herwaarderingsmeerwaarde, n.a.v. de overname van PT Agro Muko

SIPEF - Kweektuin met jonge oliepalmen die klaar zijn om geplant te worden, in Indonesië

De winstbijdrage vanuit 'Energy & Resources' verdubbelt bijna, onder impuls vooral van SIPEF, dat in 2017 flink betere producties realiseert die - in combinatie met een betere verkoopprijs voor palmolie - de basis vormen voor een stijgend operationeel resultaat. De geslaagde uitbreiding van haar plantages leiden ook tot het uitdrukken van een (niet-recurrente) herwaarderingsmeerwaarde, waarin het deel van AvH 19,8 miljoen euro bedraagt.

SIPEF

30%

SIPEF is een agro-industriële groep gespecialiseerd in tropische landbouw, met een focus op palmolie en rubber in het Verre Oosten.

Sagar Cements

18%

Het beursgenoteerde Indische bedrijf Sagar Cements produceert een ruim assortiment van cement.

OQM

Bestemd voor verkoop

50%

Oriental Quarries & Mines ontgint en produceert aggregaten in India, zowel bestemd voor de wegenbouw als voor de productie van beton.

SIPEF

Deelnemingspercentage AvH: 30%

De beursgenoteerde agro-industriële groep SIPEF is direct geïnvesteerd in tropische landbouw, voornamelijk in de productie van duurzame ruwe palmolie in Zuid-Oost-Azië.

De kernactiviteiten van de groep bevinden zich historisch op het eiland Sumatra in Indonesië, waar gespreid over diverse locaties een totaal van 55.686 hectaren aangeplant zijn met oliepalmen en 6.425 hectaren met rubberbomen, ondersteund door 6 palmolie extractie-units en 3 rubberfabrieken. In het gebergte nabij Bandung op het eiland Java bevindt zich Cibuni, een hoogwaardige theeplantage met 1.752 beplante hectaren en een bijhorende fabriek voor de productie van zwarte thee. De Indonesische activiteiten zijn veruit het belangrijkste voor de groep en vertegenwoordigen 61,8% van de brutobedrijfswinst.

Sinds de jaren '70 werd ook een tweede, weliswaar kleinere, plantageactiviteit in oliepalmen ontwikkeld in Papoea-Nieuw-Guinea. De oliepalmlantages werden gestaag uitgebreid tot een vestiging met 13.621 hectaren oliepalmen en 3 fabrieken. Door de verwerking van de oogsten van de omliggende boeren (ongeveer eenzelfde oppervlakte), zijn deze palmolieactiviteiten verantwoordelijk voor 34,3% van de brutobedrijfswinst.

De focus van het bedrijf is dus volledig gericht op Zuid-Oost-Azië. Van de historisch belangrijkere belangen in Afrikaanse landbouwondernemingen zijn enkel nog de vanuit Ivoorkust rendabele productie van bananen en tropische bloemen voor de Europese exportmarkt behouden. Dankzij een totale oppervlakte van 732 beplante hectaren vertegenwoordigde dit 3,2% van de brutobedrijfswinst van 2017.

Productie⁽¹⁾ en beplante oppervlakten

	Productie (ton) ⁽¹⁾	Oppervlakte (ha)
	330.958	69.307
	8.179	6.425
	2.402	1.752
	29.772	690

⁽¹⁾ Eigen + uitbesteed

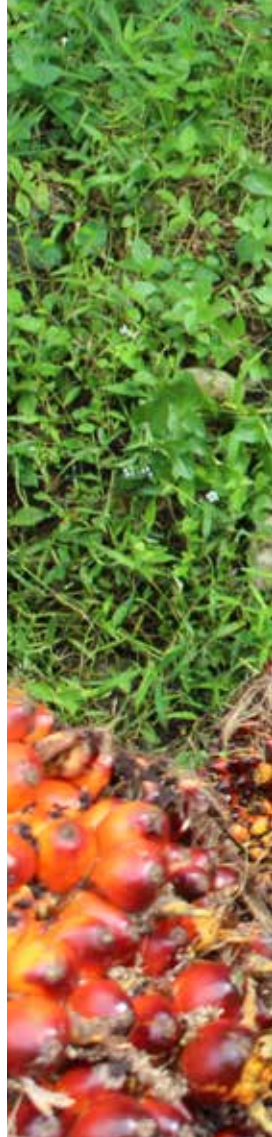
Financieel overzicht 2017

SIPEF kende operationeel een zeer goed jaar. In vergelijking met het relatief zwakke productiejaar 2016, dat werd geteisterd door het uitgesteld El Niño droogte-effect van 2015, steeg de palmolieproductie in de SIPEF groep met 11,2%. Met uitzondering van het vierde kwartaal, noteerde SIPEF recordoogsten in de meeste van de palmolieactiviteiten in Sumatra en in Papoea-Nieuw-Guinea. Door stijgende verkoopprijzen voor palmolie en rubber in het eerste kwartaal van het jaar en licht dalende kostprijzen, steeg de jaaromzet van de groep met 20,5% en de brutobedrijfswinst met 63,3%. Hierdoor bedroeg het bedrijfsresultaat 90,3 miljoen USD tegenover 47,5 miljoen USD vorig jaar.

Aangezien de langetermijninvesteringen in de landbouwsector voornamelijk met eigen vermogen worden gefinancierd, zijn de interestlasten zeer beperkt. Na een effectieve belastinglast van 26,7%, bleef er een nettoresultaat (deel groep) van 64,5 miljoen USD, een stijging met 61,7% tegenover het resultaat van 39,9 miljoen USD vorig jaar. Door de verwerving van de controle op PT Agro Muko werd conform IFRS 3 een eenmalige meerwaarde van 79,3 miljoen USD opgenomen door de herwaardering van de oorspronkelijke deelneming in deze onderneming, zodat het finale nettoresultaat, deel groep, 139,7 miljoen USD bedroeg.

Operationeel overzicht 2017

De eerste drie kwartalen van het jaar waren uitzonderlijk productief, zodat de palmolieproductie per eind september met 16,5% gestegen was tegenover de, door het El Niño-effect aangetaste, lagere producties van 2016. In het vierde kwartaal was de groei iets minder uitgesproken in de Indonesische plantages en zelfs licht dalend in Papoea-Nieuw-Guinea. Hierdoor steeg de totale jaarproductie nog 11,2%. De algemeen stijgende tendens werd vooral waargenomen in de volgroeide plantages van Noord-Sumatra (+13,8%) en in mindere mate in de relatief jonge aanplanten in UMW/TUM (+6,5%). De in herplanting verkerende Agro Muko plantages nabij Bengkulu bleven op het niveau van 2016 (+0,5%). De relatief jonge aanplanten in de expansiezones van Hargy Oil Palms in Papoea-Nieuw-Guinea kwamen tot grotere maturiteit. De gunstige weersomstandigheden zorgden ervoor dat de jaarproductie van de eigen plantages steeg met 18,6% en deze van de oudere aanplanten van omliggende boeren met 14,2%.

De vers geoogste palmtrossen worden op de vrachtwagen geladen

De jaarlijks door de lokale overheden opgelegde verhogingen van de werknemersvergoedingen werden volledig gecompenseerd door lagere prijzen voor meststoffen en olieproducten. Door de hogere productievolumes en de stabiele lokale munten tegenover de USD, bleven de in USD uitgedrukte eenheidsproductiekosten dan ook goed onder controle.

Bij de aanvang van het jaar zorgden lagere voorraadvolumes voor spanning op de palmoliemarkten, waardoor de prijzen in het eerste kwartaal, vooral voor de nabije posities, het niveau boven 800 USD/ton haalden. Door de aangekondigde recordoogsten van sojabonen in Zuid-Amerika en in Noord-Amerika in de tweede jaarhelft, daalde de markt in de volgende drie kwartalen opnieuw naar prijzen die tussen 650 tot 700 USD/ton bleven. De gemiddelde marktprijs voor 2017 bedroeg 685 USD/ton. SIPEF heeft die sterke vraag van het eerste kwartaal aangegrepen om grotere volumes in de markt te plaatsen. Hierdoor verbeterde de brutobedrijfswinst voor palmolie met 63,9%.

De markten van natuurlijke rubber kenden hetzelfde prijsverloop. Ook hier werden in het eerste kwartaal de brutobedrijfswinsten in belangrijke mate vastgelegd voor de rest van het jaar, omdat de marktprijzen in de tweede jaarhelft geen positieve marges toelieten.

De door SIPEF in Indonesië geproduceerde zwarte thee is vergelijkbaar met de kwaliteit van Kenyaanse thee, waar, door een scherpe daling van de lokale productie, de basis werd gelegd voor betere prijzen voor de Cibuni thee gedu-

rende het hele jaar. Ondanks kwaliteitsproblemen bleef, door de geleidelijke uitbreiding van de productie, de bijdragen van de bananenactiviteiten in Ivoor-kust in lijn met vorige jaren.

SIPEF's uitbreidingsplannen blijven volledig geconcentreerd op de ontwikkeling van bijkomende oliepalimplantages in Zuid-Sumatra in Indonesië. Op de 3 concessies in de Musi Rawas-regio kon door de bijkomende compensatie van 1.928 hectaren per eind 2017 reeds een totaal van 13.283 hectaren landbouwgronden verzekerd worden voor ontwikkeling, waarvan 9.225 hectaren zijn beplant of voorbereid voor aanplanting. Dit is een stijging met 3.125 hectaren tegenover einde 2016. SIPEF wenst het totale project op minstens 18.000 hectaren te brengen, waarvan 3.000 hectaren worden voorzien voor omliggende boeren.

In dezelfde regio werd begin augustus ook de overname afgerond van 95% van de aandelen van PT Dendymarker, voor de prijs van 53,1 miljoen USD. Dendymarker is eigenaar van 6.562 voorbereide/geplante hectaren oliepalmen met een potentieel om uit te breiden tot 9.000 hectaren, alsook 2.781 hectaren omliggende boeren en een palmoliefabriek die tot 25 ton/uur kan verwerken. Deze acquisitie geeft SIPEF de vereiste schaalgrootte om op korte termijn een volledige business unit uit te bouwen in Zuid-Sumatra, waar palmolieplantages nog in volle ontwikkeling zijn.

In het eerste trimester heeft SIPEF ook de verwerving van een bijkomende 47,71% van PT Agro Muko in Bengkulu in Indonesië afgerond met de betaling van 144,1 miljoen USD. Hierdoor verhoogde het belang van SIPEF naar 95% en werd exclusieve controle verworven. Zo werden eveneens 9.366 hectaren

bijgevoegd aan de hectaren, aandeel van de groep.

Deze transacties zijn in de eerste jaarhelft gefinancierd door de combinatie van een succesvolle kapitaalverhoging van 97,1 miljoen USD met behoud van voorkeurrecht voor de bestaande aandeelhouders en van een langetermijnbankfinanciering. Dankzij de uitbreiding in Musi Rawas en deze beide acquisities,

heeft SIPEF het geplante areaal (deel groep) in één jaar met 30,4% verhoogd, om het van 55.125 hectaren naar 71.865 hectaren te brengen. Het verder voltooien van de potentiële uitbreiding op de verworven concessies zal SIPEF naar ongeveer 85.000 geplante hectaren (deel groep) brengen. Verdere ontwikkelingsmogelijkheden worden onderzocht om de 100.000 geplante hectaren in de volgende 5 jaar te overschrijden. Bij elke uitbreiding van activiteiten blijven de duurzaamheidsaspecten in het kader van de Roundtable on Sustainable Palm Oil (RSPO) certificatie een eerste vereiste.

“Dankzij de uitbreiding in Musi Rawas en de acquisities van PT Agro Muko en Dendymarker heeft SIPEF het geplante areaal met 30,4% verhoogd, tot 71.865 hectaren.”

Zicht over de Cibuni-theeplantage, gelegen in Java in Indonesië

Oogster die pas gekapte trossen palmvruchten vervoert

Vooruitzichten 2018

Het nieuwe productiejaar is voor Indonesische palmolie gestart onder een gunstig gesternte, met stijgende volumes voor de meeste plantages, terwijl de activiteiten in Papoea-Nieuw-Guinea de gebruikelijke effecten van het regen-seizoen ondergaan. De algemene verwachtingen voor dit jaar blijven echter positief. Alles wijst er voorlopig op dat een totale jaarproductiestijging van 9% in palmolie voor de SIPEF-groep haalbaar is.

De recent sterke, maar volatiele aardoliemarkt is een ondersteunende factor voor de consumptie van palmolie en de prijsverwachtingen voor het eerste semester zijn stabiel. Er werd dan ook van deze recente marktevoluties gebruik gemaakt om een aantal volumes in de markt te plaatsen die moeten toelaten

om goede prijzen voor de eerste jaarthelft 2018 te verzekeren. De aangekondigde recordoogsten van sojabonen in Zuid- en Noord-Amerika in de rest van het jaar wegen voorlopig op de prijsvooruitzichten voor het tweede semester. Door aanhoudend lagere prijzen is de verwachte bijdrage van rubber in de bedrijfswinsten beperkt, terwijl van thee en bananen een stabiele bijdrage kan verwacht worden. Het uiteindelijke recurrente resultaat van SIPEF zal in belangrijke mate bepaald worden door het bereiken van de verwachte productie-groei, het niveau van de marktprijzen voor de rest van het jaar, het behoud van de huidige exporttaksheffingen in Indonesië en de evolutie van de kostprijzen. Ondanks verplichte verhogingen van de arbeiderslonen worden de kostprijzen nog steeds gunstig beïnvloed door de aanhoudend zwakke noteringen van de lokale munten in Indonesië en Papoea-Nieuw-Guinea tegenover de rapporteringsmunt USD.

SIPEF NV			
(USD 1.000)	2017	2016	2015
Omzet	321.641	266.962	225.935
EBITDA	125.909 ⁽¹⁾	76.587	49.586
EBIT	90.261 ⁽¹⁾	47.479	21.447
Nettoresultaat (deel groep)	139.663 ⁽²⁾	39.874	18.708
Eigen vermogen (deel groep)	634.636	448.063	415.429
Netto financiële positie	-83.697	-45.061	-50.521
Balanstotaal	907.008	615.332	579.032

⁽¹⁾ Exclusief USD 75,2 mio herwaarderingsmeerwaarde acquisitie PT Agro Muko
⁽²⁾ Inclusief USD 75,2 mio herwaarderingsmeerwaarde acquisitie PT Agro Muko

Van links naar rechts: Robbert Kessels, Charles De Wulf, François Van Hoydonck, Johan Nelis, Thomas Hildenbrand

Sagar Cements

Deelnemingspercentage AvH: 18%

Sagar Cements is een beursgenoteerde producent van cement en is gevestigd in Hyderabad (India). De fabrieken in de staten Telangana en Andhra Pradesh, in het zuiden van India, hebben een totale cementcapaciteit van 4,3 miljoen ton per jaar.

Met een groei van het bbp met bijna 7% bleef India in 2017 één van de snelst groeiende economieën van de wereld. In de afgelopen jaren is de groei in de bouwsector (2-3% per jaar) wel achtergebleven op de groei van het bbp. Dit was het gevolg van vertragingen bij grote infrastructuurprojecten en de uitdagingen van de demonetisering van de Indiase bankbiljetten. In de voorbije maanden is de groei in de bouwsector echter versneld en deze trend zal naar verwachting aanhouden. Er zijn twee belangrijke drijvende krachten: (i) de groeiende en verstedelijkende bevolking van India, met tegen 2025 100 miljoen meer mensen in stedelijke gebieden en (ii) de grootschalige overheidsuitgaven voor infrastructuur, met in 2018 een budget van 50 miljard euro voor infrastructuurontwikkeling en een investering van 10 miljard euro in de overheidsprogramma's voor 'slimme steden' en 'huisvesting voor iedereen' in de volgende vijf jaar.

De thuisregio van Sagar, het zuiden van India, wordt sinds vele jaren met een overcapaciteit in de cementproductie geconfronteerd. In 2017 was dat niet anders, maar toch steeg de capaciteitsbezetting in de regio van 47% naar 49%. Aangezien de stijging van de vraag de groei van de capaciteit in de volgende jaren zal overtreffen, verwacht men een verdere verbetering van de capaciteitsbezetting naar 61% in 2021.

Sagar Cements

Sagar Cements verhoogde haar omzet in 2017 met 27%, van 7.690 miljoen INR (103,6 miljoen euro) in 2016 naar 9.773 miljoen INR (132,1 miljoen euro) in 2017. Deze stijging was gedeeltelijk te danken aan uitbreidingen van de capaciteit van de vestiging in Mattampally (van 2,75 miljoen ton naar 3,0 miljoen ton) en van de maalinstallatie in Vizag (van 0,18 miljoen ton naar 0,30 miljoen ton), die de totale capaciteit van Sagar op 4,3 miljoen ton hebben gebracht. De omzetgroei werd ook bevorderd door een hogere gemiddelde capaciteitsbezetting (van 54% in 2016 naar 57% in 2017) en een bescheiden stijging van de marktprijzen. De EBITDA-marge lag in 2017 iets onder het niveau van 2016 (14,8% versus 15,8%), voornamelijk als gevolg van de sterke stijging van de steenkoolprijs (+25%).

Sagar Cements blijft investeren in energie-efficiënte maatregelen om haar afhankelijkheid van steenkool en elektriciteit van het nationale net verder te verlagen. In 2017 nam Sagar een fotovoltaïsche installatie van 1,25 MW en een systeem voor warmterecuperatie van 6 MW in bedrijf in de vestiging in Mattampally. Het begon ook met de bouw van een eigen thermische elektriciteitscentrale van 18 MW, die naar verwachting begin 2019 in bedrijf zal worden genomen.

Sagar Cements LTD			
(€ 1.000)	2017	2016	2015
Omzet	132.132	103.613	105.341
EBITDA	19.581	16.377	19.689
EBIT	12.512	10.057	15.849
Nettoresultaat (deel groep)	2.482	2.913	6.415
Eigen vermogen (deel groep)	105.346	80.510	75.581
Netto financiële positie	-59.412	-64.206	-60.229
Balans totaal	218.002	191.740	176.554
Wisselkoers INR/€			
P&L	73,96	74,22	71,43
Balans	73,53	71,55	72,12

Oriental Quarries & Mines

Bestemd voor verkoop

Deelnemingspercentage AvH: 50%

Oriental Quarries & Mines (OQM), een joint venture in India van AvH en Oriental Structural Engineers, is actief in de ontginning en productie van aggregaten voor de bouw van wegen, bestratingen, vliegvelden, spoorwegen, racecircuits en gebouwen, en voor de productie van gebruiksklaar beton.

Eind 2017 baatte OQM drie groeven uit: in Mau en Bilaua (in de regio Gwalior in het noorden van India) en in Bidadi (zuidelijk India). De aggregaten uit de groeven van OQM in het noorden van India worden gebruikt voor grote infrastructuurwerken zoals snelwegen, spoorwegen en racecircuits. De groeve in Bidadi focust voornamelijk op de markt van gebruiksklaar beton en vastgoedprojecten. De producten van OQM worden op de markt gebracht onder de merknaam 'Oriental Aggregates'.

2017 was een uitdagend jaar voor OQM, vooral vanwege een reeks wijzigingen in de regelgeving in India. De beslissing van de regering om een landelijke belasting op goederen en diensten in te voeren, leidde in 2017 tot een beduidende en onmiddellijke vertraging van de infrastructuursector. In het laatste kwartaal is de situatie verbeterd en men verwacht dat de impact op lange termijn positief zal zijn. Daarnaast heeft de in november 2016 ingevoerde demonetisering, samen met een herziening van de vastgoedreglementering, tot een uitstel van veel vastgoedinvesteringen in de privésector geleid.

Dit had een grote impact op de vraag naar aggregaten in heel het land. Terwijl de uitdagende markt en de regelgeving leidden tot een tijdelijke sluiting van de vestigingen van OQM in Mau en Bilaua, bleef de groeve in Bidadi heel het jaar actief, maar met lagere volumes en prijzen. Bijgevolg realiseerde OQM een omzet van 318 miljoen INR (4,3 miljoen euro) in 2017, een daling met 53% tegenover 2016, en een negatief nettoresultaat van 35 miljoen INR (-0,5 miljoen euro).

OQM

AvH beschouwt deze deelneming niet langer als een kernparticipatie en heeft ze na waardevermindering per jaareinde 2017 overgebracht naar 'bestemd voor verkoop'.

Van links naar rechts: Sandeep Aiyappa, Manoj Mishra, Parijat Mondal, Sunil Sharma

www.orientalaggregates.com

Oriental Quarries & Mines Pvt LTD

(€ 1.000)	2017	2016	2015
Omzet	4.305	9.496	6.230
EBITDA	-101	374	500
EBIT	-513	-64	-84
Nettoresultaat (deel groep)	-472	-44	-34
Eigen vermogen (deel groep)	7.103	7.824	7.770
Netto financiële positie	1.238	2.072	1.705
Balanstotaal	8.368	9.335	9.455
Wisselkoers INR/€			
P&L	73,96	74,22	71,43
Balans	73,53	71,55	72,12

NMP

Verkocht in 2017

Nationale Maatschappij der Pijpleidingen (NMP), oorspronkelijk opgericht door de Belgische Staat, is gespecialiseerd in de realisatie en het beheer van pijpleidingen voor het vervoer van industriële gassen en van producten voor de petrochemische industrie.

NMP

Pijpleidingen vormen strategische, betrouwbare, veilige en milieuvriendelijke aanvoerlijnen voor de petrochemie en zijn onontbeerlijk voor haar verankering in België. Als beheerder van een pijpleidingennetwerk van 700 km draagt NMP hiertoe bij. Om het beheer op de meest optimale manier te kunnen uitvoeren, maakt NMP gebruik van een omvangrijk veiligheidsbeheersysteem en een geografisch informatiesysteem. De nodige acties werden opgestart om het veiligheidsbeheersysteem volledig conform te stellen met de herziene vei-

ligheidswetgeving in verband met het transport per pijpleiding van gassen en andere producten, die in juli 2017 van kracht is geworden.

Nitraco (joint venture tussen NMP en Praxair) heeft in 2017 bijkomende uitbreidingen van het bestaande stikstofnetwerk in het Antwerps havengebied en een uitbreiding van het bestaande zuurstofnetwerk in het Antwerps havengebied naar TRA (Total Raffinaderij Antwerpen) in dienst genomen.

Daarnaast werd de constructie van de nieuwe propyleenleiding tussen de site van Oiltanking Antwerp Gas Terminal en de site van Nippon Shokubai Europe te Zwijndrecht in 2017 afgerond. De ingebruikname ervan is gepland voor midden 2018.

Het resultaat over het boekjaar 2017 lag in de lijn van de verwachtingen. Het was hoger dan de afgelopen jaren omwille van de verkoop van een filiaal begin januari 2017.

Eind december 2017 verkocht AvH haar participatie (75%) in NMP aan Havenbedrijf Antwerpen. Hierdoor wordt de aanwezigheid van deze voor België en Vlaanderen economisch belangrijke (petro)chemische sector in de haven verder verstevigd. De verkoop leverde AvH (inclusief dividend voorafgaand aan de verkoop) een bedrag van 45,4 miljoen euro op en een meerwaarde van ongeveer 21 miljoen euro. Dit vertegenwoordigt een cumulatief rendement (IRR) van 11,4% sinds de verwerving van de deelneming in 1994.

Nationale Maatschappij der Pijpleidingen NV

(€ 1.000)	2017	2016	2015
Omzet	13.156	13.539	13.739
EBITDA	5.490	4.905	5.088
EBIT	3.569	2.994	2.872
Nettoresultaat (deel groep)	3.732	2.545	2.129
Eigen vermogen (deel groep)	15.504	30.012	28.899
Netto financiële positie	2.637	20.909	19.577
Balanstotaal	23.971	42.898	43.328
Personeel	4	4	5

Van links naar rechts:
Gert Van de Weghe,
Guy De Schrijver

Growth Capital

Bijdrage tot het geconsolideerd nettoresultaat AvH

(€ miljoen)	2017	2016	2015
Bijdrage van de deelnemingen	-1,3	2,7	8,9
AvH & subholdings	-10,6	-10,8	-9,8
Netto meer/minderwaarden en waardeverminderingen	17,6	-26,8	5,2
Totaal	5,7	-34,9	4,3

De bijdrage van 'AvH & Growth Capital' tot het groepsresultaat valt beperkt uit. AvH blijft in 2018 actief uitkijken naar nieuwe investeringsopportuniteiten.

Agidens ⁽¹⁾		86%
Atenor		11%
Axe Investments		48%
Distriplus		50%
Euro Media Group		22%
Manuchar		30%
Mediahuis		13%
OncoDNA ⁽²⁾		15%
Telemond		50%
Turbo's Hoet Groep		50%
Transpalux	Bestemd voor verkoop	45%

⁽¹⁾ Inclusief via Axe Investments

⁽²⁾ Niet geconsolideerd

AvH & Growth Capital

Op enkele uitzonderingen na konden alle participaties in 2017 hun resultaten handhaven of verbeteren in vergelijking met 2016. Distriplus vormde hierop de grootste uitzondering, vooral als gevolg van een belangrijke goodwill afschrijving in een moeilijke economische context. In mindere mate kenden ook Agidens en Manuchar, dat nog kampte met opstartverliezen in een investeringsproject, zwakkere cijfers. In het kader van de verkoop van Groupe Flo werd het resterende belang verder afgeboekt.

De Europese M&A-markt handhaafde zich in 2017 qua volumes en dealflow op de hoge niveaus van 2016, maar vertraagde op het einde van het jaar. Enerzijds speelden hier de mogelijke wijzigingen in het rentebeleid van de diverse centrale banken, met op de achtergrond de vraag of de waarderingen al niet te hoog zijn opgelopen. Anderzijds was er de wijzigende interesse van industriële groepen voor acquisities na de M&A hoogdagen van 2015 en 2016. Eenzelfde beeld vertoonde zich in de Europese private equity-markten. Het aandeel 'secondaries' en 'tertiaries' nam toe bij de succesvolle bedrijven, gekoppeld aan een hoog beroep op schuldfinanciering aan steeds aantrekkelijkere kredietvoorwaarden. Daarnaast houdt de toename aan van middelen aangetrokken door start-ups met innovatieve ideeën en businessmodellen, tevens ondersteund door de lage rentevoeten. Dit slaat vooral op bedrijven actief in IT zoals Big data, Artificial Intelligence (AI) en Internet of Things (IoT). Institutionele beleggers allocerden nog steeds meer middelen aan private equity. Hierdoor beginnen de door private equity opgehaalde middelen het niveau van 2007 te naderen. Investeerders worden aangetrokken door de rendementen in deze activaklasse en het gebrek aan volwaardige alternatieven. Er blijft dus veel geld beschikbaar voor acquisities, waardoor de waarderingsparameters op de hoge niveaus van 2016 gehandhaafd bleven. Dit noopt AvH tot een voorzichtig investeringsbeleid.

Macro-economisch merkt men een groeiend vertrouwen en een bereidheid tot investeren, bijvoorbeeld in vernieuwde bedrijfsmodellen die inspelen op het digitale, mits er zich geen grote politieke of financiële disrupties voordoen. De gevolgen van de financiële crisis en de besparingen bij de overheid, zeker in België, blijven wel wegen op het consumentensentiment.

De focus van AvH blijft liggen op een selectief investeringsbeleid, waar de groeivoorzichten op lange termijn en waarderingen dit verantwoorden. Dit gebeurt in combinatie met voortdurende operationele verbeteringen in de participaties, het vergroten van hun marktaandeel of het vinden van nieuwe markten. Hierbij wordt gewaakt over de balansstructuur, zonder overmatig gebruik van de schuldenhefboom. De groep focust op een beperkt aantal participaties, waar diepgaande kennis van hun markten wordt ontwikkeld, in nauw overleg met de bedrijfsleiding. Via workshops en verbetertrajecten wordt dieper ingegaan op managementthema's die hen aanbelangen. Zo kan AvH met kennis van zaken de te volgen strategie en daaraan gekoppelde organisatie mee vorm geven. De gehanteerde investeringshorizon is hierbij langer dan gebruikelijk.

Telemond - Liebherr

Euro Media Group

Agidens

OncoDNA

AvH & Growth Capital

In de eerste jaarchthelf 2017 verkocht AvH haar deelneming in Ogeda met een meerwaarde van 13,9 miljoen euro en trok het zich volledig terug uit het kapitaal van Financière Flo/Groupe Flo, met een minderwaarde van 6,7 miljoen euro tot gevolg.

Kort voor jaareinde 2017 verkocht AvH haar 75% participatie in NMP aan het Havenbedrijf Antwerpen, met een meerwaarde van 21,2 miljoen euro.

Het saldo van de post 'netto meer/minderwaarden en waardeverminderingen' bestaat hoofdzakelijk uit de overboeking van de deelnemingen in Oriental Quarries & Mines en Transpalux naar 'bestemd voor verkoop' en uit overige bijzondere waardeverminderingen.

Indien wordt genormaliseerd voor het effect van de goodwill afschrijving bij Distriplus, komt de betere prestatie van de andere participaties in 2017 beter tot uiting.

AvH betaalde in 2017 een tweede schijf van 28 miljoen euro, in het kader van de overname van het minderheidsbelang in Sofinim in 2016. Hiervan blijft enkel nog de laatste schijf van 28 miljoen euro verschuldigd in 2018.

“De focus van AvH blijft liggen op een selectief investeringsbeleid, waar de groeivoorzichten op lange termijn en waarderingen dit verantwoorden.”

Bijdrage van de deelnemingen

Atenor - dankzij belangrijke vastgoedverkoppen in Centraal-Europa -, Axe Investments - dat een belangrijke meerwaarde boekte op een participatie -, Corelio en Turbo's Hoet Groep - beiden dankzij recurrente resultaten -, boekten allen

betere resultaten dan in 2016. De groei van Mediahuis, waar Corelio de controlerende aandeelhouder is, valt zeker ook te vermelden, dankzij de overname van TMG in Nederland. Telemond en Transpalux konden hun resultaten handhaven. De resultaten bij Distriplus leden onder een moeilijke retailomgeving, terwijl de groep zowel in e-commerce als in de vernieuwing van haar winkelconcepten blijft investeren. Euro Media Group kon

het verlies beperken in een jaar zonder grote sportevenementen. Het zwakke resultaat van Manuchar heeft dan weer vooral te maken met de opstartverliezen van een nieuwe productiefaciliteit.

De meeste participaties bleven investeren in de verdere uitbouw en vernieuwing van hun distributiekkanalen en faciliteiten, of zoals bij Mediahuis in acquisities of online initiatieven. De ommezwaai qua marktpositionering bij Telemond lijkt bevestigd te worden, terwijl Agidens daar ook aan de weg timmert. Dit is des te meer het geval bij OncoDNA dat verder haar bedrijfsmodel vorm geeft via diverse nieuwe toepassingen en service-modellen.

De investeringen in Growth Capital-participaties bleven in 2017 beperkt tot 0,8 miljoen euro (2016: 6,7 miljoen euro).

Agidens

Deelnemingspercentage AvH: 86%

Agidens levert advies, automatisering en onderhoudsdiensten voor vijf focusmarkten: Life Sciences, Tank Terminals, Food & Beverage, Infrastructuur en Chemie. De groep telt nu ongeveer 550 medewerkers verspreid over België, Nederland, Frankrijk en Zwitserland.

2017 is vanuit financieel standpunt een uitdagend jaar geworden voor Agidens. Door het verschuiven in de tijd van een aantal projecten en additionele investeringen in de afwerking van enkele innovatieve producten was het niet mogelijk om de vooropgestelde winstgevendheid van 2017 te behalen. Het orderboek blijft goed gevuld en bedroeg ongeveer 50 miljoen euro eind 2017.

De ontplooiing van het strategisch vijfjarenplan '20/20 Vision' heeft weliswaar zijn verdere uitwerking gekend en geleid tot een aantal nieuwe opportuniteiten zoals de intentie om wereldwijd als geprefereerde automatiseringspartner voor enkele grote spelers binnen de Oil & Gas-sector te opereren en het ontgrendelen van de Nederlandse en Waalse markt voor natte infrastructuur.

In 2017 finaliseerde Agidens de ontwikkeling van haar producten Aline en Axcel binnen het segment **Tank Terminals** (Oil & Gas). Door middel van een open innovatie traject met enkele partners werd een modulair Terminal Management System ontwikkeld. Dit optimaliseert de dagelijkse werking van een tank terminal en stelt de klanten in staat om wereldwijd eenzelfde zienswijze en opvolging te hanteren. De tank terminal business unit versterkte in 2017 haar prominente marktpositie in de ZARAG-regio (het gebied tussen Zeebrugge, Amsterdam, Rotterdam, Antwerpen en Gent). Er werden ook eerste stappen naar enkele andere belangrijke hubs, zoals Houston en Singapore, gezet.

Het **Food**-segment kon dankzij een sterke strategische focus op bepaalde niches en een goede operationele projectuitvoering een verhoogde rendabiliteit optekenen onder moeilijke marktomstandigheden. Zowel in België als in Nederland is Agidens er in geslaagd haar klantenportfolio nog sterk uit te breiden.

Ook de activiteiten in de **(fijn)chemische industrie** tekenden een mooie rendabele groei op.

Van links naar rechts:
Steven Peeters,
Arnoud den Hoedt,
Geert Stienen, Marc Bockstael,
Pieter Tilkens, Jo Janssens

www.agidens.com

Automatisering van laadarmen bij Oiltanking Stolthaven Antwerpen

De divisie **Life Sciences** zette, bouwend op de solide fundamenten van haar key accountmanagement en diepe industriekennis, haar expansie in West-Europa verder. Ze wordt aanzien als 'preferred supplier' door een aantal grote farmaceutische multinationals. De nieuwe vestiging in Frankrijk werd succesvol uitgebouwd. Daarnaast slaagde de divisie erin zich in de niche van thermische validatie verder te specialiseren en het marktaandeel te vergroten. Hierdoor beroepen een toenemend aantal ziekenhuizen in Vlaanderen zich op Agidens.

De marktpenetratie van de divisie **Infra Automation** breidde zich uit van Vlaanderen naar Wallonië en Nederland. Naast de succesvolle opstart van het project Beatrixsluis, werd de organisatie in Nederland versterkt om de markt voor middelgrote en grote natte infrastructuur-kunstwerken nog beter te bedienen.

Agidens verwacht vanaf 2018 opnieuw aan te knopen met winstgevende groei, dankzij een duidelijk strategisch plan, focus en een stijgende vraag naar automatisering.

Agidens NV

(€ 1.000, IFRS)	2017	2016	2015
Omzet	71.255	75.026	61.930
EBITDA	1.938	4.557	62.898
Nettoresultaat (deel groep)	-413	1.588	58.504
Eigen vermogen (deel groep)	21.480	22.564	88.074
Netto financiële positie	3.969	2.613	71.100 ⁽¹⁾

⁽¹⁾ Inclusief impact verkoop Handling Automation

Atenor

Deelnemingspercentage AvH: 11%

Atenor is een beursgenoteerde vennootschap actief in vastgoedpromotie. De groep investeert in grootschalige vastgoedprojecten die beantwoorden aan strenge criteria inzake ligging, economische efficiëntie en respect voor het milieu.

Bords de Seine (artist impression)

Business Campus - Boekarest

Atenor heeft het boekjaar 2017 afgesloten met een positief nettoresultaat van 22,2 miljoen euro. Voor het vijfde opeenvolgende jaar wordt een resultaat in stijgende lijn getoond.

Het resultaat voor 2017 was voornamelijk het gevolg van de verkoop van 3 gebouwen in het project Vaci Greens te Boedapest. Daarnaast heeft Atenor ook nog kunnen genieten van de huurinkomsten van deze gebouwen, voortgaand aan de verkoop ervan. Ook de huurinkomsten van de kantoorgebouwen in het HBC-project in Boekarest, die thans volledig verhuurd zijn, hebben tot de resultaten bijgedragen. Bijna 75% van de resultaten van het voorbije boekjaar zijn aldus afkomstig van de projecten in Centraal-Europa.

Zoals tijdens het vorig boekjaar, heeft Atenor ook in 2017 verder gewerkt aan de bouw en de commercialisering van meerdere residentiële projecten. De gegenereerde marges op de verkochte entiteiten werden in resultaat genomen volgens het ritme van de bouw ervan.

Op strategisch vlak richt Atenor zich meer en meer op het buitenland. Diverse nieuwe projecten werden verworven in het Groothertogdom Luxemburg, in Boedapest en in Boekarest. In de Parijse regio werd een eerste investering gerealiseerd. Ook blijft de groep een belangrijke speler op de Brusselse markt, onder meer in de Europese wijk.

Rekening houdende met de onzekerheden die inherent zijn aan de ontwikkeling van immobiëlen, snijdt Atenor het jaar 2018 met voorzichtigheid aan. De groep is er evenwel van overtuigd dat de verdere internationale diversificatie voordelen zal bieden.

Atenor NV			
(€ 1.000, IFRS)	2017	2016	2015
Omzet	220.430	156.830	116.748
EBITDA	35.648	35.853	34.612
Nettoresultaat (deel groep)	22.179	20.375	19.958
Eigen vermogen (deel groep)	146.717	136.654	126.799
Netto financiële positie	-328.999	-305.077	-339.342

Van links naar rechts: Sidney D. Bens, William Lerinckx, Stéphan Sonnevillie, Laurent Collier

www.atenor.be

Axe Investments

axe | investments

Deelnemingspercentage AvH: 48%

De investeringsmaatschappij Axe Investments is een joint venture van Anacom (gecontroleerd door Christian Leysen) en Ackermans & van Haaren.

Ahlers-gebouw

Van links naar rechts: Christian Leysen, Veerle Peeters, Saskia Lapere

www.axe-investments.com

Axe Investments heeft als investeringsmaatschappij participaties in het IT-bedrijf Xylos en in Agidens. Daarnaast bezit Axe Investments een deel van het Ahlers-gebouw aan de Noorderlaan in Antwerpen. In de loop van 2017 werd de participatie in het energiebedrijf REstore verkocht.

Xylos is in het Belgisch IT-landschap een toonaangevend bedrijf dat focust op de digitale transformatie van haar klanten. Het biedt hiervoor oplossingen rond change management, de digitale werkplek, de Intelligent Cloud, mobile apps en samenwerkingsplatformen. Tot de Xylos-groep behoren de merken INIA (Unified Communications), Neo (digitaal leren) en IntoApps (Mobile Apps). In 2017 werd Xylos ook aandeelhouder van het Internet of Things bedrijf BA-GAAR. De Xylos-groep telt 250 medewerkers en heeft vestigingen in Brussel, Antwerpen en Herentals.

Axe Investments participeerde sinds 2012 in REstore, een Europees energie-technologiebedrijf gespecialiseerd in geautomatiseerde vraagsturing voor elektriciteit. In november 2017 werd REstore overgenomen door het Britse energiebedrijf Centrica. Bij deze transactie verkocht ook Axe Investments haar participatie, waarbij een meerwaarde van 1,4 miljoen euro werd gerealiseerd.

De bezetting van het vastgoed van Axe Investments was goed.

De meerwaarde op de REstore-participatie bepaalde, samen met de resultaten van de participaties en de huurinkomsten van het Ahlers-gebouw, het jaarresultaat van Axe Investments.

Axe Investments NV⁽¹⁾

(€ 1.000, IFRS)	2017	2016	2015
Omzet	697	718	614
EBITDA	183	159	184
Nettoresultaat (deel groep)	1.887	14.898 ⁽²⁾	402
Eigen vermogen (deel groep)	15.031	13.144	15.582
Netto financiële positie	3.733	2.237	4.920

⁽¹⁾ De cijfers van Agidens worden niet geconsolideerd op het niveau van Axe Investments.

⁽²⁾ Inclusief dividenduitkering door Agidens. In de geconsolideerde rekeningen van AvH wordt dit dividend geëlimineerd, aangezien Agidens integraal wordt geconsolideerd.

Distriplus

PLANET PARFUM
De beautyfan

Deelnemingspercentage AvH: 50%

Distriplus is met de merknamen Planet Parfum en Di actief als retailer in de 'beauty & care'-sector met 200 winkelpunten in België en Luxemburg.

2017 bleek een moeilijk jaar voor de retailsector. De impact van online shopping vertaalde zich in een daling van het aantal klanten in fysieke winkelketens. Het wordt steeds belangrijker voor retailers in hun winkelpunten een extra toegevoegde waarde te leveren die de klant online niet vindt, maar die wel goed aansluit bij de online aanwezigheid.

Ook voor Planet Parfum en Di was 2017 een moeilijk jaar, met een terugloop van het aantal klanten bij gelijke perimeter. Hierdoor daalde de totale omzet in 2017 met 4,8%. Het aantal winkelpunten voor Planet Parfum daalde van 82 naar 81 en voor Di van 121 naar 119, ondanks het feit dat Planet Parfum winkelpunten in Rive Gauche (Charleroi) en Brussel Noordstation opende, en Di in Rive Gauche (Charleroi), Sprimont en Saint-Georges-sur-Meuse.

Om in te spelen op een hogere beleving van de klanten, was 2017 een jaar van significante investeringen. **Planet Parfum** investeerde bijzonder sterk in de renovatie van haar winkelpark, waarbij meer dan de helft van haar winkelpark volledig werd gerenoveerd over een periode van 15 maanden. Hierbij lag de focus op een betere service aan de klant. Daarnaast werd nog meer ingezet op de opleiding van de teams met gebruik van e-learning systemen. 42 schoonheidsinstituten werden vernieuwd en het private label Close Brussels werd met een breder assortiment aan producten geherlanceerd.

Di evolueert reeds jaren naar een echte beautywinkel, en differentieert zich aldus van een klassieke drogisterij. Het assortiment wordt gespecialiseerder, om in te spelen op de nieuwste beautytrends. In 2017 lanceerde Di haar nieuwe

Di

Planet Parfum

logo en nieuwe slogan 'All About Beauty'. Dit ging gepaard met een grondige oprissing van alle winkelpunten, met aandacht voor differentiatie, service en beleving. Ook het assortiment werd herzien, waarbij nog meer geopteerd werd voor differentiatie en een duidelijke selectie van de meest relevante beautyproducten. Midden 2018 zullen alle winkels de nieuwe look uitstralen. Tenslotte beschikt Di nu ook over een e-commerce verkoopskanaal, met de lancering van haar e-shop op www.di.be. De ambitie is om de beautyhub van België te worden.

Het nettoresultaat van Distriplus werd zwaar vertekend door een bijzondere waardevermindering op de goodwill van 19,5 miljoen euro. De belangrijke investeringen van 2017, die inspelen op een hogere beleving van de klanten, bevestigen evenwel het geloof van de keten in de vernieuwde marktpositionering.

Van links naar rechts: Catherine Brewaeys, Helen Willems, Barbara Sindic, Matthias De Raeymaeker, Veerle Hoebrechts, Tanguy De Ripainseel

www.planetparfum.com
www.di.be

Distriplus NV				
(€ 1.000, IFRS)	2017	2016	2015	
Omzet	193.878	203.841	203.226	
EBITDA	5.725	7.523	8.399	
Nettoresultaat (deel groep)	-24.523	-2.394	-13.127	
Eigen vermogen (deel groep)	26.340	50.862	53.256	
Netto financiële positie	-41.799	-44.491	-50.556	

Euro Media Group

Deelnemingspercentage AvH: 22%

Euro Media Group (EMG) is een leidende speler op de markt voor audiovisuele technische faciliteiten in Europa en is aanwezig in acht landen: Frankrijk, België, Nederland, het Verenigd Koninkrijk, Duitsland, Italië, Luxemburg en Zwitserland. EMG treedt op als full-serviceprovider in haar markten.

EMG beschikt over een groot aantal mobiele productiefaciliteiten en studio's, maar biedt ook verschillende gespecialiseerde diensten aan zoals oplossingen voor externe productie, radiofrequentieoplossingen, slow motion en andere gespecialiseerde cameradiensten. EMG biedt daarnaast verschillende digitale oplossingen, waaronder tweedeschermapplicaties, grafische oplossingen en OTT-diensten.

2017 was een belangrijk en structurerend jaar voor EMG. De EBITDA van 55,0 miljoen euro was in lijn met 2016 (55,1 miljoen euro), een jaar waarin de groep profiteerde van haar zeer sterke aanwezigheid op Euro 2016 en de Olympische Zomerspelen in Brazilië. Het was daarentegen 44% hoger dan in 2015 (38,1 miljoen euro), het vorige jaar zonder grote internationale sportevenementen.

Deze evolutie is te verklaren door verschillende factoren. In 2017 stootte EMG haar studioactiviteiten in Frankrijk af in het kader van een verdere focus op de reorganisatie en winstgevendheid van de Franse activiteiten. In Frankrijk bleef EMG sterk gefocust op sport- en live-evenementen, terwijl de groep in andere landen al haar diensten bleef aanbieden. Daarnaast zette EMG in 2017 haar externe-groeistrategie voort met 4 overnames. Deze werden gerealiseerd in verschillende landen en marktsegmenten, met DB Video in België en Luxemburg (gericht op institutionele, zakelijke en live-evenementen), EBD in Italië en TV Data in België (beide gericht op grafische diensten) en OnRewind in Frankrijk (gericht op OTT-oplossingen). De overname van de bedrijven met 'graphics' en OTT-diensten heeft het digitale dienstenaanbod van EMG verder versterkt en aangevuld. Nederland, Duitsland, Italië en het Verenigd Koninkrijk lieten in 2017 groeicijfers optekenen in competitieve lokale markten. België bleef sterke financiële resultaten neerzetten. In 2017 richtte EMG in België een nieuwe structuur op, van waaruit een deel van de apparatuurverhuur aan de groepsmaatschappijen en de investeringen wordt gecentraliseerd. EMG streeft ernaar deze centrale activiteit verder uit te breiden om de bezettingsgraad van

haar apparatuur te verhogen, met name door sterker te focussen op sportevenementen buiten de landsgrenzen van de groep en tegelijkertijd de totale behoefte aan investeringsuitgaven te optimaliseren.

Het nettoverlies van 4,4 miljoen euro in 2017 omvat 7,1 miljoen euro rentelasten op converteerbare obligaties. Exclusief deze rentelasten op converteerbare obligaties realiseerde de groep een positief nettoresultaat van 2,8 miljoen euro. Dat is het eerste dergelijk positieve nettoresultaat sinds 2009 in een jaar zonder grote internationale sportevenementen en onderstreept de positieve trend van EMG in 2017.

EMG blijft zich focussen op sport- en live-evenementen, de verdere ontwikkeling van een geïntegreerd dienstenaanbod en het maximaliseren van de toegevoegde waarde van niet-sport- en niet-live-activiteiten. In 2017 richtte EMG zich ook op meer gecentraliseerd beheer van haar gespecialiseerde diensten (RF en gespecialiseerde camera's) en digitale diensten.

In februari 2018 kondigde EMG haar nieuwe managementstructuur met twee CEO's aan: Patrick van den Berg, die in 2017 interim-CEO en CFO was, wordt mede-CEO naast François-Charles Bideaux, die in het verleden bij Canal+, HBS en TF1 heeft gewerkt en begin 2018 is overgestapt naar EMG.

Voor 2018 verwacht EMG sterke resultaten, o.a. dankzij een belangrijke aanwezigheid op verschillende internationale sportevenementen waaronder de Olympische Winterspelen, het WK voetbal en de Aziatische Spelen. EMG zal ook profiteren van het feit dat de overnames van 2017 het hele jaar 2018 zullen bijdragen aan het resultaat. Daarnaast zal EMG haar strategie verder uitvoeren met focus op zowel autonome als externe groeimogelijkheden.

Van links naar rechts: Patrick van den Berg, François-Charles Bideaux

Financiële EMG

(€ 1.000, IFRS)	2017	2016	2015
Omzet	303.501	318.638	294.000
EBITDA	55.006	55.098	38.094
Nettoresultaat (deel groep)	-4.363	-4.431	-18.803
Eigen vermogen (deel groep) ⁽¹⁾	96.663	94.643	96.143
Netto financiële positie (zonder converteerbare obligaties)	-70.957	-61.494	-66.262

⁽¹⁾ € 85,8 mio converteerbare obligaties, uitgegeven door Financiële EMG ten gunste van de aandeelhouders van Financiële EMG, zijn inbegrepen in het eigen vermogen en niet in de netto financiële positie (2016: € 78,7 mio, 2015: € 72,2 mio).

Manuchar

Deelnemingspercentage AvH: 30%

Manuchar is actief in de aan- en verkoop van een brede waaier van grondstoffen met een bijzondere focus op chemicaliën en staal. Verder biedt Manuchar toegevoegde waarde in de logistiek (zowel maritiem als inland), de distributie alsook de financiering van die producten. Manuchar focust op groeiemarkten en is met meer dan 2.000 medewerkers actief in meer dan 40 landen, vooral in Latijns-Amerika, Afrika en Azië.

In het chemiesegment combineert Manuchar haar handelsactiviteiten in 'emerging markets' met logistieke dienstverlening en distributie. Het richt zich voornamelijk op chemicaliën voor poederdetergenten, Home & Personal Care, Mining, Oil & Gas en ook op meststoffen. Het resultaat werd in belangrijke mate negatief beïnvloed door opstartverliezen in haar natriumsulfaat productievesting in Mexico.

Manuchar

De historische kernactiviteiten als trading van staal en trading en distributie van chemicaliën leverden een relatief goede prestatie, ondanks een moeilijke start in 2017. Voor beide activiteiten tekende zich een verbetering af naar het einde van het jaar toe. Hierdoor lag de rentabiliteit van deze twee activiteiten in de tweede jaarhalf in lijn met de gemiddelde gerealiseerde rentabiliteit over 2016. Manuchar stelde in 2017 haar strategie scherp en wil nog meer focussen op de ontwikkeling van trading, logistiek en distributie in dry bulkchemicaliën (natriumsulfaat, natriumcarbonaat).

Manuchar zet haar strategie voort om de controle te behouden en kosten te beheersen doorheen de waardeketen via eigen magazijnen. In 2017 werd geïnvesteerd in bijkomende opslagcapaciteit in Vietnam en Brazilië en werd een nieuw filiaal in Pakistan geopend. Dit ondersteunt een geografische groei en de daarmee gepaard gaande stijgende vraag naar deze producten.

De productiefaciliteit voor natriumsulfaat in Mexico die eind 2016 operationeel werd, realiseerde in 2017 een toenemende productie. Manuchar neemt een belangrijk deel van de Chinese export voor haar rekening. Manuchar wil tegemoetkomen aan de groeiende vraag op de wereldmarkt, met name naar Zuid-Amerikaanse bronnen. Tegelijk wil ze nog beter de kwaliteit bewaken van ontginning tot aflevering bij de klant. De productieprocessen dienden in 2017 nog op punt te worden gesteld. Dit woog op het resultaat.

Manuchar is goed gepositioneerd om haar klanten vanuit verschillende werelddelen te bevoorraden.

Manuchar NV

(USD 1.000, BGAAP)	2017	2016	2015
Omzet	1.399.848	1.224.059	1.327.884
EBITDA	55.480	61.318	62.347
Nettoresultaat (deel groep)	176	10.697	9.156
Eigen vermogen (deel groep)	82.510	88.399	83.675
Netto financiële positie	-375.430	-308.254	-341.374

www.manuchar.com

Mediahuis

Deelnemingspercentage AvH: 13%

Mediahuis is met toonaangevende nieuwsmerken als onder meer De Standaard, Het Nieuwsblad, NRC Handelsblad en De Telegraaf één van de leidende multimediegroepen in België en Nederland.

2017 was een bijzonder jaar voor **Mediahuis** waarin de groep uitgroeide tot een toonaangevend multimediaal bedrijf in zowel België als Nederland. Met nieuwsmerken als De Standaard, Het Nieuwsblad/De Gentenaar, Gazet van Antwerpen en Het Belang van Limburg is Mediahuis goed voor een dagelijkse verkoop van zo'n 516.000 kranten in België. In Nederland zorgen nieuwsmerken als NRC Handelsblad, nrc.next, De Telegraaf, Noordhollands Dagblad en De Limburger voor een dagelijkse verkoop van 1.215.000 kranten.

De resterende belangen van Corelio en Concentra in Media Groep Limburg, de drukkerijen van Printing Partners, de huis-aan-huisbladengroep Rondom, de regionale tv-zenders (ATV, TV Limburg, TV Oost, ROB TV), Vlaanderen Eén (Nostalgie noord) en de participaties in Metro, De Vijver Media, Nostalgie SA (Nostalgie zuid) en Flanders Classics, werden finaal ingebracht binnen Mediahuis.

Met de overname van **Telegraaf Media Groep** (TMG) en de inbreng van VP Exploitatie als derde aandeelhouder zette Mediahuis een grote stap in de ingeslagen groeiestrategie. De uitdrukkelijke keuze voor een focus op de kernactiviteiten van TMG, resulteerde in de verkoop van de aandelen in Keesing Media Group, weliswaar met behoud van een indirect minderheidsbelang van 30%. Het toekomstplan dat TMG in het najaar bekend maakte met als doel om op korte termijn een gezond EBITDA-niveau te bereiken, moet resulteren in een omzetgroei uit digitale proposities en een marktconforme omzetontwikkeling binnen zowel de consumenten- als advertentiemarkt. Net voor het jaareinde werd een akkoord bereikt voor de verkoop van het 23%-belang van TMG in Talpa Radio Holding B.V. aan Talpa en tegelijkertijd de verkoop van het 29,16%-belang van Talpa in TMG aan Mediahuis. Hierdoor beschikte Mediahuis eind 2017 over 95,04% van de aandelen in TMG en kwam de beursexit in het vizier.

Naast een doorgedreven focus op de verdere digitale transformatie zette Mediahuis ook in op een verbreding van haar aanbod. Zo ook binnen de arbeidsmarkt waar de groep een strategische samenwerking aanging met Jellow, een online matchingplatform voor freelancers. Daarnaast zorgde Mediahuis voor een kapitaalinjectie in Wayne Parker Kent (WPK), een van de snelst groeiende digitale contentbedrijven in Nederland met als USP het bereiken van zeer specifieke doelgroepen. Voor de Belgische markt resulteerde deze strategische samenwerking met WPK in een joint venture. Mid 2017 kende de Vlaamse Regering een licentie voor een nieuw stadsradionetwerk toe aan SBS. De generalistische muziekradiozender zal in 2018 worden uitgebreid samen met Nostalgie (noord).

Ondanks een verdere daling van de losse krantenverkoop en een nationale advertentiemarkt onder druk omwille van de toenemende internationale digitale concurrentie, realiseerde Mediahuis in 2017 een geconsolideerde omzet van 631,4 miljoen euro, een EBITDA van 56,2 miljoen euro en een nettoresultaat van 14,8 miljoen euro (2016: 18,2 miljoen euro). Hierin werden 17,1 miljoen euro niet-recurrente kosten verwerkt.

Door de opeenvolgende overnames (TMG) en inbrengen (door resp. Corelio en Concentra) heeft AvH vandaag een participatie van 49,9% in Mediacore, de controlerende aandeelhouder (52,3%) in Corelio. Corelio heeft een controlebelang van 50,57% in Mediahuis. Aldus bedraagt het deelnemingspercentage van AvH in Mediahuis 13,2%.

Een focus op sterke merken, krachtenbundeling en digitale transformatie vormen ook in 2018 de rode draad in de strategie van Mediahuis.

Van links naar rechts:
Bruno de Cartier,
Paul Vervilt, Kristiaan De
Beukelaer, Geert Steurbaut,
Gert Ysebaert

www.mediahuis.be

Mediahuis NV

(€ 1.000, IFRS)	2017	2016
Omzet	631.439	430.310
EBITDA	56.159	57.366
Nettoresultaat (deel groep)	14.826	18.242
Eigen vermogen (deel groep)	281.512	53.024
Netto financiële positie	-163.972	-121.789

OncoDNA

Deelnemingspercentage AvH: 15%

OncoDNA helpt bij de besluitvorming met betrekking tot de behandeling van patiënten met gevorderde (metastatische) kanker. Een gepersonaliseerde behandeling is belangrijk aangezien elke kanker verschillend is per patiënt. OncoDNA helpt de oncoloog om de beste medicamenteuze behandeling te kiezen en om de evolutie van de kanker, en met name of de ziekte al dan niet op de behandeling reageert, beter op te volgen.

OncoDNA

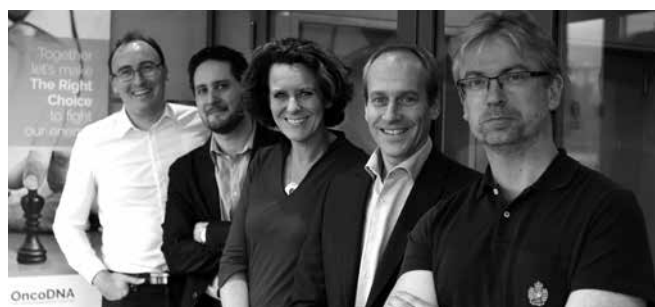
Sinds AvH in 2016 aandeelhouder werd, is het team van OncoDNA gegroeid van een twintigtal naar ongeveer 65 medewerkers. OncoDNA werkt samen met meer dan 3.000 oncologen en een honderdtal instellingen in meer dan 50 landen.

In 2017 lanceerde OncoDNA officieel haar IT-oplossing OncoKDM, een SaaS (Software as a Service)-oplossing. Laboratoria overal ter wereld kunnen KDM (Knowledge Driven Medicine) gebruiken om hun gegevens naar het platform van OncoKDM te sturen, met het oog op een interpretatie op afstand en de aanmaak van een gedetailleerd rapport voor hun oncologen. Dit rapport wordt gedeeld op OncoSHARE, het innoverende platform voor communicatie, delen en netwerken met meer dan 14.000 gebruikers (oncologen, patiënten en verwanten van de patiënten). Met de steun van het Waalse Gewest heeft OncoDNA het ambitieuze project Moncodaneum gelanceerd. Wereldwijd zullen 20 grote centra voor kankerbestrijding verbonden worden met OncoKDM, zodat ze toegang krijgen tot de databanken en de expertise van OncoDNA. Verscheidene belangrijke samenwerkingen werden al of worden weldra concreetiseerd.

In 2017 heeft OncoDNA ook twee nieuwe analyses op de markt gebracht, OncoSTRAT&GO en OncoSELECT. De eerste maakt de analyse van tumoren mogelijk op basis van een biopsie van de primaire tumor of van een metastase, en ook vertrekkend van het bloed. De tweede is een uitsluitend op het bloed gebaseerde analyseoplossing voor longkanker, borstkanker en dikkedarmkanker, die aangeeft of de patiënt voor bepaalde behandelingen in aanmerking komt.

2017 werd vooral gekenmerkt door de eerste verkenningen door verschillende verzekeraars op wereldvlak, die de terugbetaling van de analyses van OncoDNA mogelijk beginnen te maken. Dit begin van terugbetaling is te danken aan lopende klinische demonstratiestudies (ARCHE-project, met de steun van het Waalse Gewest), maar ook aan publicaties en vooral aan de feedback van oncologen die het nut van deze benadering inzien. In 2017 werden ook de eerste samenwerkingen met belangrijke farmaceutische actoren gestart.

In 2018 ligt de focus op de erkenning van de analyses van OncoDNA voor hun terugbetaling door de verzekeringen, de ziekenfondsen of de sociale zekerheid. Een andere belangrijke ontwikkelingsprioriteit is de uitrol van OncoKDM in de grote kankercentra.

Van links naar rechts: Jean-Pol Detiffe, Gregori Ghitti, Michelle Meijer, Pierre Flamant, Jean-Francois Laes

www.oncodna.com

Telemond Groep

Deelnemingspercentage AvH: 50%

Telemond Groep is een producent van hoogwaardige staalconstructies en modules voor de hijs-, automobiel- en maritiem-civiele sector. De 4 productiesites van de groep zijn in Polen gevestigd.

Fabrikanten en operators van kranen en OEM's in de autosector zijn belangrijke klanten van Telemond. In het maritieme segment werkt Telemond voor de sectoren baggerwerken, olie en gas en hernieuwbare energie.

In 2017 kende de **hijssector** na twee erg moeilijke jaren een nieuwe groei. De globale investeringsuitgaven nemen toe. Vooral de Europese Unie toonde vanaf het tweede kwartaal een sterke groei. Telemond kon in 2016 en 2017 haar marktaandeel bij haar traditionele klantenbasis aanzienlijk uitbreiden. De groep verwacht in 2018 een recordomzet in dit segment en ziet sterke indicaties dat deze trend in 2019 zal aanhouden.

Henschel Engineering Automotive, dat laadbakken met neerklapbare zijschotten en driewegskipbakken produceert voor lichte bedrijfsvoertuigen zoals de Crafter, de T6 en de Sprinter, kende een moeilijke aanloopfase voor een

nieuwe productlijn voor VW. De omzet steeg met 30% en zal naar verwachting in 2018 opnieuw met 20% groeien. Hoewel het resultaat van de entiteit te lijden had onder een uitdagende productimplementatiefase, zijn de vooruitzichten voor de toekomstige ontwikkeling uitstekend. De basis werd hiervoor in 2017 gelegd.

De omzet in het **maritieme** segment, dat Telemond in 2014 begon te ontwikkelen, groeide ondanks een moeilijke marktsituatie met meer dan 20%. De activiteitsdomeinen en de klantenbasis werden uitgebreid. Dankzij hogere infrastructuurinvesteringen en het herstel van de olie- en gassector werden vanaf het derde kwartaal beduidend meer orders ontvangen. Voor 2018 en 2019 verwacht men een aanzienlijke groei in de sector van de hernieuwbare energie.

Van links naar rechts: Tobias Müller, Martin Kirschbaum, Christopher Maas, Dieter Schneider, Alicja Ozimek

www.telemond.be

Telemond, Telehold, Henschel⁽¹⁾

(€ 1.000, IFRS)	2017	2016	2015
Omzet	75.814	69.006	69.869
EBITDA	6.846	6.592	1.724
Nettoresultaat (deel groep)	2.474	2.176	-2.623
Eigen vermogen (deel groep)	52.246	47.405	47.225
Netto financiële positie	-13.752	-13.623	-17.781

⁽¹⁾ Consortiumconsolidatie

Turbo's Hoet Groep

Deelnemingspercentage AvH: 50%

Turbo's Hoet Groep (TH) met hoofdkwartier in Hooglede (Roeselare) is actief in de verkoop, het onderhoud en de leasing van vrachtwagens. Daarnaast verdeelt TH onderdelen en turbo's voor vrachtwagens, trailers en personenwagens. De groep is aanwezig met eigen vestigingen in België, Frankrijk, Nederland, Rusland, Wit-Rusland, Bulgarije, Roemenië, Polen en Oekraïne.

TH Trucks (dealerships, verkoop en onderhoud van vrachtwagens, lichte commerciële voertuigen en trailers) heeft 37 vestigingen in 5 landen, België (12), Rusland (11), Frankrijk (9), Bulgarije (4) en Wit-Rusland (1) en is één van de grootste DAF-dealers wereldwijd. Daarnaast is TH Trucks ook dealer van onder meer Iveco, Nissan, Fiat Professional, Kögel en diverse andere merken. 400 mechanikers staan elke dag ter beschikking van klanten.

TH Lease (verhuur op lange en korte termijn van vrachtwagens, lichte commerciële voertuigen en trailers) is in België de grootste onafhankelijke leasingmaatschappij voor commerciële voertuigen. Ook in de andere landen wordt deze dienstverlening aangeboden aan de klanten. Het TH-Lease park bestaat uit meer dan 4.100 eenheden.

TH Parts (België, Frankrijk, Nederland, Rusland, Bulgarije, Polen, Wit-Rusland, Oekraïne) is een belangrijke Europese speler voor onderdelen voor vrachtwagens, lichte commerciële voertuigen en trailers. Meer dan 200 specialisten begeleiden de klanten naar de juiste keuze van onderdelen. De uitgebreide voorraden garanderen een vlotte beschikbaarheid. Daarnaast kunnen klanten er ook terecht voor herstellingen.

TH Turbos is wereldwijd één van de grootste distributeurs van turbo's voor de 'aftermarket'. De eigen vestigingen in 8 landen (België, Frankrijk, Nederland, Rusland, Bulgarije, Roemenië, Polen, Oekraïne) beschikken over een uitgebreide voorraad voor turbo's voor personenwagens, vrachtwagens en industriële toepassingen. Daarnaast zorgen de technische bijstand, herstellingen en uitstekende garantievoorzieningen voor een onberispelijke klantenservice.

Nieuwe garage te Sofia - Bulgarije

De inschrijvingen van zware vrachtwagens in de EU stegen in 2017 met 0,5%. TH Groep realiseerde in 2017 een omzetsijging van 19% ten opzichte van 2016. De EBITDA steeg met 7% tot 27,8 miljoen euro en het nettoresultaat bedroeg 9,7 miljoen euro (+4%). In 2017 werd in Sofia (Bulgarije) een nieuwbougarage in gebruik genomen en werden nieuwe verdeelpunten geopend in Frankrijk (Duinkerke en St-Quentin) en Rusland (Chelyabinsk en St-Petersburg).

In 2018 is de opening voorzien van nieuwbouw servicedealerships in Aalst (België) en Le Havre (Frankrijk).

Turbo's Hoet Groep NV

(€ 1.000, BGAAP)	2017	2016	2015
Omzet	467.665	393.046	350.573
EBITDA	27.837	25.863	21.366
Nettoresultaat (deel groep)	9.677	9.279	8.425
Eigen vermogen (deel groep)	102.599	97.565	86.885
Netto financiële positie	-106.440	-94.413	-85.291

Van links naar rechts:
Serge Van Hulle, Peter Tytgadt, Filip Matthijs, Bart Dobbels, Kristof Derudder, Piet Wauters

www.th-group.eu

Transpalux

Deelnemingspercentage AvH: 45%

Bestemd voor verkoop

Transpalux, met hoofdzetel in Gennevilliers (nabij Parijs) is de voornaamste aanbieder van audiovisuele facilitaire diensten ten behoeve van de productie van films en fictie in Frankrijk. Sinds 2015 exploiteert Transpalux het gerenommeerde studiocomplex van Bry-sur-Marne.

Transpalux dat zich sinds de verzelfstandiging in 2014 uit Euro Media Group, onder leiding van Didier Diaz, succesvol heeft geherpositioneerd als de voornaamste aanbieder van audiovisuele facilitaire diensten ten behoeve van film- en fictieproductie in Frankrijk, kende een succesvol jaar 2017. Na 9 maanden bedroeg de omzet 22,7 miljoen euro, waarop een nettowinst van 0,7 miljoen euro werd gerealiseerd.

AvH bereikte in december 2017 een akkoord over de verkoop van haar deelneming in Transpalux aan de Franse meerderheidsaandeelhouder. De realisatie

van deze transactie is nog onderworpen aan bepaalde opschortende voorwaarden, die verwacht worden in H1 2018 vervuld te worden.

Op grond hiervan heeft AvH in haar geconsolideerde rekeningen van eind 2017 deze deelneming overgeboekt naar 'bestemd voor verkoop' en gewaardeerd aan de vooropgestelde realisatiewaarde.

Van links naar rechts: Didier Diaz, Thierry Masurel

www.transpalux.com

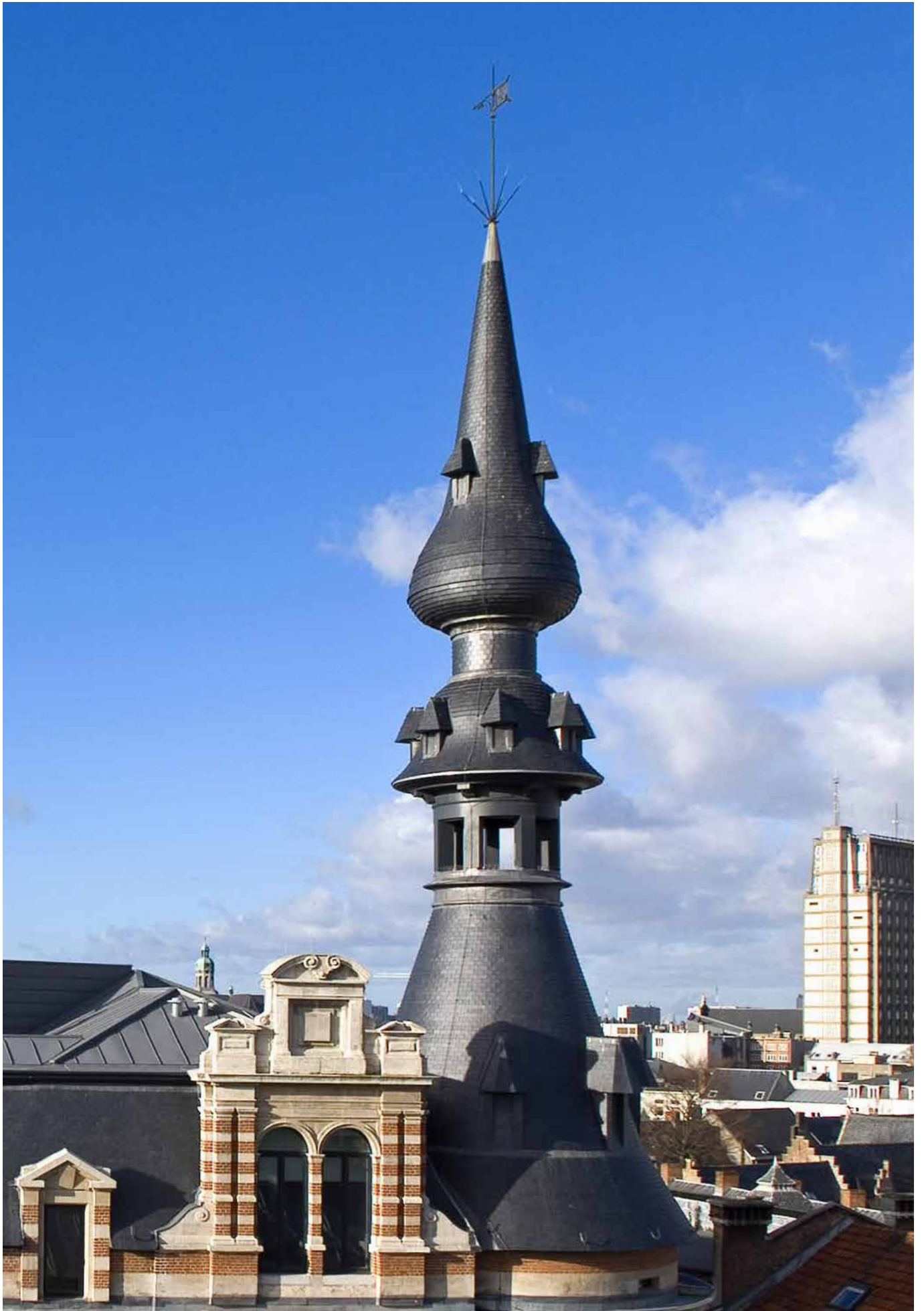
Transpalux

(€ 1.000, French GAAP)	2017 ⁽¹⁾	2016	2015
Omzet	22.650	29.695	24.570
EBITDA	2.485	3.517	2.966
Nettoresultaat (deel groep)	726	1.368	-100
Eigen vermogen (deel groep)	9.315	8.590	7.104
Netto financiële positie	-4.828	-3.011	-3.554

⁽¹⁾ 9 maanden

Lexicon

- **Cost-income ratio:** De relatieve kostenefficiëntie (kosten ten opzichte van opbrengsten) van de bankactiviteiten.
- **Core Tier1-kapitaalratio:** Een kapitaalratio van de buffers aangehouden door de banken om eventuele verliezen te kunnen opvangen, gezien vanuit het perspectief van de toezichthouder. Het vermogen van de bank bestaat uit aandelenkapitaal en niet eerder uitgekeerde winsten. Het vermogen is nodig om verliezen op leningen te kunnen opvangen.
- **EBIT:** Bedrijfsresultaat vóór intresten en belastingen.
- **EBITDA:** EBIT vermeerderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen op vaste activa.
- **EBITDAR:** EBITDA vermeerderd met de huurkost.
- **Economische omzet DEME:** Als gevolg van de introductie van de gewijzigde boekhoudstandaarden IFRS10/IFRS11 worden deelnemingen waarover DEME de gezamenlijke controle uitoefent met ingang van 1 januari 2015 opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode. In de economische omzet worden de deelnemingen waarover DEME een gezamenlijke controle uitoefent nog proportioneel geïntegreerd. Dit is dus niet conform de nieuwe boekhoudnormen IFRS10 en IFRS11, maar geeft wel een vollediger beeld van de operaties en activa/passiva van deze deelnemingen.
- **Huurrendement op basis van reële waarde:** Voor de berekening van het huurrendement worden enkel de gebouwen in exploitatie in aanmerking genomen, exclusief de projecten en de activa bestemd voor verkoop.
- **Netto financiële positie:** Geldmiddelen, kasequivalenten en geldbeleggingen min korte en lange termijn financiële schulden.
- **REBITDA** (Recurring Earnings Before Interest Taxes Depreciation and Amortisation): Winst die behaald wordt met de actieve ('recurring') onderdelen.
- **Rendement op eigen vermogen (ROE):** De relatieve rentabiliteit van de groep, meer bepaald de verhouding van het nettoresultaat op de ingezette eigen middelen.

Financiële staten 2017

ACKERMANS & VAN HAAREN

Partners for sustainable growth

Inhoudstafel

Geconsolideerde jaarrekening	126	12. Banken - vorderingen op kredietinstellingen & cliënten	170
Resultatenrekening	126	13. Voorraden en onderhanden projecten in opdracht van derden	171
Staat van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	127	14. Minderheidsbelangen	172
Balans	128	15. Leasing	174
Kasstroomoverzicht	130	16. Voorzieningen	174
Mutatieoverzicht van het geconsolideerd eigen vermogen	131	17. Financiële schulden	175
		18. Banken - schulden aan kredietinstellingen, cliënten & obligaties ..	176
		19. Financiële instrumenten	178
		20. Belastingen	180
Toelichting bij de geconsolideerde jaarrekening	132	21. Aandelenoptieplannen	181
1. Waarderingsregels	132	22. Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen	182
2. Dochterondernemingen en gemeenschappelijke dochterondernemingen	137	23. Tewerkstelling	183
3. Geassocieerde deelnemingen	143	24. Pensioenverplichtingen	183
4. Bedrijfsacquisities en -verkopen	146	25. Verbonden partijen	185
5. Segmentinformatie	147	26. Winst per aandeel	187
6. Immateriële vaste activa	159	27. Voorgestelde en uitgekeerde dividenden	187
7. Goodwill	160		
8. Materiële vaste activa	160	Verslag van de commissaris	188
9. Vastgoedbeleggingen gewaardeerd aan reële waarde	162		
10. Ondernemingen waarop de vermogens- mutatiemethode is toegepast	163	Enkelvoudige jaarrekening	193
11. Financiële activa	164	Commentaren bij de enkelvoudige jaarrekening	197

Resultatenrekening

(€ 1.000)	Toelichting	2017	2016
Bedrijfsopbrengsten		3.950.575	3.649.117
Verrichting van diensten		206.973	179.897
Leasingopbrengsten		8.974	8.546
Vastgoedopbrengsten		227.897	179.314
Rente-opbrengsten bancaire activiteiten		97.563	106.615
Vergoedingen en commissies bancaire activiteiten		55.637	48.011
Opbrengsten uit onderhanden projecten in opdracht van derden		3.262.584	3.020.241
Overige bedrijfsopbrengsten		90.948	106.493
Overige exploitatiebatan		14.484	9.782
Rente op vorderingen financiële vaste activa		7.301	317
Dividenden		6.864	9.292
Overheidssubsidies		0	121
Overige exploitatiebatan		318	52
Exploitielasten (-)		-3.654.866	-3.347.785
Grondstoffen en gebruikte hulpstoffen (-)		-2.005.126	-1.769.842
Voorraadwijziging handelsgoederen, grond- en hulpstoffen (-)		22.932	25.780
Rentelasten Bank J.Van Breda & C° (-)		-25.869	-32.544
Personeelslasten (-)	23	-765.902	-717.569
Afschrijvingen (-)		-269.315	-262.910
Bijzondere waardeverminderingverliezen (-)		-12.724	-30.230
Overige exploitatielasten (-)		-587.750	-552.702
Voorzieningen		-11.113	-7.766
Winst (verlies) op activa/passiva gewaardeerd aan reële waarde via resultatenrekening		31.960	40.587
Financiële activa voor handelsdoeleinden	19	0	0
Vastgoedbeleggingen	9	31.960	40.587
Winst (verlies) op de overdracht van activa		83.841	17.635
Gerealiseerde meer(min)waarde op immateriële en materiële vaste activa		10.868	3.514
Gerealiseerde meer(min)waarde op vastgoedbeleggingen		-2.798	3.584
Gerealiseerde meer(min)waarde op financiële vaste activa		73.181	9.350
Gerealiseerde meer(min)waarde op andere activa		2.591	1.188
Winst (verlies) uit de bedrijfsactiviteiten		425.993	369.337
Financieringsopbrengsten		55.645	31.433
Renteopbrengsten		10.830	11.423
Diverse financiële opbrengsten		44.815	20.010
Financieringslasten (-)		-112.836	-90.491
Rentelasten (-)		-42.237	-49.546
Diverse financiële lasten (-)		-70.599	-40.946
Afgeleide financiële instrumenten gewaardeerd aan reële waarde via resultatenrekening	19	633	122
Aandeel in de winst (verlies) van ondernemingen waarop vermogensmutatie is toegepast	10	140.859	108.660
Overige niet-exploitatiebatan		2.385	1.785
Overige niet-exploitielasten (-)		0	0
Winst (verlies) vóór belasting		512.680	420.847
Winstbelastingen	20	-57.022	-54.794
Uitgestelde belastingen		16.082	13.146
Belastingen		-73.104	-67.940
Winst (verlies) na belasting uit voortgezette bedrijfsactiviteiten		455.657	366.053
Winst (verlies) na belasting uit bedrijfsactiviteiten die worden beëindigd		0	0
Winst (verlies) van het boekjaar		455.657	366.053
Aandeel van het minderheidsbelang		153.128	141.816
Aandeel van de groep		302.530	224.237
Winst per aandeel (€)			
1. Gewone winst (verlies) per aandeel			
1.1. Uit de voortgezette en beëindigde bedrijfsactiviteiten		9,13	6,77
1.2. Uit de voortgezette activiteiten		9,13	6,77
2. Verwaterde winst (verlies) per aandeel			
2.1. Uit de voortgezette en beëindigde bedrijfsactiviteiten		9,09	6,74
2.2. Uit de voortgezette activiteiten		9,09	6,74

⁽¹⁾ We verwijzen naar de segmentinformatie op pagina 147 t.e.m.158 voor meer uitleg bij de geconsolideerde resultaten.

Staat van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten

(€ 1.000)	2017	2016
Winst (verlies) van het boekjaar	455.657	366.053
Aandeel van het minderheidsbelang	153.128	141.816
Aandeel van de groep	302.530	224.237
Niet-gerealiseerde resultaten	-30.691	-24.305
Elementen die naar de resultatenrekening kunnen geherklasseerd worden in toekomstige periodes		
Wijziging herwaarderingsreserve: effecten beschikbaar voor verkoop	-15.984	-3.711
Belastingen	1.662	267
	-14.321	-3.444
Wijziging herwaarderingsreserve: afdekkingsreserve	21.561	-5.325
Belastingen	-1.962	-1.378
	19.599	-6.702
Wijziging herwaarderingsreserve: omrekeningsverschillen	-30.190	-1.622
Elementen die niet naar de resultatenrekening kunnen geherklasseerd worden in toekomstige periodes		
Wijziging herwaarderingsreserve: actuariële winsten (verliezen) te bereiken doel-pensioenplannen	-2.835	-19.333
Belastingen	-2.944	6.796
	-5.778	-12.536
Totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	424.966	341.748
Aandeel van het minderheidsbelang	151.834	127.414
Aandeel van de groep	273.132	214.335

De herwaarderingsreserve die ontstaat door op afsluitingsdatum effecten die nog in portefeuille zijn, doch beschikbaar voor verkoop, boekhoudkundig aan marktwaarde te herwaarderen, is ten opzichte van vorig jaar met 14,3 miljoen euro gedaald.

Deze evolutie wordt verklaard door meerdere elementen. Zo heeft Leasinvest Real Estate, als gevolg van het vergroten van haar deelneming in Lux Airport, deze deelneming voortaan opgenomen in haar consolidatiekring. Deze effecten Lux Airport maken daarom, net zomin als de 7,1 miljoen euro herwaarderingsreserve die daarop betrekking had per einde 2016, geen deel meer uit van de effecten beschikbaar voor verkoop. Ook Mediahuis heeft bij het opstellen van haar geconsolideerde balans na de verwerving van Telegraaf Media Groep een aantal activa geherklasseerd. Voorts wijzigt deze reserve ook als gevolg van de verkoop van effecten waarbij de latente meer/minderwaarde effectief wordt gerealiseerd en als gevolg van waardeschommelingen van de effecten in portefeuille op de afsluitingsdatum.

Afdekkingsreserves ontstaan door schommelingen in de marktwaarde van indekkingsinstrumenten die door verschillende groepsmaatschappijen werden afgesloten om zich in te dekken tegen risico's. Zo hebben meerdere groepsmaatschappijen zich ingedekt tegen een mogelijke stijging van de interestvoeten. Over het algemeen is de waarde-ontwikkeling van deze indekkingsinstrumenten positief geweest in 2017, waardoor een deel van de vroeger via deze post verwerkte negatieve waarde-aanpassingen werden teruggenomen (o.a. bij Leasinvest Real Estate en DEME).

Omrekeningsverschillen ontstaan als gevolg van schommelingen in de wisselkoersen van deelnemingen die in vreemde munten rapporteren. In 2017 is de waarde van de euro toegenomen ten opzichte van de meeste deviezen (USD, GBP, INR,...), wat zich vertaalt in negatieve omrekeningsverschillen mbt Sipef, DEME, Rent-A-Port en Manuchar.

Sinds de invoering van de gewijzigde IAS19 boekhoudnorm in 2013, worden de actuariële winsten en verliezen op bepaalde pensioenplannen rechtstreeks via de niet-gerealiseerde resultaten verwerkt.

Activa

(€ 1.000)	Toelichting	2017	2016
I. Vaste activa		9.255.476	8.523.262
Immateriële vaste activa	6	179.567	166.832
Goodwill	7	349.523	342.539
Materiële vaste activa	8	2.572.877	2.134.639
Terreinen en gebouwen		479.686	475.433
Installaties, machines en uitrusting		1.615.815	1.488.867
Meubilair en rollend materieel		28.822	31.411
Overige materiële vaste activa		4.713	4.364
Activa in aanbouw en vooruitbetalingen		443.558	134.301
Operationele leasing - als leasinggever (IAS 17)		283	263
Vastgoedbeleggingen	9	945.488	1.010.754
Ondernemingen waarop vermogensmutatie is toegepast	10	1.240.746	1.153.300
Financiële vaste activa	11	267.186	289.146
Voor verkoop beschikbare financiële vaste activa		102.335	113.043
Vorderingen en borgtochten		164.851	176.103
Afdekkingsinstrumenten op meer dan één jaar	19	5.649	3.576
Vorderingen op meer dan één jaar	11	177.109	160.669
Handelsvorderingen		6.958	4.230
Vorderingen uit financiële lease	15	160.765	129.272
Overige vorderingen		9.386	27.167
Uitgestelde belastingvorderingen	20	109.219	134.236
Banken - vorderingen kredietinstellingen & cliënten op meer dan één jaar	12	3.408.112	3.127.572
II. Vlottende activa		4.192.378	4.247.159
Vorraden	13	329.400	250.265
Bedrag verschuldigd door klanten voor onderhanden projecten	13	74.292	112.074
Geldbeleggingen		467.882	621.408
Voor verkoop beschikbare financiële activa	11	467.879	621.405
Financiële activa behorend tot de handelsportefeuille (trading)		3	3
Afdekkingsinstrumenten op ten hoogste één jaar	19	4.553	3.551
Vorderingen op ten hoogste één jaar	11	1.321.413	1.405.260
Handelsvorderingen		1.066.152	1.166.164
Vorderingen uit financiële lease	15	55.139	47.850
Overige vorderingen		200.122	191.245
Terug te vorderen belastingen	20	19.030	24.429
Banken - vorderingen kredietinstellingen & cliënten op ten hoogste één jaar	12	1.304.957	1.041.064
Banken - interbancaire vorderingen		88.863	74.156
Banken - leningen en vorderingen (exclusief leasing)		908.056	931.915
Banken - tegoeden centrale banken		308.038	34.993
Geldmiddelen en kasequivalenten		637.027	754.315
Termijndeposito's tot drie maand		35.152	156.773
Liquide middelen		601.875	597.542
Overlopende rekeningen		33.824	34.793
III. Activa bestemd voor verkoop	9-10	21.159	104.637
Totaal der activa		13.469.013	12.875.059

De uitsplitsing van de geconsolideerde balans per segment is opgenomen op de pagina's 150-151 van dit rapport. Zoals daaruit blijkt, heeft de integrale consolidatie van Bank J.Van Breda & C° (segment Private Banking) een betekenisvolle impact op zowel het balans totaal als de balansstructuur van AvH. Bank J.Van Breda & C° draagt 5.425 miljoen euro bij tot het balans totaal van 13.469 miljoen euro en ondanks het

feit dat deze bank sterk gekapitaliseerd is met een Core Tier 1-ratio van 14,2% zijn haar balansverhoudingen, verklaard vanuit haar activiteit, verschillend van die van de andere bedrijven in de consolidatiekring. Om de leesbaarheid van de geconsolideerde balans te verhogen zijn bepaalde posten afkomstig uit de balans van Bank J.Van Breda & C° in de geconsolideerde balans samengevat.

Eigen vermogen en verplichtingen

(€ 1.000)	Toelichting	2017	2016
I. Totaal eigen vermogen		4.195.272	3.916.348
Eigen vermogen - deel groep		2.972.208	2.783.083
Geplaatst kapitaal		113.907	113.907
Aandelenkapitaal		2.295	2.295
Agio		111.612	111.612
Geconsolideerde reserves		2.905.611	2.682.090
Herwaarderingsreserves		-17.482	11.915
Effecten beschikbaar voor verkoop		23.579	31.145
Afdekkingsreserve		-10.204	-18.635
Actuariële winsten (verliezen) te bereiken doel-pensioenplannen		-15.083	-11.569
Omrekeningsverschillen		-15.774	10.974
Ingekochte eigen aandelen (-)	21	-29.828	-24.830
Minderheidsbelang	14	1.223.064	1.133.265
II. Langlopende verplichtingen		2.477.286	2.675.375
Voorzieningen	16	86.381	105.989
Pensioenverplichtingen	24	58.134	56.021
Uitgestelde belastingverplichtingen	20	212.268	256.685
Financiële schulden	17	1.388.177	1.413.303
Leningen van banken		877.470	892.811
Obligatieleningen		435.327	434.049
Achtergestelde leningen		5.354	3.344
Financiële lease-overeenkomsten		66.147	79.446
Overige financiële schulden		3.880	3.654
Langlopende afdekkingsinstrumenten	19	50.397	84.352
Overige schulden		26.761	54.346
Banken - schulden aan kredietinstellingen, cliënten & obligaties	18	655.168	704.680
Banken - deposito's van kredietinstellingen		0	0
Banken - deposito's van klanten		607.368	647.175
Banken - in schuldbewijzen belichaamde schuld		0	0
Banken - achtergestelde verplichtingen		47.800	57.505
III. Kortlopende verplichtingen		6.796.455	6.277.332
Voorzieningen	16	59.166	37.865
Pensioenverplichtingen	24	289	214
Financiële schulden	17	499.467	560.632
Leningen van banken		163.833	299.610
Obligatieleningen		99.959	0
Financiële lease-overeenkomsten		15.230	52.202
Overige financiële schulden		220.445	208.819
Kortlopende afdekkingsinstrumenten	19	8.405	25.147
Bedragen verschuldigd aan klanten voor onderhanden projecten	13	235.704	222.816
Overige schulden op ten hoogste één jaar		1.641.461	1.573.372
Handelsschulden		1.352.745	1.270.310
Ontvangen vooruitbetalingen		2.505	3.814
Schulden mbt bezoldigingen & sociale lasten		186.022	183.864
Overige schulden		100.189	115.384
Te betalen belastingen	20	64.691	51.989
Banken - schulden aan kredietinstellingen, cliënten & obligaties	18	4.191.182	3.727.271
Banken - deposito's van kredietinstellingen		27.458	24.422
Banken - deposito's van klanten		3.898.145	3.532.914
Banken - in schuldbewijzen belichaamde schulden		253.114	161.693
Banken - achtergestelde verplichtingen		12.465	8.242
Overlopende rekeningen		96.089	78.027
IV. Verplichtingen bestemd voor verkoop		0	6.004
Totaal van het eigen vermogen en de verplichtingen		13.469.013	12.875.059

Kasstroomoverzicht (indirecte methode)

(€ 1.000)	2017	2016
I. Geldmiddelen en kasequivalenten, openingsbalans	754.315	704.987
Winst (verlies) uit de bedrijfsactiviteiten	425.993	369.337
Reclass Winst (verlies) op de overdracht van activa naar cashflow uit desinvesteringen	-83.841	-25.102
Dividenden van vennootschappen waarop vermogensmutatie is toegepast	62.392	65.608
Overige niet-exploitatiebaten (lasten)	2.385	1.785
Winstbelastingen	-47.135	-65.173
Aanpassingen voor niet-geldelijke posten		
Afschrijvingen	269.315	262.910
Bijzondere waardeverminderv verliezen	12.881	30.171
Aandelenoptieplannen	1.915	-1.618
Winst (verlies) op activa/passiva gewaardeerd aan reële waarde via resultatenrekening	-31.960	-40.587
(Afname) toename van voorzieningen	11.226	1.342
(Afname) toename van latente belastingen	-16.082	-13.146
Andere niet-kaskosten (opbrengsten)	4.186	1.391
Cashflow	611.275	586.920
Afname (toename) van het bedrijfskapitaal	-62.693	71.291
Afname (toename) van voorraden en onderhanden projecten	-31.726	115.994
Afname (toename) van vorderingen	93.961	-37.227
Afname (toename) van vorderingen kredietinstellingen & cliënten (banken)	-553.537	-265.930
Toename (afname) van schulden (andere dan financiële schulden)	9.621	7.038
Toename (afname) van schulden aan kredietinstellingen, cliënten & obligaties (banken)	419.257	261.979
Afname (toename) overige	-268	-10.563
Operationele cashflow	548.583	658.211
Investerings	-1.165.097	-1.168.089
Aanschaffing van immateriële en materiële vaste activa	-491.841	-217.138
Investering in vastgoedbeleggingen	-126.121	-114.766
Verwerving van financiële vaste activa	-304.012	-222.562
Nieuwe leningen toegestaan	-27.820	-81.695
Verwerving van geldbeleggingen	-215.302	-531.929
Desinvesteringen	724.102	701.601
Desinvesteringen van immateriële en materiële vaste activa	20.459	9.275
Desinvesteringen van vastgoedbeleggingen	113.502	66.146
Overdracht van financiële vaste activa	214.987	51.563
Terugbetaalde leningen	13.344	35.527
Overdracht van geldbeleggingen	361.809	539.090
Investeringscashflow	-440.994	-466.488
Financiële operaties		
Ontvangen interesten	10.820	11.142
Betaalde interesten	-47.945	-57.421
Diverse financiële opbrengsten (lasten)	-24.519	-20.366
Afname (toename) van eigen aandelen	-6.993	-801
(Afname) toename van financiële schulden	-9.743	53.279
Winstverdeling	-67.638	-64.980
Dividenden uitgekeerd aan derden	-56.548	-64.717
Financieringscashflow	-202.566	-143.863
II. Netto toename (afname) in geldmiddelen en kasequivalenten	-94.978	47.859
Wijziging consolidatiekring of -methode	-21.890	1.814
Kapitaalverhogingen (deel derden)	150	275
Wisselkoerswijzigingen op geldmiddelen en kasequivalenten	-570	-620
III. Geldmiddelen en kasequivalenten, slotbalans	637.027	754.315

Op pagina 153 van dit verslag is een opsplitsing opgenomen van dit kasstroomoverzicht per segment.

Mutatieoverzicht van het geconsolideerd eigen vermogen

(€ 1.000)			Herwaarderingsreserves						Minderheidsbelang	Totaal eigen vermogen
	Aandelenkapitaal & agio	Geconsolideerde reserves	Effecten beschikbaar voor verkoop	Afdekkingsreserves	Actuariële winsten (verliezen) te bereiken doel-pensioenplannen	Omrekeningsverschillen	Ingekochte eigen aandelen	Eigen vermogen - deel groep		
Beginsaldo, 1 januari 2016	113.907	2.496.006	32.153	-17.821	-3.912	11.397	-24.392	2.607.339	1.208.273	3.815.612
Winst		224.237						224.237	141.816	366.053
Niet-gerealiseerde resultaten			-1.007	-814	-7.658	-423		-9.902	-14.402	-24.305
Totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	0	224.237	-1.007	-814	-7.658	-423	0	214.335	127.414	341.748
Uitkering dividend vorig boekjaar		-64.980						-64.980	-64.717	-129.696
Verrichtingen met ingekochte eigen aandelen							-438	-438		-438
Andere (vnl. wijzigingen consolidatiekring / Belangen %)		26.827						26.827	-137.705	-110.878
Eindsaldo, 31 december 2016	113.907	2.682.090	31.145	-18.635	-11.569	10.974	-24.830	2.783.083	1.133.265	3.916.348

(€ 1.000)			Herwaarderingsreserves						Minderheidsbelang	Totaal eigen vermogen
	Aandelenkapitaal & agio	Geconsolideerde reserves	Effecten beschikbaar voor verkoop	Afdekkingsreserves	Actuariële winsten (verliezen) te bereiken doel-pensioenplannen	Omrekeningsverschillen	Ingekochte eigen aandelen	Eigen vermogen - deel groep		
Beginsaldo, 1 januari 2017	113.907	2.682.090	31.145	-18.635	-11.569	10.974	-24.830	2.783.083	1.133.265	3.916.348
Winst		302.530						302.530	153.128	455.657
Niet-gerealiseerde resultaten			-7.566	8.431	-3.514	-26.748		-29.397	-1.294	-30.691
Totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	0	302.530	-7.566	8.431	-3.514	-26.748	0	273.132	151.834	424.966
Uitkering dividend vorig boekjaar		-67.638						-67.638	-56.548	-124.186
Verrichtingen met ingekochte eigen aandelen							-4.998	-4.998		-4.998
Andere (vnl. wijzigingen consolidatiekring / Belangen %)		-11.371						-11.371	-5.487	-16.858
Eindsaldo, 31 december 2017	113.907	2.905.611	23.579	-10.204	-15.083	-15.774	-29.828	2.972.208	1.223.064	4.195.272

De toelichting bij de herwaarderingsreserves die, conform de IFRS-regels, rechtstreeks in het eigen vermogen worden verwerkt, is opgenomen op pagina 127 van dit verslag.

Op 31 mei 2017 heeft AvH een dividend uitgekeerd van 2,04 euro per aandeel.

AvH heeft in 2017 71.000 eigen aandelen ingekocht ter indekking van aandelenoptieverplichtingen ten gunste van het personeel. Over diezelfde periode werden door begunstigen van het aandelenoptieplan opties uitgeoefend op 66.000 aandelen AvH. Op 31 december 2017 heeft AvH in totaal opties toegekend op 311.000 aandelen AvH. Ter indekking van deze en toekomstige optieverplichtingen, bezit AvH op diezelfde datum 357.000 eigen aandelen.

Daarnaast werden in het kader van het contract dat AvH met Kepler Cheuvreux afsloot ter ondersteuning van de liquiditeit van het aandeel AvH in 2017 ook 120.338 aandelen AvH gekocht en 117.359 verkocht. Deze transacties worden volledig autonoom door Kepler Cheuvreux aangestuurd, maar aangezien ze voor rekening van AvH plaatsvinden, heeft de netto-aankoop van 2.979 aandelen AvH in dit kader een impact op het eigen vermogen van AvH. Deze netto-aankoop van 2.979 aandelen brengt het totaal aantal aandelen dat door AvH wordt aangehouden in het kader van dit liquiditeitscontract op 5.257.

De Post "Andere" in het mutatieoverzicht bevatten o.a. de eliminaties van resultaten op verkopen van eigen aandelen, de impact van uitkoop van minderheidsbelangen, alsook de impact van de waardering van de aankoopverplichting die op bepaalde aandelen rust.

Algemene gegevens betreffende het kapitaal

Geplaatst kapitaal

Het geplaatst maatschappelijk kapitaal bedraagt 2.295.277,90 euro. Het kapitaal is volledig volgestort en wordt vertegenwoordigd door 33.496.904 aandelen zonder vermelding van nominale waarde. We verwijzen naar pagina 198 voor meer informatie omtrent het maatschappelijk kapitaal van AvH.

Kapitaalbeheer

Eind 2017 beschikte AvH (inclusief subholdings) over een nettocashpositie van 80,2 miljoen euro, tegenover 68,3 miljoen euro eind 2016. Naast liquide middelen en deposito's op korte termijn bestaat de thesaurie onder meer uit geldbeleggingen (incl. eigen aandelen) voor 75,5 miljoen euro en uit korte termijnschulden onder de vorm van commercial paper van 45,0 miljoen euro. We verwijzen naar pagina 154 voor meer details omtrent de netto cash positie van AvH (inclusief Sofinim en subholdings).

Naast de commercial paper-programma's, die AvH de mogelijkheid bieden om in totaal voor 250 miljoen euro commercial paper uit te geven, beschikt AvH per 31/12/2017 over bevestigde kredietlijnen gespreid over verschillende banken voor een bedrag van 280 miljoen euro. AvH hanteert als regel dat geen verbintenissen worden aangegaan of zekerheden worden verstrekt voor verplichtingen van de deelnemingen. Het omgekeerde is trouwens evenmin het geval. Hiervan kan slechts in bijzondere gevallen worden afgeweken.

Toelichting 1: IFRS waarderingsregels

Conformiteitsverklaring

De geconsolideerde jaarrekening wordt opgemaakt conform de International Financial Reporting Standards en IFRIC interpretaties van kracht per 31 december 2017, zoals goedgekeurd door de Europese Commissie.

De toegepaste grondslagen van de financiële verslaggeving zijn consistent met die van het voorgaande boekjaar, met uitzondering van de volgende nieuwe en gewijzigde IFRS-standaarden en IFRIC-interpretaties die van toepassing zijn per 1 januari 2017:

- Wijzigingen in IAS 7 Kasstroomoverzicht – Initiatief op het gebied van de informatieschaffing, van toepassing per 1 januari 2017
- Wijzigingen in IAS 12 Winstbelastingen – Opname van uitgestelde belastingvoordelen voor niet-gerealiseerde verliezen, van toepassing per 1 januari 2017
- Jaarlijkse Verbeteringscyclus - 2014-2016, van toepassing per 1 januari 2017

Behalve de wijzigingen in IAS 7 Kasstroomoverzicht, heeft de toepassing van deze wijzigingen aan de andere bestaande standaarden geen impact gehad op deze of op voorgaande periode en het is ook niet waarschijnlijk dat dit een impact zal hebben op toekomstige periodes.

De wijziging in IAS 7 vereist bijkomende toelichting over de veranderingen in verplichtingen die voortvloeien uit financieringsactiviteiten, met inbegrip van zowel veranderingen die voortvloeien uit kasstromen als niet-kaswijzigingen (zoals wisselkoerswinsten of -verliezen, wijzigingen in de consolidatiekring) (zie pag. 152).

Nieuwe en gewijzigde standaarden en interpretaties

Bepaalde nieuwe standaarden en wijzigingen aan bestaande standaarden werden gepubliceerd door de IASB maar waren nog niet verplicht van toepassing voor het boekjaar startend op 1 januari 2017, en werden niet vervoegd toegepast. AvH is van plan deze standaarden en interpretaties toe te passen wanneer ze van kracht worden.

- Wijzigingen in IFRS 2 Op aandelen gebaseerde betalingen - Classificatie en waardering van op aandelen gebaseerde betalingstransacties, van toepassing per 1 januari 2018
- IFRS 9 Financiële instrumenten, van toepassing per 1 januari 2018
- IFRS 15 Opbrengsten uit contracten met klanten, waaronder wijzigingen in IFRS 15: Ingangsdatum van IFRS 15, van toepassing per 1 januari 2018
- IFRS 16 Leases, van toepassing per 1 januari 2019
- Wijzigingen in IAS 40 Vastgoedbeleggingen - overdrachten van vastgoedbeleggingen, van toepassing per 1 januari 2018
- IFRIC 22 Vreemde valutatransacties en voorafgaande vergoedingen, van toepassing per 1 januari 2018
- IFRIC 23 Onzekerheid over de behandeling van de inkomstenbelasting, van toepassing per 1 januari 2019
- Jaarlijkse verbetering cyclus - 2014-2016, van toepassing per 1 januari 2018

IFRS 9 Financiële instrumenten

De definitieve versie van IFRS 9 Financiële instrumenten vervangt IAS 39 Financiële instrumenten: Opname en waardering, alsmede alle voorgaande versies van IFRS 9. IFRS 9 brengt alle drie aspecten van het project met betrekking tot de verantwoordheid van financiële instrumenten samen: classificatie en waardering, verwachte kredietverliezen en hedge accounting.

AvH zal gebruik maken van de mogelijkheid om de vergelijkende gegevens niet te herwerken. Hierdoor zal de impact bij aanvang voor zowel de classificatie en waardering van financiële instrumenten als de bepaling van verwachte verliezen voor kredietrisico's worden toegepast in de openingsbalans per 1/1/2018, zonder aanpassing van de vorige periodes.

(I) Classificatie en waardering:

IFRS 9 voorziet 3 categorieën voor de classificatie van financiële activa, die verwijzen naar de manier waarop de activa gewaardeerd worden: geamortiseerde kostprijs, reële waarde opgenomen in de staat van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten (fair value through other comprehensive income) en reële waarde opgenomen in de resultatenrekening (fair value through profit & loss). De IAS 39-categorieën effecten aangehouden tot einde looptijd, leningen en vorderingen en effecten beschikbaar voor verkoop houden op te bestaan.

De nieuwe classificatie van financiële activa en verplichtingen aan geamortiseerde kostprijs gebeurt in 2 stappen:

- De 'business model' test bepaalt hoe een portefeuille wordt beheerd in zijn geheel.
- De 'Solely Payment of Principal and Interest (SPPI)' test bepaalt wat de karakteristieken van de contractueel bepaalde cash flows zijn.

AvH heeft bovenstaande criteria getoetst en besluit dat er inzake classificatie en waardering van financiële verplichtingen en financiële activa geen impact is op de openingsbalans per 1/1/2018. De organisatie, processen en governance worden aangepast opdat de formele beoordelingen en de review in een going concern kunnen worden uitgevoerd.

Behalve bij Bank J.Van Breda & C° zullen de reële waardeschommelingen in de portefeuille "effecten beschikbaar voor verkoop" vanaf 1 januari 2018 opgenomen worden in de resultatenrekening. Bijgevolg zal er (binnen het eigen vermogen) een herclassering van de latente meerwaarden naar de geconsolideerde reserves plaats vinden in de openingsbalans van 22,0 miljoen eur (deel groep). Daarna zal voor elke nieuwe acquisitie de classificatie (waardeschommelingen via resultatenrekening of via het niet-gerealiseerde resultaat) beslist worden per instrument.

(II) Verwachte kredietverliezen (expected loss model):

Met de invoering van IFRS 9 wordt overgestapt van een 'incurred loss' model naar een 'expected loss' model voor wat betreft de bijzondere waardeverminderingen. Onder IFRS 9 dient een voorziening te worden aangelegd voor verwachte verliezen bij aanvang van het contract.

Bank J.Van Breda & C° heeft een model ontwikkeld voor de berekening van 'expected credit loss'. De kredietportefeuille wordt onderverdeeld in 3 niveaus (stages):

- Stage 1: performante kredieten, waarvoor initieel een '1 jaar expected credit loss' wordt berekend: voor alle financiële activa wordt bij aanvang een voorziening voor verwachte kredietverliezen aangelegd op basis van de waarschijnlijkheid dat zich binnen de 12 maanden gebeurtenissen zullen voordoen die aanleiding geven tot het staken van betalen.
- Stage 2: ondermaats presterende kredieten waarvoor een 'lifetime expected credit loss' wordt berekend: zodra een significante stijging in kredietrisico wordt vastgesteld, wordt een voorziening voor kredietverliezen aangelegd over de verwachte levensduur van het financieel actief
- Stage 3: voor niet-performante kredieten blijven de waardeverminderingen individueel berekend.

De kredietverliezen voor stage 1 en 2 worden berekend op basis van een intern ontwikkeld model in lijn met de bepalingen van IFRS 9. Gezien de kwaliteit van de kredietportefeuille bij Bank J.Van Breda & C° blijft de impact op het openings eigen vermogen beperkt tot -3,3 miljoen euro (voor belangen van derden). Delen Private Bank kent een minimale impact van -0,1 miljoen euro (voor belangen van derden).

Voor de andere participaties van de groep AvH is er geen materiële impact te verwachten bij de eerste toepassing van IFRS 9 – verwachte kredietverliezen.

(III) Hedge accounting:

De nieuwe principes voor de administratieve verwerking van afdekkingstransacties (hedge accounting) zullen geen impact hebben.

IFRS 15 Opbrengsten uit contracten met klanten

In IFRS 15 wordt een vijfstappenmodel voor de verantwoording van omzet uit contracten met klanten geïntroduceerd. Onder IFRS 15 worden opbrengsten in hoofde van overdracht van goederen of diensten verantwoord tegen de vergoeding waarop de onderneming verwacht recht te hebben. De nieuwe standaard vervangt alle bestaande IFRS-vereisten voor opbrengsterkenning.

AvH heeft de nieuwe standaard ingevoerd op 1.1.2018 en opteerde voor de gewijzigde retrospectieve methode, wat betekent dat de openingsbalans van het eigen vermogen per 1 januari 2018 wordt aangepast zonder aanpassing van de vergelijkende cijfers van het voorgaande jaar. Volgens deze benadering wordt IFRS 15 toegepast op contracten die op de datum van eerste toepassing nog niet zijn afgerond en deze contracten worden herwerkt alsof IFRS 15 altijd van toepassing was.

Uit de analyseoefening bij DEME blijkt dat bepaalde contracten (EPCI) identificeerbare afzonderlijke prestatieverplichtingen bevatten, nl. verplichtingen mbt aankoop- en installatieactiviteiten. Deze type-contracten werden tot heden in IAS 11 als één enkel contract beschouwd, maar volgens IFRS 15 zullen de verschillende prestatieverplichtingen elk apart aanleiding geven tot omzeterkenning. De impact van deze

herwerking zal het openings eigen vermogen per 1 januari 2018 doen dalen met 15,6 miljoen euro (voor belangen van derden). Bij de andere participaties was er geen materiële impact vast te stellen.

IFRS 16 Leases: deze nieuwe standaard bepaalt de opname, waardering en informatieverstrekking met betrekking tot leasing contracten (1/1/2019) en vervangt IAS 17. Als gevolg hiervan komen alle lease- en huurverplichtingen (zoals huurcontracten met betrekking tot vastgoed) op de balans. Hiervan moet de impact nog worden bepaald.

Consolidatieprincipes

De geconsolideerde jaarrekening omvat de financiële gegevens van AvH NV, haar dochterondernemingen en gemeenschappelijke dochterondernemingen alsook het aandeel van de groep in de resultaten van de geassocieerde deelnemingen.

1. Dochterondernemingen

Dochterondernemingen zijn entiteiten die door de groep worden gecontroleerd. Er bestaat controle wanneer AvH (a) zeggenschap over de deelneming heeft; (b) is blootgesteld aan, of rechten heeft op variabele opbrengsten tengevolge haar betrokkenheid bij de deelneming; en (c) over de mogelijkheid beschikt haar zeggenschap over de deelneming aan te wenden om de omvang van de opbrengsten te beïnvloeden. De deelnemingen in dochterondernemingen worden integraal geconsolideerd vanaf de datum van verwerving tot het einde van de controle.

De financiële staten van de dochterondernemingen worden opgemaakt voor dezelfde rapporteringsperiode als AvH, waarbij uniforme IFRS waarderingsregels worden gehanteerd. Alle intragroepsverrichtingen en niet gerealiseerde intragroepswinsten en -verliezen op transacties tussen groepsondernemingen worden geëlimineerd. Niet gerealiseerde verliezen worden geëlimineerd tenzij het om een bijzondere waardevermindering gaat.

2. Gemeenschappelijke dochterondernemingen en geassocieerde deelnemingen

Gemeenschappelijke dochterondernemingen

Ondernemingen die gezamenlijk worden gecontroleerd (gedefinieerd als die entiteiten waarover de groep de gezamenlijke controle heeft, onder meer via het aandeelhouderspercentage of een overeenkomst met één of meerdere mede-aandeelhouders en die als joint venture worden beschouwd) zijn opgenomen op basis van de vermogensmutatie-methode vanaf de datum van verwerving tot het einde van de gezamenlijke controle.

Geassocieerde deelnemingen

Geassocieerde deelnemingen waarop de groep een aanzienlijke invloed van betekenis heeft, meer bepaald ondernemingen waarin AvH de macht heeft om deel te nemen (zonder controle) aan de financiële en operationele beleidsbeslissingen van de deelneming, worden opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode, vanaf de datum van verwerving tot het einde van de invloed van betekenis.

Vermogensmutatiemethode

Volgens de vermogensmutatiemethode worden de deelnemingen oorspronkelijk geboekt tegen kostprijs en wordt de boekwaarde vervolgens aangepast om het aandeel van de groep in de winst of het verlies van de deelneming op te nemen, en dit vanaf de aanschaffingsdatum. De financiële staten van deze ondernemingen worden opgemaakt voor dezelfde rapporteringsperiode als AvH, waarbij uniforme IFRS waarderingsregels worden gehanteerd. Niet gerealiseerde intragroepswinsten en -verliezen op transacties worden geëlimineerd ten belope van het belangenpercentage.

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa met een bepaalde levensduur worden gewaardeerd aan kostprijs, verminderd met gecumuleerde afschrijvingen en eventuele bijzondere waardeverminderingen.

Immateriële vaste activa worden afgeschreven volgens de lineaire methode over de voorziene gebruiksduur. De voorziene gebruiksduur wordt op jaarlijkse basis geëvalueerd, evenals de eventuele restwaarde. De restwaarde wordt verondersteld nul te zijn.

Immateriële vaste activa met een onbepaalde levensduur worden aan kostprijs ge-

waardeerd. Ze worden niet afgeschreven, maar ondergaan jaarlijks een impairment test en wanneer zich indicaties van een eventuele waardevermindering voordoen.

Kosten voor het opstarten van nieuwe activiteiten worden in resultaat genomen op het moment dat ze zich voordoen.

Onderzoeksuitgaven worden ten laste van het resultaat van het boekjaar genomen. Ontwikkelingsuitgaven die voldoen aan de strenge erkenningscriteria van IAS 38 worden geactiveerd en afgeschreven over de economische levensduur.

De waarderingsregels toegepast bij de verwerking van acquisities van woon- en zorgcentra zijn als volgt:

- Erkenningen en exploitatievergunningen die verworven zijn op het moment van overname worden bij de eerste opname in consolidatie gewaardeerd op basis van hun bedrijfswaarde of reële waarde.
- Uitvoerbare bouwvergunningen die verworven zijn op het moment van overname worden bij de eerste opname in consolidatie gewaardeerd op basis van hun bedrijfswaarde of reële waarde. Hierbij wordt enkel rekening gehouden met de mogelijke netto-capaciteitsuitbreiding.
- Deze erkenningen en voorafgaande vergunningen worden opgenomen onder de rubriek immateriële vaste activa. Het bedrag dat toegewezen wordt aan uitvoerbare bouwvergunningen wordt afgeschreven over een periode van 33 jaar. Indien er een erfpacht afgesloten wordt, dan is de afschrijvingsduur gelijk aan de duur van de erfpacht. De afschrijving start zodra de bouw voorlopig opgeleverd en uitgebaat wordt. Exploitatievergunningen worden niet afgeschreven daar zij in principe een onbepaalde levensduur hebben.
- Conform IAS 36 worden de immateriële vaste activa met een onbepaalde gebruiksduur jaarlijks getest op een bijzondere waardevermindering, door hun boekwaarde te vergelijken met hun realiseerbare waarde. De realiseerbare waarde is de hoogste waarde van de reële waarde minus de verkoopkosten en zijn bedrijfswaarde.

Goodwill

Goodwill is het positieve verschil tussen de kostprijs van de bedrijfscombinatie en het aandeel van de groep in de reële waarde van de verworven activa, de overgenomen verplichtingen en voorwaardelijke verplichtingen van de dochteronderneming, gemeenschappelijke dochteronderneming of geassocieerde deelneming op het moment van de overname.

Goodwill wordt niet afgeschreven maar ondergaat jaarlijks een test op bijzondere waardeverminderingen en wanneer zich indicaties van een eventuele waardevermindering voordoen.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden geboekt tegen aanschaffings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de gecumuleerde afschrijvingen en de eventuele bijzondere waardeverminderingen.

Materiële vaste activa worden afgeschreven volgens de lineaire methode over de voorziene gebruiksduur. De voorziene gebruiksduur wordt op jaarlijkse basis geëvalueerd, evenals de eventuele restwaarde.

Herstellingsuitgaven voor materiële vaste activa worden ten laste van het resultaat van het boekjaar genomen, tenzij ze resulteren in een verhoging van het toekomstig economisch nut van de respectievelijke materiële vaste activa, wat hun activering justifyeert.

Activa in aanbouw worden afgeschreven vanaf het moment dat de activa beschikbaar zijn voor gebruik.

Overheidssubsidies worden in de balans gepresenteerd als uitgestelde baten en worden op systematische basis opgenomen in de resultatenrekening als baten over de gebruiksduur van het actief.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Op elke afsluitdatum gaat de groep na of er aanwijzingen zijn dat een actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicatie aanwezig is, wordt een inschatting gemaakt van de realiseerbare waarde. Wanneer de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde wordt een bij-

zondere waardevermindering geboekt om de boekwaarde van het actief terug te brengen tot de realiseerbare waarde. De realiseerbare waarde van een actief wordt gedefinieerd als de hoogste waarde van de reële waarde min verkoopkosten (uitgaande van een niet-gedwongen verkoop) of de gebruikswaarde (o.b.v. de actuele waarde van de geschatte toekomstige cashflows). De eruit resulterende bijzondere waardeverminderingen worden ten laste van de resultatenrekening geboekt.

Eerder geboekte waardeverminderingen, behoudens op goodwill en op voor verkoop beschikbare financiële activa, worden via de resultatenrekening teruggenomen wanneer die niet meer geldig zijn.

Leasing en soortgelijke rechten - vastgoedbeleggingen

1. De groepsvennootschap is leasingnemer

Financiële leasing

(groepsvennootschap draagt substantieel alle eigendomsrisico's en -baten)

Bij de aanvang van de leaseperiode worden de activa en verplichtingen in de balans opgenomen aan reële waarde van het geleased actief of indien lager, de contante waarde van de minimale leasebetalingen, zoals bepaald op het tijdstip van de aanvang van de lease. De disconteringsvoet gebruikt bij de berekening van de contante waarde van de minimale leasebetalingen is de impliciete rentevoet van de lease overeenkomst, zo die kan worden bepaald. In het andere geval dient de marginale rentevoet van de leasingnemer worden gebruikt.

Operationele leasing

(voordelen en risico's blijven substantieel bij de leasinggever)

De leasebetalingen worden opgenomen als lasten op lineaire basis over de leaseperiode, tenzij een andere systematische basis beter het tijds patroon van de voordelen voor de gebruiker weergeeft.

2. De groepsvennootschap treedt op als leasinggever

Financiële leasing

De financiële leasingcontracten worden in de balans opgenomen onder de lange en korte termijnvorderingen aan de huidige waarde van de toekomstige leasebetalingen en de al dan niet gegarandeerde residuwaarde. De gelopen rente wordt in het resultaat genomen, berekend aan de impliciete rentevoet.

Acquisitiekosten met betrekking tot leasingcontracten toewijsbaar aan het contract worden gespreid over de looptijd van het contract opgenomen in het resultaat. Acquisitiekosten die niet toewijsbaar zijn aan een contract (supercommissies, bepaalde campagnes) worden onmiddellijk in resultaat genomen.

Operationele leasing

De operationele leasings betreffen leasings die niet kwalificeren als een financiële leasing. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen operationele leasings die o.b.v. IAS 17 aan kostprijs worden gewaardeerd en operationele leasings die als een vastgoedbelegging worden beschouwd en die o.b.v. IAS 40.33 aan marktwaarde worden gewaardeerd, waardoor de waardeschommelingen in de resultatenrekening zullen opgenomen worden.

Het onderscheid tussen beide soorten hangt af van de berekeningswijze van de optie. Indien de aankoopoptie rekening houdt met de marktwaarde dan zal het contract als een vastgoedbelegging gekwalificeerd worden. In alle andere gevallen worden deze contracten beschouwd als operationele leasings conform IAS 17.

3. Vastgoedbeleggingen - verhuurde gebouwen en projectontwikkelingen

De vastgoedbeleggingen omvatten zowel de gebouwen die verhuurklaar zijn (vastgoedbeleggingen in exploitatie), als de gebouwen in aanbouw of ontwikkeling voor toekomstig gebruik als vastgoedbelegging in exploitatie (projectontwikkelingen).

De vastgoedbeleggingen worden aan reële waarde gewaardeerd, waarbij de waardeschommelingen in de resultatenrekening worden verwerkt. Op basis van schattingen wordt de reële waarde van verhuurde gebouwen jaarlijks bepaald.

Financiële instrumenten

1. Voor verkoop beschikbare financiële activa

Voor verkoop beschikbare aandelen en effecten worden gewaardeerd aan reële waarde. De reële waardeschommelingen worden in de 'staat van de niet-gerealiseerde resultaten' gerapporteerd, tot verkoop of bijzondere waardevermindering, waarbij de gecumuleerde herwaardering in de resultatenrekening wordt opgenomen. Wanneer de reële waarde van een financieel actief niet betrouwbaar kan worden bepaald, wordt het gewaardeerd aan kostprijs.

Wanneer een daling van de reële waarde van een voor verkoop beschikbaar financieel actief in de 'staat van niet-gerealiseerde resultaten' is erkend en er objectieve duiding van bijzondere waardevermindering aanwezig is, worden de cumulatieve verliezen die voorheen rechtstreeks in de 'staat van niet-gerealiseerde resultaten' werden gerapporteerd, in de resultatenrekening verwerkt.

2. Financiële activa gewaardeerd aan reële waarde via resultaat

De reële waardeschommelingen van de 'financiële activa gewaardeerd aan reële waarde via resultaat' worden in de resultatenrekening verwerkt.

3. Afgeleide instrumenten

De operationele dochterondernemingen binnen de AvH-groep zijn elk verantwoordelijk voor het beheer van hun risico's zoals wisselrisico, interestrisico, kredietrisico, grondstoffenrisico, etc. De risico's, die variëren naargelang de sector waarin de dochterondernemingen actief zijn, worden bijgevolg niet centraal beheerd op groepsniveau. De desbetreffende directies rapporteren evenwel aan hun raad van bestuur of auditcomité over hun risico-indekking.

Op het niveau van AvH en subholdings worden de (voornamelijk intrest)risico's wel centraal beheerd door het AvH Coordination Center. Afgeleide instrumenten worden initieel gewaardeerd tegen kostprijs. Na de initiële erkenning worden deze instrumenten opgenomen in de balans aan hun reële waarde, waarbij de wijzigingen in de reële waarde in resultaat worden geboekt tenzij deze instrumenten deel uitmaken van indekkingsverrichtingen.

Kasstroombetekkingen

De waardeschommelingen van een afgeleid financieel instrument dat voldoet aan de strikte voorwaarden voor erkenning als kasstroombetekking worden opgenomen in de 'staat van niet-gerealiseerde resultaten' voor het effectieve deel. Het ineffektieve deel wordt rechtstreeks in de resultatenrekening geboekt. De indekkingsresultaten worden van de 'staat van niet-gerealiseerde resultaten' naar de resultatenrekening overgeboekt op het moment dat de ingedekte transactie zelf het resultaat beïnvloedt.

Reële-waarde-betekkingen

Waardeschommelingen van een afgeleid instrument dat formeel toegewezen werd voor de indekking van de veranderingen in de reële waarde van geboekte activa en passiva, worden uitgedrukt in de resultatenrekening samen met de winsten en de verliezen die voortvloeien uit de herwaardering aan reële waarde van het ingedekte bestanddeel. De waardeschommelingen van afgeleide financiële instrumenten die niet als reële-waarde- of kasstroombetekking erkend zijn, worden onmiddellijk in de resultatenrekening opgenomen.

4. Rentedragende schulden en vorderingen

Financiële schulden en vorderingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs met behulp van de effectieve-rentemethode.

5. Handelsvorderingen en overige vorderingen

Handelsvorderingen en overige vorderingen worden gewaardeerd aan nominale waarde, verminderd met eventuele waardeverminderingen voor oninbare vorderingen.

6. Kas en kasequivalenten

Kas en kasequivalenten, bestaande uit contanten en kortlopende beleggingen, worden in de balans opgenomen tegen nominale waarde.

Vorraden / onderhanden projecten in opdracht van derden

Vorraden worden gewaardeerd tegen kostprijs (aanschaffings- of vervaardigingsprijs) of tegen de netto realiseerbare waarde wanneer deze lager is. De vervaardigingsprijs omvat alle directe en indirecte kosten die nodig zijn om de goederen tot hun afwerkingsstadium op balansdatum te brengen, wat overeenkomt met de geschatte verkoopprijs in normale omstandigheden, verminderd met de afwerkings-, marketing- & distributiekosten (netto realiseerbare waarde). Onderhanden projecten in opdracht van derden worden gewaardeerd volgens de 'Percentage of Completion'-methode, waarbij resultaat erkend wordt a rato van de vooruitgang van de werken. Voorziene verliezen worden evenwel onmiddellijk ten laste van het resultaat geboekt.

Kapitaal en reserves

Kosten die verband houden met een kapitaaltransactie worden in mindering van het kapitaal gebracht.

Ingekochte eigen aandelen worden aan aanschaffingsprijs in mindering van het eigen vermogen geboekt. Een latere verkoop of vernietiging geeft geen aanleiding tot resultaatimpact; winsten en verliezen met betrekking tot eigen aandelen worden rechtstreeks in het eigen vermogen geboekt.

Omrekeningsverschillen

Enkelvoudige jaarrekeningen

Transacties in vreemde valuta worden geboekt tegen de wisselkoers die geldt op datum van de transactie. Positieve en negatieve niet-gerealiseerde omrekeningsverschillen, resulterend uit de omrekening van monetaire activa en passiva aan de slotkoers op balansdatum, worden als opbrengst respectievelijk kost in resultaat genomen.

Geconsolideerde rekeningen

Op basis van de slotkoersmethode worden de activa en passiva van de geconsolideerde dochteronderneming aan slotkoers geconverteerd terwijl de resultatenrekening aan gemiddelde koers wordt verwerkt, wat resulteert in omrekeningsverschillen rechtstreeks vevat in de 'staat van niet-gerealiseerde resultaten'.

Voorzieningen

Indien een onderneming van de groep een (wettelijke of indirecte) verplichting heeft tengevolge van een gebeurtenis uit het verleden en het waarschijnlijk is dat de afwikkeling van deze verplichting zal gepaard gaan met een uitgave en het bedrag van deze verplichting tevens op betrouwbare wijze kan bepaald worden, wordt op balansdatum een voorziening aangelegd. Ingeval het verschil tussen de nominale en verdisconteerde waarde materieel is, wordt een voorziening geboekt ten belope van de verdisconteerde waarde van de geschatte uitgaven. De eruit resulterende toename van voorziening a rato van de tijd, wordt als intrestlast geboekt.

Herstructurering

Herstructureringsvoorzieningen worden enkel geboekt als de groep formeel een gedetailleerd herstructureringsplan heeft goedgekeurd en als de geplande herstructurering reeds is aangevangen of de personeelsleden getroffen door de herstructurering erover werden geïnformeerd. Voor kosten die betrekking hebben op de normale groepsactiviteiten worden geen voorzieningen aangelegd.

Garanties

Voor garantieverplichtingen op geleverde producten of diensten en opgeleverde werken wordt op basis van statistische informatie uit het verleden een provisie aangelegd.

Voorwaardelijke vorderingen en verplichtingen

Voorwaardelijke vorderingen en verplichtingen worden vermeld in de toelichting 'Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen', indien impact van materieel belang.

Belastingen

De belastingen omvatten zowel belastingen op het resultaat als de uitgestelde belastingen. Beide belastingen worden in de resultatenrekening geboekt, behalve wanneer het bestanddelen betreft die deel uitmaken van het eigen vermogen en bijgevolg toegewezen worden aan het eigen vermogen. Uitgestelde belastingen worden berekend volgens de balansmethode, toegepast op tijdelijke verschillen tussen de boekwaarde van de in de balans opgenomen activa en passiva en hun fiscale waarde. De voornaamste tijdelijke verschillen ontstaan uit verschillende afschrijvingsritmes van materiële vaste activa, voorzieningen voor pensioenen en overdraagbare fiscale verliezen. Uitgestelde belastingverplichtingen worden erkend voor alle belastbare tijdelijke verschillen:

- behalve wanneer de uitgestelde belastingverplichting voortvloeit uit de oorspronkelijke erkenning van goodwill of de initiële boeking van activa en passiva in een transactie die geen bedrijfscombinatie is en die op het moment van de transactie geen invloed heeft op de belastbare winst;
- behalve met betrekking tot investeringen in dochterondernemingen, gemeenschappelijke en geassocieerde ondernemingen, waar de groep bij machte is de datum waarop het tijdelijke verschil zal weggewerkt worden te controleren en niet verwacht wordt dat het tijdelijk verschil in de voorzienbare toekomst zal weggewerkt worden.

Uitgestelde belastingvorderingen worden geboekt voor de aftrekbare tijdelijke verschillen en op overgedragen recupereerbare belastingkredieten en fiscale verliezen, in de mate dat het waarschijnlijk is dat er belastbare winsten zijn in de nabije toekomst om het belastingvoordeel te kunnen genieten. De boekwaarde van de uitgestelde belastingvorderingen wordt op elke balansdatum nagezien en verminderd in de mate dat het niet langer waarschijnlijk is dat voldoende belastbare winst beschikbaar zal zijn om alle of een gedeelte van de uitgestelde belastingen te kunnen verrekenen. Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen moeten worden gewaardeerd tegen de belastingtarieven die naar verwachting van toepassing zullen zijn op de periode waarin de vordering wordt gerealiseerd of de verplichting wordt afgewikkeld, op basis van de belastingtarieven (en de belastingwetgeving) waarvan het wetgevingsproces materieel is afgesloten tegen het eind van de verslagperiode.

Personeelsbeloningen

De personeelsbeloningen omvatten kortetermijnpersoneelsbeloningen, vergoedingen na uitdiensttreding, andere langetermijnpersoneelsbeloningen, ontslagvergoedingen en beloningen in de vorm van eigen vermogensinstrumenten. De personeelsvergoedingen na uitdiensttreding omvatten pensioenplannen, levensverzekeringen en verzekeringen voor medische bijstand. Pensioenplannen onder vaste bijdrage plannen of te bereiken doel plannen worden verstrekt via afzonderlijke fondsen of verzekeringsplannen. Verder bestaan er nog personeelsbeloningen in de vorm van eigen vermogensinstrumenten.

Pensioenplannen

Plannen met vaste bijdrage ('Defined Contribution Plans')

Binnen de groep hebben diverse dochterondernemingen groepsverzekeringen afgesloten ten voordele van hun personeelsleden. Aangezien voor de Belgische plannen de werkgever kan aangesproken worden om bijkomende betalingen te verrichten in geval het gemiddelde rendement op de werkgeversbijdragen en op de werknemersbijdragen niet wordt gehaald, dienen deze plannen volgens IAS 19 te worden beschouwd als "te bereiken doel"-pensioenplannen.

Te bereiken doel plannen ('Defined Benefit Plans')

De groep telt een aantal te bereiken doel-pensioenplannen waarvoor bijdragen worden betaald aan een afzonderlijk beheerd fonds. De kosten van de te bereiken doel-pensioenplannen worden op actuariële wijze bepaald aan de hand van de 'projected unit credit'-methode.

Herwaarderings, die bestaan uit actuariële winsten en verliezen, het effect van het actiefplafond en het rendement op de fondsbeleggingen, worden rechtstreeks in de balans opgenomen, waarbij een overeenkomstig bedrag ten gunste of ten laste van de ingehouden winst wordt gebracht via de niet-gerealiseerde resultaten in de periode waarin zij zich voordoen. Herwaarderings worden niet in volgende perioden naar de winst- en verliesrekening overgeboekt.

De pensioenkosten van verstreken diensttijd worden in de winst- en verliesrekening opgenomen op de ingangsdatum van de wijziging of inperking van de pensioenregeling, of, indien dit eerder is, op de datum waarop de groep reorganisatiekosten verantwoordt.

Het rentesaldo wordt berekend door de disconteringsvoet toe te passen op de nettoverplichting of het netto-actief uit hoofde van de te bereiken doel-pensioenplannen en wordt in de geconsolideerde resultatenrekening opgenomen.

Personeelsbeloningen in de vorm van eigen vermogeninstrumenten

Binnen de groep AvH bestaan op verschillende niveau's aandelenoptieplannen, die aan werknemers het recht geven om AvH aandelen of aandelen van bepaalde dochterondernemingen te kopen tegen een vooraf bepaalde prijs. Deze prijs wordt bepaald op moment van toekenning van de opties en is gebaseerd op de marktprijs of de intrinsieke waarde.

De prestaties van de begunstigten worden (op moment van toekenning) gewaardeerd aan de hand van de reële waarde van de toegekende opties en warrants en als kost in de resultatenrekening erkend op het ogenblik van de geleverde prestaties tijdens de vestigingsperiode.

Erkenning van opbrengsten

De opbrengsten worden conform de IFRS-normen erkend, rekening houdend met de specifieke activiteiten van elke sector.

Beëindigde bedrijfsactiviteiten

De activa, passiva en netto-resultaten van beëindigde bedrijfsactiviteiten worden afzonderlijk in één rubriek gerapporteerd in de geconsolideerde balans en resultatenrekening. Dezelfde rapportering geldt voor activa en passiva bestemd voor verkoop (gewaardeerd tegen de laagste waarde van zijn boekwaarde en zijn reële waarde minus de verkoopkosten).

Gebeurtenissen na balansdatum

Er kunnen zich na balansdatum gebeurtenissen voordoen die bijkomende informatie geven over de financiële situatie van de onderneming op balansdatum ('adjusting events'). Deze informatie laat toe schattingen te verbeteren en een betere weerspiegeling te geven van de werkelijke toestand op balansdatum. Deze gebeurtenissen vereisen een aanpassing van de balans en het resultaat. Andere gebeurtenissen na balansdatum worden vermeld in de toelichting indien ze een belangrijke impact kunnen hebben.

Winst per aandeel

De groep berekent zowel de basis als de verwaterde winst per aandeel in overeenstemming met IAS 33. De basis winst per aandeel wordt berekend op basis van het gewogen gemiddelde aantal uitstaande aandelen tijdens de periode. Verwaterde winst per aandeel wordt berekend volgens het gemiddelde aantal uitstaande aandelen tijdens de periode plus het verwateringseffect van warrants en aandelenopties uitstaande tijdens de periode.

Segmentinformatie

AvH is een gediversifieerde groep actief in volgende kernsectoren:

1. **Marine Engineering & Contracting** met DEME, één van de grootste baggerbedrijven ter wereld, CFE en Algemene Aannemingen Van Laere, twee bouwgroepen met hoofdkantoor in België, Rent-A-Port en Green Offshore.
2. **Private Banking** met Delen Private Bank, één van de grootste onafhankelijke privé-vermogensbeheerders in België en vermogensbeheerder JM Finn in het VK en Bank J.Van Breda & C°, nichebank voor de ondernemer en de vrije beroepen in België.
3. **Real Estate & Senior Care** met Leasinvest Real Estate, een beursgenoteerde vastgoedvennootschap, Extensa Group, een belangrijke gronden- en vastgoedontwikkelaar en Anima Care en HPA (Residalya en Patrimoine & Santé), beiden actief in de zorg- en gezondheidssector.
4. **Energy & Resources**, Sipef, een agro-industriële groep in tropische landbouw, en Sagar Cements.
5. **AvH & Growth Capital** met Sofinim en GIB en hun respectievelijke Growth Capital participaties.

De segmentinformatie opgenomen in de financiële staten van AvH is opgemaakt in overeenstemming met IFRS 8.

Toelichting 2: dochterondernemingen en gemeenschappelijke dochterondernemingen

1. Integraal geconsolideerde dochterondernemingen

Naam van de dochteronderneming	Ondernemings-nummer	Maatsch. zetel	Belangen % 2017	Belangen % 2016	Minderheidsbelangen % 2017	Minderheidsbelangen % 2016
Marine Engineering & Contracting						
CFE ⁽¹⁾	0400.464.795	België	60,40%	60,40%	39,60%	39,60%
DEME ⁽¹⁾	0400.473.705	België	60,40%	60,40%	39,60%	39,60%
Algemene Aannemingen Van Laere ⁽²⁾	0405.073.285	België	60,40%	100,00%	39,60%	
Anmeco	0458.438.826	België	60,40%	100,00%	39,60%	
Groupe Thiran	0425.342.624	België	60,40%	100,00%	39,60%	
TPH Van Laere	43.434.858.544	Frankrijk	60,40%	100,00%	39,60%	
Vandendorpe	0417.029.625	België	60,40%	100,00%	39,60%	
Wefima	0424.903.055	België	60,40%	100,00%	39,60%	
Alfa Park ⁽³⁾	0834.392.218	België		100,00%		
Galiliège ⁽³⁾	0550.717.104	België		49,00%		51,00%
Rent-A-Port	0885.565.854	België	72,18%	72,18%	27,82%	27,82%
International Port Engineering and Management (IPEM)	0441.086.318	België	72,18%	72,18%	27,82%	27,82%
Infra Asia Consultancy and Project Management	0891.321.320	België	72,18%	72,18%	27,82%	27,82%
Rent-A-Port Green Energy	0832.273.757	België	72,18%	72,18%	27,82%	27,82%
IPEM Holdings		Cyprus	72,18%	72,18%	27,82%	27,82%
Port Management Development		Cyprus	72,18%	72,18%	27,82%	27,82%
Infra Asia Consultancy Ltd.		Hong Kong	72,18%	72,18%	27,82%	27,82%
Rent-A-Port Reclamation		Hong Kong	72,18%	72,18%	27,82%	27,82%
OK SPM FTZ Enterprise		Nigeria	72,18%	72,18%	27,82%	27,82%
Société d'Investissement Portuaire de Guinée		Guinée	50,53%	50,53%	49,47%	49,47%
Green Offshore	0832.273.757	België	80,20%	80,20%	19,80%	19,80%
Private Banking						
Bank J.Van Breda & Co	0404.055.577	België	78,75%	78,75%	21,25%	21,25%
ABK bank (fusie met Bank J.Van Breda & C ^o)	0404.456.841	België		78,74%		21,26%
Beherman Vehicle Supply	0473.162.535	België	63,00%	63,00%	37,00%	37,00%
Finaxis	0462.955.363	België	78,75%	78,75%	21,25%	21,25%
Real Estate & Senior Care						
Extensa Group ⁽⁴⁾	0425.459.618	België	100,00%	100,00%		
Extensa	0466.333.240	België	100,00%	100,00%		
Extensa Development	0446.953.135	België	100,00%	100,00%		
Extensa Istanbul	566454 / 514036	Turkije	100,00%	100,00%		
Extensa Luxemburg (fusie met Extensa Group) ⁽⁴⁾	1999.2229.988	Luxemburg		100,00%		
Extensa Participations I (fusie met Extensa Group) ⁽⁴⁾	2004.2421.120	Luxemburg		100,00%		
Extensa Participations II (fusie met Extensa Group) ⁽⁴⁾	2004.2421.090	Luxemburg		100,00%		
Extensa Participations III (fusie met Extensa Group) ⁽⁴⁾	2012.2447.996	Luxemburg		100,00%		
Extensa Romania	J40.24053.2007	Roemenië	100,00%	100,00%		
Extensa Slovakia ⁽⁵⁾	36.281.441	Slowakije		100,00%		
Grossfeld Developments ⁽⁶⁾	2012.2448.267	Luxemburg	100,00%	100,00%		
Grossfeld Immobilière	2001.2234.458	Luxemburg	100,00%	100,00%		
Grossfeld Participations (fusie met Extensa Group) ⁽⁴⁾	2012.2447.856	Luxemburg		100,00%		
Implant	0434.171.208	België	100,00%	100,00%		
Leasinvest Real Estate Management ⁽⁷⁾	0466.164.776	België		100,00%		
RFD	0405.767.232	België	100,00%	100,00%		
RFD CEE Venture Capital	801.966.607	Nederland	100,00%	100,00%		
Project T&T	0476.392.437	België	100,00%	100,00%		
T&T Openbaar Pakhuis	0863.093.924	België	100,00%	100,00%		
T&T Parking	0863.091.251	België	100,00%	100,00%		
T&T Tréfonds	0807.286.854	België	100,00%	100,00%		
T&T Services	0628.634.927	België	100,00%	100,00%		
T&T Douanehotel	0406.211.155	België	100,00%	100,00%		
Beekbaarimmo	19.992.223.718	Luxemburg	100,00%	100,00%		
UPO Invest	0473.705.438	België	100,00%	100,00%		
VAC De Meander ⁽⁹⁾	0628.888.216	België		100,00%		
Vivolease	0456.964.525	België	100,00%	100,00%		
Leasinvest Real Estate ^{(7) (8)}	0436.323.915	België	30,01%	30,01%	69,99%	69,99%
Leasinvest Real Estate Management ^{(7) (8)}	0466.164.776	België	100,00%			

Toelichting 2: dochterondernemingen en gemeenschappelijke dochterondernemingen (vervolg)

1. Integraal geconsolideerde dochterondernemingen (vervolg)

Naam van de dochteronderneming	Ondernemingsnummer		Maatsch. zetel	Belangen % 2017		Belangen % 2016		Minderheidsbelangen % 2017		Minderheidsbelangen % 2016	
Real Estate & Senior Care (vervolg)											
Anima Care ⁽¹⁰⁾	0469.969.453		België	92,50%		92,50%		7,50%		7,50%	
Gilman	0870.238.171		België	92,50%		92,50%		7,50%		7,50%	
Anima Vera	0452.357.718		België	92,50%		92,50%		7,50%		7,50%	
Engagement	0462.433.147		België	92,50%		92,50%		7,50%		7,50%	
Le Gui	0455.218.624		België	92,50%		92,50%		7,50%		7,50%	
Anima Care Wallonië (ex-Au Privilège)	0428.283.308		België	92,50%		92,50%		7,50%		7,50%	
Huize Philemon & Baucis	0462.432.652		België	92,50%		92,50%		7,50%		7,50%	
Anima Cura	0480.262.143		België	92,50%		92,50%		7,50%		7,50%	
Glamar	0430.378.904		België	92,50%		92,50%		7,50%		7,50%	
Zorgcentrum Lucia	0818.244.092		België	92,50%		61,67%		7,50%		38,33%	
Résidence Parc des Princes	0431.555.572		België	92,50%		92,50%		7,50%		7,50%	
Résidence St. James	0428.096.434		België	92,50%		92,50%		7,50%		7,50%	
Château d'Awans	0427.620.342		België	92,50%		92,50%		7,50%		7,50%	
Home Scheut	0458.643.516		België	92,50%		92,50%		7,50%		7,50%	
Le Birmingham	0428.227.284		België	92,50%		92,50%		7,50%		7,50%	
Duneroze	0536.809.777		België	92,50%		92,50%		7,50%		7,50%	
Zandsteen	0664.573.823		België	92,50%		92,50%		7,50%		7,50%	
Les Résidences de l'Eden	0455.832.197		België	92,50%				7,50%			
Résidence Arcade	0835.637.281		België	92,50%				7,50%			
La Roseraie	0466.582.668		België	92,50%				7,50%			
Patrium	0675.568.178		België	92,50%				7,50%			
Elenchus Invest	0478.953.930		België	92,50%				7,50%			
Résidence Edelweiss	0439.605.582		België	92,50%				7,50%			
Résidence Neerveld	0427.883.628		België	92,50%				7,50%			
HPA ⁽¹¹⁾	0818.090.674		België	71,72%		70,86%		28,28%		29,14%	
Exploitation / Vastgoed rusthuizen ⁽¹¹⁾											
Residalya / Patrimoine & Santé	480.081.397	484.065.586	Frankrijk	71,72%	71,72%	70,86%	52,22%	28,28%	28,28%	29,14%	47,78%
Residalya Real Estate / P&S Real Estate	480.081.819	487.599.102	Frankrijk	71,72%	71,72%	70,86%	52,22%	28,28%	28,28%	29,14%	47,78%
Inova	450.720.883		Frankrijk	36,01%		35,57%		63,99%		64,43%	
La Chenaie / Saint Ciers Invest	343.356.028	491.430.781	Frankrijk	71,72%	71,72%	70,86%	52,22%	28,28%	28,28%	29,14%	47,78%
Le Jardin Des Loges / Bonnet Invest	394.806.541	485.191.951	Frankrijk	71,72%	71,72%	70,86%	52,22%	28,28%	28,28%	29,14%	47,78%
Le Mont Des Landes / Saint Savest	401.600.481	491.485.371	Frankrijk	71,72%	71,72%	70,86%	52,22%	28,28%	28,28%	29,14%	47,78%
Les Alysés / Troyes Invest	527.799.811	503.163.123	Frankrijk	71,72%	69,04%	70,86%	52,22%	28,28%	30,96%	29,14%	47,78%
Les Portes De Champagne	338.568.389		Frankrijk	71,72%		70,86%		28,28%		29,14%	
Les Portes De Nimes / Poulx Invest	423.582.055	491.006.300	Frankrijk	71,72%	71,72%	70,86%	52,22%	28,28%	28,28%	29,14%	47,78%
Les Portes Du Jardin / Tonny Invest	481.193.027	479.843.146	Frankrijk	71,72%	71,72%	70,86%	52,22%	28,28%	28,28%	29,14%	47,78%
Residalya Bésançon / Chazal Invest	509.668.950	505.407.221	Frankrijk	71,72%	71,72%	70,86%	52,22%	28,28%	28,28%	29,14%	47,78%
Residalya BL	534.425.574		Frankrijk	71,72%		70,86%		28,28%		29,14%	
Residalya Courchelettes / Courchelettes Invest	531.354.801	510.895.162	Frankrijk	71,72%	71,72%	70,86%	52,22%	28,28%	28,28%	29,14%	47,78%
Residalya Dijon / Dijon Invest	522.014.059	510.800.824	Frankrijk	71,72%	71,72%	70,86%	52,22%	28,28%	28,28%	29,14%	47,78%
Residalya Garons / Garons Invest	534.425.608	808.415.368	Frankrijk	71,72%	71,72%	70,86%	52,22%	28,28%	28,28%	29,14%	47,78%
Residalya Haute Goulaine / Goulaine Invest	492.700.885	495.191.918	Frankrijk	71,72%	71,72%	70,86%	52,22%	28,28%	28,28%	29,14%	47,78%
Residalya Le Lavandou / Grand Batailler Invest	534.860.036	510.895.337	Frankrijk	71,72%	71,72%	70,86%	52,22%	28,28%	28,28%	29,14%	47,78%
Residalya Le Rove / Marseille Le Rove Invest	490.173.614	499.376.457	Frankrijk	71,72%	71,72%	70,86%	52,22%	28,28%	28,28%	29,14%	47,78%
Residalya Les Rives D'Allier / Pont Du Château Invest	491.818.779	492.578.505	Frankrijk	71,72%	71,72%	70,86%	52,22%	28,28%	28,28%	29,14%	47,78%
Residalya Orléans / Orléans Invest	534.476.536	519.062.228	Frankrijk	71,72%	71,72%	70,86%	52,22%	28,28%	28,28%	29,14%	47,78%
Residalya Résidence Automne / Champs Invest	501.535.371	534.103.262	Frankrijk	71,72%	71,72%	70,86%	52,22%	28,28%	28,28%	29,14%	47,78%
Residalya Séolanes / Seolanes Invest	501.479.638	387.965.502	Frankrijk	71,72%	71,72%	70,86%	52,22%	28,28%	28,28%	29,14%	47,78%
Residalya St. Marcel / Saint Marcel Invest	531.418.564	522.169.861	Frankrijk	71,72%	71,72%	70,86%	52,22%	28,28%	28,28%	29,14%	47,78%
Residalya Villers Semeuse / Villers Semeuse invest	527.736.441	510.800.808	Frankrijk	71,72%	71,72%	70,86%	52,22%	28,28%	28,28%	29,14%	47,78%
Residalya Projet 7	815.347.711		Frankrijk	71,72%		70,86%		28,28%		29,14%	
Résidence Du Littoral / Saint Augustinvest	482 162 542	491.430.575	Frankrijk	71,72%	71,72%	70,86%	52,22%	28,28%	28,28%	29,14%	47,78%
Résidence Marguerite	950.537.233		Frankrijk	71,72%		70,86%		28,28%		29,14%	
Sogécom	343.296.760		Frankrijk	71,72%		70,86%		28,28%		29,14%	
SRG / Saint Genis Invest	398.710.921	394.584.742	Frankrijk	71,72%	71,72%	70,86%	52,22%	28,28%	28,28%	29,14%	47,78%
Villa Charlotte	390.719.193		Frankrijk	71,72%		70,86%		28,28%		29,14%	

Toelichting 2: dochterondernemingen en gemeenschappelijke dochterondernemingen (vervolg)

1. Integraal geconsolideerde dochterondernemingen (vervolg)

Naam van de dochteronderneming	Ondernemingsnummer		Maatsch. zetel	Belangen % 2017		Belangen % 2016		Minderheidsbelangen % 2017		Minderheidsbelangen % 2016	
Real Estate & Senior Care (vervolg)											
La Demeure Du Bois Ardent / Turquoise	399.793.173	394.597.488	Frankrijk	71,72%	71,72%	70,86%	52,22%	28,28%	28,28%	29,14%	47,78%
Sérénalto	344.503.545		Frankrijk	43,03%		42,52%		56,97%		57,48%	
Ambroise Paré / Paradin	395.190.226	395.190.374	Frankrijk	40,88%	43,03%	40,39%	42,52%	59,12%	56,97%	59,61%	57,48%
Cigma Holding / Cidevim	789.479.185	478 101 025	Frankrijk	71,72%	71,72%	70,86%	52,22%	28,28%	28,28%	29,14%	47,78%
Cigma De Laval / Cigma du Tertre	527.946.131	511 972 721	Frankrijk	71,72%	71,72%	70,86%	52,22%	28,28%	28,28%	29,14%	47,78%
Crèche du Tertre / Cigma du Tertre	528.379.001	511 972 721	Frankrijk	71,72%	71,72%	70,86%	52,22%	28,28%	28,28%	29,14%	47,78%
Villa Thalia / CMSR	348.210.196	322.409.442	Frankrijk	71,72%	71,72%			28,28%	28,28%		
Résidence Le Pyla / Saphir	424.416.212	433.702.467	Frankrijk	71,72%	71,72%			28,28%	28,28%		
Saint Lo Développement		815.376.124	Frankrijk		71,72%				28,28%		
Taillan Invest		820.126.902	Frankrijk		71,72%				28,28%		
Salvagny Invest		824.058.184	Frankrijk		71,72%				28,28%		
Energy & Resources											
Nationale Maatschappij der Pijpleidingen (12)		0418.190.556	België					75,00%			25,00%
Quinten Matsys		0424.256.125	België					75,00%			25,00%
Canal-Re		2008 2214 764	Luxemburg					75,00%			25,00%
AvH Resources India		U74300DL2001 PTC111685	India		100,00%			100,00%			
AvH & Growth Capital											
Sofinim		0434.330.168	België		100,00%			100,00%			
Sofinim Luxemburg		2003.2218.661	Luxemburg		100,00%			100,00%			
Agidens International		0468.070.629	België		86,25%			86,25%		13,75%	13,75%
Agidens Life Sciences		0411.592.279	België		86,25%			86,25%		13,75%	13,75%
Agidens Infra Automation		0630.982.030	België		86,25%			86,25%		13,75%	13,75%
Agidens Proces Automation		0465.624.744	België		86,25%			86,25%		13,75%	13,75%
Agidens Proces Automation BV		005469272B01	Nederland		86,25%			86,25%		13,75%	13,75%
Agidens Life Sciences BV		850983411B01	Nederland		86,25%			86,25%		13,75%	13,75%
Agidens Infra Automation BV		856220024B01	Nederland		86,25%			86,25%		13,75%	13,75%
Agidens Inc			USA		86,25%			86,25%		13,75%	13,75%
Agidens SAS		10.813.818.424	Frankrijk		86,25%			86,25%		13,75%	13,75%
Agidens GmbH		76301	Duitsland		86,25%			86,25%		13,75%	13,75%
Agidens AG		539301	Zwitserland		86,25%			86,25%		13,75%	13,75%
Baarbeek Immo		651.662.133	België		86,25%			86,25%		13,75%	13,75%
Subholdings AvH											
Anfima		0426.265.213	België		100,00%			100,00%			
AvH Coordination Center		0429.810.463	België		99,99%			99,99%		0,01%	0,01%
Brinvest		0431.697.411	België		99,99%			99,99%		0,01%	0,01%
Profimolux		1992.2213.650	Luxemburg		100,00%			100,00%			

(1) In het jaarverslag van het beursgenoteerde CFE is de lijst met dochterondernemingen opgenomen. DEME is een 100%-filiaal van CFE.

(2) Eind 2017 werden de activiteiten van de groep A.A. Van Laere verkocht aan CFE Contracting.

(3) In het kader van een strategische herpositionering verkocht A.A. Van Laere in april haar parkeerfiliaal Alfa Park aan het Franse Effia.

(4) De Belgische en Luxemburgse groepsstructuur van Extensa werd vereenvoudigd via een grensoverschrijdende fusie waarbij de Luxemburgse activiteiten gehouden worden door Extensa Group.

(5) De Slovaakse holding Extensa Slovakia werd in juni 2017 verkocht.

(6) Op grond van de aandeelhoudersovereenkomst heeft Extensa economisch slechts recht op 50% van de resultaten van deze vennootschap.

(7) Op 31 maart 2017 heeft AvH zowel het 29,3%-belang in Leasinvest Real Estate als het 100%-belang in haar statutaire zaakvoerder Leasinvest Real Estate Management van Extensa overgenomen. Aangezien AvH 100% bezit van Extensa, blijft het geconsolideerd deelnemingspercentage van AvH in Leasinvest Real Estate ongewijzigd op 30,01%.

(8) Het bestuur van Leasinvest Real Estate Comm. VA wordt waargenomen door haar statutaire zaakvoerder Leasinvest Real Estate Management NV, een 100% dochtervennootschap van Ackermans & van Haaren. De raad van bestuur van Leasinvest Real Estate Management kan, overeenkomstig artikel 12 van de statuten, geen beslissing nemen inzake de strategie van de OGVV (openbare gereguleerde vastgoedvennootschap) Leasinvest Real Estate zonder de goedkeuring van de meerderheid van de bestuurders benoemd op voordracht van Ackermans & van Haaren of met haar verbonden vennootschappen. Voor een overzicht van de participaties aangehouden door het beursgenoteerde Leasinvest Real Estate wordt verwezen naar het jaarverslag van LRE.

(9) In november werd de verkoop van de vennootschap die het Herman Teirlinckgebouw ontwikkelt (VAC De Meander) verkocht aan Baloise Group.

(10) Gespreid over 2017 realiseerde Anima Care de acquisitie van 6 woonzorgcentra: La Roseraie (72 bedden) en Edelweiss (67 bedden) te Anderlecht, Arcade (57 bedden), Eden (38 bedden) en Neerveld (100 bedden) te Sint-Lambrechts-Woluwe en Atrium (47 bedden) te Kraainem.

(11) De 21,80% participatie van AvH in Holding Groupe Duval, die eind 2016 werd gerapporteerd als bestemd voor verkoop, werd conform de daarover gemaakte afspraken, in januari 2017 omgeuild tegen 23,5% in het kapitaal van Patrimoine & Santé. In de loop van 2017 werden deze aandelen Patrimoine & Santé, samen met die gehouden door leden van het management van Residalya ingebracht in HPA, zodat op 31 december 2017, HPA 100% van het kapitaal van zowel Patrimoine & Santé als Residalya aanhoudt. Het deelnemingspercentage van AvH in HPA is als gevolg van deze inbrengen verder gestegen naar 71,7%.

(12) Eind december 2017 heeft AvH haar deelneming van 75% in de Nationale Maatschappij der Pijpleidingen verkocht aan het Havenbedrijf Antwerpen.

Toelichting 2: dochterondernemingen en gemeenschappelijke dochterondernemingen (vervolg)

2. Gemeenschappelijke dochterondernemingen waarop de vermogensmutatiemethode is toegepast - boekjaar 2017

(€ 1.000) Naam van de dochteronderneming	Ondernemings- nummer	Maatsch. zetel	Belangen % 2017	Minderheids- belangen % 2017	Totaal activa	Totaal verplicht- ingen	Omzet	Netto- resultaat
Marine Engineering & Contracting								
Algemene Aannemingen Van Laere								
Parkeren Roeselare ⁽¹⁾	0821.582.377	België						
Parkeren Asse ⁽¹⁾	0836.630.641	België						
Rent-A-Port								
Consortium Antwerp Port	0817.114.340	België	43,31%	16,69%	4.217	1.522	1.498	-46
Rent-A-Port Utilities	0846.410.221	België	36,09%	13,91%	2.487	2.594	1.079	175
C.A.P. Industrial Port Land	0556.724.768	België	36,09%	13,91%	1.341	3	0	-10
Infra Asia Investment Fund	648.714.620	België	36,09%	13,91%	32.076	31.991	-2	14
S Channel Management Limited		Cyprus	36,09%	13,91%	0	82	0	-9
Infra Asia Investment - subconsolidatie (Dinh Vu) (USD 1.000) ⁽²⁾		Vietnam	43,32%	16,70%	138.319	51.397	22.306	447
Rent-A-Port Gulf for Operation and Maintenance WLL ⁽²⁾		Qatar	35,37%	13,63%	484	442	249	20
Private Banking								
Asco ⁽³⁾	0404.454.168	België						
BDM ⁽³⁾	0404.458.128	België						
Delen Investments cva ⁽⁴⁾	0423.804.777	België	78,75%	21,25%	2.601.077	1.922.285	366.912	105.836
Real Estate & Senior Care								
Extensa Group								
CBS Development	0831.191.317	België	50,00%		21.098	19.311	0	-1.048
CBS-Invest	0879.569.868	België	50,00%		18.701	11.624	1.417	-283
Delo 1 ⁽⁵⁾	2016.2450.523	Luxemburg	50,00%		134.247	100.553	0	23.393
Alto 1 ⁽⁵⁾	2016.2450.590	Luxemburg	50,00%		40.504	32.874	0	5.339
DPI	0890.090.410	België	50,00%		1.782	951	15	8
Exparom I ⁽⁶⁾	343.081.70	Nederland						
CR Arcade ⁽⁶⁾	J02.2231.18236250	Roemenië						
Exparom II ⁽⁶⁾	343.081.66	Nederland						
SC Axor Europe ⁽⁶⁾	J40.9671.21765278	Roemenië						
Grossfeld PAP	2005.2205.809	Luxemburg	50,00%		58.445	60.186	5.342	-433
Les Jardins d'Oisquercq	0899.580.572	België	50,00%		2.866	3.758	14	-273
Immobilière Du Cerf	0822.485.467	België	33,33%		508	-88	0	-67
Top Development	35 899 140	Slowakije	50,00%		6.493	1.961	1.843	-2.277
TMT Energy (filiaal Top Developm.)	47 474 238	Slowakije	50,00%		1.838	1.817	2.658	152
TMT RWP (filiaal Top Developm.)	47 144 513	Slowakije	50,00%		6.563	5.388	905	-697
Energy & Resources								
Sipf ⁽⁷⁾ (USD 1.000)	0404.491.285	België	30,25%		907.008	272.372	321.641	139.663
Nationale Maatschappij der Pijpleidingen ⁽⁸⁾								
Napro	0437.272.139	België						
Nitraco	0450.334.376	België						
Oriental Quarries & Mines ⁽⁹⁾	U10100DL2008PTC181650	India						
AvH & Growth Capital								
Amstedijk Beheer	33.080.456	Nederland	50,00%		3.319	1.385	708	200
Distriplus	0890.091.202	België	50,00%		155.546	129.206	193.878	-24.523
Manuchar (USD 1.000)	0407.045.751	België	30,00%		617.610	535.101	1.399.848	176
Turbo's Hoet Groep	0881.774.936	België	50,00%		302.195	199.595	467.665	9.677
Telemond Consortium ⁽¹⁰⁾		België	50,00%		74.944	22.698	75.814	2.474
Subholdings AvH								
GIB nv	0404.869.783	België	50,00%		3.717	55.691	0	-13.676

Toelichting 2: dochterondernemingen en gemeenschappelijke dochterondernemingen (vervolg)

3. Gemeenschappelijke dochterondernemingen waarop de vermogensmutatiemethode is toegepast - boekjaar 2016

(€ 1.000) Naam van de dochteronderneming	Ondernemings- nummer	Maatsch. zetel	Belangen % 2016	Minderheids- belangen % 2016	Totaal activa	Totaal verplicht- ingen	Omzet	Netto- resultaat
Marine Engineering & Contracting								
Algemene Aannemingen Van Laere								
Parkeren Roeselare	0821.582.377	België	50,00%		8.850	8.385	1.810	71
Parkeren Asse	0836.630.641	België	50,00%		159	77	434	76
Rent-A-Port								
Consortium Antwerp Port	0817.114.340	België	43,31%	16,69%	4.010	1.168	1.538	11
Rent-A-Port Utilities	0846.410.221	België	36,09%	13,91%	2.194	2.476	0	-291
C.A.P. Industrial Port Land	0556.724.768	België	36,09%	13,91%	1.351	3	0	-9
Infra Asia Investment Fund	648.714.620	België	36,09%	13,91%	32.278	32.208	890	9
S Channel Management Limited		Cyprus	36,09%	13,91%	0	74	0	-7
Infra Asia Investment - subconsolidatie (Dinh Vu) (USD 1.000)		Vietnam	40,46%	15,60%	158.475	80.986	40.870	9.023
Private Banking								
Asco	0404.454.168	België	50,00%		66.390	54.609	27.794	1.145
BDM	0404.458.128	België	50,00%		20.214	14.947	52.685	47
Delen Investments cva	0423.804.777	België	78,75%	21,25%	2.181.343	1.560.139	313.071	87.877
Real Estate & Senior Care								
Extensa Group								
CBS Development	0831.191.317	België	50,00%		29.134	26.298	355	-540
CBS-Invest	0879.569.868	België	50,00%		20.004	12.644	635	114
Delo 1	2016.2450.523	Luxemburg	50,00%		79.452	69.152	0	10.288
Alto 1	2016.2450.590	Luxemburg	50,00%		22.494	20.204	0	2.278
DPI	0890.090.410	België	50,00%		1.639	817	50	33
Exparom I	343.081.70	Nederland	50,00%		13.076	14.695	0	-465
CR Arcade	J02.2231.18236250	Roemenië	50,00%		11.366	6.417	0	-68
Exparom II	343.081.66	Nederland	50,00%		5.127	5.694	0	-250
SC Axor Europe	J40.9671.21765278	Roemenië	50,00%		8.171	9.778	0	-23
Grossfeld PAP	2005.2205.809	Luxemburg	50,00%		48.288	49.596	1.619	876
Les Jardins d'Oisquercq	0899.580.572	België	50,00%		2.696	3.314	16	-237
Immobilière Du Cerf	0822.485.467	België	33,33%		577	-87	0	-55
Top Development	35 899 140	Slowakije	50,00%		12.292	2.613	1.529	-168
TMT Energy (filiaal Top Developm.)	47 474 238	Slowakije	50,00%		1.840	1.972	2.487	244
TMT RWP (filiaal Top Developm.)	47 144 513	Slowakije	50,00%		12.292	2.613	1.529	-168
Energy & Resources								
Sipef (USD 1.000)	0404.491.285	België	27,83%		615.332	167.269	266.962	39.874
Nationale Maatschappij der Pijpleidingen								
Napros	0437.272.139	België	37,50%	12,50%	590	181	211	134
Nitraco	0450.334.376	België	37,50%	12,50%	31.051	29.200	2.112	229
Oriental Quarries & Mines (INR miljoen)	U10100DL2008PTC181650	India	50,00%		693	136	676	-3
AvH & Growth Capital								
Amstedijk Beheer	33.080.456	Nederland	50,00%		3.658	1.473	741	746
Distriplus	0890.091.202	België	50,00%		174.653	123.791	203.841	-2.394
Manuchar (USD 1.000)	0407.045.751	België	30,00%		565.900	477.501	1.224.059	10.697
Turbo's Hoet Groep	0881.774.936	België	50,00%		277.040	179.475	393.046	9.279
Telemond Consortium		België	50,00%		71.882	24.477	69.006	2.176
Subholdings AvH								
GIB nv	0404.869.783	België	50,00%		16.800	55.098	0	-62.419

Toelichting 2: dochterondernemingen en gemeenschappelijke dochterondernemingen (vervolg)

3. Gemeenschappelijke dochterondernemingen waarop de vermogensmutatiemethode is toegepast (vervolg)

- ⁽¹⁾ A.A. Van Laere's parkingactiviteiten (Alfa Park en Parkeren Roeselare) werden in 2017 verkocht.
- ⁽²⁾ De joint venture "Rent-A-Port Gulf for Operation and Maintenance WLL" werd opgericht met als doel activiteiten in Qatar te ontwikkelen. Het belang van Rent-A-Port in Infra Asia Investment is met 3,96% gestegen.
- ⁽³⁾ In december 2017 hebben AvH en Sipef aangekondigd een overeenkomst te hebben gesloten met de Amerikaanse verzekeraar the Navigators Group Inc over de verkoop van 100% van het kapitaal van BDM-Asco. De realisatie van die transactie is nog onderworpen aan een reeks opschortende voorwaarden, waaronder de goedkeuring door de Nationale Bank Van België. In afwachting daarvan, is de deelneming in BDM-Asco in de rekeningen per 31/12/2017 overgeboekt naar "bestemd voor verkoop", op basis van de boekwaarde van de deelneming per einde 2017.
- ⁽⁴⁾ AvH bezit een deelneming van 78,75% in Delen Investments Comm.VA. Overeenkomstig de bepalingen van de aandeelhoudersovereenkomst tussen AvH en de familie Delen is iedere partner gerechtigd één statutaire zaakvoerder aan te duiden. De statutaire zaakvoerders van Delen Investments Comm.VA beslissen met eenparigheid van stemmen.
- ⁽⁵⁾ Deze vennootschappen zijn opgericht in het kader van de bouw van de op lange termijn voorverhuurde gebouwen aan Deloitte Luxemburg (Delo 1) en Alter Domus (Alto 1).
- ⁽⁶⁾ De deconsolidatie van deze Roemeense vennootschappen kadert in de verdere afbouw van de activiteiten in Roemenië.
- ⁽⁷⁾ De aandeelhoudersovereenkomst tussen de familie Baron Bracht en AvH resulteert in een gezamenlijke controle van Sipef. AvH heeft in H1 2017 haar deelnemingspercentage in Sipef verhoogd van 27,83% per einde 2016 tot 30,25%. Deze verhoging werd gerealiseerd door de aankoop van 80.000 aandelen ter beurse in Q1 2017 (stijging van de participatie tot 28,72%) en door het intekenen op nieuwe aandelen Sipef die werden uitgegeven in het kader van de publieke uitgifte met behoud van voorkeurrecht (toename tot 30,25%).
- ⁽⁸⁾ Eind december 2017 heeft AvH haar deelneming van 75% in de Nationale Maatschappij der Pijpleidingen verkocht aan het Havenbedrijf Antwerpen.
- ⁽⁹⁾ OQM (50%) maakt per jaareinde 2017 niet langer deel uit van de consolidatiekring als gevolg van de beslissing van AvH om aan te sturen op een exit uit deze deelneming. De participatie werd dan ook na waardevermindering overgebracht naar "bestemd voor verkoop".
- ⁽¹⁰⁾ Het consortium bestaat uit de 3 gemeenschappelijke dochterondernemingen Telemond Holding, Telehold & Henschel Engineering.

4. Belangrijkste dochterondernemingen en gemeenschappelijke dochterondernemingen die niet zijn opgenomen in de consolidatiekring

(€ 1.000) Naam van de dochteronderneming	Ondernemings- nummer	Maatsch. zetel	Belangen % 2017	Reden van niet-opname in consolidatie	Totaal activa	Totaal verplicht- ingen	Omzet	Netto- resultaat
Subholdings AvH								
BOS	0422.609.402	België	100,00%	⁽¹⁾	249	1	0	-5
Pribinvest	2005.2209.421	Luxemburg	78,75%	⁽¹⁾	4.543	960	0	2.951

- ⁽¹⁾ Investing van te verwaarlozen betekenis (gewaardeerd aan kostprijs).

Toelichting 3: geassocieerde deelnemingen

1. Geassocieerde deelnemingen waarop de vermogensmutatiemethode is toegepast - boekjaar 2017

(€ 1.000) Naam van de dochteronderneming	Ondernemings- nummer	Maatsch. zetel	Belangen % 2017	Minderheids- belangen % 2017	Totaal activa	Totaal verplicht- ingen	Omzet	Netto- resultaat
Marine Engineering & Contracting								
Algemene Aannemingen Van Laere ⁽¹⁾								
Lighthouse Parkings	0875.441.034	België						
Rent-A-Port								
Ontwikkelingsmaatschappij Zuiderzeehaven		Nederland	12,03%	4,64%	18	0	0	0
Zuiderzeehaven		Nederland	12,03%	4,64%	11.656	4.411	0	0
Port of Duqm (OMR 1.000)		Oman	21,65%	8,35%	27.259	23.584	18.702	-173
Duqm Industrial Land Company (OMR 1.000)		Oman	25,23%	9,72%	6.037	584	902	438
Private Banking								
Bank J.Van Breda & C°								
Finauto	0464.646.232	België	39,38%	10,63%	1.637	1.375	1.280	1
Antwerpse Financiële Handelsmaatschappij	0418.759.886	België	39,38%	10,63%	1.348	411	1.437	687
Financieringsmaatschappij Definco	0415.155.644	België	39,38%	10,63%	274	0	45	24
Informatica J.Van Breda & C°	0427.908.174	België	31,50%	8,50%	5.871	4.664	11.064	5
Energy & Resources								
Sagar Cements (INR miljoen) ⁽²⁾	L26942AP- 1981PLC002887	India	17,57%		16.030	8.284	9.773	184
AvH & Growth Capital								
Atenor	0403.209.303	België	10,53%		593.180	446.464	220.430	22.179
Axe Investments	0419.822.730	België	48,34%		15.124	93	697	1.887
Financière EMG	801.720.343	Frankrijk	22,24%		311.014	300.164	303.501	-4.363
Mediahuis ⁽³⁾	439.849.666	België	13,24%		927.448	645.936	631.439	14.826
Transpalux ⁽⁴⁾	582.011.409	Frankrijk						
Agidens International								
Keersluis Limmel Maintenance BV (MTC)	62058630	Nederland	43,12%		94	94	279	0
SAS van Vreeswijk (MTC van Beatrix)	65067096	Nederland	17,25%		604	604	1.011	0

⁽¹⁾ Eind 2017 werden de activiteiten van de groep A.A. Van Laere verkocht aan CFE Contracting.

⁽²⁾ Het recht van AvH op één vertegenwoordiger in de RvB van Sagar Cements en een vetorecht inzake o.m. statutenwijzigingen en de (aan)verkoop van activiteiten verklaren de opname ervan in de consolidatiekring van AvH. De deelneming van AvH in Sagar Cements is gedaald van 19,91% naar 17,57% als gevolg van een kapitaalsverhoging waarop werd ingetekend door institutionele investeerders, nadat het deelnemingspercentage eind 2016 eerst was gestegen door in te tekenen op een ander luik van de kapitaalsverhoging.

⁽³⁾ Door de opeenvolgende overnames (TMG) en inbrengen (door resp. Corelio en Concentra) heeft AvH vandaag een participatie van 49,9% in Mediacore, de controlerende aandeelhouder (52,3%) in Corelio. Corelio heeft een controlebelang van 50,57% in Mediahuis. Aldus bedraagt het deelnemingspercentage van AvH in Mediahuis 13,2%.

⁽⁴⁾ AvH bereikte in december 2017 een akkoord over de verkoop van haar deelneming in Transpalux aan de Franse meerderheidsaandeelhouder. De realisatie van deze transactie is nog onderworpen aan bepaalde opschortende voorwaarden, die verwacht worden in H1 2018 vervuld te worden. Op grond hiervan heeft AvH in haar geconsolideerde rekeningen van eind 2017 deze deelneming overgeboekt naar 'bestemd voor verkoop' en gewaardeerd aan de vooropgestelde realisatiewaarde.

Toelichting 3: geassocieerde deelnemingen (vervolg)

2. Geassocieerde deelnemingen waarop geen vermogensmutatiemethode is toegepast - boekjaar 2017

(€ 1.000) Naam van de geassocieerde deelneming	Ondernemings- nummer	Maatsch. zetel	Belangen % 2017	Reden van niet-opname in consolidatie	Totaal activa	Totaal verplicht- ingen	Omzet	Netto- resultaat
AvH & Growth Capital								
Nivelinvest	0430.636.943	België	25,00%	(1)	63.443	55.732	555	-2
OncoDNA (31-12-2016)	0501.631.837	België	15,00%	(1)	5.206	2.951	(2)	-1.996

(1) Investing van te verwaarlozen betekenis (gewaardeerd aan kostprijs).

(2) Niet van Toepassing.

3. Geassocieerde deelnemingen waarop de vermogensmutatiemethode is toegepast - boekjaar 2016

(€ 1.000) Naam van de geassocieerde deelneming	Ondernemings- nummer	Maatsch. zetel	Belangen % 2016	Minderheids- belangen % 2016	Totaal activa	Totaal verplicht- ingen	Omzet	Netto- resultaat
Marine Engineering & Contracting								
Algemene Aannemingen Van Laere								
Lighthouse Parkings	0875.441.034	België	33,33%		871	5	554	-117
Rent-A-Port								
Ontwikkelingsmaatschappij Zuiderzeehaven		Nederland	12,03%	4,64%	11.554	4.310	1.463	1.408
Zuiderzeehaven		Nederland	12,03%	4,64%	18	0	84	0
Port of Duqm (OMR 1.000)		Oman	21,65%	8,35%	34.429	30.070	9.143	-176
Duqm Industrial Land Company (OMR 1.000)		Oman	25,23%	9,72%	7.910	2.186	177	24
Private Banking								
Bank J.Van Breda & C°								
Finauto	0464.646.232	België	39,38%	10,63%	1.711	1.450	1.304	1
Antwerpse Financiële Handelsmaatschappij	0418.759.886	België	39,38%	10,63%	863	252	899	360
Financieringsmaatschappij Definco	0415.155.644	België	39,38%	10,63%	310	3	98	57
Informatica J.Van Breda & C°	0427.908.174	België	31,50%	8,50%	7.604	6.402	9.985	5
Energy & Resources								
Sagar Cements (INR miljoen)	L26942AP- 1981PLC002887	India	19,91%		13.719	7.743	7.690	216
AvH & Growth Capital								
Atenor	0403.209.303	België	10,53%		686.090	549.436	156.830	20.375
Axe Investments	0419.822.730	België	48,34%		13.335	191	718	14.898
Corelio	0415.969.454	België	26,13%		424.492	349.890	513.078	13.904
Financiële EMG	801.720.343	Frankrijk	22,24%		289.864	273.948	318.638	-4.431
MediaCore	0428.604.297	België	49,99%		35.557	7.966	0	3.135
Transpalux	582.011.409	Frankrijk	45,02%		23.464	14.874	29.695	1.368
Agidens International								
Keersluis Limmel Maintenance BV (MTC)	62058630	Nederland	43,12%		168	167	140	0
SAS van Vreeswijk (MTC van Beatrix)	65067096	Nederland	17,25%		479	479	463	0

Toelichting 3: geassocieerde deelnemingen (vervolg)

4. Geassocieerde deelnemingen waarop geen vermogensmutatiemethode is toegepast - boekjaar 2016

(€ 1.000) Naam van de geassocieerde deelneming	Ondernemings- nummer	Maatsch. zetel	Belangen % 2016	Reden van niet-opname in consolidatie	Totaal activa	Totaal verplicht- ingen	Omzet	Netto- resultaat
AvH & Growth Capital								
Nivelinvest	0430.636.943	België	25,00%	(1)	62.305	54.591	626	-690
OncoDNA (31-12-2015)	0501.631.837	België	15,00%	(1)	2.532	1.959	(2)	-420

(1) Investing van te verwaarlozen betekenis.

(2) Niet van toepassing.

Toelichting 4: bedrijfsacquisities en -verkopen

1. Bedrijfsacquisities

(€ 1.000)	A2SEA	GTEC & Coghe	Senior Care	Totaal
Vaste activa	166.073	25.202	33.522	224.797
Vlottende activa	51.958	11.999	8.277	72.234
Totaal activa	218.031	37.201	41.798	297.030
Eigen vermogen - deel groep	204.698	3.500	30.959	239.157
Minderheidsbelang		-699	0	-699
Langlopende verplichtingen		15.660	2.465	18.125
Kortlopende verplichtingen	13.333	18.740	8.374	40.448
Totaal van het eigen vermogen en verplichtingen	218.031	37.201	41.798	297.030
Totale activa	218.031	37.201	41.798	297.030
Totale verplichtingen	-13.333	-34.400	-10.839	-58.572
Netto actief (100%)	204.698	2.801	30.959	238.458
Niet-overgenomen minderheidsbelangen	0	699	0	699
Netto actief (deel groep)	204.698	3.500	30.959	239.157
Goodwill (na allocatie)		9.760	4.510	14.270
Aankoopprijs	204.698	13.260	35.469	253.427
Liquide middelen van de overgenomen ondernemingen	-37.891	-3.639	-2.678	-44.209
Cash flow statement	166.807	9.621	32.791	209.218

Eind augustus heeft GeoSea (100% filiaal van DEME) de overname van A2SEA, een toonaangevende speler op het vlak van de installatie van offshore windturbines, met succes afgerond. Met A2SEA komen 160 hoogopgeleide medewerkers de rangen van DEME versterken en werden 2 hoogtechnologische installatieschepen, Sea Installer en Sea Challenger (bouwjaren 2012 en 2014) aan de vloot toegevoegd. De transactie vertegenwoordigt een netto-investering van 167 miljoen euro.

Begin november heeft GeoSea ook 72,5% van G-tec verworven, een Belgisch bedrijf gespecialiseerd in offshore geotechnisch en geologisch onderzoek en in diepzee engineering services. De transactie vertegenwoordigt een investering van 5,6 miljoen euro.

Voor beide overnames is de waardering van de activa/passiva aan reële waarde (o.m. de 2 schepen van A2Sea) nog niet finaal en bijgevolg is de purchase price allocation voorlopig.

In december heeft CFE José Coghe-Werbrouck, gespecialiseerd in spoorwerken, overgenomen voor een bedrag van 7,7 miljoen euro. Na allocatie van de overname-

prijs aan o.m. materiële activa (gespecialiseerde tuigen) bedraagt de goodwill 2,4 miljoen euro.

De bedrijfsacquisities in de Senior Care-activiteit voor een totaal netto-bedrag van 32,8 miljoen euro zijn toe te wijzen aan Anima Care en HPA.

Gespreid over 2017 realiseerde Anima Care de acquisitie van 6 woonzorgcentra: La Roseraie (72 bedden) en Edelweiss (67 bedden) te Anderlecht, Arcade (57 bedden), Eden (38 bedden) en Neerveld (100 bedden) te Sint-Lambrechts-Woluwe en Atrium (47 bedden) te Kraainem.

HPA heeft begin 2017 twee overnames afgerond : de residentie Pyla sur Mer (60 bedden, uit te breiden tot 83 bedden) en de residentie Villa Thalia (95 bedden). In beide gevallen werden zowel de exploitaties als het vastgoed verworven.

Na allocatie van de overnameprijs aan immateriële en materiële activa bedraagt de goodwill 4,5 miljoen euro.

Toelichting 5: segmentrapportering

Wijzigingen in H1 2017

AvH heeft in H1 2017 haar deelnemingspercentage in Sipef verhoogd van 27,83% per einde 2016 tot 30,25%. Deze verhoging werd gerealiseerd door de aankoop van 80.000 aandelen ter beurse in Q1 2017 (stijging van de participatie tot 28,72%) en door het intekenen op nieuwe aandelen Sipef die werden uitgegeven in het kader van de publieke uitgifte met behoud van voorkeurrecht (toename tot 30,25%). AvH heeft in deze publieke kapitaalverhoging (door het uitoefenen van haar eigen inschrijvingsrechten Sipef en van inschrijvingsrechten die ter beurse werden gekocht) 629.268 nieuwe aandelen Sipef verworven. Het nieuwe deelnemingspercentage van 30,25% werd toegepast op de resultatenrekening vanaf 1 juli 2017.

De 21,80% participatie van AvH in Holding Groupe Duval, die eind 2016 werd gerapporteerd als bestemd voor verkoop, werd conform de daarover gemaakte afspraken, in januari 2017 omgeuild tegen 23,5% in het kapitaal van Patrimoine & Santé. In de loop van 2017 werden deze aandelen Patrimoine & Santé, samen met die gehouden door leden van het management van Residalya ingebracht in HPA, zodat op 31 december 2017, HPA 100% van het kapitaal van zowel Patrimoine & Santé als Residalya aanhoudt. Het deelnemingspercentage van AvH in HPA is als gevolg van deze inbrengen verder gestegen naar 71,7%.

De deelneming van AvH in Sagar Cements is gedaald van 19,91% naar 17,57% als gevolg van een kapitaalverhoging waarop werd ingetekend door institutionele investeerders, nadat het deelnemingspercentage eind 2016 eerst was gestegen door in te tekenen op een ander luik van de kapitaalverhoging.

GIB (AvH 50%) heeft in Q2 2017 haar volledige participatie in Financière Flo (de controle-aandeelhouder van het beursgenoteerde Groupe Flo) overgedragen aan Groupe Bertrand, die de nieuwe controle-aandeelhouder is geworden van Groupe Flo. De deelneming in Financière Flo was per einde 2016 reeds opgenomen als bestemd voor verkoop.

Op 31 maart 2017 heeft AvH de deelnemingen in Leasinvest Real Estate en in Leasinvest Real Estate Management overgenomen van Extensa. Aangezien Extensa een 100%-deelneming is van AvH, wijzigt dit niets aan het deelnemingspercentage van de groep in deze vennootschappen.

Wijzigingen in H2 2017

In december 2017 heeft AvH haar 100%-deelneming in A.A. Van Laere verkocht aan CFE. Aangezien deze transactie de verkoop betreft aan een integraal geconsolideerde deelneming, is daarop geen resultaat opgenomen in de geconsolideerde rekeningen 2017 van AvH. De resultaten 2017 van A.A. Van Laere zijn nog volledig verwerkt (aan het deelnemingspercentage van 100%) tot en met einde december 2017. Met ingang van 1 januari 2018 zullen de rekeningen van A.A. Van Laere via CFE opgenomen worden in de consolidatie van AvH, doch aan het nieuwe deelnemingspercentage (60,4%).

In december 2017 hebben AvH en Sipef aangekondigd een overeenkomst te hebben gesloten met de Amerikaanse verzekeraar the Navigators Group Inc over de verkoop van 100% van het kapitaal van BDM-Asco. De realisatie van die transactie is nog onderworpen aan een reeks opschortende voorwaarden, waaronder de goedkeuring door de Nationale Bank Van België. In afwachting daarvan, is de deelneming in BDM-Asco in de rekeningen per 31/12/2017 overgeboekt naar "bestemd voor verkoop", op basis van de boekwaarde van de deelneming per einde 2017. In de resultatenrekening zijn de bijdragen van BDM-Asco tot het groepsresultaat nog voor een volledig jaar opgenomen.

Eind december 2017 heeft AvH haar deelneming van 75% in de Nationale Maatschappij der Pijpleidingen verkocht aan het Havenbedrijf Antwerpen voor een bedrag van 45,4 miljoen, inclusief dividend. Deze deelneming maakt bijgevolg op jaareinde 2017 geen deel meer uit van de consolidatiekring.

OQM (50%) maakt per jaareinde 2017 niet langer deel uit van de consolidatiekring als gevolg van de beslissing van AvH om aan te sturen op een exit uit deze deelneming. De participatie werd dan ook na waardevermindering overgebracht naar "bestemd voor verkoop".

Segment 1

Marine Engineering & Contracting:

DEME (integrale consolidatie 60,40%), CFE (integrale consolidatie 60,40%), Rent-A-Port (integrale consolidatie 72,18%), Green Offshore (integrale consolidatie 80,20%) en A.A. Van Laere (integrale consolidatie 100%, vanaf 31 december 2017 60,40% via CFE)

Segment 2

Private Banking:

Delen Investments CVA (vermogensmutatiemethode 78,75%), Bank J.Van Breda & C° (integrale consolidatie 78,75%), Finaxis (integrale consolidatie 78,75%) en BDM-Asco (overgeboekt naar bestemd voor verkoop per einde 2017)

Segment 3

Real Estate & Senior Care:

Extensa (integrale consolidatie 100%), Leasinvest Real Estate (integrale consolidatie 30%), Leasinvest Real Estate Management (integrale consolidatie 100%), Anima Care (integrale consolidatie 92,5%) en HPA (integrale consolidatie 71,7%). HPA is de structuur die 100% bezit van Residalya (exploitatie van rusthuizen) en 100% van Patrimoine & Santé (dat vastgoed bezit dat door Residalya wordt geëxploiteerd). Zowel Residalya als Patrimoine & Santé worden door HPA integraal geconsolideerd.

Segment 4

Energy & Resources:

Sipef (vermogensmutatiemethode 30,3%), NMP (integrale consolidatie 75% tot aan verkoop eind december 2017), AvH India Resources (integrale consolidatie 100%), Sagar Cements (vermogensmutatiemethode 17,6%) en Oriental Quarries & Mines (overgeboekt naar bestemd voor verkoop op jaareinde 2017).

Segment 5

AvH & Growth Capital:

- AvH, Sofinim & subholdings (integrale consolidatie 100%)
- Integraal geconsolideerde participaties: Agidens (86,2%)
- Participaties opgenomen volgens vermogensmutatiemethode: Atenor (10,5%), Axe Investments (48,3%), Amsteldijk Beheer (50%), Corelio (26,2%), Mediahuis (13,2%), MediaCore (49,9%), Distriplus (50%), Financière EMG (22,2%), Manuchar (30,0%), Transpalux (45,0%, overgeboekt naar bestemd voor verkoop), Turbo's Hoet Groep (50%), Consortium Telemond (50%) en GIB (50%)
- Niet-geconsolideerde participaties: OncoDNA (15%)

Toelichting 5: segmentinformatie - resultatenrekening 2017

(€ 1.000)	Segment 1	Segment 2	Segment 3	Segment 4	Segment 5	Eliminaties tussen segmenten	Totaal 2017
	Marine Engineering & Contracting	Private Banking	Real Estate & Senior Care	Energy & Resources	AvH & Growth Capital		
Bedrijfsopbrengsten	3.279.471	163.256	420.694	13.197	76.362	-2.405	3.950.575
Verrichting van diensten	4.459		189.296	13.156	2.324	-2.262	206.973
Leasingopbrengsten		7.407	1.567				8.974
Vastgoedopbrengsten	10.900		216.997				227.897
Rente-opbrengsten bancaire activiteiten		97.563					97.563
Vergoedingen en commissies bancaire activiteiten		55.637					55.637
Opbrengsten uit onderhanden projecten	3.191.328				71.255		3.262.584
Overige bedrijfsopbrengsten	72.783	2.649	12.834	41	2.783	-143	90.948
Overige exploitatiebaten	7.093	2.637	3.405	-3	1.622	-271	14.484
Rente op vorderingen financiële vaste activa	7.093		134		275	-201	7.301
Dividenden	1	2.637	3.271	-3	959		6.864
Overheidssubsidies							0
Overige exploitatiebaten					388	-70	318
Exploitatielasten (-)	-3.083.651	-111.323	-344.696	-9.987	-107.684	2.475	-3.654.866
Grondstoffen en gebruikte hulpstoffen (-)	-1.818.638		-148.606	-6.411	-31.471		-2.005.126
Voorraadwijziging handelsgoederen, grond- en hulpstoffen (-)	13.306		9.466		161		22.932
Rentelasten Bank J.Van Breda & C° (-)		-25.869					-25.869
Personeelslasten (-)	-574.152	-43.981	-111.674	-1.059	-35.035		-765.902
Afschrijvingen (-)	-240.747	-5.248	-18.644	-1.920	-2.755		-269.315
Bijzondere waardeverminderingverliezen (-)	9.734	-1.660	-2.398		-18.400		-12.724
Overige exploitatielasten (-)	-462.909	-33.581	-73.013	-596	-20.125	2.475	-587.750
Voorzieningen	-10.245	-984	173		-57		-11.113
Winst (verlies) op activa/passiva gewaardeerd aan reële waarde via resultatenrekening	0	0	31.960	0	0	0	31.960
Financiële activa voor handelsdoeleinden							0
Vastgoedbeleggingen			31.960				31.960
Winst (verlies) op de overdracht van activa	47.657	1.484	-2.758	355	37.103	0	83.841
Gerealiseerde meer(min)waarde op immateriële en materiële vaste activa	10.845			3	20		10.868
Gerealiseerde meer(min)waarde op vastgoedbeleggingen			-2.798				-2.798
Gerealiseerde meer(min)waarde op financiële vaste activa	36.812	2	23	352	35.992		73.181
Gerealiseerde meer(min)waarde op andere activa		1.483	17		1.090		2.591
Winst (verlies) uit de bedrijfsactiviteiten	250.570	56.054	108.605	3.562	7.403	-201	425.993
Financieringsopbrengsten	51.106	13	3.615	13	1.660	-762	55.645
Renteopbrengsten	7.906	13	2.664	9	1.000	-762	10.830
Diverse financiële opbrengsten	43.199		951	4	661	0	44.815
Financieringslasten (-)	-83.653	0	-27.867	-88	-2.190	963	-112.836
Rentelasten (-)	-25.198		-17.469	-88	-446	963	-42.237
Diverse financiële lasten (-)	-58.456		-10.399		-1.744	0	-70.599
Afgeleide financiële instrumenten gewaardeerd aan reële waarde via resultatenrekening	0	-85	718	0	0		633
Aandeel in de winst (verlies) van de ondernemingen waarop vermogensmutatie is toegepast	-13.639	106.921	10.979	37.560	-962		140.859
Overige niet-exploitatiebaten	1.231	1.154	0	0	0		2.385
Overige niet-exploitatielasten (-)	0	0	0	0	0		0
Winst (verlies) vóór belasting	205.614	164.057	96.050	41.047	5.911	0	512.680
Winstbelastingen	-45.067	-19.526	8.689	-1.035	-83	0	-57.022
Uitgestelde belastingen	5.112	-3.281	13.882	-10	379		16.082
Belastingen	-50.179	-16.245	-5.194	-1.024	-462		-73.104
Winst (verlies) na belasting uit voortgezette bedrijfsactiviteiten	160.547	144.531	104.739	40.013	5.828	0	455.657
Winst (verlies) na belasting uit bedrijfsactiviteiten die worden beëindigd	0	0	0	0	0		0
Winst (verlies) van het boekjaar	160.547	144.531	104.739	40.013	5.828	0	455.657
Aandeel van het minderheidsbelang	69.959	30.608	50.392	2.087	82		153.128
Aandeel van de groep	90.588	113.923	54.347	37.925	5.746		302.530

Commentaar bij de segmentinformatie - resultatenrekening 2017

De geconsolideerde bedrijfsopbrengsten zijn in 2017 met 301,5 miljoen euro (+8,3%) gestegen ten opzichte van vorig jaar en bedragen 3.950,6 miljoen euro. Deze stijging komt voornamelijk voor rekening van DEME (+ 389,6 miljoen euro), dat groeide dankzij de sterk toegenomen activiteiten van Geosea in de aanleg van nieuwe offshore windparken, van Anima Care en Residalya die hun omzet met 27,3 miljoen euro vergrootten dankzij 8 extra woonzorgcentra die werden opgenomen in hun netwerk en de sterke verkopen van vastgoed, voornamelijk in Luxemburg op het project Cloche d'Or. De bedrijfsopbrengsten bij CFE (zonder DEME) liepen daarentegen terug met 105,7 miljoen euro als gevolg van een lagere omzet in de bouw en het uitlopen van niet-strategische internationale activiteiten.

De evolutie van de exploitatielasten moet voor de meeste posten in relatie worden gezien met de evolutie van de bedrijfsopbrengsten.

Ten laste van de geconsolideerde resultatenrekening 2017 werden bijzondere waardeverminderingen geboekt van 12,7 miljoen euro (2016 : 30,2 miljoen euro). In het segment "AvH & Growth Capital" houden deze voor 6,7 miljoen euro verband met de exit uit Financière Flo (Groupe Flo) in H1 2017 en hebben voor het overige betrekking op de deelnemingen in Oriental Quarries & Mines en Transpalux, die beide zijn overgeboekt naar bestemd voor verkoop op jaareinde 2017, en op vorderingen en goodwill binnen de groep. Anima Care boekte bijzondere waardeverminderingen van 2,2 miljoen euro op meerdere activa van beperkte omvang. CFE kon daarentegen terugnames optekenen op eerder geboekte waardeverminderingen na de inning van in voorgaande jaren afgewaardeerde vorderingen, maar legde ook nieuwe voorzieningen aan. Bank J. Van Breda & Co boekte in 2017 voor 1,7 miljoen euro bijzondere waardeverminderingen op haar kredietportefeuille (2016 : 0,8 miljoen euro), wat uiterst beperkt blijft (4bps) in het licht van de totale omvang van de kredietportefeuille.

De winst op activa/passiva gewaardeerd aan reële waarde via resultatenrekening viel met 32,0 miljoen euro lager uit dan in 2016 (40,6 miljoen euro) en heeft, net zoals vorig jaar, enkel betrekking op bepaalde vastgoedactiva van LRE en van Extensa die op basis van reële waarde worden opgenomen. 8,0 miljoen euro van deze winst heeft trouwens betrekking op het vastgoed van Lux Airport, dat tot en met 30/9/2017 niet in de consolidatiekring was opgenomen, doch waarop wel reeds een niet-gerealiseerde meerwaarde was uitgedrukt in de 'staat van de niet-gerealiseerde resultaten', in het geconsolideerd eigen vermogen (zie pag. 127).

DEME kon 8,2 miljoen euro meerwaarde realiseren o.a. op de verkoop van een grond in Gent en de verkoop van een schip. LRE realiseerde daarentegen per saldo een beperkte minderwaarde op het afstoten van enkele niet-strategische activa.

De gerealiseerde meerwaarden op financiële vaste activa in "Marine Engineering & Contracting" worden verklaard door de verkoop door CFE van vennootschappen die vastgoedontwikkelingsprojecten droegen in Oostende (Oosteroever) en in Luxemburg (Kons). In "AvH & Growth Capital" worden o.a. de meerwaarden op de verkoop van de 3,0%-deelneming in Ogeda en op de verkoop van de 75%-participatie in Nationale Maatschappij der Pijpleidingen gerapporteerd.

De netto-interestlast bleef ook in 2017 beperkt en viel trouwens lager uit dan in 2016, mede dankzij een verlaging van de financieringskost bij DEME. De evolutie van diverse financiële opbrengsten moet samen met diverse financiële kosten worden bekeken. Per saldo neemt de kost 4,8 miljoen euro toe, hoofdzakelijk als gevolg van wisselkoersverschillen.

De bijdrage van de ondernemingen waarop vermogensmutatie wordt toegepast, is gestegen met 32,2 miljoen euro tot 140,9 miljoen euro. Dit weerspiegelt onder meer de gunstige resultaatontwikkeling bij o.a. Delen Investments en Sipef (inclusief een niet-recurrente herwaarderingsmeerwaarde). "Marine Engineering & Contracting" levert een negatieve bijdrage tot deze post als gevolg van verliezen bij enkele deelnemingen waarover DEME niet de exclusieve controle bezit (waaronder Medco in Qatar en enkele concessie-vennootschappen). Extensa ontwikkelt 2 projecten op de Cloche d'Or-site in een gezamenlijke structuur met een partner. De deelnemingen die via vermogensmutatie worden opgenomen in "AvH & Growth Capital" leveren per saldo een beperkt negatieve bijdrage, als gevolg van een negatieve verliesbijdrage van Distriplus (AvH 50%) van 12,3 miljoen euro dat bijna 20 miljoen euro goodwill afschreef.

De belastingkost neemt licht toe in 2017 tot 57,0 miljoen euro. Aangezien de bijdrage vanuit de vermogensmutaties van 140,9 miljoen euro netto (dus na belastingen) op één lijn wordt verwerkt, geeft deze belastingkost geen correct beeld van de totale door de groepsvennootschappen betaalde belastingen. Indien de belastingkost wordt berekend op het resultaat exclusief de winst via vermogensmutaties en exclusief gerealiseerde meerwaarden op deelnemingen, dan bedraagt de belastingkost procentueel 19,1%.

Toelichting 5: segmentinformatie - activa 2017

(€ 1.000)	Segment 1	Segment 2	Segment 3	Segment 4	Segment 5		Totaal 2017
	Marine Engineering & Contracting	Private Banking	Real Estate & Senior Care	Energy & Resources	AvH & Growth Capital	Eliminaties tussen segmenten	
I. Vaste activa	2.839.219	4.410.084	1.565.916	204.048	242.594	-6.385	9.255.476
Immateriële vaste activa	91.363	2.930	84.670		605		179.567
Goodwill	186.821	134.247	28.455				349.523
Materiële vaste activa	2.126.568	41.578	378.527		26.204		2.572.877
Vastgoedbeleggingen			945.488				945.488
Ondernemingen waarop vermogensmutatie is toegepast	154.177	679.973	28.204	204.048	174.344		1.240.746
Financiële vaste activa	167.868	818	75.144		29.740	-6.385	267.186
Voor verkoop beschikbare financiële vaste activa	18.003		74.550		9.781		102.335
Vorderingen en borgtochten	149.865	818	594		19.959	-6.385	164.851
Afdekkingsinstrumenten op meer dan één jaar	921	3.662	1.066				5.649
Vorderingen op meer dan één jaar	7.737	138.029	23.024		8.319		177.109
Handelsvorderingen	2.418				4.540		6.958
Vorderingen uit financiële lease		138.029	22.736				160.765
Overige vorderingen	5.320		288		3.779		9.386
Uitgestelde belastingvorderingen	103.763	735	1.338		3.382		109.219
Banken - vorderingen kredietinstellingen & cliënten op meer dan één jaar		3.408.112					3.408.112
II. Vlottende activa	1.843.121	1.828.829	371.492	424	169.859	-21.347	4.192.378
Voorraden	148.260		180.744		396		329.400
Bedrag verschuldigd door klanten voor onderhanden projecten	46.077		20.359		7.856		74.292
Geldbeleggingen	3	427.712	153		40.013		467.882
Voor verkoop beschikbare financiële activa		427.712	153		40.013		467.879
Financiële activa behorend tot de handelsportefeuille (trading)	3						3
Afdekkingsinstrumenten op ten hoogste één jaar	4.154	399					4.553
Vorderingen op ten hoogste één jaar	1.082.719	84.743	114.901		59.907	-20.857	1.321.413
Handelsvorderingen	1.007.332		46.560		14.750	-2.490	1.066.152
Vorderingen uit financiële lease		54.568	571				55.139
Overige vorderingen	75.387	30.175	67.770		45.156	-18.367	200.122
Terug te vorderen belastingen	13.783		4.411	22	813		19.030
Banken - vorderingen kredietinstellingen & cliënten op ten hoogste één jaar		1.304.957					1.304.957
Banken - interbancaire vorderingen		88.863					88.863
Banken - leningen en vorderingen (excl. leasing)		908.056					908.056
Banken - tegoeden centrale banken		308.038					308.038
Geldmiddelen en kasequivalenten	524.994	3.762	48.930	402	58.939		637.027
Termijndeposito's tot drie maand	35.107	1	3		41		35.152
Liquide middelen	489.887	3.761	48.927	402	58.898		601.875
Overlopende rekeningen	23.131	7.256	1.993		1.935	-491	33.824
III. Activa bestemd voor verkoop		11.686	3.613		5.860		21.159
Totaal der activa	4.682.340	6.250.598	1.941.021	204.472	418.314	-27.732	13.469.013

(€ 1.000)	Segment 1	Segment 2	Segment 3	Segment 4	Segment 5		Totaal 2017
	Marine Engineering & Contracting	Private Banking	Real Estate & Senior Care	Energy & Resources	AvH & Growth Capital	Eliminaties tussen segmenten	
Segmentinformatie - proforma omzet							
Omzet lidstaten van de Europese Unie	2.449.186	535.490	404.068	59.422	661.099	-2.262	4.107.003
Overige landen binnen Europa	39.925	309	3.792	18.897	69.074		131.997
Landen buiten Europa	727.242			45.911	351.175		1.124.328
Totaal	3.216.352	535.800	407.860	124.230	1.081.349	-2.262	5.363.329

De proforma omzet bevat de omzet van alle participaties aangehouden door de AvH-groep en wijkt dus af van de omzet zoals gerapporteerd in de wettelijke IFRS consolidatie, die is opgemaakt op basis van de op pag. 137 t.e.m. 145 gerapporteerde consolidatiekring. In deze proforma voorstelling worden alle (exclusieve) controle-belangen integraal verwerkt en de overige belangen proportioneel.

Toelichting 5: segmentinformatie - eigen vermogen en verplichtingen 2017

(€ 1.000)	Segment 1	Segment 2	Segment 3	Segment 4	Segment 5	Eliminaties tussen segmenten	Totaal 2017
	Marine Engineering & Contracting	Private Banking	Real Estate & Senior Care	Energy & Resources	AvH & Growth Capital		
I. Totaal eigen vermogen	1.626.817	1.351.777	707.868	204.466	304.344		4.195.272
Eigen vermogen - deel groep	981.360	1.095.291	389.692	204.466	301.400		2.972.208
Geplaatst kapitaal					113.907		113.907
Aandelenkapitaal					2.295		2.295
Agio					111.612		111.612
Geconsolideerde reserves	1.006.643	1.093.851	387.336	202.778	215.003		2.905.611
Herwaarderingsreserves	-25.283	1.439	2.356	1.688	2.317		-17.482
Effecten beschikbaar voor verkoop		1.860	8.804		12.916		23.579
Afdekkingsreserve	-743	-183	-9.302	20	4		-10.204
Actuariële winsten (verliezen) te bereiken doelpensioenplannen	-15.262	33	-21	-644	810		-15.083
Omrekeningsverschillen	-9.278	-271	2.876	2.312	-11.412		-15.774
Ingekochte eigen aandelen (-)					-29.828		-29.828
Minderheidsbelang	645.457	256.487	318.176		2.944		1.223.064
II. Langlopende verplichtingen	928.196	684.166	867.427		3.882	-6.385	2.477.286
Voorzieningen	76.843	4.572	3.545		1.421		86.381
Pensioenverplichtingen	53.149	3.995	790		200		58.134
Uitgestelde belastingverplichtingen	129.641	704	80.410		1.513		212.268
Financiële schulden	656.857		737.232		474	-6.385	1.388.177
Leningen van banken	366.402		511.068				877.470
Obligatieleningen	231.378		203.948				435.327
Achtergestelde leningen	5.354						5.354
Financiële lease-overeenkomsten	45.427		20.247		474		66.147
Overige financiële schulden	8.296		1.969			-6.385	3.880
Langlopende afdekkingsinstrumenten	7.209	8.572	34.616				50.397
Overige schulden	4.497	11.155	10.834		274		26.761
Banken - schulden aan kredietinstellingen, cliënten & obligaties		655.168					655.168
Banken - deposito's van kredietinstellingen							0
Banken - deposito's van klanten		607.368					607.368
Banken - in schuldbewijzen belichaamde schuld							0
Banken - achtergestelde verplichtingen		47.800					47.800
III. Kortlopende verplichtingen	2.127.327	4.214.655	365.726	7	110.087	-21.347	6.796.455
Voorzieningen	59.047	12	108				59.166
Pensioenverplichtingen		289					289
Financiële schulden	235.162		223.352		51.560	-10.607	499.467
Leningen van banken	116.042		47.791				163.833
Obligatieleningen	99.959						99.959
Financiële lease-overeenkomsten	7.921		2.342		4.967		15.230
Overige financiële schulden	11.241		173.218		46.593	-10.607	220.445
Kortlopende afdekkingsinstrumenten	7.445	800	160				8.405
Bedragen verschuldigd aan klanten voor onderhanden projecten	224.657				11.047		235.704
Overige schulden op ten hoogste één jaar	1.491.839	13.252	100.206	3	46.411	-10.250	1.641.461
Handelsschulden	1.277.741	10	68.028	3	8.177	-1.213	1.352.745
Ontvangen vooruitbetalingen			2.505				2.505
Schulden mbt bezoldigingen & sociale lasten	152.612	8.177	17.565		7.669		186.022
Overige schulden	61.487	5.065	12.108		30.565	-9.036	100.189
Te betalen belastingen	42.538	3.437	18.429	4	283		64.691
Banken - schulden aan kredietinstellingen, cliënten & obligaties		4.191.182					4.191.182
Banken - deposito's van kredietinstellingen		27.458					27.458
Banken - deposito's van klanten		3.898.145					3.898.145
Banken - in schuldbewijzen belichaamde schuld		253.114					253.114
Banken - achtergestelde verplichtingen		12.465					12.465
Overlopende rekeningen	66.639	5.683	23.472		786	-491	96.089
IV. Verplichtingen bestemd voor verkoop							0
Totaal van het eigen vermogen en de verplichtingen	4.682.340	6.250.598	1.941.021	204.472	418.314	-27.732	13.469.013

Commentaar bij de segmentinformatie - balans 2017

Het balanstotaal van AvH is ook in 2017 verder aangegroeid en bereikt 13.469,0 miljoen euro op jaareinde 2017, een stijging met 594 miljoen euro ten opzichte van einde 2016. Deze aangroei situeert zich voornamelijk (491,1 miljoen euro) in het segment "Private Banking". De succesvolle commerciële ontwikkeling van Bank J.Van Breda & C° heeft zich immers balansmatig vertaald in een stijging van haar leningen en vorderingen (aan de activazijde) en van de ontvangen deposito's (passiva). In het algemeen dient trouwens te worden gewezen op het grote gewicht dat de integraal geconsolideerde rekeningen van Bank J.Van Breda & C°, die omwille van haar specifieke (bank)activiteit een aanzienlijk groter balanstotaal heeft dan de andere activiteiten van de Groep en een verschillende balansstructuur, vertegenwoordigen in die van AvH. Van het geconsolideerde balanstotaal van 13.469,0 miljoen euro, wordt er 5.424,6 miljoen euro aangebracht door Bank J.Van Breda & C°. Een aantal posten uit die balans worden trouwens samengevat op afzonderlijke lijnen om ze duidelijk te kunnen onderscheiden van de andere.

In "Real Estate & Senior Care" hebben zowel Anima Care in België als Residalya in Frankrijk hun capaciteit verhoogd: Anima Care verwierf in de loop van 2017 6 nieuwe woonzorgcentra en Residalya 2. Deze expansie weerspiegelt zich in een stijging van immateriële vaste activa, meer bepaald van het aantal "bedden" in exploitatie en van bijkomende vergunningen.

De materiële vaste activa zijn met 438,2 miljoen euro gestegen tot 2.572,9 miljoen euro. DEME heeft in 2017 maar liefst 441,6 miljoen euro geïnvesteerd in het uitbouwen, vernieuwen en operationeel houden van haar vloot. DEME's dochterbedrijf GeoSea versterkte bovendien haar aanwezigheid in de sector van offshore windenergie door de overname van het Deense A2Sea, waardoor het ook twee relatief nieuwe tuigen toevoegde aan haar vloot. Maar ook de investeringen in de woonzorgcentra van Anima Care en Residalya zorgen voor een toename (netto, na afschrijvingen) van de materiële vaste activa. Als gevolg van de verkoop door AvH van haar deelneming in de Nationale Maatschappij der Pijpleidingen bestaat nagenoeg de volledige bijdrage tot de geconsolideerde balans vanuit "Energy & Resources" voortaan uit ondernemingen opgenomen volgens vermogensmutatie.

De vastgoedbeleggingen bestaan op jaareinde 2017 voor 885,1 miljoen euro uit de vastgoedportefeuille (exclusief de leasings) van Leasinvest Real Estate en voor het saldo uit vastgoedactiva (vnl de diverse gebouwen in exploitatie op de site Tour & Taxis) van Extensa. In 2017 verkocht Extensa het kantoorgebouw "Herman Teirlinck", eveneens gelegen op Tour & Taxis, aan een institutionele belegger.

Het totaal van de ondernemingen waarop vermogensmutatie is toegepast stijgt met 87,4 miljoen euro tot 1.240,7 miljoen euro en weerspiegelt de aangroei van het eigen vermogen van deze deelnemingen, naast het effect van bijkomende investeringen (bijvoorbeeld het verhogen van de deelneming in Sipef) of desinvesteringen door AvH.

De niet-geconsolideerde participaties bestaan voornamelijk uit de deelnemingen van Green Offshore in de offshore wind-vennootschappen Rentel en Otary, uit de participatie van Leasinvest Real Estate in Retail Estates en uit enkele kleinere, niet-geconsolideerde deelnemingen van AvH, waaronder Koffie Rombouts (8%) en Onco DNA (15%).

Bij Extensa werden in 2017 de gronden van Tour&Taxis waarvoor nog geen concrete projecten zijn opgestart, opgenomen onder de voorraad. Omwille van vergelijkbaarheid werd dit ook in de 2016-balans van AvH zo verwerkt (herclassering vanuit rubriek 'onderhanden projecten' naar 'voorraad' ten belope van 135 miljoen euro).

De sterke commerciële ontwikkeling van Bank J.Van Breda & C° uit zich in een stijging van de kredietverlening, voornamelijk op de lange termijn. De huidige lage interestopbrengsten op geldbeleggingen met een laag risicoprofiel verklaren waarom Bank J.Van Breda & C° in vergelijking tot vorig jaar meer liquiditeiten aanhoudt bij de Nationale Bank van België, eerder dan ze te beleggen in overheidsobligaties.

De activa bestemd voor verkoop bestaan op jaareinde 2017, naast een beperkt bedrag aan vastgoed van Extensa en Anima Care, hoofdzakelijk uit de deelnemingen in BDM-Asco en Transpalux, waarover nog in 2017 verkoopovereenkomsten werden vastgelegd.

Voor de toelichtingen bij de evolutie van het geconsolideerde eigen vermogen van AvH wordt verwezen naar pagina 131 van dit verslag.

Niettegenstaande de belangrijke investeringen doorheen de groepsbedrijven van AvH, zijn in vergelijking tot de situatie per einde 2016, de financiële schulden (kortlopend en langlopend samengeteld) met 86,3 miljoen euro gedaald. De daling situeert zich met name in het segment "Real Estate & Senior Care" bij Extensa, waar de verkopen van het kantoorgebouw Herman Teirlinck op de site van Tour & Taxis, maar ook van andere ontwikkelingen in België en Luxemburg groter uitvallen dan de nieuwe investeringen. Aangezien een 100 miljoen euro obligatielening, uitgegeven door CFE in 2012, in de loop van 2018 vervalt, is deze schuld overgeboekt naar de korte termijn. Extensa heeft zich in 2017 in de markt gefinancierd door de uitgifte van een obligatielening van 75 miljoen euro op meer dan 1 jaar en ook BPI, het vastgoedontwikkelingsfiliaal van CFE, heeft obligaties uitgegeven op middellange termijn voor een bedrag van 30 miljoen euro.

In de overige schulden, heeft AvH in september 2017 de voorlaatste schijf van € 28 mio betaald van de uitgestelde betaling in verband met de aankoop in 2016 van het minderheidsbelang van 26% in Sofinim.

Ook langs de passiefzijde is de groei van Bank J.Van Breda & C° zichtbaar: de van cliënten en andere banken ontvangen deposito's (en schuldbewijzen) stijgen met 463,9 miljoen euro op korte termijn en dalen met 49,5 miljoen euro op meer dan één jaar, wat per saldo neerkomt op een stijging met 414,4 miljoen euro.

Evolutie financiële schulden (cash & non-cash)

(€ 1.000)	2017
Financiële schulden eind 2016	1.973.935
Beweging in Cashflow statement (p. 153)	-9.743
Non-cash bewegingen:	
- Wijzigingen in de consolidatiekring - acquisities	18.522
- Wijzigingen in de consolidatiekring - desinvesteringen	-91.420
- Wisselkoers-effecten	-125
- Fair value aanpassingen obligatieleningen	-2.299
- Overige	-1.225
Financiële schulden eind 2017	1.887.644

Toelichting 5: segmentinformatie - kasstroomoverzicht 2017

(€ 1.000)	Segment 1	Segment 2	Segment 3	Segment 4	Segment 5		
	Marine Engineering & Contracting	Private Banking	Real Estate & Senior Care	Energy & Resources	AvH & Growth Capital	Eliminaties tussen segmenten	Totaal 2017
I. Geldmiddelen en kasequivalenten, openingsbalans	639.458	5.857	63.191	6.046	39.762		754.315
Winst (verlies) uit de bedrijfsactiviteiten	250.570	56.054	108.605	3.562	7.403	-201	425.993
Reclass Winst (verlies) op de overdracht van activa naar cashflow uit desinvesteringen	-47.657	-1.484	2.758	-355	-37.103		-83.841
Dividenden van vennootschappen waarop vermogensmutatie is toegepast	7.863	46.594		375	7.561		62.392
Overige niet-exploitatiebaten (lasten)	1.231	1.154					2.385
Winstbelastingen	-35.180	-19.526	8.689	-1.035	-83		-47.135
Aanpassingen voor niet-geldelijke posten							
Afschrijvingen	240.747	5.248	18.644	1.920	2.755		269.315
Bijzondere waardeverminderv verliezen	-9.734	1.751	2.463		18.400		12.881
Aandelenoptieplannen		1.057	57		801		1.915
Winst (verlies) op activa/passiva gewaardeerd aan reële waarde via resultatenrekening			-31.960				-31.960
(Afname) toename van voorzieningen	9.641	1.615	-87		57		11.226
(Afname) toename van latente belastingen	-5.112	3.281	-13.882	10	-379		-16.082
Andere niet-kaskosten (opbrengsten)	-938	5.220	3	2	-101		4.186
Cashflow	411.431	100.964	95.291	4.480	-689	-201	611.275
Afname (toename) van het bedrijfskapitaal	152.296	-179.168	-6.217	22.657	-31.097	-21.163	-62.693
Afname (toename) van voorraden, onderhanden projecten & ontvangen vooruitbetalingen	-34.321		1.790		805		-31.726
Afname (toename) van vorderingen	158.341	-45.296	-17.233	22.645	1.114	-25.611	93.961
Afname (toename) van vorderingen kredietinstellingen & cliënten (banken)		-553.818	281				-553.537
Toename (afname) van schulden (andere dan financiële schulden)	29.543	3.260	5.071	-294	-32.407	4.448	9.621
Toename (afname) van schulden aan krediet-instellingen, cliënten & obligaties (banken)		419.257					419.257
Afname (toename) overige	-1.267	-2.571	3.874	305	-610		-268
Operationele cashflow	563.727	-78.203	89.074	27.137	-31.787	-21.364	548.583
Investerings	-687.533	-219.797	-204.727	-44.261	-8.779		-1.165.097
Aanschaffing van immateriële en materiële vaste activa	-459.968	-4.531	-21.596	-3.837	-1.909		-491.841
Investering in vastgoedbeleggingen			-126.121				-126.121
Verwerving van financiële vaste activa	-205.814		-51.286	-40.425	-6.488		-304.012
Nieuwe leningen toegestaan	-21.751	-195	-5.724		-150		-27.820
Verwerving van geldbeleggingen		-215.071			-231		-215.302
Desinvesteringen	92.430	357.989	213.067	10.578	50.039		724.102
Desinvesteringen van immateriële en materiële vaste activa	19.402	6	1.001	3	47		20.459
Desinvesteringen van vastgoedbeleggingen	1.500		112.002				113.502
Overdracht van financiële vaste activa	58.528	4	97.574	10.574	48.308		214.987
Terugbetaalde leningen	13.001		95		248		13.344
Overdracht van geldbeleggingen		357.979	2.395		1.435		361.809
Investeringscashflow	-595.103	138.192	8.340	-33.683	41.260		-440.994
Financiële operaties							
Ontvangen interesten	7.878	13	2.681	9	1.000	-762	10.820
Betaalde interesten	-30.330		-18.044	-88	-446	963	-47.945
Diverse financiële opbrengsten(lasten)	-13.354		-10.140	4	-1.029		-24.519
Afname (toename) van eigen aandelen					-6.993		-6.993
(Afname) toename van financiële schulden	32.413		-54.150	-1.440	-7.730	21.163	-9.743
Winstverdeling					-67.638		-67.638
Dividenden uitgekeerd intragroep	-43.932	-48.825	-166.544	-13.678	272.979		0
Dividenden uitgekeerd aan derden	-21.554	-13.253	-17.073	-4.559	-109		-56.548
Financieringscashflow	-68.879	-62.066	-263.269	-19.752	190.035	21.364	-202.566
II. Netto toename (afname) in geldmiddelen en kasequivalenten	-100.255	-2.078	-165.855	-26.299	199.508		-94.978
Transfer tussen segmenten	-11.334		151.218	40.425	-180.309		0
Wijziging consolidatiekring of -methode	-234	-18	-1.894	-19.744			-21.890
Kapitaalverhogingen (deel derden)			150				150
Wisselkoerswijzigingen op geldmiddelen en kasequivalenten	-2.642		2.120	-25	-22		-570
III. Geldmiddelen en kasequivalenten, slotbalans	524.994	3.762	48.930	402	58.939		637.027

Commentaar bij de segmentinformatie - kastroomoverzicht 2017

De hogere winst uit de bedrijfsactiviteiten (+ 56,7 miljoen euro) die AvH geconsolideerd realiseert in vergelijking tot het jaar 2016, vormt de basis voor een hogere cash-flow (+ 24,4 miljoen euro). Voor de toelichtingen bij de evolutie van de winst uit de bedrijfsactiviteiten wordt verwezen naar de pag 149.

Dat in vergelijking met vorig jaar de toename van de cashflow lager uitvalt dan die van de bedrijfswinst, wordt mede verklaard door het feit dat in "AvH & Growth Capital" in 2017 een substantieel deel van de bedrijfswinst (37,1 miljoen euro) voortkomt uit de verkoop van haar participaties (Nationale Maatschappij der Pijpleidingen, Ogeda) en dus wordt geherklasseerd naar investeringscashflow. Ook in "Marine Engineering & Contracting" wordt de gestegen bedrijfswinst, meer dan in 2016, verklaard door meerwaarden gerealiseerd op de verkoop van deelnemingen, meer bepaald de deelnemingen in de vennootschappen die het vastgoed ontwikkelden van de projecten Kons in Luxemburg en Oosteroever in Oostende.

De correctie voor geboekte afschrijvingen komt uit op 269,3 miljoen euro. Dat bedrag ligt hoger dan in 2016 (262,9 miljoen euro), in lijn met de bijkomende investeringen in materiële vaste activa bij DEME, Anima Care en HPA.

Bijzondere waardeverminderv verliezen, die resultaatsimpact hebben doch neutraal zijn voor de cash flow, blijven in 2017 per saldo beperkt tot 12,9 miljoen euro (2016 : 30,2 miljoen euro). In 2016 boekte AvH aanzienlijke dergelijke verliezen op de deelnemingen in Groupe Flo en CKT Offshore, die toen beide werden overgeboekt naar bestemd voor verkoop. De exit uit Groupe Flo in H1 2017 leidde tot een bijkomende waardevermindering van 6,7 miljoen euro. In H2 2017 werden waardeverminderingen geboekt op de deelnemingen in Oriental Quarries & Mines en Transpalux (beide overgeboekt naar bestemd voor verkoop in 2017) en op vorderingen en goodwill binnen de groep voor een totaal van 11,7 miljoen euro. De inning van 2 oude vorderingen door CFE, waarvoor in vorige jaren waardeverminderingen waren geboekt, zorgde voor een correctie in omgekeerde richting.

De winst (32,0 miljoen euro) op activa/passiva gewaardeerd aan reële waarde situeert zich, net zoals in 2016, volledig in "Real Estate & Senior Care" (Leasinvest Real Estate en in mindere mate Extensa).

De in 2017 goedgekeurde verlaging van de tarieven in de vennootschapsbelasting in België en in Frankrijk hebben bijgedragen tot een daling van de latente belastingen.

De (non-cash) evolutie van provisies bevat voor 2 miljoen euro een terugname van provisies voor eventuele verplichtingen die AvH in 2013 had geïdentificeerd bij de controleverwerving over CFE.

Ondanks een 24,4 miljoen euro hogere cashflow, valt de operationele cashflow over 2017 lager uit dan het jaar voordien. Dat heeft alles te maken met een toename van het bedrijfskapitaal met 62,7 miljoen euro in 2017, tegenover een daling met 71,3 miljoen euro in 2016. De grootste verklaring hiervoor ligt in de toename van de door Bank J.Van Breda & C° verleende kredieten, die de aangroei van de deposito's (en schuldbewijzen) overtreft in 2017.

Het hoog investeringsritme van 2016 werd net niet geëvenaard in 2017. Nochtans valt een sterke stijging te noteren van de investeringen bij "Marine Engineering & Contracting", waar de investeringen in de uitbreiding en de vernieuwing van de vloot, maar ook de acquisitie van A2Sea, de investeringen van het jaar naar een recordhoogte stuwten.

Bank J.Van Breda & C° verkocht in 2017 meer geldbeleggingen dan er werden gekocht. In de lage rente-omgeving van 2017, heeft de Bank verkozen om, conform haar conservatief ALM-beleid, meer middelen in deposito te brengen bij de Nationale Bank, eerder dan ze in laagrentend papier te investeren.

AvH heeft in 2017 bijkomende aandelen Sipef gekocht en ook ingeschreven op de publieke kapitaalverhoging. Per einde 2017 bezit Ackermans & van Haaren 30,25% van de aandelen van Sipef.

De desinvesteringen stijgen in verhouding tot vorig jaar met 22,5 miljoen euro. In vergelijking met vorig jaar is de samenstelling wel vrij verschillend: zo was er in 2017 slechts voor 358,0 miljoen euro overdracht van geldbeleggingen in het kader van het ALM-beleid van Bank J.Van Breda & C° (zie hierboven). De desinvesteringen uit de andere segmenten vallen daarentegen duidelijk hoger uit dan in 2016: meest opmerkelijke zijn de verkoop van een aantal activa door Leasinvest Real Estate (logistieke panden, Zwitserland), de verkoop door Extensa van de vennootschap die het kantoorgebouw Herman Teirlinck op de site van Tour & Taxis in portefeuille heeft, net zoals de verkoop door CFE van vennootschappen die vastgoedprojecten dragen. Zoals reeds hierboven gemeld, hebben de 48,3 miljoen euro desinvesteringen in "AvH en Growth Capital" voornamelijk betrekking op de verkopen van de deelnemingen in Nationale Maatschappij der Pijpleidingen en Ogeda.

De financieringscashflow valt 58,7 miljoen euro negatiever uit dan in 2016. De interestkosten dalen nochtans met ongeveer 9,5 miljoen euro. Niettegenstaande de forse investeringen, nemen de financiële schulden licht af. In 2016 werden 53,3 miljoen euro extra financiële schulden opgenomen.

De voornaamste transfers tussen segmenten hebben in 2017 betrekking op de verwerving door AvH van de 30% deelneming in Leasinvest Real Estate (voorheen bij Extensa), op de verwerving van een grotere participatie in Sipef (door AvH) en op de verkoop van A.A. Van Laere aan CFE. De impact van wijzigingen in consolidatiekring hebben betrekking op liquide middelen van verkochte vennootschappen, vnl. NMP en een filiaal van NMP.

Evolutie van de thesaurie van de AvH-groep 2013-2017⁽¹⁾

€ miljoen	2017	2016	2015	2014	2013
Eigen aandelen ⁽²⁾	35,5	29,0	28,4	24,5	21,2
Overige beleggingen					
- Portefeuille aandelen	40,0	39,0	41,1	27,2	23,6
- Termijndeposito's	1,3	26,2	33,2	55,9	73,3
Liquide middelen	49,7	5,3	5,6	6,5	6,4
Financiële schulden	-46,2	-31,2	-32,0	-92,7	-127,6
Nettothesauriepositie	80,2	68,3	76,3	21,3	-3,1

⁽¹⁾ Bevat de thesaurie en financiële schulden aan kredietinstellingen en t.o.v. financiële markten van de geconsolideerde subholdings opgenomen in het segment 'AvH & Growth Capital' alsook de thesaurie van GIB (50%) en van Finaxis.

⁽²⁾ In de mate dat de eigen aandelen worden aangehouden voor de indekking van optieverplichtingen, wordt de waarde van de eigen aandelen daarop afgestemd.

Eind 2017 beschikte AvH (inclusief subholdings) over een nettocashpositie van 80,2 miljoen euro, tegenover 68,3 miljoen euro eind 2016. Naast liquide middelen en deposito's op korte termijn bestaat de thesaurie onder meer uit geldbeleggingen (incl.

eigen aandelen) voor 75,5 miljoen euro en uit korte termijnschulden onder de vorm van commercial paper van 45,0 miljoen euro.

Toelichting 5: segmentinformatie - resultatenrekening 2016

(€ 1.000)	Segment 1	Segment 2	Segment 3	Segment 4	Segment 5	Eliminaties tussen segmenten	Totaal 2016
	Marine Engineering & Contracting	Private Banking	Real Estate & Senior Care	Energy & Resources	AvH & Growth Capital		
Bedrijfsopbrengsten	3.051.586	164.381	341.397	13.600	80.826	-2.673	3.649.117
Verrichting van diensten	4.290		162.016	13.539	2.585	-2.533	179.897
Leasingopbrengsten		6.956	1.590				8.546
Vastgoedopbrengsten	12.186		167.128				179.314
Rente-opbrengsten bancaire activiteiten		106.615					106.615
Vergoedingen en commissies bancaire activiteiten		48.011					48.011
Opbrengsten uit onderhanden projecten	2.945.215				75.026		3.020.241
Overige bedrijfsopbrengsten	89.895	2.799	10.663	62	3.215	-140	106.493
Overige exploitatiebatan	3.452	1.940	3.505	3	1.265	-383	9.782
Rente op vorderingen financiële vaste activa	117		61		243	-104	317
Dividenden	3.213	1.940	3.445	3	691		9.292
Overheidssubsidies	121						121
Overige exploitatiebatan					332	-280	52
Exploitatielasten (-)	-2.824.699	-113.145	-282.660	-13.784	-116.448	2.953	-3.347.785
Grondstoffen en gebruikte hulpstoffen (-)	-1.630.999		-102.500		-36.343		-1.769.842
Voorraadwijziging handelsgoederen, grond- en hulpstoffen (-)	25.515		91		175		25.780
Rentelasten Bank J.Van Breda & C° (-)		-32.544					-32.544
Personeelslasten (-)	-552.777	-39.275	-91.692	-689	-33.137		-717.569
Afschrijvingen (-)	-235.293	-5.586	-17.456	-1.911	-2.664		-262.910
Bijzondere waardeverminderv verliezen (-)	242	-795	-4.527	-3.090	-22.059		-30.230
Overige exploitatielasten (-)	-430.449	-32.289	-66.359	-8.095	-18.463	2.953	-552.702
Voorzieningen	-937	-2.656	-216		-3.957		-7.766
Winst (verlies) op activa/passiva gewaardeerd aan reële waarde via resultatenrekening	22	0	40.565	0	0	0	40.587
Financiële activa voor handelsdoeleinden							0
Vastgoedbeleggingen	22		40.565				40.587
Winst (verlies) op de overdracht van activa	12.842	835	3.877	102	-21	0	17.635
Gerealiseerde meer(min)waarde op immateriële en materiële vaste activa	3.420		-32	102	24		3.514
Gerealiseerde meer(min)waarde op vastgoedbeleggingen			3.584				3.584
Gerealiseerde meer(min)waarde op financiële vaste activa	9.422		325		-398		9.350
Gerealiseerde meer(min)waarde op andere activa		835			353		1.188
Winst (verlies) uit de bedrijfsactiviteiten	243.202	54.011	106.685	-79	-34.378	-104	369.337
Financieringsopbrengsten	26.948	14	3.874	20	765	-187	31.433
Renteopbrengsten	8.280	14	2.801	20	496	-187	11.423
Diverse financiële opbrengsten	18.668		1.073		269		20.010
Financieringslasten (-)	-63.687	0	-24.995	-124	-1.976	291	-90.491
Rentelasten (-)	-33.130		-16.092	-111	-503	291	-49.546
Diverse financiële lasten (-)	-30.557		-8.904	-13	-1.472		-40.946
Afgeleide financiële instrumenten gewaardeerd aan reële waarde via resultatenrekening	0	-649	771	0	0		122
Aandeel in de winst (verlies) van de ondernemingen waarop vermogensmutatie is toegepast	1.636	88.679	5.664	10.793	1.889		108.660
Overige niet-exploitatiebatan	0	1.429	356	0	0		1.785
Overige niet-exploitatielasten (-)	0	0	0	0	0		0
Winst (verlies) vóór belasting	208.100	143.483	92.354	10.609	-33.700	0	420.847
Winstbelastingen	-30.250	-18.479	-4.631	-645	-789	0	-54.794
Uitgestelde belastingen	15.862	-3.932	1.080	78	58		13.146
Belastingen	-46.112	-14.547	-5.710	-723	-847		-67.940
Winst (verlies) na belasting uit voortgezette bedrijfsactiviteiten	177.850	125.005	87.723	9.964	-34.489	0	366.053
Winst (verlies) na belasting uit bedrijfsactiviteiten die worden beëindigd	0	0	0	0	0		0
Winst (verlies) van het boekjaar	177.850	125.005	87.723	9.964	-34.489	0	366.053
Aandeel van het minderheidsbelang	72.658	26.498	41.547	731	382		141.816
Aandeel van de groep	105.192	98.506	46.176	9.234	-34.872		224.237

Toelichting 5: segmentinformatie - activa 2016

(€ 1.000)	Segment 1	Segment 2	Segment 3	Segment 4	Segment 5		Totaal 2016
	Marine Engineering & Contracting	Private Banking	Real Estate & Senior Care	Energy & Resources	AvH & Growth Capital	Eliminaties tussen segmenten	
I. Vaste activa	2.456.874	4.050.951	1.598.499	174.483	248.792	-6.336	8.523.262
Immateriële vaste activa	95.516	5.179	66.136		1		166.832
Goodwill	177.060	134.247	31.232				342.539
Materiële vaste activa	1.697.794	40.054	359.876	9.231	27.683		2.134.639
Vastgoedbeleggingen			1.010.754				1.010.754
Ondernemingen waarop vermogensmutatie is toegepast	159.540	633.263	15.933	165.113	179.450		1.153.300
Financiële vaste activa	172.125	625	88.952		33.780	-6.336	289.146
Voor verkoop beschikbare financiële vaste activa	16.578	3	88.237		8.225		113.043
Vorderingen en borgtochten	155.547	622	715		25.554	-6.336	176.103
Afdekkingsinstrumenten op meer dan één jaar	510	1.481	1.584				3.576
Vorderingen op meer dan één jaar	26.143	105.906	23.623		4.997		160.669
Handelsvorderingen	1.884				2.346		4.230
Vorderingen uit financiële lease		105.906	23.366				129.272
Overige vorderingen	24.259		256		2.651		27.167
Uitgestelde belastingvorderingen	128.184	2.624	409	138	2.881		134.236
Banken - vorderingen kredietinstellingen & cliënten op meer dan één jaar		3.127.572					3.127.572
II. Vlottende activa	2.013.435	1.708.521	375.617	32.522	155.094	-38.029	4.247.159
Voorraden	96.613		153.245		407		250.265
Bedrag verschuldigd door klanten voor onderhanden projecten	56.019		54.012		2.042		112.074
Geldbeleggingen	3	582.069	317		39.019		621.408
Voor verkoop beschikbare financiële activa		582.069	317		39.019		621.405
Financiële activa behorend tot de handelsportefeuille (trading)	3						3
Afdekkingsinstrumenten op ten hoogste één jaar	2.324	1.227					3.551
Vorderingen op ten hoogste één jaar	1.174.961	71.569	98.247	26.416	71.848	-37.781	1.405.260
Handelsvorderingen	1.105.991		34.373	4.781	22.583	-1.563	1.166.164
Vorderingen uit financiële lease		47.303	547				47.850
Overige vorderingen	68.970	24.266	63.327	21.635	49.265	-36.218	191.245
Terug te vorderen belastingen	18.954		4.515	26	933		24.429
Banken - vorderingen kredietinstellingen & cliënten op ten hoogste één jaar		1.041.064					1.041.064
Banken - interbancaire vorderingen		74.156					74.156
Banken - leningen en vorderingen (excl. leasing)		931.915					931.915
Banken - tegoeden centrale banken		34.993					34.993
Geldmiddelen en kasequivalenten	639.458	5.857	63.191	6.046	39.762		754.315
Termijndeposito's tot drie maand	124.658	1	4.853		27.261		156.773
Liquide middelen	514.801	5.856	58.338	6.046	12.501		597.542
Overlopende rekeningen	25.101	6.734	2.089	34	1.083	-248	34.793
III. Activa bestemd voor verkoop	21.416		75.191		8.031		104.637
Totaal der activa	4.491.724	5.759.472	2.049.307	207.005	411.917	-44.366	12.875.059

(€ 1.000)	Segment 1	Segment 2	Segment 3	Segment 4	Segment 5		Totaal 2016
	Marine Engineering & Contracting	Private Banking	Real Estate & Senior Care	Energy & Resources	AvH & Growth Capital	Eliminaties tussen segmenten	
Segmentinformatie - proforma omzet							
Omzet lidstaten van de Europese Unie	2.050.245	476.627	328.144	55.329	664.451	-2.533	3.572.263
Overige landen binnen Europa	75.206	137	2.590	10.875	40.061		128.870
Landen buiten Europa	836.184	0	0	39.820	323.785		1.199.789
Totaal	2.961.635	476.764	330.735	106.025	1.028.297	-2.533	4.900.923

De proforma omzet bevat de omzet van alle participaties aangehouden door de AvH-groep en wijkt dus af van de omzet zoals gerapporteerd in de wettelijke IFRS consolidatie, die is opgemaakt op basis van de op pag. 137 t.e.m. 145 gerapporteerde consolidatiekring. In deze proforma voorstelling worden alle (exclusieve) controle-belangen integraal verwerkt en de overige belangen proportioneel.

Toelichting 5: segmentinformatie - eigen vermogen en verplichtingen 2016

(€ 1.000)	Segment 1	Segment 2	Segment 3	Segment 4	Segment 5	Eliminaties tussen segmenten	Totaal 2016
	Marine Engineering & Contracting	Private Banking	Real Estate & Senior Care	Energy & Resources	AvH & Growth Capital		
I. Totaal eigen vermogen	1.550.265	1.277.714	633.966	194.112	260.290		3.916.348
Eigen vermogen - deel groep	947.977	1.036.961	354.349	186.609	257.186		2.783.083
Geplaatst kapitaal					113.907		113.907
Aandelenkapitaal					2.295		2.295
Agio					111.612		111.612
Geconsolideerde reserves	968.111	1.032.278	354.278	167.855	159.568		2.682.090
Herwaarderingsreserves	-20.133	4.683	71	18.754	8.541		11.915
Effecten beschikbaar voor verkoop		4.053	11.446	-9	15.656		31.145
Afdekkingsreserve	-4.939	-337	-13.282		-77		-18.635
Actuariële winsten (verliezen) te bereiken doelpensioenplannen	-11.878	-49	-19	-664	1.041		-11.569
Omrekeningsverschillen	-3.317	1.016	1.926	19.427	-8.079		10.974
Ingekochte eigen aandelen (-)					-24.830		-24.830
Minderheidsbelang	602.287	240.753	279.617	7.503	3.104		1.133.265
II. Langlopende verplichtingen	1.003.847	732.951	897.578	8.354	38.981	-6.336	2.675.375
Voorzieningen	91.968	3.588	6.297		4.135		105.989
Pensioenverplichtingen	51.544	3.404	606	407	60		56.021
Uitgestelde belastingverplichtingen	153.792	283	97.957	2.940	1.713		256.685
Financiële schulden	681.798		727.785	5.008	5.049	-6.336	1.413.303
Leningen van banken	315.577		572.227	5.008			892.811
Obligatieleningen	303.537		130.512				434.049
Achtergestelde leningen	1.294		2.050				3.344
Financiële lease-overeenkomsten	51.808		22.589		5.049		79.446
Overige financiële schulden	9.583		407			-6.336	3.654
Langlopende afdekkingsinstrumenten	18.988	14.148	51.215				84.352
Overige schulden	5.756	6.848	13.717		28.024		54.346
Banken - schulden aan kredietinstellingen, cliënten & obligaties		704.680					704.680
Banken - deposito's van kredietinstellingen							0
Banken - deposito's van klanten		647.175					647.175
Banken - in schuldbewijzen belichaamde schuld							0
Banken - achtergestelde verplichtingen		57.505					57.505
III. Kortlopende verplichtingen	1.931.608	3.748.807	517.763	4.538	112.645	-38.029	6.277.332
Voorzieningen	37.758	34	74				37.865
Pensioenverplichtingen		206	8				214
Financiële schulden	170.021		370.673	1.440	54.715	-36.218	560.632
Leningen van banken	107.246		190.924	1.440			299.610
Obligatieleningen							0
Financiële lease-overeenkomsten	48.122		2.583		1.498		52.202
Overige financiële schulden	14.653		177.166		53.218	-36.218	208.819
Kortlopende afdekkingsinstrumenten	23.515	1.632					25.147
Bedragen verschuldigd aan klanten voor onderhanden projecten	218.377				4.439		222.816
Overige schulden op ten hoogste één jaar	1.393.472	13.511	112.534	2.839	52.578	-1.563	1.573.372
Handelsschulden	1.200.026	4	57.964	1.568	12.311	-1.563	1.270.310
Ontvangen vooruitbetalingen			2.638	1.176			3.814
Schulden mbt bezoldigingen & sociale lasten	149.279	7.947	17.378	95	9.165		183.864
Overige schulden	44.168	5.560	34.554		31.102		115.384
Te betalen belastingen	32.885	1.070	17.509	156	369		51.989
Banken - schulden aan kredietinstellingen, cliënten & obligaties		3.727.271					3.727.271
Banken - deposito's van kredietinstellingen		24.422					24.422
Banken - deposito's van klanten		3.532.914					3.532.914
Banken - in schuldbewijzen belichaamde schuld		161.693					161.693
Banken - achtergestelde verplichtingen		8.242					8.242
Overlopende rekeningen	55.579	5.083	16.966	103	544	-248	78.027
IV. Verplichtingen bestemd voor verkoop	6.004						6.004
Totaal van het eigen vermogen en de verplichtingen	4.491.724	5.759.472	2.049.307	207.005	411.917	-44.366	12.875.059

Toelichting 5: segmentinformatie - kasstroomoverzicht 2016

(€ 1.000)	Segment 1	Segment 2	Segment 3	Segment 4	Segment 5		
	Marine Engineering & Contracting	Private Banking	Real Estate & Senior Care	Energy & Resources	AvH & Growth Capital	Eliminaties tussen segmenten	Totaal 2016
I. Geldmiddelen en kasequivalenten, openingsbalans	519.386	7.292	58.691	4.984	114.633		704.987
Winst (verlies) uit de bedrijfsactiviteiten	243.202	54.011	106.685	-79	-34.378	-104	369.337
Reclass Winst (verlies) op de overdracht van activa naar cashflow uit desinvesteringen	-20.309	-835	-3.877	-102	21		-25.102
Dividenden van vennootschappen waarop vermogensmutatie is toegepast	15.205	45.477		409	4.518		65.608
Overige niet-exploitatiebaten (lasten)		1.429	356				1.785
Winstbelastingen	-40.629	-18.479	-4.631	-645	-789		-65.173
Aanpassingen voor niet-gedelijke posten							
Afschrijvingen	235.293	5.586	17.456	1.911	2.664		262.910
Bijzondere waardevermindervingsverliezen	-244	902	4.364	3.090	22.059		30.171
Aandelenoptieplannen	-20	-2.567	186		784		-1.618
Winst (verlies) op activa/passiva gewaardeerd aan reële waarde via resultatenrekening	-22		-40.565				-40.587
(Afname) toename van voorzieningen	-5.838	2.955	269		3.957		1.342
(Afname) toename van latente belastingen	-15.862	3.932	-1.080	-78	-58		-13.146
Andere niet-kaskosten (opbrengsten)	-1.518	3.631	-139	16	-598		1.391
Cashflow	409.256	96.041	79.025	4.521	-1.821	-104	586.920
Afname (toename) van het bedrijfskapitaal	29.221	-34.342	39.265	3.346	39.332	-5.531	71.291
Afname (toename) van voorraden, onderhanden projecten & ontvangen vooruitbetalingen	79.790		31.103		5.101		115.994
Afname (toename) van vorderingen	11.503	-21.115	-18.105	3.447	-21.111	8.154	-37.227
Afname (toename) van vorderingen kredietinstellingen & cliënten (banken)		-265.930					-265.930
Toename (afname) van schulden (andere dan financiële schulden)	-57.528	-996	23.446	-61	55.862	-13.685	7.038
Toename (afname) van schulden aan krediet-instellingen, cliënten & obligaties (banken)		261.979					261.979
Afname (toename) overige	-4.544	-8.280	2.822	-40	-521		-10.563
Operationele cashflow	438.477	61.699	118.290	7.867	37.511	-5.634	658.211
Investeringscashflow	-299.596	-537.371	-206.388	-4.858	-119.875		-1.168.089
Aanschaffing van immateriële en materiële vaste activa	-192.042	-5.313	-16.992	-268	-2.522		-217.138
Investering in vastgoedbeleggingen			-114.766				-114.766
Verwerving van financiële vaste activa	-31.196		-72.618	-4.590	-114.158		-222.562
Nieuwe leningen toegestaan	-76.358	-262	-2.012		-3.062		-81.695
Verwerving van geldbeleggingen		-531.796			-133		-531.929
Desinvesteringencashflow	74.707	536.288	82.040	102	8.465		701.601
Desinvesteringen van immateriële en materiële vaste activa	8.604		509	102	59		9.275
Desinvesteringen van vastgoedbeleggingen	1.291		64.855				66.146
Overdracht van financiële vaste activa	33.551		14.875		3.137		51.563
Terugbetaalde leningen	31.260		767		3.500		35.527
Overdracht van geldbeleggingen		536.288	1.033		1.769		539.090
Investeringscashflow	-224.890	-1.083	-124.349	-4.756	-111.410		-466.488
Financiële operaties							
Ontvangen interesten	7.999	14	2.801	20	496	-187	11.142
Betaalde interesten	-40.610		-16.487	-111	-503	291	-57.421
Diverse financiële opbrengsten(lasten)	-12.101		-7.049	-13	-1.203		-20.366
Afname (toename) van eigen aandelen					-801		-801
(Afname) toename van financiële schulden	12.626		43.418	-1.444	-6.852	5.531	53.279
Winstverdeling					-64.980		-64.980
Dividenden uitgekeerd intragroep	-37.295	-48.825	-175	-1.055	87.350		0
Dividenden uitgekeerd aan derden	-24.060	-13.240	-16.293	-352	-10.773		-64.717
Financieringscashflow	-93.441	-62.051	6.215	-2.954	2.734	5.634	-143.863
II. Netto toename (afname) in geldmiddelen en kasequivalenten	120.146	-1.435	156	157	-71.165		47.859
Transfer tussen segmenten	456		2.335	922	-3.713		0
Wijziging consolidatiekring of -methode			1.814				1.814
Kapitaalverhogingen (deel derden)	88		188				275
Wisselkoerswijzigingen op geldmiddelen en kasequivalenten	-618		8	-18	7		-620
III. Geldmiddelen en kasequivalenten, slotbalans	639.458	5.857	63.191	6.046	39.762		754.315

Toelichting 6: immateriële vaste activa

(€ 1.000)	Ontwikkelingskosten	Concessies, octrooien & licenties	Goodwill	Software	Overige immateriële activa	Vooruitbetalingen	Totaal
Bewegingen in immateriële vaste activa - boekjaar 2016							
Immateriële vaste activa, beginsaldo	5	49.023	11.602	8.764	86.635	982	157.012
Brutobedrag	2.060	67.692	14.053	28.401	94.354	982	207.542
Geaccumuleerde afschrijvingen (-)	-2.054	-18.669	-2.451	-19.637	-7.719	0	-50.530
Investeringen	1.268	1.623	1.099	800	500	179	5.469
Verwervingen door middel van bedrijfscombinaties		10.390	2.650	3			13.043
Overdrachten en buitengebruikstellingen (-)				-26	-5		-32
Overdrachten door bedrijfsafplitsing (-)							0
Afschrijvingen (-)	-1.286	-3.339		-3.322	-890		-8.836
Toename (afname) door wisselkoerswijzigingen	17	-33		-1	-1		-18
Overboekingen van (naar) andere posten				14	179		193
Immateriële vaste activa, eindsaldo	5	57.664	15.351	6.233	86.418	1.161	166.832
Brutobedrag	3.347	73.607	17.802	29.056	93.443	1.161	218.416
Geaccumuleerde afschrijvingen (-)	-3.342	-15.943	-2.451	-22.822	-7.025	0	-51.584
Bewegingen in immateriële vaste activa - boekjaar 2017							
Immateriële vaste activa, beginsaldo	5	57.664	15.351	6.233	86.418	1.161	166.832
Brutobedrag	3.347	73.607	17.802	29.056	93.443	1.161	218.416
Geaccumuleerde afschrijvingen (-)	-3.342	-15.943	-2.451	-22.822	-7.025	0	-51.584
Investeringen	275	519	910	673	507	605	3.490
Verwervingen door middel van bedrijfscombinaties		10.573	6.465		727	6	17.772
Overdrachten en buitengebruikstellingen (-)		-214		-8			-222
Overdrachten door bedrijfsafplitsing (-)							0
Afschrijvingen (-)	-70	-4.333		-3.107	-1.095		-8.604
Bijzondere WV (-)					-507		-507
Toename (afname) door wisselkoerswijzigingen		-12		5	1		-7
Overboekingen van (naar) andere posten	651	9		783	154	-785	812
Overige toename (afname)				1		-1	0
Immateriële vaste activa, eindsaldo	861	64.207	22.726	4.581	86.206	986	179.567
Brutobedrag	4.207	85.814	22.726	30.200	94.992	986	238.925
Geaccumuleerde afschrijvingen (-)	-3.346	-21.607	0	-25.618	-8.317	0	-58.889
Geaccumuleerde bijzondere WV (-)	0	0	0	0	-469	0	-469

De groei van de ouderenzorgactiviteit van de groep verklaart opnieuw het grootste deel van de toename van de immateriële vaste activa in 2017 met o.m. de acquisities van Anima Care (6 residenties) en HPA (2 residenties). We verwijzen naar de Toelichting 4 Bedrijfsacquisities.

Voorts bestaat deze post voor een groot deel uit immateriële vaste activa die einde 2013 werden uitgedrukt in de geconsolideerde balans naar aanleiding van de controleverwerving over DEME, uit immateriële vaste activa die voortkomen uit de (historische) acquisities van Anima Care en HPA en uit software-ontwikkelingen bij Bank J. Van Breda & C°.

Toelichting 7: goodwill

(€ 1.000)	2017	2016
Bewegingen in goodwill		
Goodwill, beginsaldo	342.539	333.882
Brutobedrag - integraal geconsolideerde participaties	361.870	349.075
Geaccumuleerde bijzondere WV - integraal geconsolideerde participaties (-)	-19.331	-15.193
Verwervingen door middel van bedrijfscombinaties ⁽¹⁾	14.270	12.850
Bijzondere WV opgenomen in de resultatenrekening (-)	-4.536	-4.137
Overige toename (afname)	-2.750	-55
Goodwill, eindsaldo	349.523	342.539
Brutobedrag - integraal geconsolideerde participaties	370.213	361.870
Geaccumuleerde bijzondere WV - integraal geconsolideerde participaties (-)	-20.690	-19.331

⁽¹⁾ We verwijzen naar Toelichting 4 Bedrijfsacquisities voor meer details.

De bedrijfsacquisities door DEME (G-Tec), CFE (José Coghe-Werbrouck), Anima Care (6 residenties) en HPA (2 residenties) verklaren de toename van de goodwill ten belope van 14,3 miljoen euro.

Anima Care boekte bijzondere waardeverminderingen van 2,2 miljoen euro op meerdere activa van beperkte omvang. Ook de goodwill van AvH op Patrimoine & Santé die niet kon worden toegewezen aan de gebouwen in portefeuille werd afgeschreven (2,3 miljoen euro). De overige afname resulteert uit de purchase price allocation van de in 2016 door HPA overgenomen residentie en crèche Cigma de Laval waarbij de goodwill werd toegewezen aan concessies (immateriële vaste activa).

Per saldo is de goodwill voornamelijk toe te wijzen aan Finaxis, aan DEME (n.a.v. de controleverwerving eind 2013) en aan de dochterondernemingen aangehouden door DEME, CFE, A.A. Van Laere, Anima Care en HPA. Daarbij wordt opgemerkt dat de goodwill (cliënteel) in de geconsolideerde balans van Delen Investments van 232,4 miljoen euro hierin niet is vervat, aangezien Delen Investments wordt opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode. Deze goodwill resulteert vnl. uit de overname van Capital & Finance in 2007, JM Finn in 2011 en in beperkte mate Oyens & Van Eeghen (eind 2015).

Bij indicaties van een eventuele waardevermindering en minstens jaarlijks onderwerpt AvH de goodwill op haar balans aan een impairmentanalyse. Hierbij wordt zowel de goodwill bedoeld die als dusdanig onder de post 'goodwill' wordt opgevoerd in de geconsolideerde balans, als de goodwill die vervat zit in de actiefpost 'ondernemingen waarop vermogensmutatie is toegepast'. Elke participatie van AvH wordt daarbij beschouwd als een afzonderlijke cash generating unit (CGU). Vervolgens wordt als onderdeel van de impairment test een fair value bepaald voor elke CGU op basis van publiek beschikbare marktwaarderingen (broker reports / beurskoers voor genoteerde ondernemingen). Indien na deze eerste stap, op basis van een fair value benadering, blijkt dat bijkomende onderbouwing nodig is, zal ook een gebruikswaarde worden bepaald vanuit het eigen AvH perspectief op basis van een discounted cash flow (DCF) model of marktmultiples. Wanneer na deze tweede stap nog steeds een onvoldoende onderbouwing kan worden gevormd voor de goodwill in de balans, wordt overgegaan tot een uitzonderlijke waardevermindering of 'impairment'.

Toelichting 8: materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn met 438,2 miljoen euro gestegen tot 2.572,9 miljoen euro. DEME heeft in 2017 maar liefst 441,6 miljoen euro geïnvesteerd in het uitbouwen, vernieuwen en operationeel houden van haar vloot. DEME's dochterbedrijf GeoSea versterkte bovendien haar aanwezigheid in de sector van offshore windenergie door de overname van het Deense A2Sea, waardoor het ook twee relatief nieuwe tuigen toevoegde aan haar vloot. Maar ook de investeringen in de woonzorgcentra van Anima Care en Residalya zorgen voor een toename (netto, na afschrijvingen) van de materiële vaste activa.

De overdrachten door bedrijfsafplitsing hebben betrekking op de verkoop van de Nationale Maatschappij der Pijpleidingen en de parkingactiviteiten door A.A. Van Laere.

De materiële vaste activa van de bedrijven uit de "Marine Engineering & Contracting" poot vertegenwoordigen samen ongeveer 83% van de totale materiële vaste activa. De zorgresidenties van Anima Care en van Patrimoine & Santé (samen goed voor 15%), het kantorennet van Bank J.Van Breda & C° en diverse andere bedrijfsgebouwen binnen de groep verklaren het saldo.

Van de acht vaartuigen die in 2015 en 2016 door DEME werden besteld voor een globale waarde van een miljard euro, zijn twee reeds geleverd: de sleepopperzuigers Minerva en Scheldt River. In 2018 verwacht men de oplevering van het multifunctionele vaartuig Living Stone, het zelfvarend hefvaartuig Apollo en het kraanschip Gulliver. De drie laatste vaartuigen – het baggerschip Bonny River, de Smart Mega Cutter Suction Dredger Spartacus en het kraanschip met dynamische positionering Orion – zouden in de loop van de jaren 2019-2020 operationeel moeten zijn.

Toelichting 8: materiële vaste activa

(€ 1.000)	Terreinen en gebouwen	Installaties, machines en uitrusting	Meubilair en rollend materieel	Overige materiële vaste activa	Activa in aanbouw & vooruitbet.	Operationele leasing als leasinggever (IAS 17)	Totaal 2016
I. Bewegingen in materiële vaste activa - boekjaar 2016							
Materiële vaste activa, beginsaldo	231.112	1.587.959	32.120	4.100	90.174	306	1.945.772
Brutobedrag	334.779	3.247.848	112.683	22.798	90.174	1.381	3.809.663
Geaccumuleerde afschrijvingen (-)	-101.180	-1.659.889	-79.745	-18.699		-1.075	-1.860.588
Geaccumuleerde bijzondere WV (-)	-2.487		-817				-3.304
Investeringen	19.659	110.715	9.388	837	72.895		213.494
Verwervingen door middel van bedrijfscombinaties	233.548	599	846	1	90		235.083
Overdrachten en buitengebruikstellingen (-)	-2.567	-2.864	-330	1	-11		-5.770
Overdrachten door bedrijfsafplitsing (-)		-1					-1
Afschrijvingen (-)	-19.680	-222.762	-10.693	-896		-43	-254.074
Bijzondere WV (-)			-2				-2
Toename (afname) door wisselkoerswijzigingen	56	-764	-190		102		-797
Overboekingen van (naar) andere posten	13.270	15.985	271	321	-28.949		898
Overige toename (afname)	37						37
Materiële vaste activa, eindsaldo	475.433	1.488.867	31.411	4.364	134.301	263	2.134.639
Brutobedrag	599.583	3.213.697	120.799	12.782	134.301	1.381	4.082.542
Geaccumuleerde afschrijvingen (-)	-121.663	-1.724.829	-88.652	-8.418		-1.118	-1.944.681
Geaccumuleerde bijzondere WV (-)	-2.487		-736				-3.223
II. Overige informatie							
Financiële leases							
Nettoboekwaarde van MVA onder financiële lease	75.747	110.573	5.486				191.806
Materiële vaste activa verworven onder financiële lease		6.462	2.021				8.483

(€ 1.000)	Terreinen en gebouwen	Installaties, machines en uitrusting	Meubilair en rollend materieel	Overige materiële vaste activa	Activa in aanbouw & vooruitbet.	Operationele leasing als leasinggever (IAS 17)	Totaal 2017
I. Bewegingen in materiële vaste activa - boekjaar 2017							
Materiële vaste activa, beginsaldo	475.433	1.488.867	31.411	4.364	134.301	263	2.134.639
Brutobedrag	599.583	3.213.697	120.799	12.782	134.301	1.381	4.082.542
Geaccumuleerde afschrijvingen (-)	-121.663	-1.724.829	-88.652	-8.418		-1.118	-1.944.681
Geaccumuleerde bijzondere WV (-)	-2.487		-736				-3.223
Investeringen	13.273	108.266	8.763	1.050	390.732	76	522.161
Verwervingen door middel van bedrijfscombinaties	20.360	188.563	825	281			210.028
Overdrachten en buitengebruikstellingen (-)	-4.123	-4.420	-229	-7	-683		-9.462
Overdrachten door bedrijfsafplitsing (-)	-5.371	-7.462	-136		-4.071		-17.041
Afschrijvingen (-)	-21.261	-227.936	-10.454	-1.005		-56	-260.711
Bijzondere WV (-)	-220						-220
Toename (afname) door wisselkoerswijzigingen	-97	-3.217	-364		-81		-3.758
Overboekingen van (naar) andere posten	1.728	73.144	-985	-7	-75.306		-1.426
Overige toename (afname)	-36	10	-9	37	-1.334		-1.332
Materiële vaste activa, eindsaldo	479.686	1.615.815	28.822	4.713	443.558	283	2.572.877
Brutobedrag	614.612	3.452.446	128.765	14.547	443.558	1.457	4.655.385
Geaccumuleerde afschrijvingen (-)	-132.227	-1.836.631	-99.207	-9.834		-1.174	-2.079.073
Geaccumuleerde bijzondere WV (-)	-2.699		-736				-3.435
II. Overige informatie							
Financiële leases							
Nettoboekwaarde van MVA onder financiële lease	72.701	55.548	3.275				131.525
Materiële vaste activa verworven onder financiële lease		5.103	597				5.700

Toelichting 9: vastgoedbeleggingen gewaardeerd aan reële waarde

(€ 1.000)	Verhuurde gebouwen	Operationele leasing als leasinggever - IAS 40	Projectontwikkelingen	Activa bestemd voor verkoop	Totaal
I. Bewegingen in vastgoedbeleggingen aan reële waarde - boekjaar 2016					
Vastgoedbeleggingen, beginsaldo	838.390	0	116.700	4.392	959.482
Brutobedrag	838.390	0	116.700	4.392	959.482
Investerings	42.846		84.936	455	128.237
Verwervingen door middel van bedrijfscombinaties	0				0
Overdrachten en buitengebruikstellingen (-)	-1.291		-57.369	-4.392	-63.053
Winsten (verliezen) door aanpassing van reële waarde	-5.332		45.575	344	40.587
Overboekingen van (naar) andere posten	-68.722		13.999	55.542	818
Overige toename (afname)	542		481	125	1.148
Vastgoedbeleggingen, eindsaldo	806.432	0	204.322	56.466	1.067.220
Brutobedrag	806.432	0	204.322	56.466	1.067.220
I. Bewegingen in vastgoedbeleggingen aan reële waarde - boekjaar 2017					
Vastgoedbeleggingen, beginsaldo	806.432	0	204.322	56.466	1.067.220
Brutobedrag	806.432	0	204.322	56.466	1.067.220
Investerings	107.464		17.215	1.441	126.121
Verwervingen door middel van bedrijfscombinaties				113	113
Overdrachten en buitengebruikstellingen (-)			-174.849	-117.141	-291.990
Winsten(verliezen) door aanpassing van reële waarde	16.342		19.108	-1.658	33.792
Overboekingen van (naar) andere posten	-52.849			64.392	11.543
Overige toename (afname)	2.303				2.303
Vastgoedbeleggingen, eindsaldo	879.691	0	65.796	3.613	949.100
Brutobedrag	879.691	0	65.796	3.613	949.100

(€ 1.000)	Verhuurde gebouwen	Operationele leasing als leasinggever - IAS 40	Projectontwikkelingen		Totaal
II. Overige informatie					
Huurinkomsten en operationele kosten 2016					
Huurinkomsten van vastgoedbeleggingen	61.335				61.335
Directe operationele kosten (incl. onderhoud & herstellingen) van verhuurde gebouwen	-3.186				-3.186
Directe operationele kosten (incl. onderhoud & herstellingen) van niet-verhuurde gebouwen	-1.080				-1.080
Huurinkomsten en operationele kosten 2017					
Huurinkomsten van vastgoedbeleggingen	61.912				61.912
Directe operationele kosten (incl. onderhoud & herstellingen) van verhuurde gebouwen	-3.323				-3.323
Directe operationele kosten (incl. onderhoud & herstellingen) van niet-verhuurde gebouwen	-1.226				-1.226
Aankoopverplichtingen					
Contractuele verplichtingen tot aankoop vastgoedbeleggingen 2016					0
Contractuele verplichtingen tot aankoop vastgoedbeleggingen 2017					0

(€ 1.000)	Totaal 2017	Totaal 2016
Opdeling vastgoedopbrengsten in de resultatenrekening		
Verkopen van gronden	70	1.920
Huurinkomsten	61.912	61.335
Overige vastgoeddiensten (o.m. promotie-opbrengsten)	165.915	116.059
	227.897	179.314
Kerncijfers - gebouwen in portefeuille (exclusief projectontwikkelingen)		
Contractuele huur	54.670	56.540
Huurrendement (%)	6,44%	6,78%
Bezettingsgraad (%)	94,80%	96,77%
Gewogen gemiddelde looptijd tot eerste break (# jaren)	4,74	4,37

De vastgoedbeleggingen bestaan op jaareinde 2017 voor 885,1 miljoen euro uit de vastgoedportefeuille (exclusief de leasings) van Leasinvest Real Estate en voor het saldo uit vastgoedactiva (vnl de diverse gebouwen in exploitatie op de site Tour & Taxis) van Extensa.

Als gevolg van de beslissing van LRE om zich te focussen op twee activaklassen (retail en kantoren) en drie landen (Luxemburg, België en Oostenrijk) werden in 2017 diverse investeringen en desinvesteringen gerealiseerd. Begin mei heeft LRE voor 35 miljoen euro 100% van de aandelen van de vennootschap Mercator Sàrl verworven, eigenaar van een kantoorgebouw in de stad Luxemburg. In oktober werd de Zwitserse retailportefeuille (drie winkels) volledig verkocht voor 41,8 miljoen euro maar werden ook twee belangrijke retailparken in Wenen (Oostenrijk) verworven voor een bedrag van 56,2 miljoen euro. Tenslotte heeft LRE in 2017 haar logistieke portefeuille afgebouwd ten belope van 74 miljoen euro. In 2017 verkocht Extensa het kantoorgebouw "Herman Teirlinck", gelegen op Tour & Taxis, aan een institutionele belegger.

De projectontwikkelingen betreffen de kantoorpanden Treesquare en Montoyer 63 die LRE in Brussel ontwikkelt; de activa bestemd voor verkoop een door Extensa verhuurd gebouw in Drogenbos.

Waardering van de vastgoedbeleggingen

De vastgoedbeleggingen worden aan reële waarde gewaardeerd, waarbij de waardeschommelingen in de resultatenrekening worden verwerkt.

Verhuurde gebouwen

Op basis van schattingsverslagen wordt minstens jaarlijks de reële waarde van verhuurde gebouwen bepaald. We verwijzen naar het jaarverslag van Leasinvest Real Estate voor meer informatie hieromtrent. Ook de bovenvermelde kerncijfers omtrent de verhuurde gebouwen zijn de kerncijfers van Leasinvest Real Estate, aangezien 94% van de verhuurde gebouwen eigendom zijn van LRE.

Operationele leasings als leasinggever - IAS 40

Operationele leasings waarvan de aankoopoptie rekening houdt met de marktwaarde worden als vastgoedbeleggingen gekwalificeerd. In andere gevallen worden deze contracten als operationele leasing conform IAS 17 beschouwd.

Toelichting 10: ondernemingen waarop de vermogensmutatiemethode is toegepast

(€ 1.000)	2017	2016
Ondernemingen waarop vermogensmutatie is toegepast		
Marine Engineering & Contracting	154.177	159.540
Private Banking	679.973	633.263
Real Estate & Senior Care	28.204	15.933
Energy & Resources	204.048	165.113
AvH & Growth Capital	174.344	179.450
Totaal	1.240.746	1.153.300

(€ 1.000)	Vermogensmutatiewaarde	Goodwill opgenomen in VM-waarde	Totaal 2017	Totaal 2016
Bewegingen in ondernemingen waarop vermogensmutatie is toegepast				
Ondernemingen waarop vermogensmutatie is toegepast: beginsaldo	1.066.854	86.445	1.153.300	1.137.248
Aanschaffingen	65.347	3.404	68.751	34.653
Verwervingen door middel van bedrijfscombinaties			0	0
Overdrachten (-)	5.345	-10.510	-5.164	-13.826
Overdrachten door bedrijfsafsplitsing (-)	-1.304		-1.304	0
Aandeel in winst (verlies) van de ondernemingen waarop vermogensmutatie is toegepast	140.859		140.859	108.660
Bijzondere WV opgenomen in de winst- en verliesrekening (-)	-4.017		-4.017	-25.156
Toename (afname) door wisselkoerswijzigingen	-24.978		-24.978	-4.871
Impact dividenden uitgekeerd door deelnemingen (-)	-62.392		-62.392	-65.608
Overboekingen van (naar) andere posten	-9.000	-3.998	-12.998	-40.240
Overige toename (afname)	-4.567	-6.742	-11.309	22.439
Ondernemingen waarop vermogensmutatie is toegepast : eindsaldo	1.172.147	68.599	1.240.746	1.153.300

Algemene evolutie

Het totaal van de ondernemingen waarop vermogensmutatie is toegepast stijgt met 87,4 miljoen euro tot 1.240,7 miljoen euro en weerspiegelt de groei van het eigen vermogen van deze deelnemingen, naast het effect van bijkomende investeringen (o.m. het verhogen van de deelneming in Sipef) of desinvesteringen door AvH.

AvH heeft haar deelnemingspercentage in Sipef verhoogd via de aankoop van 80.000 aandelen ter beurse en via inschrijving op de publieke kapitaalverhoging (goed voor een investering van 40,4 miljoen euro). De overige aanschaffingen betreffen de deelname van DEME aan de kapitaalverhogingen in de windprojecten Otary en Seastar en de investering in EMW.

De desinvesteringen in 2017 bleven beperkt tot de verkoop door CFE van vennootschappen mbt vastgoedontwikkelingsprojecten in Oostende (Oosteroever) en in Luxemburg (Kons) en het verdwijnen van de gemeenschappelijke dochterondernemingen Napro en Nitraco als gevolg van de deconsolidatie van NMP.

De winstbijdrage van de ondernemingen waarop vermogensmutatie wordt toegepast, is gestegen met 32,2 miljoen euro tot 140,9 miljoen euro. Dit weerspiegelt onder meer de gunstige resultaatontwikkeling bij o.a. Delen Investments en Sipef (inclusief een niet-recurrente herwaarderingsmeerwaarde). "Marine Engineering & Contracting" levert een negatieve bijdrage tot deze post als gevolg van verliezen bij enkele deelnemingen waarover DEME niet de exclusieve controle bezit (waaronder Medco in Qatar en enkele concessie-vennootschappen). Extensa ontwikkelt 2 projecten op de Cloche d'Or-site in een gezamenlijke structuur met een partner. De deelnemingen die via vermogensmutatie worden opgenomen in "AvH & Growth Capital" leveren per saldo een beperkt negatieve bijdrage, als gevolg van een negatieve verliesbijdrage van Distriplus (AvH 50%) van 12,3 miljoen euro dat bijna 20 miljoen euro goodwill afschreef.

Ook in 2017 overtroffen de winstbijdrages van de participaties ruimschoots de door hen uitgekeerde dividenden. De post 'Overboekingen van (naar) andere posten' bevat o.m. de overdracht naar 'bestemd voor verkoop' van de participaties BDM-Asco, Transpalux en OQM (na waardevermindering).

De toename van de waarde van de euro ten opzichte van de meeste deviezen (USD, GBP, INR) vertaalt zich in een negatieve wisselkoersimpact ten belope van 25,0 miljoen euro.

De Post 'Overige toename (afname)' reflecteert bewegingen in het eigen vermogen van de deelnemingen o.a. de eliminaties van resultaten op verkopen van eigen aandelen, de impact van uitkoop van minderheidsbelangen, alsook de impact van de waardering van de aankoopverplichting die op bepaalde aandelen rust.

Rechtstreeks aangehouden participaties opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode

AvH past de vermogensmutatiemethode toe op de gemeenschappelijke dochterondernemingen Delen Investments (78,75%), Sipef (30,3%), Amsteldijk Beheer (50%), Distriplus (50%), Manuchar (30,0%), Turbo's Hoet Groep (50%), Consortium Telemond (50%) en GIB (50%). In deze balansrubriek zijn tevens de geassocieerde deelneming in Sagar Cements (17,6%), Atenor (10,5%), Axe Investments (48,3%), Financiële EMG (22,2%) en Mediahuis (13,2%), opgenomen. Voor een meer gedetailleerde beschrijving van de wijzigingen in de perimeter verwijzen we naar p. 147 "Segmentrapportering".

Een aantal van bovenvermelde participaties zijn beurgnoteerd. Indien de belangen in Sipef, Sagar Cements en Atenor op basis van de beurskoers van eind 2017 zouden gewaardeerd worden, zouden deze participaties de volgende beurswaarden vertegenwoordigen van respectievelijk 201,0 miljoen euro, 39,6 miljoen euro en 27,9 miljoen euro. Deze beurswaarden overtreffen de boekwaarde van deze participaties in de geconsolideerde balans.

Onrechtstreeks aangehouden participaties opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode

De integrale consolidatie van CFE, DEME en Rent-A-Port geeft aanleiding tot de opname van hun gemeenschappelijke dochterondernemingen en geassocieerde deelnemingen voor een totaal bedrag van 154,1 miljoen euro. De belangen in C-Power (6,5%), Rentel (18,9%), Medco (44,1%) en GEM/EMW zijn de voornaamste bij DEME alsook de met partners opgezette vastgoed- en PPS-projecten bij CFE en de ontwikkeling van de industriezone van Dinh Vu (Vietnam) door Rent-A-Port.

Toelichting 11: financiële activa

1. Financiële activa en passiva per categorie

(€ 1.000)	Reële waarde		Boekwaarde	
	2017	2016	2017	2016
Financiële activa				
Financiële activa voor handelsdoeleinden				
Financiële activa behorend tot de handelsportefeuille (trading)	3	3	3	3
Financiële activa beschikbaar voor verkoop				
Voor verkoop beschikbare financiële vaste activa	102.335	113.043	102.335	113.043
Voor verkoop beschikbare geldbeleggingen	467.879	621.405	467.879	621.405
Vorderingen en liquiditeiten				
Vorderingen en borgtochten	164.851	176.103	164.851	176.103
Vorderingen uit financiële lease	231.389	188.203	215.904	177.122
Overige vorderingen	209.508	218.412	209.508	218.412
Handelsvorderingen	1.073.110	1.170.394	1.073.110	1.170.394
Termijndeposito's tot drie maand	35.152	156.773	35.152	156.773
Liquide middelen	601.875	597.542	601.875	597.542
Banken - vorderingen kredietinstellingen & cliënten	5.030.849	4.498.663	4.713.069	4.168.636
Afdekkingsinstrumenten	10.202	7.127	10.202	7.127

(€ 1.000)	Reële waarde		Boekwaarde	
	2017	2016	2017	2016
Financiële passiva				
Financiële passiva gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs				
Financiële schulden				
Leningen van banken	1.055.117	1.212.127	1.041.303	1.192.421
Obligatieleningen	544.537	447.815	535.285	434.049
Achtergestelde leningen	5.354	3.500	5.354	3.344
Financiële lease-overeenkomsten	84.481	136.284	81.377	131.648
Overige financiële schulden	224.325	212.472	224.325	212.473
Overige schulden				
Handelsschulden	1.352.745	1.270.310	1.352.745	1.270.310
Ontvangen vooruitbetalingen	2.505	3.814	2.505	3.814
Schulden mbt bezoldigingen & sociale lasten	186.022	183.864	186.022	183.864
Overige schulden	126.950	169.730	126.950	169.730
Banken - schulden aan kredietinstellingen, cliënten & obligaties	4.874.548	4.474.065	4.846.350	4.431.951
Afdekkingsinstrumenten	58.802	109.499	58.802	109.499

(€ 1.000)	2017			2016		
	Niveau 1	Niveau 2	Te ontvangen interesten	Niveau 1	Niveau 2	Te ontvangen interesten
Financiële activa						
Financiële activa voor handelsdoeleinden						
Financiële activa behorend tot de handelsportefeuille (trading)		3			3	
Financiële activa beschikbaar voor verkoop						
Voor verkoop beschikbare financiële vaste activa	73.344	28.991		70.763	42.280	
Voor verkoop beschikbare geldbeleggingen	464.920	498	2.460	615.900	730	4.775
Vorderingen en liquiditeiten						
Vorderingen uit financiële lease		231.389			188.203	
Banken - vorderingen kredietinstellingen & cliënten		5.030.849			4.498.663	
Afdekkingsinstrumenten		10.201	1		7.126	1
Financiële passiva						
Financiële schulden						
Leningen van banken		1.055.117			1.212.127	
Obligatieleningen	490.352	54.185		393.399	54.416	
Achtergestelde leningen		5.354			3.500	
Financiële lease-overeenkomsten		84.481			136.284	
Banken - schulden aan kredietinstellingen, cliënten & obligaties		4.874.548			4.474.065	
Afdekkingsinstrumenten		58.181	621		109.040	459

De reële waarde van de effecten in de beleggingsportefeuille wordt bepaald aan de hand van de notering op de publieke markt (niveau 1). Ditzelfde geldt voor de publieke obligaties uitgegeven door DEME, CFE, BPI, Leasinvest Real Estate en Extensa. Bij de bepaling van de waarde van de vorderingen op (en schulden aan) kredietinstellingen & cliënten van Bank J.Van Breda & C° gelden volgende hypothesen: er

wordt rekening gehouden met de commerciële marges bij herprijsing en met een percentage vervroegde aflossingen doch wordt er geen rekening gehouden met een percentage kredietverliezen. Voor de afdekkingsinstrumenten is het de actuele waarde van toekomstige kasstromen rekening houdend met de geldende swaprente en volatiliteit (niveau 2).

(€ 1.000)	Gerealiseerde meerwaarden (minwaarden)	Rente-opbrengsten (lasten)	
		2017	2016
Financiële activa voor handelsdoeleinden			
Financiële activa beschikbaar voor verkoop	16.564	1.869	1.786
Overige financiële activa	59.207		8.752
Vorderingen en liquiditeiten		27.105	20.286
Afdekkingsinstrumenten		30	175
Banken - vorderingen kredietinstellingen & cliënten		95.664	102.291
Financiële passiva gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs		-42.237	-49.546
Afdekkingsinstrumenten		-6.115	-5.040
Banken - schulden aan kredietinstellingen, cliënten en obligaties		-19.754	-27.504

2. Kredietrisico

Zowel **CFE** als **DEME** hebben procedures opgesteld teneinde het risico op hun klantenvorderingen te beperken. Bovendien wordt een deel van de geconsolideerde omzet met overheden of met openbare besturen gelieerde klanten gerealiseerd. Verder wordt de concentratie van het tegenpartijrisico beperkt door het grote aantal klanten. Om het kredietrisico te beperken, volgen de betrokken deelnemingen voortdurend de uitstaande klantenvorderingen op en stellen ze desgevallend hun posities bij. Zo doet DEME in het kader van belangrijke buitenlandse contracten geregeld een beroep op de Credendo Group (de vroegere Nationale Delcrederedienst), in zoverre het betrokken land daarvoor in aanmerking komt en het risico door kredietverzekering kan worden gedekt. Voor grote werken is DEME afhankelijk van de capaciteit van klanten om financiering te bekomen en kan zij desgevallend zelf projectfinanciering helpen organiseren. Ondanks het feit dat het kredietrisico nooit volledig kan worden uitgesloten, wordt het toch beperkt. Als wereldwijde speler is DEME daarenboven blootgesteld aan politieke risico's en negatieve ontwikkelingen die zich op macro-economisch vlak kunnen voordoen. Het orderboek van CFE in Afrika is sterk verminderd. Eind 2017 had de groep CFE in Tsjad nog een nettovordering van ongeveer 60 miljoen euro op de staat. Het innen van deze vordering betekent ook in 2018 een belangrijke uitdaging. CFE stelt samen met de lokale overheid alles in het werk om een financiering te vinden teneinde de betaling van de vorderingen mogelijk te maken.

Rent-A-Port heeft een beperkt aantal klanten en tegenpartijen door het type van activiteiten waarbinnen de groep actief is. Hierdoor loopt het een verhoogd krediet(concentratie)risico. Door zich contractueel voldoende in te dekken en door sterke relaties op te bouwen en te onderhouden met haar klanten, weet de groep dit risico in te perken. Aangezien Rent-A-Port actief is in landen zoals Oman, Qatar, Vietnam en Nigeria, is het ook blootgesteld aan politieke risico's. Ook hier gelden lokale relaties en een sterk lokaal netwerk als belangrijkste factoren van risicomangement.

Voor de kredietrisico's aangaande de leasingportefeuille van **Bank J.Van Breda & C°** verwijzen we naar de kredietrisico-policy zoals beschreven in toelichting 12.

Leasinvest Real Estate streeft naar een goede spreiding van haar debiteurenportefeuille, zowel naar aantal huurders als naar sectoren waarin deze huurders actief zijn teneinde wanbetaling en faillissement van huurders te beperken. Tevens wordt de solvabiliteit van de huurders op regelmatige basis gescreend met behulp van een extern ratingbureau en er wordt naar gestreefd om via langlopende huurcontracten de duurzaamheid van de huurinkomstestroom te verzekeren en bijgevolg de 'duration' van de huurcontracten te verhogen.

Extensa Group is voornamelijk actief in de ontwikkeling van vastgoedprojecten. Voorafgaand aan de ondertekening van een nieuw project wordt een uitgebreide analyse gemaakt van de eraan verbonden technische, juridische en financiële risico's.

Het kredietrisico bij **Anima Care** en **HPA** is beperkt. De meeste residenten betalen via domiciliëring. Bovendien wordt de huur vooruit gefactureerd en worden de debiteuren nauw opgevolgd. Overheidssubsidies vormen een belangrijke inkomstenbron.

Het debiteurenrisico wordt door **Agidens** beheerst met inachtneming van het vastgestelde beleid, procedures en controles terzake. De uitstaande vorderingen op klanten worden periodiek bewaakt en grote projecten worden doorgaans gedekt door bankgaranties of gelijkaardig.

In het segment **AvH & Growth Capital** investeert de groep op lange termijn in een beperkt aantal bedrijven met internationaal groeipotentieel. Het gediversifieerde karakter van deze investeringen draagt bij tot een evenwichtige spreiding van de economische en financiële risico's. Bovendien financiert AvH deze investeringen doorgaans via eigen vermogen.

(€ 1.000)		Niet vervallen	Vervallen < 30 d	Vervallen < 60 d	Vervallen < 120 d	Vervallen > 120 d
	Totaal					
Vervaldagenbalans 2016						
Financiële activa voor handelsdoeleinden	3	3				
Financiële activa beschikbaar voor verkoop	734.448	734.448				
Vorderingen	1.742.031	1.349.339	74.460	44.904	20.575	252.753
Vervaldagenbalans 2017						
Financiële activa voor handelsdoeleinden	3	3				
Financiële activa beschikbaar voor verkoop	570.213	570.213				
Vorderingen	1.663.373	1.314.710	63.018	36.351	14.320	234.975

De vervallen vorderingen betreffen hoofdzakelijk de contractingactiviteit van CFE, DEME en A.A. Van Laere alsook de leasingportefeuille van Bank J.Van Breda & C°. Achterstallige vorderingen in de contractingactiviteit betreffen o.a. afrekeningen en bijkomende verrekeningen, maar die nog het voorwerp uitmaken van budgettaire inschrijvingen of die deel uitmaken van een globaal akkoord. Bij CFE, DEME en A.A. Van Laere zijn er een aantal onderhandelingen en/of procedures lopend.

Verwachte verliezen op werven worden adequaat voorzien via waardeverminderingen op werven, opgenomen in de balansrubriek 'Onderhanden projecten in opdracht van derden' (Toelichting 13).

(€ 1.000)	Financiële activa voor handelsdoeleinden	Financiële activa beschikbaar voor verkoop	Vorderingen
Boekjaar 2016			
Gecumuleerde waardeverminderingen - beginsaldo	0	-71.436	-53.849
Wijzigingen in de consolidatiekring		-9	-267
Bijzondere WV geboekt tijdens het boekjaar		-207	-5.789
Bijzondere WV teruggenomen tijdens het boekjaar			7.623
Bijzondere WV uitgeboekt tijdens het boekjaar		4.475	2.533
Impact wisselkoerswijzigingen			-832
Overboekingen van (naar) andere posten			5.613
Gecumuleerde waardeverminderingen - eindsaldo	0	-67.177	-44.968
Boekjaar 2017			
Gecumuleerde waardeverminderingen - beginsaldo	0	-67.177	-44.968
Wijzigingen in de consolidatiekring		0	-214
Bijzondere WV geboekt tijdens het boekjaar		-375	-12.251
Bijzondere WV teruggenomen tijdens het boekjaar		0	13.276
Bijzondere WV uitgeboekt tijdens het boekjaar		5.635	5.153
Impact wisselkoerswijzigingen		0	220
Overboekingen van (naar) andere posten		-125	-1.051
Gecumuleerde waardeverminderingen - eindsaldo	0	-62.042	-39.837

De financiële activa beschikbaar voor verkoop noteren gecumuleerde waardeverminderingen voor een totaal van 62,0 miljoen euro. Deze zijn o.m. toe te wijzen aan het segment 'AvH & Growth Capital', met als voornaamste de in 2008 geboekte waardevermindering op Ageas (ex-Fortis)-aandelen (44,3 miljoen euro) alsook een aantal oude investeringen die in het verleden werden afgewaardeerd.

De gecumuleerde waardeverminderingen op vorderingen vinden voor ongeveer de helft hun oorsprong in het segment 'Marine Engineering & Contracting'. De inning van een oude vordering door CFE gaf aanleiding tot het verwerken van een terugname van een waardevermindering. In het segment 'AvH & Growth Capital' houden de bijzondere waardeverminderingen voor 6,7 miljoen euro verband met de exit uit Financière Flo (Groupe Flo) en op vorderingen binnen de groep. De uitboeking van waardeverminderingen is grotendeels toe te schrijven aan de afwikkeling van de Roemeense activiteiten van Extensa, waarmee zij de historisch aangelegde waardeverminderingen op haar Roemeense activiteiten kon afbouwen. Tevens bevat deze rubriek waardeverminderingen op de leasingportefeuille van Bank J. Van Breda & C°.

3. Wisselkoersrisico

Door het internationaal karakter van haar activiteit en de uitvoering van contracten in vreemde valuta loopt **DEME** blootstelling op aan vreemde valuta en de waardeschommelingen daarvan. DEME dekt doorgaans deze risico's in door gebruik te maken van financiële hedges en termijncontracten. Bij **CFE** bevinden de meeste activiteiten zich binnen de euro-zone doch desgevallend wordt getracht de blootstelling aan de fluctuaties van vreemde valuta te beperken.

Rent-A-Port is vooral actief in landen buiten de euro-zone en wordt vnl. aan de USD blootgesteld aangezien de meeste commerciële contracten in USD worden afgesloten.

Het wisselkoersrisico bij **Extensa Group** is eerder beperkt omdat de meeste activiteiten zich in de BeLux bevinden, met uitzondering van de beperkte activiteiten van Extensa in Turkije (risico gelinkt aan de Turkse Lira) en in Roemenië (risico gelinkt aan de RON).

Begin oktober 2017 heeft **Leasinvest Real Estate** haar Zwitserse gebouwen verkocht. Op het moment van de aankoop in 2014 werden cross currency swaps met een looptijd van 10 jaar aangegaan, waardoor deze op het moment van de verkoop nog een resterende looptijd van ca. 7 jaar hadden. Aangezien er na de verkoop van de Zwitserse gebouwen geen exposure meer is tov de Zwitserse Frank, werden de cross currency swaps vervroegd afgelost. Het resterende wisselkoersrisico op de Zwitserse Frank is zeer beperkt en wordt verwacht in 2018 helemaal te verdwijnen na afwikkeling van de laatste schulden en vorderingen.

Het wisselkoersrisico van **Bank J. Van Breda & C°** is beperkt, aangezien de bank enkel actief is in België en door de aard van haar cliënteel geen eigen materiële muntposities heeft.

Agidens, wereldwijd aanwezig waardoor ze een (beperkt) wisselkoersrisico kent op de US Dollar en Zwitserse Frank, beheerst haar valutarisico door in de mate van het mogelijke kosten en opbrengsten van de resp. groepsmaatschappij in eenzelfde munt te laten geschieden (natural hedging). Desgevallend wordt er een valutawap met erkende en gereputeerde tegenpartijen afgesloten.

De strategie van **AvH** om zich ook te richten op opkomende markten resulteerde in investeringen in Indische Rupie (17,6% belang in Sagar Cements en in het fonds Healthquad). Dit wisselkoersrisico is niet ingedekt, aangezien het lange termijn-investeringen betreffen.

De overige integraal geconsolideerde participaties zijn niet onderhevig aan significante wisselkoersrisico's aangezien zij voornamelijk actief zijn in de euro-zone.

Verschillende niet-integraal geconsolideerde participaties zoals Delen Investments en Sipef, maar ook Manuchar, Telemond Groep, Turbo's Hoet Groep e.a. zijn in belangrijke mate actief buiten de euro-zone. Het wisselkoersrisico wordt in die gevallen telkens op het niveau van de deelneming zelf opgevolgd en aangestuurd.

Het wisselkoersrisico bij **Delen Investments** beperkt zich tot de participaties in de- viesen (JM Finn en in mindere mate Delen Suisse). De netto-exposure op het Britse Pond wordt beperkt doordat de impact van een wisselkoersschommeling op het eigen vermogen van JM Finn geneutraliseerd wordt door een tegenovergestelde impact op de liquiditeitsverplichting op de resterende 19% in JM Finn. Bij **Sipef** wordt het grootste deel van de kosten gemaakt in het buitenland (Indonesië en Papoea-Nieuw-Guinea), terwijl de verkopen in USD worden gerealiseerd. Dit is een structureel risico dat door de onderneming niet wordt ingedekt en dus als algemeen bedrijfsrisico wordt beschouwd. Transactioneel risico's zijn over het algemeen beperkt door korte betalingstermijnen en omrekeningsverschillen worden beperkt door de functionele valuta en rapporteringsmunt maximaal gelijk te schakelen. **Manuchar** is blootgesteld aan wisselkoersrisico's tussen de USD en de lokale munten van de landen waarin het distributie-activiteiten voorziet. Om deze risico's in te dekken worden de posities opgevolgd en wanneer nodig worden indekkingen opgezet. Bij de **Telemond Groep** wordt in Polen geproduceerd, terwijl de verkopen worden gerealiseerd in de euro-zone. Het wisselkoersrisico dat hierdoor wordt gelopen, is niet ingedekt en wordt beschouwd als een algemeen bedrijfsrisico. **Turbo's Hoet Groep** tenslotte heeft over de jaren heen een belangrijke aanwezigheid uitgebouwd in Oost-Europa, meer bepaald in Bulgarije, Roemenië, Rusland en Wit-Rusland. Turbo's Hoet Groep realiseert haar omzet in die markten op basis van lokale munt. Ook al streeft Turbo's Hoet Groep er weliswaar naar om eventuele dalingen van die lokale munten ten laste te leggen van de finale klant, de marktomstandigheden laten dit niet steeds toe.

Hieronder worden de voornaamste koersen waartegen de balansen en resultaten van de buitenlandse entiteiten werden omgerekend naar de euro:

1 euro = x vreemde valuta	Slotkoers	Gemiddelde koers
Australische Dollar	1,53	1,47
Britse Pond	0,89	0,87
Bulgaarse Lev	1,96	1,96
CFA Frank	655,96	655,96
Hongaarse Forint	310,33	309,19
Indische Rupie	76,72	73,96
Marokkaanse Dirham	11,22	10,95
Nigeriaanse Naira	430,94	377,02
Poolse Zloty	4,18	4,26

	Slotkoers	Gemiddelde koers
Qatarese Rial	4,36	4,14
Roemeense Leu	4,66	4,57
Russische Roebel	69,09	66,26
Singapore Dollar	1,60	1,56
Tunesische Dinar	2,94	2,73
Turkse Lire	4,55	4,12
US Dollar	1,20	1,13
Vietnamese Dong	27.273,51	25.889,61

4. Voor verkoop beschikbare financiële activa

(€ 1.000)	Financiële vaste activa	Geldbeleggingen
Voor verkoop beschikbare financiële activa - boekjaar 2016		
Voor verkoop beschikbare financiële activa: beginsaldo reële waarde	101.491	636.073
Voor verkoop beschikbare financiële activa - boekwaarde	66.440	608.041
Voor verkoop beschikbare financiële activa - aanpassing aan reële waarde	35.051	21.388
Voor verkoop beschikbare financiële activa - te ontvangen interesten		6.644
Aanschaffingen	16.854	531.929
Verwervingen door middel van bedrijfscombinaties		1.355
Actuariel rendement		-6.234
Overdrachten (-)	-2.113	-539.090
Toename (afname) door wijzigingen in de reële waarde	-3.179	-1.808
Bijzondere WV opgenomen in de resultatenrekening (-)		-207
Toename (afname) door wisselkoerswijzigingen		1.055
Overboeking van (naar) andere posten	-15	207
Overige toename (afname)	4	-1.874
Voor verkoop beschikbare financiële activa: eindsaldo reële waarde	113.043	621.405
Voor verkoop beschikbare financiële activa - boekwaarde	81.170	598.033
Voor verkoop beschikbare financiële activa - aanpassing aan reële waarde	31.873	18.598
Voor verkoop beschikbare financiële activa - te ontvangen interesten		4.775

(€ 1.000)	Financiële vaste activa	Geldbeleggingen
Voor verkoop beschikbare financiële activa - boekjaar 2017		
Voor verkoop beschikbare financiële activa: beginsaldo reële waarde	113.043	621.405
Voor verkoop beschikbare financiële activa - boekwaarde	81.170	598.033
Voor verkoop beschikbare financiële activa - aanpassing aan reële waarde	31.873	18.598
Voor verkoop beschikbare financiële activa - te ontvangen interesten		4.775
Aanschaffingen	12.818	215.302
Verwervingen door middel van bedrijfscombinaties		2.222
Actuariel rendement		-3.294
Overdrachten (-)	-5.826	-361.767
Toename (afname) door wijzigingen in de reële waarde	1.612	-431
Bijzondere WV opgenomen in de resultatenrekening (-)	-375	
Bijzondere WV teruggenomen in de resultatenrekening (+)		9
Toename (afname) door wisselkoerswijzigingen		-3.253
Overboeking van (naar) andere posten	-18.937	
Overige toename (afname)		-2.315
Voor verkoop beschikbare financiële activa: eindsaldo reële waarde	102.335	467.879
Voor verkoop beschikbare financiële activa - boekwaarde	79.268	449.702
Voor verkoop beschikbare financiële activa - aanpassing aan reële waarde	23.067	15.717
Voor verkoop beschikbare financiële activa - te ontvangen interesten		2.460

De rubriek 'Voor verkoop beschikbare financiële vaste activa' bestaat voor 73,3 miljoen euro uit het 10%-belang dat Leasinvest Real Estate aanhoudt in de geregelende vastgoedvennootschap Retail Estates.

In 2017 nam Leasinvest Real Estate deel aan de kapitaalverhoging van Retail Estates en behield aldus haar participatie van iets meer dan 10%. Verder nam Green Offshore opnieuw deel aan de kapitaalverhogingen bij Otary en Seastar, terwijl AvH

intekende op het Indische fonds Healthquad.

In de eerste jaarhelft verkocht AvH haar deelneming van 3,0% in Ogeda.

Als gevolg van de bijkomende investering door Leasinvest Real Estate in haar deelneming in Lux Airport wordt deze deelneming voortaan opgenomen in haar consolidatiekring en aldus vervat op de lijn 'Overboeking van (naar) andere posten'.

De geldbeleggingen bestaan uit (€ 1.000) :	Aantal aandelen	Reële waarde
Beleggingsportefeuille bij Bank J.Van Breda & C°		427.712
Fondsen beheerd door Delen Private Bank		27.761
Ageas	278.284	11.330
Andere		1.075
		467.879

De aanschaffingen en overdrachten zijn in grote mate toe te wijzen aan Bank J.Van Breda & C° en betreffen transacties gerealiseerd in het kader van haar Asset & Liability Management (ALM).

Per segment wordt de reële waarde van de geldbeleggingen als volgt opgedeeld (€ 1.000) :	Reële waarde
Private Banking (vnl. Bank J.Van Breda & C°)	427.712
AvH & Growth Capital	40.013
Real Estate & Senior Care	153
Marine Engineering & Contracting	0
Energy & Resources	0
	467.879

Kredietrisico van de beleggingsportefeuille van Bank J.Van Breda & C°

Het risicoprofiel van de beleggingsportefeuille wordt al jarenlang bewust erg laag gehouden. Op geconsolideerd niveau bevat de beleggingsportefeuille eind 2017 92% overheidsobligaties (inclusief overheidsgegarandeerde obligaties) met een minimumrating Aa3 (Moody's ratingklasse), 7% bedrijfsobligaties (inclusief commercial paper) en minder dan 1% financiële obli-

gaties en aandelen. De beleggingsportefeuille bevat geen overheidsobligaties van Portugal, Italië, Ierland, Griekenland of Spanje.

Het investeringskader, dat jaarlijks ter goedkeuring wordt voorgelegd aan de raad van bestuur van Bank J.Van Breda & C°, bepaalt waarin belegd kan worden en welke limieten gelden. In de onderstaande tabel vindt u de samenstelling van de beleggingsportefeuille naar rating en eindvervaldag.

Samenstelling beleggingsportefeuille op 31/12/2017	Naar rating	Naar restlooptijd	
Overheidsobligaties Aaa	38,6%	2018	26,3%
Overheidsobligaties Aa1	24,8%	2019	24,7%
Overheidsobligaties Aa2	16,0%	2020	15,6%
Overheidsobligaties Aa3	12,9%	2021	9,0%
Bedrijfsobligaties, commercial paper en andere	7,7%	2022	11,8%
		>2023	12,5%
		onbepaald	0,1%

Toelichting 12: banken - vorderingen op kredietinstellingen & cliënten

(€ 1.000)	Reële waarde		Boekwaarde	
	2017	2016	2017	2016
I. Interbancaire vorderingen				
Binnenlandse kredietinstellingen	44.281	36.207	44.264	36.177
Buitenlandse kredietinstellingen	44.521	37.853	44.521	37.853
Te ontvangen interesten	78	126	78	126
Totaal kredietinstellingen	88.880	74.186	88.863	74.156
II. Leningen en vorderingen op cliënten				
Wissels en eigen accepten				
Investeringskredieten en financieringen	2.364.776	2.295.302	2.173.109	2.092.793
FV aanpassing ingedekte kredieten (FV hedge)	3.952	11.469	3.952	11.469
Hypothecaire leningen	1.862.440	1.661.081	1.737.616	1.535.556
Werkingskredieten	384.168	407.839	382.902	405.880
Overige	12.602	7.752	12.596	7.748
Te ontvangen interesten	5.993	6.041	5.993	6.041
Totaal cliënten	4.633.931	4.389.484	4.316.168	4.059.487
III. Tegoeden centrale banken				
Tegoeden bij centrale banken	308.038	34.993	308.038	34.993
Te ontvangen interesten				
Totaal tegoeden bij centrale banken	308.038	34.993	308.038	34.993
Totaal vorderingen op kredietinstellingen & cliënten	5.030.849	4.498.663	4.713.069	4.168.636

De integrale consolidatie van Bank J.Van Breda & C° resulteert in de opname van specifieke bancaire vorderingen en schulden in de balans van AvH. Deze rubrieken werden gegroepeerd om de balans zo transparant mogelijk te houden.

De leningen en vorderingen op cliënten omvatten:

- kredieten toegekend door Bank J.Van Breda & C° aan familiale ondernemers en vrije beroepen en door de divisie ABK bank aan particulieren en zelfstandigen. De vele ondernemers en vrije beroepen die de voorbije jaren cliënt werden, vertrouwen een steeds groter deel van hun bankzaken aan de bank toe.
- autofinancieringen verstrekt door de divisie Van Breda Car Finance.

De sterke prestaties van de bank verklaren de toename van de leningen en vorderingen op cliënten.

Kredietrisico

De kredietportefeuille van Bank J.Van Breda & C° is zeer gespreid binnen het lokale economische weefsel van familiale ondernemingen en vrije beroepen. De divisie ABK bank richt zich op particulieren. De bank hanteert hierbij concentratielimiten per sector en maximale kredietbedragen per relatie. De kredietportefeuille van de divisie Van Breda Car Finance bestaat uit autofinancieringen en financiële autoleasing en wordt gekenmerkt door een zeer grote spreiding. Door een voortdurend verder verfijnen van de acceptatiecriteria en door een proactieve debiteurenopvolging geniet ook deze portefeuille een laag risicoprofiel.

De kredietportefeuille is onderverdeeld in risicocategorieën die elk hun specifieke opvolging krijgen. Over de kredieten uit de hoogste risicocategorie wordt periodiek gerapporteerd aan de raad van bestuur van Bank J.Van Breda & C°.

Vorderingen die dubieus worden, worden overgedragen naar de afdeling Betwiste Zaken. Er gelden criteria voor verplichte overdracht wanneer bepaalde gebeurtenissen zich voordoen bij de cliënten, kredietnemers of borgens. Op de kredieten in de hoogste risicocategorie en op de vorderingen die dubieus worden, wordt beoordeeld of een waardevermindering moet worden geboekt.

(€ 1.000)		Niet vervallen	Vervallen < 30 d	30 d < vervallen < 60 d	60 d < vervallen < 120 d	120 d < Vervallen	Dubieus
	Totaal						
Vervaldagenbalans 2016							
Binnenlandse kredietinstellingen	36.177	36.177					
Buitenlandse kredietinstellingen	37.853	37.853					
Te ontvangen interesten	126	126					
Totaal kredietinstellingen	74.156	74.156	0	0	0	0	0
Wissels en eigen accepten	0	0					
Investeringskredieten en financieringen	2.104.262	2.048.033	35.209	6.166	2.996	612	11.246
Hypothecaire leningen	1.535.556	1.517.057	11.609	3.338	1.485	266	1.801
Werkingskredieten	405.880	399.463	3.723	163	60	0	2.471
Overige	7.748	7.748					
Te ontvangen interesten	6.041	6.041					
Totaal cliënten	4.059.487	3.978.342	50.541	9.667	4.541	878	15.518
Tegoeden centrale banken	34.993	34.993	0	0	0	0	0

(€ 1.000)		Niet vervallen	Vervallen < 30 d	30 d < vervallen < 60 d	60 d < vervallen < 120 d	120 d < Vervallen	Dubieus
	Totaal						
Vervaldagenbalans 2017							
Binnenlandse kredietinstellingen	44.264	44.264					
Buitenlandse kredietinstellingen	44.521	44.521					
Te ontvangen interesten	78	78					
Totaal kredietinstellingen	88.863	88.863	0	0	0	0	0
Wissels en eigen accepten	0	0					
Investeringskredieten en financieringen	2.177.061	2.138.370	19.514	5.899	1.505	544	11.229
Hypothecaire leningen	1.737.616	1.717.403	8.336	7.665	828	82	3.302
Werkingskredieten	382.902	370.669	5.909	2.384	183	1.237	2.520
Overige	12.596	12.596					
Te ontvangen interesten	5.993	5.993					
Totaal cliënten	4.316.168	4.245.031	33.759	15.948	2.516	1.863	17.051
Totaal centrale banken	308.038	308.038	0	0	0	0	0

Toelichting 13: voorraden en onderhanden projecten in opdracht van derden

(€ 1.000)	2017	2016
I. Voorraden, nettobedrag	329.400	250.265
Bruto-boekwaarde	334.859	253.236
Grond- en hulpstoffen	41.423	59.482
Gereed product	0	0
Handelsgoederen	454	439
Onroerende goederen bestemd voor verkoop	280.157	193.315
Vooruitbetalingen	12.824	0
Afschrijvingen en andere waardeverminderingen (-)	-5.458	-2.972
Geboekte WV op voorraden in resultatenrekening tijdens het boekjaar	-401	-2.217
Terugname WV op voorraden in resultatenrekening tijdens het boekjaar	731	252
II. Onderhanden projecten in opdracht van derden		
Bedrag door (aan) opdrachtgevers verschuldigd voor onderhanden projecten, netto	102.003	317.648
Bedrag door klanten verschuldigd (inclusief handelsvorderingen)	290.058	411.851
Bedrag aan klanten verschuldigd (inclusief handelsschulden) (-)	-188.055	-94.203
Onderhanden projecten op afsluitdatum		
Bedrag van gemaakte kosten en opgenomen winsten min verliezen	6.105.590	5.921.917
Bedrag van gerealiseerde opbrengsten	-6.003.586	-5.604.269
Ontvangen vooruitbetalingen (CFE-DEME)	-122.064	-122.170
Ingehouden bedragen (CFE-DEME)	3.156	6.100

De rubriek 'Onroerende goederen bestemd voor verkoop' bestaat voornamelijk uit de grondenportefeuille van Extensa en de vastgoedpromotieprojecten van CFE. Bij Extensa werden in 2017 de gronden van Tour&Taxis waarvoor nog geen concrete projecten zijn opgestart, opgenomen onder de voorraad. Omwille van vergelijkbaarheid werd dit ook in de 2016-balans van AvH zo verwerkt (herclassering vanuit rubriek 'onderhanden projecten' naar 'voorraad' ten belope van 135 miljoen euro).

Onderhanden projecten van CFE, DEME, A.A. Van Laere en Agidens worden gewaardeerd volgens de "Percentage of Completion"-methode, waarbij resultaat erkend

wordt a rato van de vooruitgang van de werken. Voorziene verliezen worden evenwel onmiddellijk ten laste van het resultaat geboekt.

De vastgoedpromotieprojecten van Extensa (vnl. Tour&Taxis, Cloche d'Or Luxemburg en Turkije) zitten tevens in deze balansrubriek vervat aangezien de resultaatserkenning van de verkochte entiteiten nog in aanbouw ook volgens de "Percentage of Completion"-methode verloopt.

De vooruitgang van de werken wordt bepaald op basis van de gemaakte kosten in verhouding tot de verwachte kostprijs van het ganse project.

Toelichting 14: Minderheidsbelangen

(€ 1.000)	Minderheidsbelang %		Minderheidsbelang in de AvH-balans		Aandeel minderheidsbelang in winst van het boekjaar	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
I. Marine Engineering & Contracting						
CFE - DEME	39,60%	39,60%	642.595	596.755	71.686	70.079
II. Private Banking						
Finaxis	21,25%	21,25%	54.517	54.945	-252	-272
Bank J. Van Breda & C ^o	21,25%	21,25%	81.215	77.232	8.378	8.097
Delen Investments ⁽¹⁾	21,25%	21,25%	120.755	108.577	24.879	20.496
III. Real Estate & Senior Care						
Leasinvest Real Estate	69,99%	69,99%	267.518	249.376	33.278	21.470
HPA	28,28%	29,14%	26.506	21.070	2.347	2.412
IV. AvH & Growth Capital						
Agidens	13,75%	13,75%	2.942	3.104	-57	438
Overige			27.016	22.207	12.868	19.095
Totaal			1.223.064	1.133.265	153.128	141.816

⁽¹⁾ De gezamenlijke controle over Delen Investments resulteert in de opname volgens vermogensmutatie. Niettegenstaande de minderheidsbelangen m.b.t. JM Finn door deze opname volgens de vermogensmutatie-methode niet zichtbaar zijn in de geconsolideerde balans van AvH, worden deze toch in dit overzicht gerapporteerd omwille van de consistentie met de geconsolideerde jaarrekening van Delen Investments.

Beknopte resultatenrekening - 2017

	CFE	Bank J. Van Breda & C ^o	Delen Investments	Leasinvest Real Estate	HPA	Agidens
Omzet	3.066.525	141.380	366.912	56.892	114.114	71.255
Winst (verlies) uit de bedrijfsactiviteiten	267.157	56.128	152.478	60.115	9.047	-160
Financieel resultaat	-22.266			-11.963	-5.627	-360
Winst (verlies) vóór belasting	227.181	57.640	152.478	48.152	3.421	-520
Winst (verlies) van het boekjaar	178.751	39.154	108.220	47.545	7.445	-414
Op het niveau van de onderneming zelf	178.751	39.154	108.220	47.545	7.445	-414
- Aandeel van het minderheidsbelang	-1.691	73	2.384		395	
- Aandeel van de groep	180.442	39.081	105.836	47.545	7.051	-414
Op het niveau van AvH⁽¹⁾	183.599	39.154	108.220	48.168	7.445	-414
- Aandeel van het minderheidsbelang	71.686	8.378	24.879	33.278	2.347	-57
- Aandeel van de groep	111.913	30.776	83.341	14.889	5.098	-357

⁽¹⁾ Inclusief beperkt aantal consolidatieherwerkingen

Beknopte resultatenrekening - 2016

	CFE	Bank J. Van Breda & C ^o	Delen Investments	Leasinvest Real Estate	HPA	Agidens
Omzet	2.797.085	133.964	313.071	56.647	105.578	75.026
Winst (verlies) uit de bedrijfsactiviteiten	227.570	53.593	118.902	43.895	3.734	2.636
Financieel resultaat	-23.954			-10.188	-5.877	-408
Winst (verlies) vóór belasting	202.832	55.232	118.902	33.707	-2.143	2.228
Winst (verlies) van het boekjaar	172.252	37.815	89.695	31.118	4.493	1.588
Op het niveau van de onderneming zelf	172.252	37.815	89.695	31.118	4.493	1.588
- Aandeel van het minderheidsbelang	3.841	79	1.818		1.557	
- Aandeel van de groep	168.411	37.736	87.877	31.118	2.936	1.588
Op het niveau van AvH⁽¹⁾	171.102	37.815	89.695	31.540	4.493	1.588
- Aandeel van het minderheidsbelang	70.079	8.097	20.496	21.470	2.412	438
- Aandeel van de groep	101.023	29.718	69.199	10.070	2.080	1.150

⁽¹⁾ Inclusief beperkt aantal consolidatieherwerkingen

Beknopte staat van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten - 2017

	CFE	Bank J. Van Breda & C°	Delen Investments	Leasinvest Real Estate	HPA	Agidens
Op het niveau van de onderneming zelf	173.268	36.671	106.570	51.344	7.717	-742
Winst (verlies) van het boekjaar	178.751	39.154	108.220	47.545	7.445	-414
- Aandeel van het minderheidsbelang	-1.691	73	2.384	0	395	0
- Aandeel van de groep	180.442	39.081	105.836	47.545	7.051	-414
Niet-gerealiseerde resultaten	-5.483	-2.483	-1.650	3.799	272	-328
- Aandeel van het minderheidsbelang	188				0	
- Aandeel van de groep	-5.671	-2.483	-1.650	3.799	272	-328
Op het niveau van AvH	178.116	36.671	106.570	51.967	7.717	-742
Winst (verlies) van het boekjaar	183.599	39.154	108.220	48.168	7.445	-414
- Aandeel van het minderheidsbelang	71.686	8.378	24.879	33.278	2.347	-57
- Aandeel van de groep	111.913	30.776	83.341	14.889	5.098	-357
Niet-gerealiseerde resultaten	-5.483	-2.483	-1.650	3.799	272	-328
- Aandeel van het minderheidsbelang	-2.053	-528	-351	2.662	76	-45
- Aandeel van de groep	-3.430	-1.955	-1.300	1.138	196	-283

Beknopte staat van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten - 2016

	CFE	Bank J. Van Breda & C°	Delen Investments	Leasinvest Real Estate	HPA	Agidens
Op het niveau van de onderneming zelf	162.894	36.830	85.653	17.192	4.596	1.450
Winst (verlies) van het boekjaar	172.252	37.815	89.695	31.118	4.493	1.588
- Aandeel van het minderheidsbelang	3.841	79	1.818	0	1.557	0
- Aandeel van de groep	168.411	37.736	87.877	31.118	2.936	1.588
Niet-gerealiseerde resultaten	-9.358	-985	-4.042	-13.926	103	-138
- Aandeel van het minderheidsbelang	-125	0	0	0	34	0
- Aandeel van de groep	-9.233	-985	-4.042	-13.926	70	-138
Op het niveau van AvH	161.744	36.830	85.653	18.066	4.596	1.450
Winst (verlies) van het boekjaar	171.102	37.815	89.695	31.540	4.493	1.588
- Aandeel van het minderheidsbelang	70.079	8.097	20.496	21.470	2.412	438
- Aandeel van de groep	101.023	29.718	69.199	10.070	2.080	1.150
Niet-gerealiseerde resultaten	-9.358	-985	-4.042	-13.474	103	-138
- Aandeel van het minderheidsbelang	-3.758	-209	-859	-9.431	54	-119
- Aandeel van de groep	-5.600	-776	-3.183	-4.043	49	-19

Beknopte balans - 2017

	CFE	Bank J. Van Breda & C°	Delen Investments	Leasinvest Real Estate	HPA	Agidens
Vaste activa	2.815.451	3.597.084	325.167	979.104	331.884	19.114
Vlottende activa	1.831.442	1.827.555	2.275.910	20.189	20.775	32.779
Langlopende verplichtingen	875.532	672.307	114.475	384.626	225.755	1.820
Kortlopende verplichtingen	2.115.036	4.213.494	1.806.919	232.461	42.964	28.594
Eigen vermogen	1.656.325	538.838	679.683	382.206	83.940	21.480
- Deel groep	1.641.904	538.718	678.792	382.206	80.076	21.480
- Minderheidsbelangen	14.421	120	891	0	3.864	
Dividend uitgekeerd aan derden	-21.554	-3.729	-9.860	-16.938	-135	-109

Beknopte balans - 2016

	CFE	Bank J. Van Breda & C°	Delen Investments	Leasinvest Real Estate	HPA	Agidens
Vaste activa	2.400.217	3.284.508	327.465	896.179	313.148	18.790
Vlottende activa	1.928.002	1.707.732	1.853.878	92.262	24.076	34.032
Langlopende verplichtingen	941.074	726.103	98.870	444.362	210.500	6.019
Kortlopende verplichtingen	1.850.668	3.747.742	1.460.752	187.672	49.594	24.240
Eigen vermogen	1.536.477	518.395	621.721	356.407	77.130	22.564
- Deel groep	1.521.559	518.257	621.204	356.407	61.062	22.564
- Minderheidsbelangen	14.918	138	517	0	16.068	
Dividend uitgekeerd aan derden	-24.060	-4.361	-9.633	-16.236	-56	-9.212

Toelichting 15: leasing

(€ 1.000)	< 1 jaar	1 jaar < < 5 jaar	> 5 jaar	Totaal 2017	< 1 jaar	1 jaar < < 5 jaar	> 5 jaar	Totaal 2016
	Resterende looptijd				Resterende looptijd			
I. Leasinggever - financiële lease								
Bruto lease-investeringen	60.470	155.537	38.101	254.107	52.032	121.648	37.348	211.027
Contante waarde van minimale leasebetalingen	53.411	141.275	19.490	214.176	45.822	108.858	20.414	175.095
Onverdiende financieringsbaten				39.931				35.933
Geaccumuleerde waardeverminderingen voor oninbare te vorderen minimale leasebetalingen				3.641				3.760
Debiteuren leasing	1.728			1.728	2.028			2.028

Via haar divisie Van Breda Car Finance is Bank J.Van Breda & C° actief in de sector van de autofinanciering en de financiële autoleasing. Voorts heeft Extensa een beperkt aantal vastgoedleasings in portefeuille en zit de lange termijnverhuur door

Leasinvest Real Estate van het Rijksarchief te Brugge aan de Regie de Gebouwen in deze balanspost vervat.

(€ 1.000)	< 1 jaar	1 jaar < < 5 jaar	> 5 jaar	Totaal 2017	< 1 jaar	1 jaar < < 5 jaar	> 5 jaar	Totaal 2016
	Resterende looptijd				Resterende looptijd			
II. Leasingnemer - financiële lease								
Minimale leasebetalingen - totaal	17.323	59.894	18.004	95.221	55.247	64.547	24.058	143.851
Minimale leasebetalingen - rente (-)	-2.093	-10.738	-1.013	-13.844	-3.044	-7.397	-1.762	-12.203
Contante waarde van de minimale leasebetalingen	15.230	49.156	16.991	81.377	52.202	57.150	22.296	131.648
Uitsplitsing leaseverplichtingen naar activa: Terreinen en gebouwen				35.092				38.922
Installaties, machines en uitrusting				44.848				88.516
Meubilair en rollend materieel				1.438				4.211

(€ 1.000)	< 1 jaar	1 jaar < < 5 jaar	> 5 jaar	Totaal 2017	< 1 jaar	1 jaar < < 5 jaar	> 5 jaar	Totaal 2016
	Resterende looptijd				Resterende looptijd			
III. Leasingnemer - operationele lease								
Toekomstige minimale leasebetalingen onder niet-opzegbare operationele leases	12.689	15.487	10.326	38.502	14.094	17.524	10.603	42.221
Operationele lease- en subleasebetalingen opgenomen in de winst- en verliesrekening				15.092				13.781

De financiële leasingsschulden hebben vnl. betrekking op vaartuigen van DEME (Charlemagne en Victor Horta) en gebouwen bij CFE, Patrimoine & Santé en Agidens. De

significante daling van de financiële leasingsschulden vloeit voort uit de aflossing van de financiële lease mbt het vaartuig de Thor.

Toelichting 16: voorzieningen

(€ 1.000)	Voorzieningen voor garanties	Voorzieningen voor gerechtelijke procedures	Milieuvoorzieningen	Voorzieningen voor herstructureeringen	Voorzieningen voor contractuele verplichtingen	Overige voorzieningen	Totaal
Voorzieningen - boekjaar 2016							
Voorzieningen, beginsaldo	14.311	10.076	99	1.582	0	111.515	137.583
Additionele voorzieningen	4.038	102			245	3.389	7.773
Toename van bestaande voorzieningen	3.108	1.042		8.482		7.246	19.878
Toename door bedrijfscombinaties		65		560		48	672
Bedrag aan gebruikte voorzieningen (-)	-1.612	-583		-9.499		-4.322	-16.017
Terugname van niet-gebruikte voorzieningen (-)		-710				-3.156	-3.865
Afname door bedrijfsafplitsing (-)							0
Toename (afname) door wisselkoerswijzigingen	-62					-87	-149
Overboekingen van (naar) andere posten	20	4.191	-99	2.827		-9.049	-2.111
Overige toename (afname)						89	89
Voorzieningen, eindsaldo	19.801	14.182	0	3.952	245	105.674	143.854

(€ 1.000)	Voorzieningen voor garanties	Voorzieningen voor gerechtelijke procedures	Milieuvoorzieningen	Voorzieningen voor herstructureeringen	Voorzieningen voor contractuele verplichtingen	Overige voorzieningen	Totaal
Voorzieningen - boekjaar 2017							
Voorzieningen, beginsaldo	19.801	14.182	0	3.952	245	105.674	143.854
Additionele voorzieningen	2.255	12.141		395		19.747	34.538
Toename van bestaande voorzieningen	598	1			120	869	1.588
Toename door bedrijfscombinaties		46				779	825
Bedrag aan gebruikte voorzieningen (-)	-6.401	-7.318		-2.847		-12.207	-28.772
Terugname van niet-gebruikte voorzieningen (-)	-41	10				-2.351	-2.382
Afname door bedrijfsafplitsing (-)							0
Toename (afname) door wisselkoerswijzigingen	-32	-89				132	11
Overboekingen van (naar) andere posten	-126			-1.018		-3.339	-4.483
Overige toename (afname)	369						369
Voorzieningen, eindsaldo	16.423	18.975	0	481	365	109.304	145.547

De controleverwerving eind 2013 over CFE gaf aanleiding tot het opnemen van een voorwaardelijke verplichting voor mogelijke risico's van 60,3 miljoen euro in verband met de bouw- en vastgoedpromotie-activiteiten van CFE. In de periode 2014-2016 werd 14,0 miljoen euro (deel groep 8,5 miljoen euro) teruggenomen omdat de desbetreffende risico's bij CFE ofwel zijn verdwenen ofwel werden uitgedrukt in de rekeningen van CFE zelf. In 2017 werd dit bedrag verder afgebouwd met 2,0 miljoen euro (deel groep 1,2 miljoen euro).

In 2017 heeft AvH een deel van de in 2016 aangelegde voorzieningen voor garanties en verklaringen verstrekt bij de verkoop van deelnemingen en nog te verwachten uitgaven bij afhandeling van geschillen en risico's aangewend. De overige evoluties zijn grotendeels aan CFE toe te wijzen.

De 'Overige voorzieningen' bestaan voorts uit voorzieningen voor negatieve vermogensmutatiewaarden ten belope van 20,5 miljoen euro.

Toelichting 17: financiële schulden

(€ 1.000)	< 1 jaar	1 jaar < 5 jaar	> 5 jaar	Totaal 2017	< 1 jaar	1 jaar < 5 jaar	> 5 jaar	Totaal 2016
	Resterende looptijd				Resterende looptijd			
I. Financiële schulden								
Leningen van banken	163.833	686.887	190.583	1.041.303	299.610	710.537	182.274	1.192.421
Obligatieleningen	99.959	399.655	35.672	535.285		396.625	37.424	434.049
Achtergestelde leningen	0	5.354	0	5.354		3.344		3.344
Financiële lease-overeenkomsten	15.230	38.297	27.850	81.377	52.202	44.869	34.577	131.648
Overige financiële schulden	220.445	1.911	1.969	224.325	208.819	3.246	407	212.473
Totaal	499.467	1.132.103	256.074	1.887.644	560.632	1.158.621	254.682	1.973.935

Liquiditeitsrisico

De financiële schulden, na intercompany-eliminatie, zijn afkomstig uit volgende segmenten:

	KT	LT
Marine Engineering & Contracting	235.162	656.857
Real Estate & Senior Care	223.352	737.232
Energy & Resources	0	0
AvH & Growth Capital	51.560	474
Intercompany	-10.607	-6.385
Totaal	499.467	1.388.177

Het liquiditeitsrisico van DEME wordt beperkt door enerzijds de financieringen te spreiden over verschillende banken, en bij voorkeur op lange termijn. DEME beschikt over belangrijke krediet- en garantielijnen bij een hele reeks internationale banken. In de kredietovereenkomsten met de desbetreffende banken zijn bepaalde ratio's (covenants) afgesproken die DEME dient na te leven. Daarnaast beschikt zij voor financiële noden op korte termijn ook over een commercial paperprogramma. De investeringen van DEME gebeuren overwegend in materiaal dat een lange levensduur heeft en over meerdere jaren wordt afgeschreven. DEME streeft er daarom ook naar een aanzienlijk deel van haar schulden op lange termijn te structureren. Om bovendien de financiering te diversifiëren over meerdere financieringsbronnen, heeft DEME in januari 2013 een obligatielening uitgegeven voor 200 miljoen euro. Deze werd geplaatst bij een gediversifieerde groep (voornamelijk privé-)investeers. Conform de uitgiftemodaliteiten zal DEME geen tussentijdse terugbetalingen verrichten van de hoofdsom, doch alles terugbetalen op de eindvervaldag in 2019. Ook CFE is op 21 juni 2012 overgegaan tot de uitgifte van een

obligatielening voor een bedrag van 100 miljoen euro. In 2014 heeft CFE tegen gunstige voorwaarden nieuwe bilaterale kredietlijnen kunnen onderhandelen die toelaten het liquiditeitsrisico te beperken. Ook BPI, het vastgoedontwikkelingsfiliaal van CFE, heeft in 2017 obligaties uitgegeven op middellange termijn voor een bedrag van 30 miljoen euro.

De groep Rent-A-Port wordt voornamelijk gefinancierd door eigen middelen en door aandeelhoudersleningen. Infra Asia Investment Fund, een 50%-deelneming die via vermogensmutatie wordt verwerkt, heeft in 2016 een (non recourse) obligatie uitgegeven ter waarde van 29,2 miljoen euro + 1,8 miljoen USD voor de financiering van de activiteiten in Vietnam. Deze obligatielening is terugbetaalbaar op 7 jaar.

Leasinvest Real Estate en Extensa Group beschikken bij hun banken over de nodige lange termijn kredietfaciliteiten en back-up lijnen voor hun commercial paper om de

bestaande en toekomstige investeringsnoden te dekken. Door deze kredietfaciliteiten en back-uplijnen is het financieringsrisico ingedekt. Het liquiditeitsrisico wordt beperkt door enerzijds de financieringen te spreiden over verschillende financiële tegenpartijen en door diverse financieringsbronnen aan te spreken en anderzijds door de vervalddata te diversifiëren. Het aanspreken van diverse financieringsbronnen werd reeds in 2013 geconcretiseerd door de succesvolle plaatsing door **Leasinvest Real Estate** van een publieke en een private obligatielening voor een bedrag van resp. 75 miljoen euro en 20 miljoen euro en dit voor een looptijd van resp. 6 en 7 jaar. De gemiddelde duration van de financieringen bij Leasinvest Real Estate bedroeg eind 2017 3,3 jaar (ten opzichte van 3,9 jaar eind 2016).

Extensa Group heeft begin 2015, met het oog op de overname van het resterend belang van 50% in de T&T-groep, een krediet opgenomen ten belope van 75 miljoen euro. Met de opbrengsten van de verkoop van het Koninklijk Pakhuis in 2015 en van het Herman Teirlinck-gebouw in 2017 is dit krediet inmiddels volledig terugbetaald. In 2017 heeft Extensa een obligatielening van 75 miljoen euro geplaatst met vervaldagen in 2020 en 2022, waardoor de afhankelijkheid van bankfinanciering wordt afgebouwd.

De expansie van **Anima Care** via de overnames van bestaande residenties en de bouw van nieuwe rusthuizen wordt gefinancierd via kapitaalverhoging enerzijds en bijkomend

door externe financiering anderzijds. Er wordt bij de financiering van de projecten rekening gehouden met de cash-drain in de start-up fase. **Residalya** heeft in 2016 4 bilaterale kredietlijnen vastgelegd die hebben toegelaten om een deel van haar exploitatieschuld te herfinancieren maar die haar ook laten beschikken over een financieringsmogelijkheid voor investeringen die op korte termijn kan worden aangewend tegen vooraf bepaalde voorwaarden. De vastgoedactiviteiten van **Patrimoine & Santé** zijn gefinancierd door middel van lange termijn leningen met looptijden van 15 tot 25 jaar.

De financiële schulden in het segment AvH & Growth Capital zijn toe te wijzen aan de leasingschuld van **Agidens** betreffende het hoofdgebouw en de korte termijn financiële schulden van **AvH & subholdings**, hoofdzakelijk het door AvH uitgegeven commercial paper. AvH en AvH-CC beschikken over bevestigde kredietlijnen, gespreid over verschillende banken, die de uitstaande commercial paper-verplichtingen ruim overtreffen. Bovenop de financiële schulden onder de vorm van commercial paper heeft het segment nog 1,4 miljoen euro schulden ten opzichte van andere groepsbedrijven (het betreft deelnemingen die een deel van hun kasoverschotten in deposito brengen bij AvH Coordination Center). Deze bedragen worden uiteraard geëlimineerd in consolidatie.

Diverse integraal geconsolideerde ondernemingen hebben in hun kredietovereenkomsten bepaalde ratio's (covenants) afgesproken en deze werden in 2017 gerespecteerd.

(€ 1.000)	2017	2016
II. Schulden (of gedeelte van schulden) gewaarborgd door zakelijke zekerheden gesteld of onherroepelijk beloofd op de activa van de in de consolidatie opgenomen ondernemingen		
Leningen van banken	343.392	620.068
Financiële lease-overeenkomsten	0	0
Overige financiële schulden	0	28.878
Totaal	343.392	648.946

Toelichting 18: banken - schulden aan kredietinstellingen, cliënten & obligaties

(€ 1.000)	Reële waarde		Boekwaarde	
	2017	2016	2017	2016
I. Schulden aan kredietinstellingen				
Zichtdeposito's	9.866	9.115	9.866	9.115
Deposito's met vaste looptijd	17.336	15.313	17.309	15.291
Terugkoopovereenkomsten (repo's)				
Overige deposito's	243		243	
Te betalen interesten	40	16	40	16
Totaal	27.485	24.444	27.458	24.422
II. Schulden aan cliënten				
Zichtdeposito's	2.345.161	2.020.471	2.345.161	2.020.471
Deposito's met vaste looptijd	1.334.314	1.359.837	1.311.918	1.326.074
Speciale deposito's	44.915	48.145	44.915	48.145
Gereguleerde deposito's	778.623	758.971	778.623	758.971
Overige deposito's	15.869	12.613	15.864	12.611
Depositogarantiesysteem				
Te betalen interesten	9.032	13.817	9.032	13.817
Totaal	4.527.914	4.213.854	4.505.513	4.180.089
III. Schuldcertificaten inclusief obligaties				
Schuldcertificaten	253.324	161.817	253.114	161.690
Kasbons		3		3
Niet converteerbare obligaties				
Te betalen interesten				
Totaal	253.324	161.820	253.114	161.693
IV. Achtergestelde verplichtingen				
Achtergestelde verplichtingen	64.675	72.700	59.115	64.500
Te betalen interesten	1.150	1.247	1.150	1.247
Totaal	65.825	73.947	60.265	65.747
Totaal schulden aan kredietinstellingen, cliënten & obligaties	4.874.548	4.474.065	4.846.350	4.431.951

De integrale consolidatie van Bank J.Van Breda & C° resulteert in de opname van de specifieke bancaire vorderingen en schulden in de balans van AvH. Deze rubrieken werden gegroepeerd om de balans zo transparant mogelijk te houden.

Liquiditeitsrisico Bank J.Van Breda & C°

Liquiditeitsrisico is het risico dat de bank over onvoldoende middelen beschikt of onvoldoende snel en tegen een aanvaardbare prijs middelen kan vrijmaken om aan de directe verplichtingen te voldoen. De commerciële bankactiviteiten zijn de belangrijkste bron van liquiditeitsrisico. De financieringsbronnen van een bank hebben traditioneel een kortere looptijd dan de gefinancierde activa, waardoor een maturiteitsmismatch ontstaat. Het liquiditeitsbeheer van Bank J.Van Breda & C° staat in voor de opvolging van deze mismatch en werkt een financieringsstrategie uit om dit te reduceren binnen de richtlijnen die worden vastgelegd in een liquiditeitsbeheersingskader. Ook op dit domein streeft de bank een bewust laag risicoprofiel na. Bank J.Van Breda & C° houdt een sterke en kwaliteitsvolle liquiditeitsbuffer aan om schommelingen in de thesaurie te kunnen opvangen. De buffer bedraagt 784 miljoen euro en bestaat voornamelijk uit cash, geplaatst bij de ECB, en zeer liquide overheidsobligaties.

De financieringsmix van de bank is zeer stabiel en de belangrijkste financieringsbron zijn de deposito's van het doelgroepcliënteel. De doelgroepklanten gebruiken de bank voor hun beleggingen en dagelijkse werking. De bank houdt ook nauwlettend

In de onderstaande tabel zijn de activa en passiva gegroepeerd per periode van vervaldagen.

(€ 1.000)	≤ 1 maand	1-3 maand	3-12 maand	1-5 jaar	5-10 jaar	> 10 jaar	Onbepaald
31/12/2017							
Activa	797.000	170.000	632.000	2.123.000	1.140.000	492.000	37.000
Passiva	-218.000	-263.000	-1.913.000	-2.449.000	-23.000	0	-50.000
Derivaten	-1.000	-1.000	-5.000	-9.000	8.000	2.000	0
Liquiditeitsgap	578.000	-94.000	-1.286.000	-335.000	1.125.000	494.000	-13.000
31/12/2016							
Activa	531.000	236.000	677.000	2.092.000	1.017.000	392.000	39.000
Passiva	-219.000	-275.000	-1.687.000	-2.245.000	-66.000	0	-55.000
Derivaten	0	-1.000	-4.000	-12.000	3.000	1.000	0
Liquiditeitsgap	312.000	-40.000	-1.014.000	-165.000	954.000	393.000	-16.000

Bovenstaande tabel houdt rekening met interne assumpties voor de deposito's zonder vervaldag.

de loan-to-deposit ratio in het oog en hanteert strenge limieten op deze verhouding tussen de kredietportefeuille van klanten en de klantendeposito's. Eind 2017 bedroeg deze ratio 99,5%. De afhankelijkheid van externe institutionele financiering wordt tot een minimum beperkt en bedraagt in 2017 slechts 5,2% van het balanstotaal.

In de Basel III-reglementering en de CRR/CRD IV-richtlijn werden twee nieuwe liquiditeitsratio's geïntroduceerd:

- De LCR (Liquidity Coverage Ratio) is een maatstaf voor de liquiditeitspositie onder een acuut stress-scenario gedurende 30 dagen. Hiertoe dienen instellingen over voldoende kwaliteitsvolle liquide middelen te beschikken. De regelgever legt een limiet op van minimum 100%.
- De NSFR (Net Stable Funding Ratio) zet de beschikbare stabiele financiering af tegenover de vereiste stabiele financiering over een tijdshorizon van 1 jaar. De regelgever legt een limiet op van minimum 100% vanaf 2018.

Eind 2017 bedroegen deze ratio's respectievelijk 143% en 121%. Beide ratio's bevinden zich ruim boven de ondergrens van 100% die opgelegd wordt, of zal worden in het geval van de NSFR, door de toezichthouder.

Het liquiditeitsrisico wordt permanent bewaakt door een proactief thesauriebeheer, binnen de klijntijnen van het 'Asset & Liability Management'-kader en het investeringskader. Voor haar liquiditeitsbeheer maakt de bank o.a. gebruik van liquiditeitsgaprapporten, ratio-analyse en volumeprognoses op korte en lange termijn.

Toelichting 19: financiële instrumenten

Renterisico Bank J. Van Breda & C°

Renterisico kan gedefinieerd worden als de mate waarin de resultaten of de waarde van een financiële transactie beïnvloed worden door een verandering van de marktrentevoeten. Toegepast op een financiële instelling is renterisico de mate waarin de (rente-)inkomsten en/of de marktwaarde van deze instelling de kans lopen om nefaste gevolgen te ondervinden van een verandering van de marktrentevoeten.

De bank kiest ervoor om het renterisico op een relatief laag niveau te houden:

- Om de mismatch te corrigeren doet de bank beroep op indekkingsinstrumenten. Dit gebeurt met een combinatie van renteswaps (waarbij de vlottende renteverplichtingen worden omgezet naar vaste verplichtingen) en opties (die bijvoorbeeld bescherming bieden tegen een stijging van de rente boven bepaalde niveaus).
- De vermogensgevoeligheid is de blootstelling van de economische waarde van de onderneming aan ongunstige rentebewegingen. De inkomensgevoeligheid is

(€ 1.000)	inkomensgevoeligheid	vermogensgevoeligheid
Rente-ongevoelige zichtdeposito's	60 maanden	
Rentegevoelige zichtdeposito's	1 dag	
Semi-rentegevoelige zichtdeposito's	6 maanden	2 jaar
Gereguleerde spaardeposito's	6 maanden	2 jaar

Bij de rentegapanalyse worden balansproducten en buitenbalansverplichtingen ingedeeld in de verschillende tijdsintervallen volgens rentevervaldag. Op die manier wordt

(€ 1.000)	≤ 1 maand	1-3 maand	3-12 maand	1-5 jaar	5-10 jaar	> 10 jaar	Onbepaald
31/12/2017							
Activa	908.000	422.000	836.000	2.159.000	693.000	323.000	47.000
Passiva	-203.000	-261.000	-3.201.000	-1.167.000	-23.000	0	-42.000
Derivaten	232.000	409.000	-10.000	-185.000	-325.000	-120.000	0
Rentegap	937.000	570.000	-2.375.000	807.000	345.000	203.000	5.000
31/12/2016							
Activa	665.000	501.000	1.040.000	1.945.000	561.000	227.000	42.000
Passiva	-207.000	-272.000	-2.847.000	-1.091.000	-65.000	0	-40.000
Derivaten	188.000	269.000	-18.000	-123.000	-275.000	-40.000	0
Rentegap	646.000	498.000	-1.825.000	731.000	221.000	187.000	2.000

Renterisico overige integraal geconsolideerde participaties

Het beheer van het renterisico binnen de groep **CFE** gebeurt in functie van de activiteit. De activiteiten van Contracting worden gekenmerkt door een overschot van geldmiddelen, die de vastgoedverbintenissen gedeeltelijk compenseren. Het beleid is grotendeels gecentraliseerd in het kader van de cash pooling. **DEME** wordt geconfronteerd met belangrijke financieringen in het kader van investeringen in de vloot. Om een optimaal evenwicht te bereiken tussen de financieringskosten en de volatiliteit van de financiële resultaten, maakt DEME gebruik van renteswaps.

De groep **Rent-A-Port** wordt voornamelijk gefinancierd door eigen middelen en door aandeelhoudersleningen, waardoor het renterisico per definitie geen materiële impact heeft op de geconsolideerde financiële staten van AvH. Infra Asia Investment Fund, een 50%-deelneming die via vermogensmutatie wordt verwerkt, heeft in 2016 een (non recourse) obligatie uitgegeven ter waarde van 29,2 miljoen euro + 1,8 miljoen USD voor de financiering van de activiteiten in Vietnam. Deze bond is terugbetaalbaar op 7 jaar aan een vaste rentevoet. Ter dekking van het wisselrisico (USD) op zowel de kapitaal- als rentestromen, werd een cross-currency swap afgesloten die kwalificeert als een kasstroom-indekkingsinstrument.

Het indekkingsbeleid van **Leasinvest Real Estate** is erop gericht om het renterisico voor ongeveer 75% van de financiële schulden veilig te stellen voor een periode van 4-5 jaar en ongeveer 50% voor de volgende 5 jaar. Gezien de schuldfinanciering van Leasinvest Real Estate eind 2017 nog steeds voornamelijk gebaseerd is op een vlot-

de blootstelling van de (rente)inkomsten van de instelling aan diezelfde ongunstige rentebewegingen. De intensiteit ervan komt tot uiting in de duration gap. Hieronder verstaan we het verschil in duration van alle activa en duration van alle passiva (mismatch) waarbij de duration staat voor het gewogen gemiddelde van de looptijden van een verzameling vastrentende waarden.

De rentegevoeligheid van het eigen vermogen en van de rente-inkomsten worden opgevolgd aan de hand van scenario-analyses met wijzigende marktvoorwaarden, die toelaten de impact van stress-scenario's in te schatten. Deze vermogens- en inkomensgevoeligheid wordt berekend met de basis-point-value-methodologie, die de waardeverandering van de portefeuille weergeeft bij een stijging van de rentevoeten over de volledige curve. Voor de rentegevoeligheid van producten zonder vervaldag worden de assumpties zoals deze worden beschreven door de Nationale Bank van België (NBB) weerhouden. Deze worden periodiek getoetst. De assumpties zijn niet gewijzigd ten opzichte van 2016.

Alle renterisicolimieten bleven in de loop van 2017 ruimschoots gerespecteerd.

Impact van onmiddellijke stijging van de rentecurve met 100 basispunten (1%) op:	2017	2016
Het renteresultaat (inkomensgevoeligheid)	-680	-964
De reële waarde van het eigen vermogen (vermogensgevoeligheid) (= BPV)	-22.975	-19.446

de mismatchstructuur van de groep zichtbaar.

tende rentevoet, bestaat het risico dat bij een stijging van de rentevoeten de financieringskosten oplopen. Dit renterisico wordt ingedekt door financiële instrumenten zoals voornamelijk interest rate swaps. De vervaldag van de rente-indekkingen situeren zich tussen 2018 en 2027. De duration bedraagt 5,15 jaar per einde 2017 (2016: 6,30 jaar).

De 50% indekkings-politiek van **Extensa** wordt in 2017 in stand gehouden, o.m. dankzij de obligatielening van 75 miljoen euro die Extensa in 2017 heeft geplaatst.

Anima Care dekt haar renterisico in door voornamelijk leningen met een vaste rentevoet aan te gaan. Per eind 2017 bedraagt het uitstaand saldo aan leningen met een variabele rentevoet 16% van de totale financiële schuld. De financiële schulden van **Residalya** zijn voor 83% aan vaste intrestvoeten of ingedekt. De schulden van **Patrimoine et Santé** bestaan voor 39% uit schulden aangegaan of ingedekt tegen een vaste interestvoet. De resterende 61% zijn aangegaan tegen rentevoeten die zijn gekoppeld aan deze van het "livret a", die wordt vastgelegd door de Franse overheid en een grote stabiliteit vertoont.

De financiële schulden van het segment **AvH & Growth Capital** bestaan uit het door AvH uitgegeven commercial paper (45,0 miljoen euro) en de leasingschuld van Agidens (met vervaldag 2018). Per jaareinde 2017 was er geen enkel rente-indekkingsinstrument uitstaand.

Sensitivity analyse voor het renterisico

Indien de Euribor met 50 BP zou stijgen, zou dit een toename van de rentelasten met zich meebrengen van 4,3 miljoen euro (CFE-DEME), 1,2 miljoen euro (Extensa), 0,4 miljoen euro (Leasinvest Real Estate), 0,1 miljoen euro (Anima Care), 0,5 miljoen euro (HPA) en 0,2 miljoen euro (AvH & subholdings). Dit houdt evenwel geen rekening met de impacten die we zouden terugvinden op het actief.

(€ 1.000)	Notioneel bedrag 2017	Boekwaarde 2017	Notioneel bedrag 2016	Boekwaarde 2016
I. Indekking van het renterisico				
Activa				
Reële waarde indekking - Bank J.Van Breda & C°	275.000	3.650	60.000	1.420
Kasstroonindekking	0	0		
Indekkingsinstrumenten die niet voldoen aan de vereisten van kasstroonindekking	95.000	1.078	125.000	1.656
Te ontvangen interesten	0	1		1
Totaal		4.729		3.077
Passiva				
Reële waarde indekking - Bank J.Van Breda & C°	353.273	-8.625	396.636	-14.029
Kasstroonindekking	1.063.998	-43.115	1.216.489	-64.668
Indekkingsinstrumenten die niet voldoen aan de vereisten van kasstroonindekking	21.200	-363	41.200	-694
Te ontvangen interesten	0	-621		-459
Totaal		-52.724		-79.850
II. Indekking van het valutarisico				
Activa	58.135	5.370	84.707	3.331
Passiva	211.949	-657	335.022	-12.163
		4.713		-8.831
III. Risico's verbonden aan grondstoffen				
Activa		103		719
Passiva		-5.421		-17.486
		-5.318		-16.768
Aansluiting met de geconsolideerde balans				
		Actiefzijde		Actiefzijde
Langlopende afdekkingsinstrumenten		5.649		3.576
Kortlopende afdekkingsinstrumenten		4.553		3.551
		10.202		7.127
		Passiefzijde		Passiefzijde
Langlopende afdekkingsinstrumenten		-50.397		-84.352
Kortlopende afdekkingsinstrumenten		-8.405		-25.147
		-58.802		-109.499

Het **renterisico** van Bank J.Van Breda & C° en de overige integraal geconsolideerde participaties komt aan bod op pagina 178.

Voor een beschrijving van het **valutarisico** wordt verwezen naar pagina 167. De financiële instrumenten ter indekking van dit risico zijn voornamelijk voor rekening van de integraal geconsolideerde participaties DEME en Bank J.Van Breda & C°. De muntpo-

sities die Bank J.Van Breda & C° inneemt via termijwisselverrichtingen, vloeien voort uit de activiteiten van haar klanten. De bank dekt openstaande posities interbancair in zodat er geen materieel valutarisico kan ontstaan.

De onderstaande tabel geeft inzicht in de financiële instrumenten hieromtrent bij DEME:

(€ 1.000)	Notionele bedrag						Reële waarde					
	USD	SGD Singapour Dollar	BRL Brazil- iaanse Reaal	INR Indische Rupie	Andere	Totaal	USD	SGD Singapour Dollar	BRL Braziliaanse Reaal	INR Indische Rupie	Andere	Totaal
Termijnaankopen	31.917	6.433	0	0	5.295	43.645	-83	0	0	0	-11	-94
Termijnverkoop	69.859	102.003	8.432	20.549	2.961	203.804	3.170	1.639	-285	47	-33	4.538

Ook de **risico's verbonden aan grondstoffen** zijn gelieerd met DEME die zich indekt tegen fluctuaties van de olieprijs door het aangaan van forwardcontracten.

Toelichting 20: belastingen

1. Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen opgenomen in de balans

(€ 1.000)	Activa 2017	Verplicht. 2017	Netto 2017	Activa 2016	Verplicht. 2016	Netto 2016
Immateriële vaste activa	38	39.028	-38.990	0	44.499	-44.499
Materiële vaste activa	12.586	109.726	-97.140	12.254	136.936	-124.682
Vastgoedbeleggingen	22	6.882	-6.860	0	20.363	-20.363
Geldbeleggingen	-713	0	-713	-354	1.672	-2.026
Personeelsbeloningen	11.824	539	11.284	16.143	712	15.430
Voorzieningen	-551	22.616	-23.167	223	37.785	-37.562
Afgeleide financiële instrumenten	2.823	423	2.401	6.227	-598	6.825
Werkkapitaal-balansrubrieken	43.592	73.926	-30.333	58.467	68.528	-10.061
Fiscale verliezen & tax credits / investeringsaftrek	79.333	-1.136	80.469	93.489	-1.002	94.490
Compensatie	-39.736	-39.736	0	-52.212	-52.212	0
Totaal	109.219	212.268	-103.050	134.236	256.685	-122.448

De uitgestelde belastingen vinden grotendeels hun oorsprong in de herwaardering van activa en passiva als gevolg van bedrijfscombinaties. De rubriek 'Compensatie'

weerspiegelt de compensatie tussen uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen per entiteit bij DEME.

2. Niet-opgenomen uitgestelde belastingvorderingen

(€ 1.000)	2017	2016
Niet-geboekte vorderingen wegens fiscale verliezen	95.281	108.899
Andere niet-geboekte uitgestelde belastingvorderingen ⁽¹⁾	11.707	25.006
Totaal	106.988	133.905

⁽¹⁾ De andere niet-geboekte uitgestelde belastingvorderingen betreffen voornamelijk bedragen waarvan de recuperatie in de tijd begrensd is en afhankelijk is van de mate waarin tijdens die periode belastbaar resultaat wordt geboekt. Vorderingen die voortkomen uit terugvordering van niet aangewende DBI-overschotten zijn niet in dit overzicht opgenomen.

3. Actuele en uitgestelde belastinglasten (-baten)

(€ 1.000)	2017	2016
Actuele belastingen, netto		
Belastingen op het resultaat van het boekjaar	-73.469	-70.158
Aanpassingen aan belastingen van voorgaande perioden	365	2.218
Totaal	-73.104	-67.940
Uitgestelde belastingen, netto		
Herkomst en terugboeking van tijdelijke verschillen	13.861	13.072
Toevoeging (gebruik) van fiscaal overdraagbare verliezen	3.448	-91
Overige uitgestelde belastingen	-1.227	164
Totaal	16.082	13.146
Totaal actuele en uitgestelde belastinglasten (-baten)	-57.022	-54.794

4. Aansluiting tussen toepasselijk en effectief belastingtarief

Winst (verlies) vóór belasting	512.680	420.847
Winst (verlies) van ondernemingen waarop vermogensmutatie is toegepast (-)	-140.859	-108.660
Winst (verlies) vóór belasting, exclusief resultaat uit vermogensmutatie-participaties	371.820	312.186
Toepasselijk belastingtarief (%)	33,99%	33,99%
Belastingen op basis van het toepasselijk belastingtarief	-126.382	-106.112
Impact van tarieven in andere rechtsgebieden	20.969	28.573
Impact van niet-belastbare inkomsten	68.741	24.260
Impact van niet-afrekbare kosten	-20.070	-19.509
Impact van fiscale verliezen	-16.082	-6.577
Impact van over(onder)schattingen voorgaande perioden	-5.311	4.883
Overige toename (afname)	21.113	19.689
Belasting op basis van het effectief belastingtarief	-57.022	-54.794
Winst (verlies) vóór belasting	512.680	420.847
Winst (verlies) van ondernemingen waarop vermogensmutatie is toegepast (-)	-140.859	-108.660
Winst (verlies) vóór belasting, exclusief resultaat uit vermogensmutatie-participaties	371.820	312.186
Effectief belastingtarief (%)	15,34%	17,55%

De belastingkost neemt licht toe in 2017 tot 57,0 miljoen euro. Aangezien de bijdrage vanuit de vermogensmutaties van 140,9 miljoen euro netto (dus na belastingen) op één lijn wordt verwerkt, geeft deze belastingkost geen correct beeld van de totale door de groepsvennootschappen betaalde belastingen.

De niet-belastbare inkomsten hebben voornamelijk betrekking op (vrijgestelde) meerwaarden en dividenden.

Toelichting 21: aandelenoptieplannen

1. 'Equity settled' optieplan AvH per 31 december 2017

Jaar van aanbod	Aantal toegekende opties	Aantal uitgeoefende opties	Aantal vervallen opties	Saldo	Uitoefenprijs (euro)	Uitoefentermijn
2007	45.000	-33.500		11.500	62,12	01/01/2011 - 08/01/2015 + 5j
2008	46.500	-10.000	-2.000	34.500	66,05	01/01/2012 - 02/01/2016 + 5j
2009	49.500	-47.500	-2.000	0	37,02	01/01/2013 - 05/01/2017
2010	49.000	-47.000	-2.000	0	52,05	01/01/2014 - 04/01/2018
2011	49.000	-24.500	-2.500	22.000	60,81	01/01/2015 - 04/01/2019
2012	47.000	-25.000		22.000	56,11	01/01/2016 - 03/01/2020
2013	49.500	-15.000		34.500	61,71	01/01/2017 - 03/01/2021
2014	49.500			49.500	82,32	01/01/2018 - 02/01/2022
2015	50.500			50.500	100,23	01/01/2019 - 05/01/2023
2016	40.500			40.500	130,95	01/01/2020 - 03/01/2024
2017	46.000			46.000	128,30	01/01/2021 - 12/01/2025
	522.000	-202.500	-8.500	311.000		

Het aandelenoptieplan van AvH, dat in maart 1999 werd goedgekeurd, beoogt de motivatie op lange termijn van uitvoerende bestuurders, leden van het executief comité en kaderleden wiens activiteit essentieel is voor het succes van de groep. De opties geven recht op de verwerving van evenveel aandelen Ackermans & van Haaren.

Het remuneratiecomité is belast met de opvolging van dit plan en met de selectie van de begunstigen. De opties worden gratis aangeboden en hebben een looptijd van 8 jaar. De vennootschap heeft van de mogelijkheid gebruik gemaakt om, binnen de

grenzen bepaald door de Economische Herstelwet van 27 maart 2009, de uitoefentermijn van de opties die de vennootschap tussen 2 november 2002 en 31 augustus 2008 heeft aangeboden, zonder bijkomende last, met maximum 5 jaar te verlengen.

De totale waarde van de uitstaande opties 2007 tot en met 2017 (gewaardeerd aan de reële waarde op moment van toekenning), bedraagt 4,4 miljoen euro en is berekend door een externe partij aan de hand van een aangepast Black & Scholes model, waarvan de voornaamste kenmerken:

Jaar toekenning	Beurskoers (€)	Dividend rendement	Volatiliteit	Interestvoet	Verwachte levensduur	Black & Scholes Value (€)
2007	66,90	1,35%	22,05%	4,04%	5,75	21,74
2008	65,85	1,75%	20,24%	4,34%	5,90	17,78
2009	37,02	2,66%	42,84%	3,39%	6,50	15,47
2010	52,23	2,66%	34,34%	3,28%	7,29	16,53
2011	63,80	2,26%	23,42%	2,82%	7,22	15,77
2012	58,99	3,26%	31,65%	2,14%	7,40	15,13
2013	63,62	3,26%	25,00%	1,27%	7,84	11,26
2014	83,69	2,27%	21,00%	1,78%	7,79	15,35
2015	101,35	2,19%	19,00%	0,47%	7,79	13,76
2016	131,95	1,28%	23,00%	0,59%	7,79	27,72
2017	129,40	1,40%	23,00%	0,34%	7,79	25,70

In 2017 werden 46.000 nieuwe aandelenopties toegekend met een uitoefenprijs van 128,30 euro per aandeel. De reële waarde bij toekenning werd vastgelegd op 1,2 miljoen euro en wordt over de "vesting"-periode van 4 jaar in resultaat genomen. Voor de indekking van die verplichting en voor opties die begin 2018 werden aangeboden, had AvH eind 2017 in totaal 357.000 aandelen in portefeuille.

2. 'Cash settled' optieplannen bij de geconsolideerde dochterondernemingen van AvH

De begunstigen van de optieplannen van Delen Private Bank, Bank J. Van Breda & C°, Anima Care, Agidens, Distriplus en Turbo's Hoet Groep beschikken over een verkoopoptie lastens de respectievelijke moedervennootschappen Delen Investments, Finaxis, AvH en Sofinim (die zelf over een verkoopoptie en een voorkeepsrecht beschikken om te verhinderen dat de aandelen zouden worden overgedragen aan derden).

Deze optieplannen betreffen dus niet-beursgenoteerde aandelen, waarvan de waardebepaling in het optieplan is vastgelegd. De bepaling van de uitoefenprijs van de verkoopoptie is (afhankelijk van het optieplan) gebaseerd op de groei van het eigen vermogen, een multiple op de groei van de geconsolideerde winst of een marktwaardebepaling van de vennootschap.

Conform IFRS 2 zit de impact van deze optieplannen op basis van de best mogelijke inschattingen in de schulden vevat. Deze schulden worden aangepast na uitoefening,

nieuwe toekenning of aanpassing van de parameters. Deze toe- of afnames van de schulden betekenen een kost, respectievelijk opbrengst in de resultatenrekening.

De totale schuld van de optieplannen in hoofde van de integraal geconsolideerde ondernemingen per 31 december 2017 bedraagt 13,4 miljoen euro, vevat in de overige lange termijnschulden.

3. Eigen aandelen

AvH heeft in 2017 71.000 eigen aandelen ingekocht ter indekking van aandelenoptieverplichtingen ten gunste van het personeel. Over diezelfde periode werden door begunstigen van het aandelenoptieplan opties uitgeoefend op 66.000 aandelen AvH. Op 31 december 2017 heeft AvH in totaal opties toegekend op 311.000 aandelen AvH. Ter indekking van deze en toekomstige optieverplichtingen, bezit AvH op diezelfde datum 357.000 eigen aandelen.

Daarnaast werden in het kader van het contract dat AvH met Kepler Cheuvreux afsloot ter ondersteuning van de liquiditeit van het aandeel AvH in 2017 ook 120.338 aandelen AvH gekocht en 117.359 verkocht. Deze transacties worden volledig autonoom door Kepler Cheuvreux aangestuurd, maar aangezien ze voor rekening van AvH plaatsvinden, heeft de netto-aankoop van 2.979 aandelen AvH in dit kader een impact op het eigen vermogen van AvH. Deze netto-aankoop van 2.979 aandelen brengt het totaal aantal aandelen dat door AvH wordt aangehouden in het kader van dit liquiditeitscontract op 5.257.

Eigen aandelen in het kader van het aandelenoptieplan	2017	2016
Beginsaldo	352.000	357.000
Inkoop eigen aandelen	71.000	15.000
Verkoop eigen aandelen	-66.000	-20.000
Eindsaldo	357.000	352.000

Eigen aandelen in het kader van de liquiditeitsovereenkomst	2017	2016
Beginsaldo	2.278	2.132
Inkoop eigen aandelen	120.338	341.058
Verkoop eigen aandelen	-117.359	-340.912
Eindsaldo	5.257	2.278

Toelichting 22: niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

1. Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen, exclusief CFE-DEME

(€ 1.000)	2017	2016
Persoonlijke zekerheden die door de in de consolidatie opgenomen ondernemingen werden gesteld of onherroepelijk beloofd als waarborg voor schulden of verplichtingen	169.516	275.210
Zakelijke zekerheden die door de in de consolidatie opgenomen ondernemingen werden gesteld of onherroepelijk beloofd op eigen activa, als waarborg voor schulden en verplichtingen van de in de consolidatie opgenomen ondernemingen	461.285	563.506
Goederen en waarden gehouden door derden in hun naam maar ten bate en op risico van de in de consolidatie opgenomen ondernemingen voor zover deze goederen en waarden niet in de balans zijn opgenomen	0	18.615
Verplichtingen tot aankoop van vaste activa	138.150	121.857
Verplichtingen tot verkoop van vaste activa	131.537	204.015
Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen van banken (Bank J.Van Breda & C°)		
- Kredietengagements	420.947	337.934
- Financiële garanties	73.879	91.900
- Repo transacties + zakelijke zekerheden	57.970	58.657

De persoonlijke zekerheden zijn in 2017 samengesteld uit 22,4 miljoen euro garanties m.b.t. de vastgoedprojecten van Extensa, voor 5,7 miljoen euro aan garanties voor projecten bij Agidens en 6,2 miljoen euro in het kader van de ontwikkelingsprojecten van Rent-A-Port. Het saldo van 135,2 miljoen euro betreft hoofdzakelijk waarborgen gesteld door AvH & subholdings in het kader van de verkoop van participaties.

De zakelijke zekerheden bestaan voor 57,5 miljoen euro uit zekerheden gesteld door Extensa in het kader van de financiering van haar activiteiten in de grond- en projectontwikkeling. Daarnaast werden voor 284,9 miljoen euro zekerheden gesteld door

Anima Care en 118,9 miljoen euro door HPA (Patrimoine & Santé) in het kader van de financiering van het vastgoed.

De verplichtingen tot aankoop van vaste activa omvatten opties in het kader van aandelenoptieplannen of opties in het kader van aandeelhoudersovereenkomsten voor een totaal van 138,2 miljoen euro.

De verplichtingen tot verkoop van vaste activa vertegenwoordigen call-opties (inclusief voorwaardelijke opties) op de activa van AvH & Growth Capital ten belope van 131,5 miljoen euro.

2. Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen CFE-DEME

(€ 1.000)	2017	2016
Verplichtingen		
Goede uitvoering en performance bonds ⁽¹⁾	997.687	856.445
Biedingen ⁽²⁾	16.902	36.175
Teruggaven voorschotten ⁽³⁾	2.683	16.812
Garantie-inhouding ⁽⁴⁾	12.300	16.782
Betaling op termijn van de onderaannemers en leveranciers ⁽⁵⁾	51.317	82.451
Andere gegeven verplichtingen - waarvan 60.431 corporate garanties bij DEME	87.550	110.869
Zakelijke zekerheden die door de in de consolidatie opgenomen ondernemingen werden gesteld of onherroepelijk beloofd op eigen activa, als waarborg voor schulden en verplichtingen van de in de consolidatie opgenomen ondernemingen ⁽⁶⁾	88.112	152.112
Totaal	1.256.551	1.271.646
Rechten		
Goede uitvoering en performance bonds	393.592	145.112
Andere ontvangen engagements	2.515	2.825
Totaal	396.107	147.937

⁽¹⁾ Garanties gegeven in het kader van de uitvoering van de overeenkomsten inzake werken. In geval van wanprestatie van de bouwonderneming, verbindt de bank (of de verzekeringsmaatschappij) zich ertoe de klant tot aan het bedrag van de garantie te vergoeden.

⁽²⁾ Garanties gegeven in het kader van aanbestedingen.

⁽³⁾ Garanties gegeven door de bank aan een klant waarin de teruggave van de voorschotten op contracten (voornamelijk bij DEME) wordt gegarandeerd.

⁽⁴⁾ Garanties gegeven door de bank aan een klant ter vervanging van het ingehouden garantiebedrag.

⁽⁵⁾ Garantie van de betaling van de schuld jegens een leverancier of een onderaannemer.

⁽⁶⁾ Zakelijke zekerheden van DEME voor 88,1 miljoen euro in het kader van de financiering van de vloot.

Toelichting 23: tewerkstelling

1. Gemiddeld personeelsbestand

	2017	2016
Bedienden	7.421	6.970
Arbeiders	4.931	4.535

2. Personeelskosten

(€ 1.000)	2017	2016
Bezoldigingen en sociale lasten	-746.546	-708.009
Pensioenkosten (vaste bijdragen en te bereiken doel)	-16.871	-8.501
Aandelenoptieplannen	-2.484	-1.060
Totaal	-765.902	-717.569

De toename van het personeelsbestand is vooral toe te wijzen aan DEME, CFE, Anima Care & HPA. Op de hoofdzetel van Ackermans & van Haaren zijn 29 mensen tewerkgesteld. In de rubriek '2017 in een oogopslag' (pag. 9) wordt een proforma personeelsbestand van 22.749 vermeld. Deze proforma berekening bevat het personeel van alle participaties aangehouden door de AvH-groep en wijkt dus af van het hierboven

gemiddelde personeelsbestand dat is opgemaakt op basis van de IFRS consolidatie, die is opgemaakt op basis van de op pag. 137 t.e.m. 145 gerapporteerde consolidatiekring. In de proforma voorstelling worden alle (exclusieve) controle-belangen integraal verwerkt en de overige belangen proportioneel.

Toelichting 24: pensioenverplichtingen

(€ 1.000)	2017	2016
Te bereiken doel plannen	-52.309	-51.075
Andere pensioenverplichtingen (brugpensioen)	-6.114	-5.159
Totaal pensioenverplichtingen	-58.423	-56.234
Totaal pensioenactiva	2.253	2.651

1. Te bereiken doel pensioenplannen

(€ 1.000)	2017	2016
1. Bedragen opgenomen in balans		
Nettovorderingen (-verplichtingen) uit hoofde van gefinancierde te bereiken doel plannen	-50.056	-48.424
Contante waarde van volledig of gedeeltelijk gefinancierde verplichtingen (-)	-264.356	-262.347
Reële waarde van fondsbeleggingen	214.300	213.924
Vorderingen (-verplichtingen) uit hoofde van te bereiken doel plannen, totaal	-50.056	-48.424
Verplichtingen (-)	-52.309	-51.075
Activa	2.253	2.651

Bewegingen in de nettovordering (-verplichting) opgenomen in de balans		
Nettovordering (-verplichting) opgenomen in de balans, beginsaldo	-48.424	-38.458
Toename(afname) door middel van bedrijfscombinaties/bedrijfsafsplittingsingen	388	0
Nettolasten opgenomen in de resultatenrekening	-13.691	-5.156
Nettolasten opgenomen in de niet-gerealiseerde resultaten	-2.812	-18.778
Bijdragen van werkgever / werknemer	14.455	13.678
Overige toename (afname)	30	290
Nettovordering (-verplichting) opgenomen in de balans, eindsaldo	-50.056	-48.424

2a. Nettolasten opgenomen in de resultatenrekening	-13.691	-5.156
Aan het dienstjaar toegerekende pensioenkosten	-13.191	-13.244
Rentekosten	-3.301	-4.241
Renteopbrengsten fondsbeleggingen (-)	2.743	3.551
Pensioenkosten van verstreken diensttijd	58	8.779

2b. Nettolasten opgenomen in de niet-gerealiseerde resultaten	-2.812	-18.778
Actuariële winsten (verliezen) opgenomen in de niet-gerealiseerde resultaten	6.263	-43.813
Rendement op fondsbeleggingen, uitgezonderd renteopbrengsten (-)	-8.591	24.965
Wisselkoersverschillen	0	0
Andere	-484	69

(€ 1.000)	2017	2016
3a. Bewegingen in de verplichtingen uit hoofde van te bereiken doel plannen		
Verplichtingen uit hoofde van te bereiken doel plannen, beginsaldo	-262.347	-171.368
Afname door middel van bedrijfsafsplitsing	1.493	0
Aan het dienstjaar toegerekende pensioenkosten	-13.191	-13.244
Rentekosten	-3.301	-4.241
Bijdragen van de werknemer	-956	-1.281
Betalingen aan begunstigen (-)	7.058	13.495
Opgenomen actuariële (winsten) verliezen, netto	6.263	-43.813
waarvan: actuariële (winsten) verliezen die ontstaan uit demografische veronderstellingen	0	-14.161
waarvan: actuariële (winsten) verliezen die ontstaan uit financiële veronderstellingen	11.835	-28.194
waarvan: ervarings(winsten) verliezen	-5.573	-1.458
Pensioenkosten van verstreken diensttijd	-71	11.156
Overige toename (afname)	697	-53.051
Verplichtingen uit hoofde van te bereiken doel plannen, eindsaldo	-264.356	-262.347
3b. Bewegingen in de fondsbeleggingen		
Reële waarde van fondsbeleggingen, beginsaldo	213.924	132.909
Afname door middel van bedrijfsafsplitsing	-1.106	0
Rendement op fondsbeleggingen, uitgezonderd bedragen in renteopbrengsten	-8.591	24.965
Renteopbrengsten	2.743	3.551
Bijdragen van werkgever / werknemer	14.888	14.806
Betalingen aan begunstigen (-)	-6.928	-13.343
Overige toename (afname)	-630	51.036
Reële waarde van fondsbeleggingen, eindsaldo	214.300	213.924
4. Voornaamste actuariële veronderstellingen		
Disconteringsvoet	1,5%	1,3%
Verwacht percentage van loonsverhogingen	2,7%	3,0%
Inflatie	1,8%	1,8%
Toegepaste sterftetabellen	MR/FR	MR/FR
5. Overige informatie		
Looptijd (in jaren)	14,99	15,24
Gemiddeld reëel rendement van de pensioenactiva	-2,50%	14,85%
Voorziene bijdragen te storten in de loop van het volgende boekjaar	12.806	12.958
6. Gevoeligheidsanalyses		
Verdisconteringsvoet		
Toename met 25 basispunten	-3,3%	-3,7%
Afname met 25 basispunten	+3,7%	+3,9%
Verwacht percentage van loonsverhogingen		
Toename met 25 basispunten	+2,3%	+2,2%
Afname met 25 basispunten	-1,8%	-1,9%

Zowel pensioenplannen van het type te bereiken doel als van het type vaste bijdragen zijn afgesloten binnen AvH. De plannen zijn onderschreven bij verzekeraars in het kader van tak 21 (levensverzekeringen met tariefgarantie).

De Belgische wetgeving vereist dat een werkgever op de vaste bijdrageplannen een minimumrendement van 3,25% garandeert op zijn eigen bijdragen aan de plannen en dit voor alle stortingen tot en met 31/12/2015 en tot aan de pensioenleeftijd. Vanaf 1 januari 2016 is de wet van 18 december 2015 in voege getreden die stelt dat de WAP (wet aanvullend pensioen)-rendementsgarantie in hoofde van de werkgever een "variabele" rentevoet zal zijn, gekoppeld aan het rendement op de obligatiemarkt die jaarlijks per 1 januari zal worden vastgesteld op basis van een formule vastgesteld in de WAP. Voor 2016 en 2017 bedroeg deze rendementsgarantie 1,75%.

De garantie die de werkgever in het kader van de WAP verstrekt is een secundaire garantie. Enkel in het geval dat het door de verzekeraar gegarandeerde rendement op fondsbeleggingen lager is dan het wettelijk gegarandeerde rendement moet de werkgever het tekort bijpassen.

AvH heeft daarom een actuariële berekening conform IAS 19R voor de materiële vaste bijdrageplannen laten uitvoeren. De eerste opname van deze plannen (1/1/2016) heeft in bovenstaande tabel geleid tot een toename van zowel de brutopensioenverplichting als van de fondsbeleggingen, en wordt voorgesteld op de lijn 'Overige toename (+) / afname (-)'. De eerste opname van de (netto) verplichting werd opgenomen in de staat van de niet-gerealiseerde resultaten.

Voor de niet-materiële vaste bijdrageplannen wordt jaarlijks nagegaan of de gecumuleerde (mathematische) reserves in lijn liggen met de wettelijk gewaarborgde minimumreserves. De opgebouwde reserves waren per einde 2017 ruim voldoende.

Voor de te bereiken doel pensioenplannen wordt overeenkomstig IAS 19R een actuariële berekening uitgevoerd volgens de Projected Unit Credit methode. Vanaf 2016 worden de fondsbeleggingen gewaardeerd als de verdisconteerde waarde van de reserves, rekening houdend met de tariefgaranties van de verzekeraars. Actuariële winsten en verliezen worden verwerkt als niet-gerealiseerde resultaten in het eigen vermogen (zie de rubriek actuariële winsten en verliezen op de te bereiken doel plannen in het mutatieoverzicht van het eigen vermogen).

Verskillende pensioenregelingen (te bereiken doel plannen) bij CFE/DEME, Belgische en voornamelijk Nederlandse plannen, werden tijdens 2016 beëindigd hetgeen de beweging verklaart in de post 'pensioenkosten van verstreken diensttijd' in 2016.

Het gemiddeld rendement van de pensioenactiva daalt tov 2016 vnl. als gevolg van de invloed van de hogere disconteringsvoet.

De beweging van de nettolasten opgenomen in de niet-gerealiseerde resultaten wordt naast de wijziging in financiële assumpties (discontovoet, salarisstijging), tevens beïnvloed door de aanpassing van de plannen voor demografische factoren (gestegen levensverwachting, stijging pensioenleeftijd en minder verloop).

Toelichting 25: verbonden partijen

1. Verbonden partijen, exclusief CFE-DEME

(€ 1.000)	Boekjaar 2017				Boekjaar 2016			
	Dochter- ondernemingen	Geassocieerde deelnemingen	Andere verbonden partijen	TOTAAL 2017	Dochter- ondernemingen	Geassocieerde deelnemingen	Andere verbonden partijen	TOTAAL 2016

I. Activa jegens verbonden partijen - balans

Financiële vaste activa	13.281	18.722	0	32.003	21.650	17.095	0	38.745
Vorderingen en borgtochten: bruto	18.281	18.722		37.003	21.650	17.095		38.745
Vorderingen : WV	-5.000			-5.000				0
Vorderingen	68.401	10.894	0	79.295	80.472	15.675	700	96.847
Handelsvorderingen	603	541		1.144	2.398	228		2.626
Overige vorderingen: bruto	74.529	12.333		86.862	83.075	15.447	700	99.221
Overige vorderingen: WV	-6.730	-1.981		-8.711	-5.000			-5.000
Banken - vorderingen kredietinst. & cliënten	2.633	1.734	0	4.367	373	2.026	0	2.399
Overlopende rekeningen - activa	3.578	67	0	3.645	3.109	73	0	3.182
Totaal	87.893	31.417	0	119.310	105.605	34.869	0	141.174

II. Verplichtingen jegens verbonden partijen - balans

Financiële schulden	230	0	0	230	235	0	0	235
Achtergestelde leningen				0				0
Overige financiële schulden	230			230	235			235
Overige schulden	296	506	0	802	0	567	0	567
Handelsschulden	296			296				0
Overige schulden		506		506		567		567
Banken - schulden aan kredietinstellingen, cliënten en obligaties	125.087	3.324	0	128.411	36.123	1.823	0	37.946
Overlopende rekeningen - passiva	6	37	0	43	0	6	0	6
Totaal	125.619	3.867	0	129.486	36.358	2.396	0	38.754

III. Transacties tussen verbonden partijen - resultatenrekening

Bedrijfsopbrengsten	82.545	499	3	83.047	68.361	774	3	69.139
Verrichting van diensten	1.605	370	3	1.978	1.260	598	3	1.862
Vastgoedopbrengsten	175			175	199			199
Renteopbrengsten bancaire activiteiten	15	37		52		39		39
Vergoedingen en commissies bancaire activiteiten	31.430	-48		31.382	24.600	-43		24.557
Opbrengsten uit onderhanden projecten in opdracht van derden	49.321	140		49.460	42.302	180		42.482
Overige bedrijfsopbrengsten				0				0
Overige exploitatiebaten	111	1.874	0	1.985	144	223	0	367
Rente op vorderingen financiële vaste activa	74	1.627		1.701	123	192		315
Dividenden				0				0
Overige exploitatiebaten	38	247		284	21	31		52
Exploitatielasten (-)	-5.129	-4.491	0	-9.620	-250	-3.704	0	-3.954
Rentelasten Bank J.Van Breda & C° (-)		-314		-314	-34	-185		-219
Bijzondere waardevermindervers verliezen (-)	-5.000			-5.000				0
Overige exploitatielasten (-)	-129	-4.177		-4.306	-216	-3.519		-3.735
Financieringsopbrengsten	3.189	78	0	3.267	1.894	84	0	1.978
Renteopbrengsten	3.189	78		3.267	1.894	84		1.978
Diverse financiële opbrengsten				0				0
Financieringslasten (-)	0	0	0	0	0	-13	0	-13
Rentelasten				0		-13		-13

In bovenstaande tabel worden de leningen vermeld die AvH (en subholdings) toekennen aan participaties die niet integraal geconsolideerd worden. Op deze intragroepsleningen worden marktconforme intresten aangerekend. Ditzelfde geldt voor financieringen die Extensa, (en in mindere mate) Rent-A-Port en Green Offshore aan hun vermogensmutatiedoelers verlenen.

Via de integrale consolidatie van Bank J.Van Breda & C° en de opname van Delen In-

vestments via de vermogensmutatiemethode wordt het commercial paper van Bank J.Van Breda & C° dat aangehouden wordt door Delen Private Bank (120,1 miljoen euro) en de termijndeposito (3,8 miljoen euro) als een schuld van Bank J.Van Breda & C° aan een verbonden partij gerapporteerd.

De bouwactiviteit die A.A. Van Laere uitvoert in opdracht van Extensa (op Tour&Taxis), Leasinvest Real Estate (Square de Meeus/Montoyer 63 centrum Brussel) en Anima Care (Erasmus Anderlecht) zit vervat onder de rubriek "Opbrengsten uit onderhanden projecten in opdracht van derden".

2. Transacties met verbonden partijen - CFE - DEME

- Ackermans & van Haaren (AvH) bezit 15.289.521 aandelen van CFE en is bijgevolg de grootste aandeelhouder van CFE met 60,40% van de aandelen.
- In het kader van de dienstverleningscontracten die DEME en CFE met AvH hebben afgesloten (in 2001, respectievelijk 2015) werden vergoedingen uitgekeerd ten belope van 1,2 miljoen euro, respectievelijk 0,16 miljoen euro.
- De transacties met verbonden partijen hebben voornamelijk betrekking op operaties met vennootschappen waarop CFE en DEME een significante invloed uitoefenen of waarin ze een gezamenlijke controle uitoefenen. Deze transacties gebeuren op basis van marktwaarde.
- AvH heeft eind december 2017 haar 100%-deelname in de groep A.A. Van Laere verkocht aan CFE Contracting. De verkoopprijs (na een dividend van 7,8 miljoen euro) bedroeg 17,1 miljoen euro, wat overeenkomt met het gecorrigeerd eigen vermogen.

(€ 1.000)	2017	2016
Activa jegens verbonden partijen CFE-DEME	445.634	429.373
Financiële vaste activa	143.203	152.629
Handelsvorderingen en andere vorderingen	281.761	249.703
Andere vlottende activa	20.670	27.041
Passiva jegens verbonden partijen CFE-DEME	106.555	83.187
Andere kortlopende verplichtingen	3.542	4.905
Handelsschulden en andere schulden	103.013	78.282

(€ 1.000)	2017	2016
Opbrengsten en lasten jegens verbonden partijen CFE-DEME	629.089	219.391
Omzet en opbrengsten uit aanverwante activiteiten	642.173	229.925
Aankopen en andere operationele lasten	-23.441	-15.569
Financieringsopbrengsten(lasten)	10.357	5.035

3. Vergoedingen

(€ 1.000)	2017	2016
Vergoeding van de bestuurders		
Tantièmes ten laste van AvH	655	540
Vergoeding van de leden van het executief comité		
Vaste vergoeding	2.507	2.702
Variabele vergoeding	2.469	2.427
Aandelenopties	505	440
Groeps- en hospitalisatieverzekering	469	538
Voordeel in natura (bedrijfswagen)	34	43

4. De commissaris Ernst & Young Bedrijfsrevisoren heeft de volgende bezoldigingen ontvangen voor:

(€ 1.000)	AvH	Dochter- ondernemingen ⁽¹⁾	Totaal 2017	AvH	Dochter- ondernemingen ⁽¹⁾	Totaal 2016
De uitoefening van een mandaat	56	1.261	1.317	55	1.120	1.175
Bijzondere opdrachten						
- Andere controle-opdrachten		242	242		96	96
- Belastingadviesopdrachten	5	301	306	6	156	162
- Andere opdrachten buiten de revisorale opdrachten		290	290	1	206	207
Totaal	61	2.094	2.155	62	1.577	1.640

⁽¹⁾ Inclusief gemeenschappelijke dochterondernemingen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode.

Toelichting 26: winst per aandeel

1. Voortgezette en beëindigde activiteiten

(€ 1.000)	2017	2016
Netto geconsolideerd resultaat, aandeel van de groep (€ 1.000)	302.530	224.237
Gewogen gemiddeld aantal aandelen ⁽¹⁾	33.138.637	33.140.199
Winst per aandeel (€)	9,13	6,77
Netto geconsolideerd resultaat, aandeel van de groep (€ 1.000)	302.530	224.237
Gewogen gemiddeld aantal aandelen ⁽¹⁾	33.138.637	33.140.199
Impact aandelenopties	125.089	110.619
Aangepast gewogen gemiddeld aantal aandelen	33.263.725	33.250.818
Verwaterde winst per aandeel (€)	9,09	6,74

2. Voortgezette activiteiten

(€ 1.000)	2017	2016
Netto geconsolideerd resultaat van voortgezette activiteiten, aandeel van de groep (€ 1.000)	302.530	224.237
Gewogen gemiddeld aantal aandelen ⁽¹⁾	33.138.637	33.140.199
Winst per aandeel (€)	9,13	6,77
Netto geconsolideerd resultaat van voortgezette activiteiten, aandeel van de groep (€ 1.000)	302.530	224.237
Gewogen gemiddeld aantal aandelen ⁽¹⁾	33.138.637	33.140.199
Impact aandelenopties	125.089	110.619
Aangepast gewogen gemiddeld aantal aandelen	33.263.725	33.250.818
Verwaterde winst per aandeel (€)	9,09	6,74

⁽¹⁾ Op basis van uitgegeven aandelen, gecorrigeerd voor eigen aandelen in portefeuille

Toelichting 27: voorgestelde en uitgekeerde dividenden

1. Vastgesteld en uitgekeerd gedurende het jaar

(€ 1.000)	2017	2016
Dividend op gewone aandelen:		
- Slotdividend 2016: 2,04 euro per aandeel (2015: 1,96 euro per aandeel) ⁽¹⁾	-67.638	-64.980

2. Voorgesteld ter goedkeuring door de algemene vergadering van 28 mei 2018

(€ 1.000)	
Dividend op gewone aandelen:	
- Slotdividend 2017: 2,20 euro per aandeel ⁽¹⁾	-72.896

3. Dividend per aandeel (€)

(€ 1.000)	2017	2016
Bruto	2,2000	2,0400
Netto (roerende voorheffing : 30%)	1,5400	1,4280

⁽¹⁾ Exclusief uitkering van dividend aan eigen aandelen gehouden door AvH & subholdings.

Verslag van de commissaris

Verslag van de commissaris aan de algemene vergadering van Ackermans & van Haaren NV over het boekjaar afgesloten op 31 december 2017

Overeenkomstig de wettelijke en statutaire bepalingen, brengen wij u verslag uit in het kader van ons mandaat van commissaris van Ackermans & van Haaren NV (de "Vennootschap") en van de dochterondernemingen (samen "de Groep"). Dit verslag omvat ons oordeel over de geconsolideerde balans op 31 december 2017, de geconsolideerde resultatenrekening, de geconsolideerde staat van de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het geconsolideerde mutatieoverzicht van het geconsolideerd eigen vermogen en het geconsolideerde kasstroomoverzicht voor het boekjaar dat afgesloten werd op 31 december 2017 en de toelichting (alle stukken gezamenlijk "de Geconsolideerde Jaarrekening") en omvat tevens ons verslag betreffende de overige door de wet en regelgeving gestelde eisen. Deze verslagen zijn één en ondeelbaar.

Wij werden als commissaris benoemd door de algemene vergadering op 23 mei 2016, overeenkomstig het voorstel van het bestuursorgaan, uitgebracht op aanbeveling van het auditcomité. Ons mandaat loopt af op de datum van de algemene vergadering die zal beraadslagen over de Geconsolideerde Jaarrekening vastgesteld op 31 december 2018. We hebben de wettelijke controle van de Geconsolideerde Jaarrekening van de Groep uitgevoerd gedurende 17 opeenvolgende boekjaren.

Verslag over de controle van de Geconsolideerde Jaarrekening 2017

Oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben de wettelijke controle uitgevoerd van de Geconsolideerde Jaarrekening van Ackermans & van Haaren NV, die de geconsolideerde balans op 31 december 2017, de geconsolideerde resultatenrekening, de geconsolideerde staat van de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het geconsolideerde mutatieoverzicht van het geconsolideerd eigen vermogen en het geconsolideerde kasstroomoverzicht voor het boekjaar afgesloten op die datum en de toelichting, met een geconsolideerd balans totaal van € 13.469.013.(000) en waarvan de geconsolideerde resultatenrekening afsluit met een winst van het boekjaar (toe te rekenen aan de eigenaars van de vennootschap) van € 302.530.(000).

Naar ons oordeel geeft de Geconsolideerde Jaarrekening een getrouw beeld van het geconsolideerde eigen vermogen en van de geconsolideerde financiële positie van de Groep op 31 december 2017 alsook van de geconsolideerde resultaten en de geconsolideerde kasstromen voor het boekjaar afgesloten op die datum, in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards zoals goedgekeurd door de Europese Unie ("IFRS") en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften.

Basis voor ons oordeel zonder voorbehoud

We hebben onze controle uitgevoerd in overeenstemming met de International Standards on Auditing ("ISA's"). Onze verantwoordelijkheden uit hoofde van die standaarden zijn nader beschreven in het gedeelte "Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de Geconsolideerde Jaarrekening" van ons verslag.

Wij hebben alle deontologische vereisten die relevant zijn voor de controle van de Geconsolideerde Jaarrekening in België nageleefd, met inbegrip van deze met betrekking tot de onafhankelijkheid.

Wij hebben van het bestuursorgaan en van de aangestelden van de Vennootschap de voor onze controle vereiste ophelderingen en inlichtingen verkregen en wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om daarop ons oordeel te baseren.

Kernpunten van de controle

De kernpunten van onze controle betreffen die aangelegenheden die volgens ons professioneel oordeel het meest significant waren bij onze controle van de Geconsolideerde Jaarrekening van de huidige verslagperiode.

Deze aangelegenheden werden behandeld in de context van onze controle van de Geconsolideerde Jaarrekening als een geheel en bij het vormen van ons oordeel hieromtrent en derhalve formuleren wij geen afzonderlijk oordeel over deze aangelegenheden.

1. Omzeterkenning en boekhoudkundige verwerking van projecten (Marine Engineering & Contracting)

Betrokken ondernemingen: CFE en DEME

Beschrijving van het kernpunt

Voor het merendeel van haar contracten erkent de groep opbrengsten en marge à rato van de voortschrijding der werken op basis van het aandeel van de gemaakte projectkosten voor de tot de balansdatum verrichte werkzaamheden in de geschatte totale kosten van het project bij voltooiing. Omzet en marge worden verantwoord op basis van schattingen ten opzichte van de verwachte totale kosten per contract. Reserves kunnen ook in deze schattingen worden opgenomen om rekening te houden met specifieke onzekere risico's of claims tegen de groep die voortvloeien uit elk contract. De opbrengsten uit hoofde van contracten kunnen ook variatie-orders en claims omvatten die per contract worden opgenomen wanneer de bijkomende opbrengsten uit hoofde van het contract met hoge mate van zekerheid kunnen worden gewaardeerd. Vaak gaat het hierbij om een hoge mate van oordeelsvorming vanwege de complexiteit van projecten, onzekerheid over de kosten en onzekerheid over de uitkomst van gesprekken met opdrachtgevers over variatie-orders en claims. Er is daarom een hoge mate van risico en het daaraan gekoppelde oordeelsvermogen van het management bij het inschatten van de te erkennen omzet en bijhorende marge (Opgenomen op basis van de voortschrijding der werken) of verlies (volledig erkend) door de groep tot en met de balansdatum en wijzigingen in deze schattingen kunnen aanleiding geven tot materiële afwijkingen.

De boekhoudkundige verwerking van projecten ("contract accounting") voor de groep omvat bovendien een belangrijke boekhoudkundige beoordeling voor wat betreft het bundelen of ontdebellen van contracten. Het bundelen of ontdebellen van één of meerdere contracten kan een aanzienlijke impact hebben op de erkenning van opbrengsten en resultaten in een bepaalde verslagperiode.

Samenvatting van de uitgevoerde auditprocedures

- Projectanalyse: beoordeling van belangrijkste en meest complexe ramingen in een steekproefselectie van contracten aan de hand van verscheidene kwantitatieve en kwalitatieve, inzicht verwerven in de huidige staat en historiek van het project en beoordeling van de inschattingen die gerelateerd zijn aan deze projecten middels informatie die bekomen werd van het senior uitvoerend en financieel manage-

ment, analyse van de verschillen met eerdere projectschattingen en evaluatie van de consistentie hiervan met de ontwikkelingen van het project gedurende het jaar.

- De accurate berekening nagaan van het percentage van de voortschrijding der werken ("percentage of completion") en de daarmee samenhangende erkenning van omzet en marge voor een selectie van projecten nagegaan, inzicht verkregen in de procedures met betrekking tot de erkenning van de kosten voor de voltooiing van het project en het ontwerp en de implementatie van de bijbehorende controles en processen.
- Historische vergelijkingen: evalueren van de financiële prestaties van contracten ten opzichte van budgetten en historische trends.
- Werfbezoeken: het bezoeken van werven voor contracten met een hoger risico of een hoge waarde, het observeren van de voortschrijding der werken van individuele projecten en het identificeren van complexe aangelegenheden door overleg met het personeel ter plaatse.
- Benchmarking van assumpties: het beoordelen van de positie van de groep met betrekking tot het verwachte resultaat van het contract, reserves, afrekeningen en de invorderbaarheid van vorderingen via overeenstemming met bevestigingen van derden en met betrekking tot onze eigen beoordelingen en historische resultaten.
- Controle van de klantencorrespondentie: analyse van de correspondentie met klanten over variatie-orders en claims en de afweging of deze informatie in overeenstemming is met de gemaakte inschattingen van de groep.
- Inspectie van belangrijke clausules voor een selectie van contracten: identificatie van relevante contractuele mechanismen die van invloed zijn op de (ont)bundeling van contracten en andere, zoals boetes voor vertragingen, bonussen of succesvergoedingen, en beoordeling of deze clausules naar behoren zijn weerspiegeld in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen bedragen.

Verwijzing naar de toelichtingen

De boekhoudkundige erkenning van omzet en verwerking van projecten wordt uiteengezet in Toelichting 1 van de geconsolideerde jaarrekening (IFRS waarderingsregels). Daarnaast verwijzen we naar Toelichting 13 van de geconsolideerde jaarrekening met betrekking tot onderhanden projecten in opdracht van derden.

2. Boekhoudkundige verwerking van bedrijfscombinaties (Marine Engineering & Contracting)

Betrokken onderneming: DEME

Beschrijving van het kernpunt:

In 2017 verwierf DEME de offshore activiteiten van A2Sea. Deze acquisitie betreft een bedrijfscombinatie overeenkomstig IFRS 3 en dient aldus te worden verwerkt. Per 31 december 2017 heeft de groep de analyse van de reële waarde van de aangekochte activa en passiva nog niet afgewerkt. De transactie werd bijgevolg verwerkt op basis van een voorlopige toewijzing van de aankoopprijs.

Samenvatting van de uitgevoerde auditprocedures

- Verkrijgen van inzicht in de transactie en de relevante overeenkomsten met betrekking tot de aankoop van de aandelen van A2SEA gelezen.
- Beoordeling van de juiste boekhoudkundige verwerking van deze contracten overeenkomstig de bepalingen van IFRS 3.
- Beoordeling van de geschiktheid van de toelichtingen met betrekking tot voorlopige toewijzing van de aankoopprijs in de geconsolideerde financiële staten van de groep.
- Betrekken van deskundigen: beroep op IFRS-experten om de correcte boekhoudkundige verwerking van deze transacties, inclusief de voorlopige toewijzing van de aankoopprijs, te analyseren en de adequaatheid van de toelichtingen te beoordelen.

Verwijzing naar de toelichtingen

We verwijzen naar Toelichting 1 IFRS waarderingsregels (consolidatieprincipes) en toelichting 4 Bedrijfsacquisities en -verkopen.

3. Onzekere belastingposities (Marine Engineering & Contracting)

Betrokken onderneming: DEME

Beschrijving van het kernpunt

DEME is actief in verschillende landen met verschillende belastingstelsels. De belasting van haar operaties kan afhankelijk zijn van inschattingen en kan aanleiding geven tot geschillen met de lokale belastingautoriteiten. Indien het management het waarschijnlijk acht dat dergelijke geschillen tot een uitstroom van middelen zullen

leiden, dienen de nodige voorzieningen te worden aangelegd. Er is daarom een hoge mate van oordeelsvermogen van het management en het daaraan gekoppelde risico gerelateerd aan het inschatten van het bedrag van voorzieningen voor onzekere belastingposities die door de groep tot op balansdatum moeten worden opgenomen. Wijzigingen in deze schattingen kunnen bovendien aanleiding geven tot materiële effecten.

Samenvatting van de uitgevoerde auditprocedures

- Teneinde de adequaatheid van de voorziening voor onzekere belasting posities na te gaan, omvatten onze controlewerkzaamheden een analyse van de geschatte waarschijnlijkheid van het belastingrisico en van de inschatting door het management van de potentiële uitstroom van middelen, evenals een beoordeling van onderliggende documentatie.
- Betrekken van deskundigen: beroep op belastingsspecialisten om de veronderstellingen die ten grondslag liggen aan de inschattingen van het management te beoordelen en om de geschiktheid van deze aannames in het licht van de lokale fiscale regelgeving te beoordelen.
- Inzicht verkregen in de procedures met betrekking tot de verantwoording van (uitgestelde) belasting posities en het ontwerp en de implementatie van de bijbehorende controles en processen
- Beoordeling van de geschiktheid van de toelichtingen met betrekking tot (uitgestelde) belastingen in de geconsolideerde jaarrekening van de groep.

Verwijzing naar de toelichtingen:

We verwijzen naar Toelichting 1 (IFRS waarderingsregels - belastingen) en Toelichting 20 (Belastingen).

4. Omzeterkenning en waardering van voorraden (Marine Engineering & Contracting - Real Estate & Senior Care)

Betrokken ondernemingen: CFE en Extensa

Beschrijving van het kernpunt

De waardering van de grondposities en de gemaakte bouwkosten voor residentiële ontwikkelingen is gebaseerd op de historische kostprijs of lagere netto realisatiewaarde. De beoordeling van de netto realisatiewaarden omvat veronderstellingen met betrekking tot toekomstige marktontwikkelingen, beslissingen van overheidsinstanties, verdisconteringsvoeten en toekomstige veranderingen in kosten en verkoopprijzen. Deze schattingen hebben betrekking op verschillende elementen en zijn gevoelig voor gehanteerde scenario's en assumpties en houden als zodanig een significant oordeel in van het management. Het risico bestaat dat mogelijke bijzondere waardeverminderingen van voorraden niet adequaat worden verwerkt in de geconsolideerde jaarrekening.

Opbrengsten en resultaten worden verantwoord voor zover componenten (huisvestingseenheden) zijn verkocht en op basis van de mate waarin de ontwikkeling is afgewerkt. Omzet en marge worden aldus verantwoord op basis van schattingen met betrekking tot de verwachte totale kosten per project.

In veel gevallen is er een hoge mate van oordeelsvorming vanwege de complexiteit van projecten en onzekerheid over de verwachte kosten. Er is daarom een hoge mate van risico gekoppeld aan het inschatten van het bedrag van de opbrengsten en de marge die door de groep moet worden erkend op balansdatum.

Wijzigingen in deze schattingen kunnen aanleiding geven tot materiële effecten.

Samenvatting van de uitgevoerde auditprocedures

- Een steekproef van projectontwikkelingen is getest door de tot op heden gemaakte kosten met betrekking tot terreinen en onderhanden werk te verifiëren en door het percentage van voortschrijding der werken op balansdatum na te rekenen. Een selectie van deze projecten is nagezien aan de hand van een steekproef van kosten die zijn afgestemd met certificaten van externe inspecteurs, de totale verkoopwaarde die met contracten is overeengekomen en de accuraatheid van de erkenningsformule werd nagegaan.
- Beoordeling van de berekeningen van de netto realisatiewaarden alsook van de redelijkheid en consistentie van de door het management gehanteerde assumptie en modellen.
- Evalueren van de financiële prestaties van specifieke projecten ten opzichte van het budget en historische trends, met name om de redelijkheid van de kosten te beoordelen.

Verwijzing naar de toelichtingen:

We verwijzen naar Toelichting 1 (IFRS waarderingsregels) en Toelichting 13 (Voorraden en onderhanden werken in opdracht van derden).

5. Bijzondere waardeverminderingen voor leningen en vorderingen op cliënten (Private Banking)

Betrokken onderneming: Bank J. Van Breda & C°

Beschrijving van het kernpunt

De netto portefeuille van leningen en vorderingen aan cliënten bedroeg € 4.529 miljoen op 31 december 2017. Leningen en vorderingen op cliënten worden gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs verminderd met de bijzondere waardeverminderingen voor kredietverliezen (€ 27,5 miljoen).

Het bepalen van bijzondere waardeverminderingen voor kredietverliezen vereist een significante beoordeling vanwege het management, zoals het identificeren van leningen en vorderingen op cliënten die verslechteren, de beoordeling van het objectief bewijs voor bijzondere waardevermindering, de waarde van het onderpand en de inschatting van de realiseerbare waarde.

Vanwege de significantie van leningen en vorderingen op cliënten en de gerelateerde onzekerheid bij de inschatting van de kredietverliezen, wordt de waardering van de leningen en vorderingen op cliënten als een kernpunt voor onze controle beschouwd.

Samenvatting van de uitgevoerde auditprocedures

De controlewerkzaamheden omvatten onder meer volgende elementen:

- Evaluatie van de opzet en de effectiviteit van interne controles met betrekking tot de waardering van leningen, vorderingen op cliënten en onderpandgegevens, de bepaling van risico ratings en het proces voor de identificatie en beheer van betalingsachterstanden.
- controleprocedures om portefeuilles met een hoog risico te identificeren. Deze procedures omvatten, onder meer, een evaluatie van de stresstesten zoals uitgevoerd door het management.
- nakijken van kredietdossiers op steekproefbasis om de invorderbaarheid van de leningen en vorderingen op cliënten te beoordelen. Hierdoor werd de waarschijnlijkheid van de realisatie, de waardering van het onderpand en andere mogelijke bronnen van terugbetaling beoordeeld.
- vergelijking van de belangrijkste veronderstellingen die door het management zijn gehanteerd, met onze kennis van de relevante industrieën en bedrijfsomgevingen.
- Evaluatie van de toelichtingen bij de geconsolideerde jaarrekening op een adequate manier de kredietrisicopositie reflecteerden, inclusief de controles over identificatie en toelichting van leningen met respect ("forbearance"), de waardering van het onderpand en de sensitiviteitsanalyse van belangrijke veronderstellingen.

Verwijzing naar de toelichtingen:

We verwijzen naar Toelichting 1 (IFRS waarderingsregels) en Toelichting 12 (Banken – vorderingen op kredietinstellingen & cliënten).

6. Waardering van de vastgoedbeleggingen (Real Estate & Senior Care)

Betrokken ondernemingen: LRE en Extensa

Beschrijving van het kernpunt

Per 31 December 2017 presenteert de groep voor een totaal bedrag aan vastgoedbeleggingen van € 945 miljoen.

Overeenkomstig de waarderingsregels en de IAS 40 norm "Vastgoedbeleggingen" worden deze vastgoedbeleggingen gewaardeerd tegen de reële waarde, de waardewijzigingen worden opgenomen in de resultatenrekening. Sommige parameters, gebruikt voor de waardering, zijn slechts beperkt waarneembaar (verdisconteringsvoet, toekomstige bezettingsgraad,...). Daarom beschouwen we waardering van vastgoedbeleggingen als kernpunt van de controle.

Samenvatting van de uitgevoerde auditprocedures

De Venootschap maakt gebruik van externe deskundigen om de reële waarde van zijn gebouwen te schatten. Met de hulp van interne deskundigen werden de waarderingsverslagen van deze externe deskundigen geëvalueerd. Specifiek betreft dit de volgende controlewerkzaamheden:

- Analyse van de objectiviteit, onafhankelijkheid en competentie van de externe deskundigen;
- Nagaan van de integriteit van de belangrijkste gegevens (contractuele huurprijs, duur van de huurovereenkomsten, ...) die gebruikt worden in hun berekeningen;
- en evaluatie van de modellen, evenals de hypothesen en parameters die in hun verslagen zijn gebruikt (verdisconteringsvoet, toekomstige bezettingsgraden, ...).

Tenslotte werden de geschiktheid van de informatie over de reële waarde van de vastgoedbeleggingen in toelichting 1 (IFRS waarderingsregels) en toelichting 9 (Vast-

goedbeleggingen gewaardeerd aan reële waarde) van de Geconsolideerde Jaarrekening beoordeeld.

7. Waardering van de derivaten (diverse segmenten)

Beschrijving van het kernpunt

Verscheidene bedrijven binnen de groep hebben renteswaps (IRS) om het renterisico af te dekken op de schulden tegen een variabele rentevoet. De waardering van deze derivaten tegen reële waarde is een belangrijke bron van volatiliteit in het resultaat en/of het eigen vermogen. In overeenstemming met de IAS 39 norm "Financiële Instrumenten – opname en waardering" worden deze derivaten immers gewaardeerd tegen reële waarde hetgeen overeenkomt met level 2 van de reële waarde hiërarchie zoals gedefinieerd onder de IFRS 13 norm "De waardering tegen reële waarde". Wijzigingen in de reële waarde van derivaten worden opgenomen in de resultatenrekening, behalve voor het deel van de IRS, waarvoor de Venootschap "hedge accounting" ("cash-flow hedging") toepast, dewelke toestaat dat het merendeel van de reële waarde-wijzigingen kan worden opgenomen onder het eigen vermogen ("Reserve voor het saldo van de variaties in de reële waarde van toegelaten afdekkinginstrumenten die onderworpen zijn aan een afdekkingsboekhouding zoals gedefinieerd in IFRS"). Het controlerisico ligt in de waardering van deze derivaten en bij de toepassing van de "hedge accounting".

Samenvatting van de uitgevoerde auditprocedures

- Vergelijking van de reële waarde van de derivaten met de waarderingsregels die door de bancaire tegenpartijen werden meegedeeld, evenals de aanpassingen aan de kredietrisicofactoren;
- Beoordeling van de hypothesen en berekeningen
- Beoordeling van effectiviteitstests van de externe expert, die door de Venootschap werd ingezet voor de correcte toepassing van de "hedge accounting".
- Vergelijking van het volume van de derivaten waarvoor "hedge accounting" toegepast wordt met het volume van de schulden tegen een variabele rentevoet geprojecteerd over de komende jaren, dit teneinde eventuele afdekkingsoverschrijdingen te identificeren, die de toepassing van "hedge accounting" in gevaar kunnen brengen.
- Beoordeling van de geschiktheid van de informatie over afgeleide instrumenten in toelichting 19 (Financiële instrumenten) bij de jaarrekening.

8. Goodwill

Beschrijving van het kernpunt

Per 31 December 2017 presenteert de Groep een totaal bedrag aan goodwill van € 349 miljoen.

De jaarlijkse beoordeling door management van potentiële minderwaarden op geboekte goodwill, gebeurt op basis van verschillende parameters zoals (i) beurskoersen (ii) eigen vermogenswaarden (iii) discounted cash flow analyse ("DCF analyse") van de onderliggende deelnemingen gebaseerd op budgetten die in de raden van bestuur van de betrokken dochters zijn goedgekeurd en (iv) verkoopwaarden op basis van lopende onderhandelingen. Dit vereist inschattingen en beoordelingen door het management van de gebruikte assumpties, onder andere de realisatiewaarde van de onderliggende deelnemingen. De bepaling van toekomstige cash flows van de betreffende kasstroom genererende entiteiten ("CGU's") alsook van de gehanteerde verdisconteringsvoet is complex en subjectief. Wijzigingen in deze assumpties zouden tot materiële wijzigingen kunnen leiden in de ingeschatte marktwaarde, wat een potentieel effect heeft op potentiële minderwaarden die moeten doorgevoerd worden op niveau van de goodwill.

Samenvatting van de uitgevoerde auditprocedures

- Nazicht van de identificatie door het management van de "impairment" indicatoren.
- Beoordeling van de door het management gehanteerde methode om te komen tot de marktwaarde van elke investering, samen met intergroepssaldi en gerelateerde goodwill om te verzekeren dat deze conform de geldende IFRS richtlijnen gebeurt
- Beoordeling van de redelijkheid van de assumpties gebruikt in management 's inschatting van de realiseerbare waarde (desgevallend met hulp van interne specialisten)
- Vergelijking van de operationele cash flow assumpties met historische gegevens en trends
- Beoordeling van de redelijkheid van de toekomstige kasstromen opgenomen in de waarderingstest op goodwill aan de hand van de historische resultaten en het

beschikbaar business plan, en evaluatie van de historische nauwkeurigheid van de inschattingen van het management.

- Nagaan of the toekomstige cash flows gebaseerd zijn op business plannen die werden goedgekeurd door de raden van bestuur.
- Testen van de mathematische accuraatheid van het waarderingmodel.
- Beoordeling van de sensitiviteitsanalyse van het management
- Analyse van de adequaatheid en volledigheid van de toelichtingen opgenomen in toelichting 1 (IFRS waarderingsregels – consolidatieprincipes) en toelichting 7 (Goodwill) van de Geconsolideerde Jaarrekening.

9. Risico's bij de ondernemingen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode

Beschrijving van het kernpunt

De groep neemt een groot aantal ondernemingen op in haar geconsolideerde jaarrekening volgens de vermogensmutatiemethode, per 31 December 2017 bedraagt de totale waarde € 1.241 miljoen in de balans en dragen deze ondernemingen bij in de winst van het boekjaar voor € 141 miljoen. De informatie inzake ondernemingen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode is opgenomen in toelichting 10 van de Geconsolideerde Jaarrekening.

Het risico bestaat dat in deze ondernemingen eveneens audit aandachtspunten bestaan die significant zijn voor ons de controle van de geconsolideerde jaarrekening van de groep.

Zo heeft Delen Private Bank als gevolg van overnames cliënteel verworven, opgenomen onder haar immateriële vaste activa. Het merendeel van het aangekocht cliënteel wordt bij Delen Private Bank aanzien als immateriële activa met onbepaalde gebruiksduur. De statistische gegevens uit het verleden tonen aan dat slechts een beperkt deel van het aangekochte cliënteel een beperkte levensduur heeft. Bij elke verwerving van cliënteel wordt, op basis van de statistieken, bepaald hoeveel van het aangekochte cliënteel dient aanzien te worden als immaterieel vast actief met bepaalde gebruiksduur, dat pro rata over deze gebruiksduur wordt afgeschreven. Het overige deel wordt niet afgeschreven. Het management voert jaarlijks een impairment analyse uit op basis van een eigen ontwikkeld model zowel voor het cliënteel met bepaalde als onbepaalde gebruiksduur, waarbij het aangekochte cliënteel is onderverdeeld per kantoor van de groep.

De waardering van dit aangekochte cliënteel is complex en vereist inschattingen van het management. De waardering van het cliënteel is gebaseerd op de tegoeden toevertrouwd door het cliënteel (Assets under Management, hierna "AuM's") waarop een factor wordt toegepast.

Een wijziging in deze parameters of het gebruik van foutieve data zouden een materiële impact hebben op de waardering van het aangekocht cliënteel.

Om deze redenen is de waardering van het geactiveerd, verworven cliënteel een kernpunt van onze controle.

Samenvatting van de uitgevoerde auditprocedures

Met betrekking tot de waardering van het geactiveerd, verworven cliënteel bij Bank Delen werden onder andere de volgende audit-procedures uitgevoerd:

- beoordeling van de opdeling van het bestaande cliënteel binnen de groep per kantoor en bespreking van de eventuele wijzigingen ten opzichte van voorgaande periodes.
- beoordeling van de gehanteerde parameters (zoals AuM's en factoren), de methodologie en het gehanteerd model in overeenstemming met IAS 36.
- analyse van de opsplitsing van het aangekochte cliënteel per kantoor.
- afstemming van de gebruikte factoren in het model met marktdata en aansluiting van de AuM's met de boekhoudkundige inventarissen en de gehanteerde marktwaarde ervan aangesloten met marktgegevens.
- sensitiviteitsanalyse op de belangrijkste assumpties dewelke voornamelijk de cost income ratio is.
- Herberekening van de geboekte afschrijvingen op het cliënteel met een bepaalde gebruiksduur.
- Beoordeling van de adequaatheid en volledigheid van toelichting 7 (goodwill) van de Geconsolideerde Jaarrekening.

Met betrekking tot de aandachtspunten in de balansen van de deelnemingen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode werden onder andere volgende audit procedures uitgevoerd:

- communicatie van duidelijke audit instructies aan de component auditors met op-gave van de mogelijke audit aandachtspunten, specifieke audit risico's, uit te voeren controlewerkzaamheden volgens te hanteren materialiteitsgrenzen;
- gedetailleerd nazicht van de aangeleverde rapporteringsdocumenten door de com-

ponent auditors;

- kritische beoordeling van de gehanteerde audit aanpak in overeenstemming met de geldende internationale audit standaarden;
- bespreking audit aandachtspunten met de component auditor en beoordeling de aangeleverde bijkomende toelichtingen
- Beoordeling van de adequaatheid en volledigheid van toelichting 10 (ondernemingen waarop de vermogensmutatie is toegepast) van de Geconsolideerde Jaarrekening.

Verantwoordelijkheden van het bestuursorgaan voor het opstellen van de Geconsolideerde Jaarrekening

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen van de Geconsolideerde Jaarrekening die een getrouw beeld geeft in overeenstemming met IFRS en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften, evenals voor het systeem van interne beheersing dat het bestuursorgaan noodzakelijk acht voor het opstellen van de Geconsolideerde Jaarrekening die geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten.

In het kader van de opstelling van de Geconsolideerde Jaarrekening, is het bestuursorgaan verantwoordelijk voor het inschatten van de mogelijkheid van de Vennootschap om haar continuïteit te handhaven, het toelichten, indien van toepassing, van aangelegenheden die met continuïteit verband houden en het gebruiken van de continuïteitsveronderstelling tenzij het bestuursorgaan het voornemen heeft om de Vennootschap te vereffenen of om de bedrijfsactiviteiten stop te zetten of geen realistisch alternatief heeft dan dit te doen.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle over de Geconsolideerde Jaarrekening

Onze doelstellingen zijn het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid over de vraag of de Geconsolideerde Jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten en het uitbrengen van een commissarisverslag waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoog niveau van zekerheid, maar is geen garantie dat een controle die overeenkomstig de ISA's is uitgevoerd altijd een afwijking van materieel belang ontdekt wanneer die bestaat. Afwijkingen kunnen zich voordoen als gevolg van fraude of fouten en worden als van materieel belang beschouwd indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat zij, individueel of gezamenlijk, de economische beslissingen genomen door gebruikers op basis van de Geconsolideerde Jaarrekening, beïnvloeden.

Als deel van een controle uitgevoerd overeenkomstig de ISA's, passen wij professionele oordeelsvorming toe en handhaven wij een professioneel-kritische instelling gedurende de controle. We voeren tevens de volgende werkzaamheden uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de Geconsolideerde Jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of fouten, het bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden die op deze risico's inspelen en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Het risico van het niet detecteren van een van materieel belang zijnde afwijking is groter indien die afwijking het gevolg is van fraude dan indien zij het gevolg is van fouten, omdat bij fraude sprake kan zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten om transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van het systeem van interne beheersing;
- Het verkrijgen van inzicht in het systeem van interne beheersing dat relevant is voor de controle, met als doel controlewerkzaamheden op te zetten die in de gegeven omstandigheden geschikt zijn maar die niet zijn gericht op het geven van een oordeel over de effectiviteit van het systeem van interne beheersing van de Vennootschap en van de Groep;
- Het evalueren van de geschiktheid van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van de door het bestuursorgaan gemaakte schattingen en van de daarop betrekking hebbende toelichtingen;
- Het concluderen van de aanvaardbaarheid van de door het bestuursorgaan gehanteerde continuïteitsveronderstelling, en op basis van de verkregen controle-informatie, concluderen of er een onzekerheid van materieel belang bestaat met betrekking tot gebeurtenissen of omstandigheden die significante twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de Vennootschap en de Groep om de continuïteit te handhaven. Als we besluiten dat er sprake is van een onzekerheid van materieel belang, zijn wij ertoe gehouden om de aandacht in ons commissarisverslag te vestigen op de daarop betrekking hebbende toelichtingen in de Geconsolideerde Jaarrekening, of, indien deze toelichtingen

inadequaat zijn, om ons oordeel aan te passen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot op de datum van ons commissarisverslag. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de continuïteit van de Vennootschap of van de Groep niet langer gehandhaafd kan worden;

- Het evalueren van de algehele presentatie, structuur en inhoud van de Geconsolideerde Jaarrekening, en of deze jaarrekening, de onderliggende transacties en gebeurtenissen weergeeft op een wijze die leidt tot een getrouw beeld.

Wij communiceren met het auditcomité binnen het bestuursorgaan, onder andere over de geplande reikwijdte en onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante controlebevindingen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing die we identificeren gedurende onze controle.

Omdat we de eindverantwoordelijkheid voor ons oordeel dragen, zijn we ook verantwoordelijk voor het organiseren, het toezicht en het uitvoeren van de controle van de dochterondernemingen van de Groep. In die zin hebben wij de aard en omvang van de controleprocedures voor deze entiteiten van de Groep bepaald.

We verstrekken aan het auditcomité binnen het bestuursorgaan een verklaring dat we de relevante deontologische vereisten inzake onafhankelijkheid naleven en we melden hierin alle relaties en andere aangelegenheden die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid zouden kunnen beïnvloeden, alsook, voor zover van toepassing, de bijbehorende maatregelen die we getroffen hebben om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Aan de hand van de aangelegenheden die met het auditcomité binnen het bestuursorgaan besproken worden, bepalen we de aangelegenheden die het meest significant waren bij de controle van de Geconsolideerde Jaarrekening over de huidige periode en die daarom de kernpunten van onze controle uitmaken. We beschrijven deze aangelegenheden in ons verslag, tenzij het openbaar maken van deze aangelegenheden is verboden door wet- of regelgeving.

Verslag betreffende de overige door wet- en regelgeving gestelde eisen

Verantwoordelijkheden van het bestuursorgaan

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen en de inhoud van het jaarverslag over de Geconsolideerde Jaarrekening en de andere informatie opgenomen in het jaarrapport.

Verantwoordelijkheden van de commissaris

In het kader van ons mandaat en overeenkomstig de Belgische bijkomende norm (Herzien) bij de in België van toepassing zijnde ISAs, is het onze verantwoordelijkheid om, in alle van materieel belang zijnde opzichten, het jaarverslag over de Geconsolideerde Jaarrekening en de andere informatie opgenomen in het jaarrapport te verifiëren, alsook verslag over deze aangelegenheden uit te brengen.

Aspecten betreffende het jaarverslag over de Geconsolideerde Jaarrekening en andere informatie opgenomen in het jaarrapport

Naar ons oordeel, na het uitvoeren van specifieke werkzaamheden op het jaarverslag over de Geconsolideerde Jaarrekening, stemt dit jaarverslag over de Geconsolideerde Jaarrekening overeen met de Geconsolideerde Jaarrekening voor hetzelfde boekjaar, enerzijds, en is dit jaarverslag over de Geconsolideerde Jaarrekening opgesteld overeenkomstig artikel 119 van het Wetboek van vennootschappen, anderzijds.

In de context van onze controle van de Geconsolideerde Jaarrekening zijn wij tevens verantwoordelijk voor het overwegen, op basis van de kennis verkregen in de controle, of het jaarverslag over de Geconsolideerde Jaarrekening en de andere informatie opgenomen in het jaarrapport, zijnde:

- 2017 in een oogopslag pagina 8
- Activiteitenverslag pagina 62
- Kerncijfers 2017 (bijlage)

een afwijking van materieel belang bevatten, hetzij informatie die onjuist vermeld is of anderszins misleidend is. In het licht van de werkzaamheden die wij hebben uitgevoerd, hebben wij geen afwijking van materieel belang te melden.

Verder drukken wij geen redelijke mate van zekerheid uit over het jaarverslag en de andere informatie opgenomen in het jaarrapport.

De niet-financiële informatie zoals vereist op grond van artikel 119, § 2 van het Wetboek van vennootschappen, werd opgenomen in het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening. De Groep heeft zich bij het opstellen van deze niet-financiële informatie niet gebaseerd op een Europees of internationaal erkend referentiemodel maar heeft aspecten aangenomen van de "Global Reporting Initiative ("GRI") Standards". Bijgevolg spreken wij ons evenwel niet uit over de vraag of deze niet-financiële informatie in alle van materieel belang zijnde opzichten is opgesteld in overeenstemming met de "GRI" standaarden. Verder drukken wij geen enkele mate van zekerheid uit over individuele elementen opgenomen in deze niet-financiële informatie.

Vermeldingen betreffende de onafhankelijkheid

Ons bedrijfsrevisorenkantoor en ons netwerk hebben geen opdrachten verricht die onverenigbaar zijn met de wettelijke controle van de Geconsolideerde Jaarrekening en zijn in de loop van ons mandaat onafhankelijk gebleven tegenover de Vennootschap en de Groep.

De honoraria voor de bijkomende opdrachten die verenigbaar zijn met de wettelijke controle van de Geconsolideerde Jaarrekening bedoeld in artikel 134 van het Wetboek van vennootschappen werden correct vermeld en uitgesplitst in de toelichting bij de Geconsolideerde Jaarrekening.

Andere vermeldingen

- Huidig verslag is consistent met onze aanvullende verklaring aan het auditcomité bedoeld in artikel 11 van de verordening (EU) nr. 537/2014.

Diëgem, 29 maart 2018

Ernst & Young Bedrijfsrevisoren BCVBA
Commissaris, Vertegenwoordigd door
Patrick Rottiers - Vennoot *

Wim Van Gasse - Vennoot *

* *Handelend in naam van een BVBA*

Enkelvoudige jaarrekening

Overeenkomstig artikel 105 W. Venn. wordt hierna een verkorte versie weergegeven van de enkelvoudige jaarrekening van Ackermans & van Haaren. De volledige jaarrekening wordt overeenkomstig de artikelen 98 en 100 W. Venn. samen met het jaarverslag van de raad van bestuur en het verslag van de commissaris neergelegd bij de Nationale Bank van België.

De commissaris heeft met betrekking tot de enkelvoudige jaarrekening een goedkeurende verklaring zonder voorbehoud gegeven.

De volledige jaarrekening, het jaarverslag van de raad van bestuur en het verslag van de commissaris liggen ter inzage op de zetel van de vennootschap en zijn op eenvoudig verzoek verkrijgbaar. De enkelvoudige jaarrekening is opgesteld conform de Belgische boekhoudwetgeving.

Adres: Begijnenvest 113, 2000 Antwerpen
Tel. +32 3 231 87 70 - E-mail info@avh.be

Balans

(€ 1.000)	Nota's	2017	2016	2015
Activa				
Vaste activa		2.628.386	2.467.325	2.346.969
I. Oprichtingskosten				
II. Immateriële vaste activa		0	1	35
III. Materiële vaste activa	(1)	10.134	10.598	10.828
A. Terreinen en gebouwen		6.733	7.037	7.372
C. Meubilair en rollend materieel		1.248	1.310	1.105
D. Leasing en soortgelijke rechten		0	0	0
E. Overige materiële vaste activa		2.153	2.252	2.351
F. Activa in aanbouw en vooruitbetalingen				
IV. Financiële vaste activa		2.618.252	2.456.726	2.336.106
A. Verbonden ondernemingen	(2)	2.401.174	2.275.420	2.152.174
1. Deelnemingen		2.394.789	2.269.084	2.145.391
2. Vorderingen		6.385	6.336	6.783
B. Ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	(3)	210.547	174.016	176.194
1. Deelnemingen		210.547	174.016	176.194
2. Vorderingen		0	0	0
C. Andere financiële vaste activa		6.531	7.289	7.738
1. Aandelen		6.524	7.282	7.731
2. Vorderingen en borgtochten in contanten		8	8	8
Vlottende activa		107.041	69.720	105.534
V. Vorderingen op meer dan één jaar		6.066	2.346	900
A. Handelsvorderingen				
B. Overige vorderingen		6.066	2.346	900
VI. Voorraden en bestellingen in uitvoering				
A. Voorraden				
1. Grond- en hulpstoffen				
2. Goederen in bewerking				
3. Gereed product				
4. Handelsgoederen				
5. Onroerende goederen				
6. Vooruitbetalingen				
B. Bestellingen in uitvoering				
VII. Vorderingen op ten hoogste één jaar		4.304	10.533	28.781
A. Handelsvorderingen		2.073	1.672	3.514
B. Overige vorderingen	(4)	2.231	8.861	25.267
VIII. Geldbeleggingen	(5)	49.216	52.137	71.147
A. Eigen aandelen		36.954	24.400	23.963
B. Overige beleggingen		12.262	27.737	47.185
IX. Liquide middelen		46.906	4.206	4.131
X. Overlopende rekeningen		549	498	575
Totaal der activa		2.735.427	2.537.045	2.452.503

Balans

(€ 1.000)	Nota's	2017	2016	2015
Passiva				
Eigen vermogen	(6)	1.868.915	1.679.714	1.426.185
I. Kapitaal		2.295	2.295	2.295
A. Geplaatst kapitaal		2.295	2.295	2.295
B. Niet opgevraagd kapitaal (-)				
II. Uitgiftepremies		111.612	111.612	111.612
III. Herwaarderingsmeerwaarden				
IV. Reserves		100.159	81.703	79.716
A. Wettelijke reserve		248	248	248
B. Onbeschikbare reserves		36.997	24.435	23.997
1. Eigen aandelen		36.962	24.400	23.963
2. Andere		35	35	35
C. Belastingvrije reserves				
D. Beschikbare reserves		62.915	57.020	55.470
V. Overgedragen winst		1.654.848	1.484.103	1.232.562
Overgedragen verlies (-)				
VI. Kapitaalsubsidies				
Voorzieningen en uitgestelde belastingen		0	0	0
VII. A. Voorzieningen voor risico's en kosten		0	0	0
1. Pensioenen en soortgelijke verplichtingen		0	0	0
2. Belastingen				
3. Grote herstellings- en onderhoudswerken				
4. Overige risico's en kosten				
B. Uitgestelde belastingen				
Schulden		866.513	857.331	1.026.318
VIII. Schulden op meer dan één jaar	(7)	0	28.000	0
A. Financiële schulden		0	0	0
B. Handelsschulden				
C. Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen				
D. Overige schulden		0	28.000	
IX. Schulden op ten hoogste één jaar		866.255	829.088	1.025.182
A. Schulden op meer dan één jaar die binnen het jaar vervallen		0	0	0
B. Financiële schulden	(7)	759.928	728.209	954.885
1. Kredietinstellingen				
2. Overige leningen		759.928	728.209	954.885
C. Handelsschulden		397	442	430
1. Leveranciers		397	442	430
E. Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten		3.115	2.914	3.150
1. Belastingen		160	158	191
2. Bezoldigingen en sociale lasten		2.955	2.756	2.959
F. Overige schulden	(8)	102.815	97.523	66.718
X. Overlopende rekeningen		258	243	1.136
Totaal der passiva		2.735.427	2.537.045	2.452.503

Resultatenrekening

(€ 1.000)	Nota's	2017	2016	2015
Kosten				
A. Kosten van schulden		3.010	3.905	4.802
B. Andere financiële kosten		803	879	924
C. Diensten en diverse goederen		8.022	8.006	8.842
D. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen		1.919	1.876	2.114
E. Diverse lopende kosten		913	927	766
F. Afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, immateriële vaste activa en materiële vaste activa		592	695	680
G. Waardeverminderingen	(9)	13.001	36.118	6.373
1. Op financiële vaste activa		6.186	15.170	6.373
2. Op vlottende activa		6.815	20.948	0
H. Voorzieningen voor risico's en kosten		0	0	0
I. Minderwaarde bij realisatie		3.960	3.195	3.100
1. Van materiële en immateriële vaste activa		0	0	0
2. Van financiële vaste activa	(10)	1.817	2.292	927
3. Van vlottende activa		2.143	903	2.173
J. Uitzonderlijke kosten		0	0	0
K. Belastingen		106	126	18
L. Winst van het boekjaar		263.484	322.518	67.769
M. Overboeking naar belastingvrije reserves				
N. Te bestemmen winst van het boekjaar		263.484	322.518	67.769
Resultaatverwerking				
A. Te bestemmen winstsaldo		1.747.587	1.555.079	1.306.957
1. Te bestemmen resultaat van het boekjaar		263.484	322.518	67.769
2. Overgedragen winst van het vorige boekjaar		1.484.103	1.232.562	1.239.188
Totaal		1.747.587	1.555.079	1.306.957

Resultatenrekening

(€ 1.000)	Nota's	2017	2016	2015
Opbrengsten				
A. Opbrengsten uit financiële vaste activa		263.872	343.761	75.476
1. Dividenden	(11)	262.279	342.293	73.604
2. Interesten		201	120	547
3. Tantièmes		1.392	1.348	1.326
B. Opbrengsten uit vlottende activa		1.647	1.221	1.339
C. Andere financiële opbrengsten		1	9	4
D. Opbrengsten uit geleverde diensten		3.148	2.596	4.611
E. Andere lopende opbrengsten		364	370	337
F. Terugnemingen van afschrijvingen en waardeverminderingen op materiële en immateriële vaste activa				
G. Terugnemingen van waardeverminderingen		1.016	261	9.691
1. Op financiële vaste activa		102	62	5.214
2. Op vlottende activa		914	200	4.477
H. Terugnemingen van voorzieningen voor risico's en kosten		0	0	4
I. Meerwaarde bij realisatie	(12)	25.762	30.028	3.926
1. Van immateriële en materiële vaste activa		20	23	8
2. Van financiële vaste activa		23.041	29.636	3.560
3. Van vlottende activa		2.701	369	357
J. Uitzonderlijke opbrengsten		0	0	0
K. Regularisering van belastingen en terugneming van voorzieningen voor belastingen				
L. Verlies van het boekjaar		0	0	0
M. Onttrekking aan de belastingvrije reserves				
N. Te bestemmen verlies van het boekjaar		0	0	0
Resultaatverwerking				
C. Toevoeging aan het eigen vermogen		18.456	1.988	8.202
3. Aan de overige reserves		18.456	1.988	8.202
D. Over te dragen resultaat		1.654.848	1.484.103	1.232.562
1. Over te dragen winst		1.654.848	1.484.103	1.232.562
F. Uit te keren winst		74.283	68.989	66.194
1. Vergoeding van het kapitaal		73.693	68.334	65.654
2. Bestuurders of zaakvoerders		590	655	540
Totaal		1.747.587	1.555.079	1.306.957

Balans

Activa

1. Materiële vaste activa: de samenstelling van deze post is grotendeels ongewijzigd gebleven in vergelijking tot de voorgaande jaren: het betreft voornamelijk de gebouwen en inrichting van het vastgoed gelegen in Antwerpen aan de Begijnenvest 113 en aan de Schermersstraat 44, waar de maatschappelijke zetel van Ackermans & van Haaren gevestigd is. Het gebouw aan de Schermersstraat 42, dat verhuurd wordt aan dochterbedrijf Leasinvest Real Estate is opgenomen onder de "overige materiële vaste activa".
2. Financiële vaste activa - Verbonden ondernemingen: AvH heeft van Extensa diens participatie in Leasinvest Real Estate en LRE Management overgenomen voor 156,8 miljoen euro. In december 2017 verkocht AvH haar 75%-deelneming in Nationale Maatschappij der Pijpleidingen voor een bedrag van 33 miljoen euro (o.a. na ontvangst van een uitzonderlijk dividend van 12,4 miljoen euro voorafgaand aan de verkoop). De laatste schijf (21,8%) van de deelneming van AvH in Holding Groupe Duval (HGD) werd volledig afgebouwd door de ruil tegen 23,5% van de aandelen van de Franse vastgoedvennootschap Patrimoine & Santé. Vervolgens hebben AvH en de leden van het management van Residalya hun respectievelijke belangen in Residalya en in Patrimoine & Santé ingebracht in de Belgische holding HPA, waarin AvH 71,72% bezit.
3. Financiële vaste activa - Ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat: AvH heeft in 2017 haar deelneming in Sipef verhoogd tot 30,25% door aankoop van aandelen via de beurs, maar vooral door in te schrijven op de publieke kapitaalverhoging van Sipef. De totale bijkomende investering in het versterken van de participatie in Sipef kwam uit op 40,4 miljoen euro.
4. De overige vorderingen op ten hoogste één jaar bestaan uit terug te vorderen belastingen en de netto boekwaarde van de financieringen die aan GIB werd verleend.
5. De beweging op de post geldbeleggingen vloeit enerzijds voort uit de aankoop van 51.300 eigen aandelen die voorheen in de portefeuille van Brinvest zaten en anderzijds uit de verkoop van beleggingen in beleggingsfondsen beheerd door Delen Private Bank aan Brinvest. De post eigen aandelen bedraagt op jaareinde 37,0 mio euro. Als gevolg van transacties, zowel in uitvoering van het liquiditeitsprogramma als binnen de context van het aandelenoptieplan en de indekking daarvan, heeft AvH in 2017 per saldo 7.979 eigen aandelen gekocht. Voor verdere toelichting bij de bewegingen op de eigen aandelen wordt verwezen naar de toelichting verstrekt op pagina's 181-182 van dit rapport.

Passiva

6. Het eigen vermogen van AvH is met 189,2 miljoen euro gestegen in vergelijking tot de toestand per einde 2016 (beide cijfers inclusief de aan de algemene vergadering van aandeelhouders voorgestelde winstverdeling). Deze aangroei vloeit voort uit het resultaat over het boekjaar 2017 dat 263,5 miljoen euro bedraagt, verminderd met het aan de algemene vergadering van aandeelhouders voorgestelde dividend van 73,7 miljoen euro dat in de loop van 2018 uitbetaald zal worden.
7. Naast de schulden ten aanzien van dochtervennootschap AvH-CC dat de geldmiddelen van de groep centraliseert, had AvH op 31 december 2017 uitsluitend korte termijn financiële schulden onder de vorm van "commercial paper" voor een bedrag van 45,0 miljoen euro.
8. Het bedrag aan overige schulden per 31 december 2017 van 102,8 miljoen euro is inclusief de aan de algemene vergadering van aandeelhouders voorgestelde winstverdeling. Dat dividend stijgt met 8% in vergelijking tot einde 2016. De overige schulden omvatten tevens de laatste schijf van 28 miljoen op euro op de aankoop van de Sofinim aandelen die op einde september 2018 dient te worden betaald.

Resultatenrekening

Kosten

9. De waardeverminderingen hebben in 2017 voornamelijk betrekking op de deelnemingen en desgevallend financieringen op Financiële Flo/Groupe Flo, HPA en op Oriental Quarries & Mines in lijn met de waardecorrecties die door AvH in haar geconsolideerde rekeningen werden verwerkt per jaareinde 2017.
10. Op de inbreng van de 23,5%-deelneming in Patrimoine & Santé bij HPA werd enkelvoudig een minderwaarde geboekt van 1,8 miljoen euro.

Opbrengsten

11. AvH heeft 262,3 miljoen euro dividenden ontvangen van haar rechtstreekse deelnemingen, inclusief een uitzonderlijk dividend van Extensa van 156,8 miljoen euro en van 12,4 miljoen euro van Nationale Maatschappij der Pijpleidingen. In 2016 werd nog 250 miljoen dividend uitgekeerd door Sofinim volgend op de aankoop van de 26% van de aandelen in Sofinim die voordien aangehouden werden door NPM Capital.
12. AvH realiseerde in 2017 6,0 miljoen euro meerwaarde op de ruiltransactie van de laatste schijf in Holding Groupe Duval tegen 23,5% in Patrimoine & Santé. Verder werden er enkelvoudige meerwaarden geboekt op de verkoop van NMP (2,9 miljoen euro) en Ogeda (13,9 miljoen euro).

Algemene gegevens betreffende de vennoot- schap en het kapitaal

Algemene gegevens betreffende de vennootschap

Maatschappelijke zetel

Begijnenvest 113, 2000 Antwerpen

BTW BE 0404.616.494

RPR Antwerpen - Afdeling Antwerpen

Datum van oprichting, laatste statutenwijziging

De vennootschap werd opgericht op 30 december 1924 bij notariële akte, in extenso verschenen in de Bijlagen bij het Belgisch Staatsblad van 15 januari 1925 onder nummer 566. De statuten werden meermaals gewijzigd en voor het laatst bij notariële akte op 13 november 2017, bij uittreksel bekendgemaakt in de Bijlagen bij het Belgisch Staatsblad van 13 december 2017 onder nummer 17175234.

Duur van de vennootschap

Onbepaald.

Rechtsvorm, toepasselijk recht

Naamloze vennootschap naar Belgisch recht die een openbaar beroep op het spaarwezen doet of heeft gedaan in de zin van artikel 438 van het Wetboek van Vennootschappen.

Doel van de vennootschap

De vennootschap heeft tot doel:

- (a) de studie, het toezicht en de directie van alle openbare of private werken, bijzonder op het gebied van de bouw in het algemeen, de organisatie, het bestuur van alle vennootschappen of ondernemingen en de bijstand aan dezen onder alle vormen;
- (b) de aanneming ter zee en te land van alle openbare of private werken op het gebied van de bouw en voornamelijk de aanneming van alle werken ter zee en op de binnenwateren, grote bevoeiingswerken en normalisering van waterlopen, grote werken voor drooglegging en bemaling, uitbaggering, boring, peiling en uitgraving van putten, ontwatering, bouw van kunstwerken, graafwerken en algemene aanneming van constructies, evenals het vlotbrengen van boten en schepen;
- (c) de prospectie te land en ter zee op het gebied van de ontginningsnijverheid, voornamelijk ruwe petroleum of aardgas en de minerale producten in het algemeen;

(d) de uitbating, productie, omvorming, verdeling, aankoop, verkoop en vervoer van alle producten van de ontginnings-nijverheid;

(e) de verwerving, uitbating, productief making, overdracht van gronden, onroerende goederen en welkdanige onroerende rechten;

(f) het op om het even welke wijze verwerven, uitbaten, en te gelde maken van alle intellectuele rechten, brevetten en concessies;

(g) het bij wijze van inschrijving, inbreng, fusie, samenwerking, financiële tussenkomst of anderszins verwerven van een belang of deelneming in alle bestaande of nog op te richten vennootschappen, ondernemingen, bedrijvigheden of verenigingen zonder onderscheid in België of in het buitenland;

(h) het beheren, valoriseren en te gelde maken van deze belangen of deelnemingen;

(i) het rechtstreeks of onrechtstreeks deelnemen aan het bestuur, de directie, de controle en vereffening van de vennootschappen, ondernemingen, bedrijvigheden en verenigingen waarin zij een belang of deelneming heeft;

(j) het verlenen van alle advies en bijstand op alle mogelijke vlakken van de bedrijfsvoering aan het bestuur en de directie van de vennootschappen, ondernemingen, bedrijvigheden en verenigingen waarin zij een belang of deelneming heeft, en in het algemeen het stellen van alle handelingen die geheel of gedeeltelijk, rechtstreeks of onrechtstreeks behoren tot de activiteiten van een holding.

De vennootschap kan alle hoegenaamde burgerlijke, commerciële, industriële, financiële, roerende en onroerende verrichtingen uitvoeren, die rechtstreeks of onrechtstreeks in verband staan met haar doel of die van aard zijn de verwezenlijking daarvan te bevorderen.

Zij kan zich ten gunste van de vennootschappen, ondernemingen, bedrijvigheden en verenigingen waarin zij een belang of deelneming heeft borg stellen of haar aval verlenen, optreden als agent of vertegenwoordiger, voorschotten toestaan, kredieten verlenen, hypothecaire of andere zekerheden verstrekken.

De bedrijvigheid van de vennootschap mag zowel in het buitenland als in België uitgeoefend worden.

Raadpleging van documenten i.v.m. de vennootschap

De enkelvoudige en de geconsolideerde jaarrekening van de vennootschap worden neergelegd bij de Nationale Bank van België. De gecoördineerde versie van de statuten van de vennootschap kan geraadpleegd worden op de griffie van de rechtbank van koophandel te Antwerpen, afdeling Antwerpen. Het jaarlijks financieel verslag wordt verstuurd naar de aandeelhouders op naam alsook naar eenieder die hierom verzoekt. De gecoördineerde versie van de statuten en het jaarlijks financieel verslag zijn tevens beschikbaar op de website (www.avh.be).

Algemene gegevens betreffende het kapitaal

Geplaatst kapitaal

Het geplaatst maatschappelijk kapitaal bedraagt 2.295.277,90 euro. Het kapitaal is volledig volgestort en wordt vertegenwoordigd door 33.496.904 aandelen zonder vermelding van nominale waarde.

Kapitaalverhogingen

De meest recente kapitaalverhoging dateert van 11 oktober 1999, en dit in het kader van de fusie door overname van Belcofi NV door Ackermans & van Haaren NV.

Toegestaan kapitaal

Overeenkomstig de beslissing van de buitengewone algemene vergadering van 13 november 2017 kan de raad van bestuur in de gevallen voorzien in het bijzonder verslag het maatschappelijk kapitaal gedurende 5 jaar, te rekenen vanaf 13 december 2017, in één of meer malen verhogen met een bedrag van maximum 500.000 euro.

De raad van bestuur kan tevens gebruik maken van het toegestaan kapitaal, in geval van openbaar overnamebod op effecten uitgegeven door de vennootschap, onder de voorwaarden en binnen de grenzen van artikel 607 van het Wetboek van Vennootschappen. De raad van bestuur kan van deze machtiging gebruik maken, indien de kennisgeving van de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten (FSMA) aan de vennootschap dat haar is kennis gegeven van een openbaar overnamebod, niet later dan drie jaar na 13 november 2017 plaatsvindt.

De kapitaalverhogingen waartoe krachtens deze machtigingen wordt besloten kunnen geschieden overeenkomstig de door de raad van bestuur te bepalen modaliteiten, met of zonder uitgifte van nieuwe aandelen, door uitgifte van al dan niet achtergestelde converteerbare obligaties of van warrants of andere roerende waarden al dan niet gehecht aan andere effecten van de vennootschap.

De machtiging omvat de bevoegdheid om over te gaan tot:

- (i) kapitaalverhogingen of uitgiften van converteerbare obligaties of van warrants waarbij het voorkeurrecht van de aandeelhouders is beperkt of uitgesloten,
- (ii) kapitaalverhogingen of uitgiften van converteerbare obligaties waarbij het voorkeurrecht van de aandeelhouders is beperkt of uitgesloten ten gunste van één of meer bepaalde personen, andere dan personeelsleden van de vennootschap of van haar dochtervennootschappen, en
- (iii) kapitaalverhogingen die geschieden door omzetting van reserves.

De bevoegdheden kunnen worden hernieuwd overeenkomstig de wettelijke bepalingen.

Aard van de aandelen

De volgestorte aandelen en de andere effecten van de vennootschap bestaan op naam of in gedematerialiseerde vorm. Elke titularis kan op elk ogenblik op zijn kosten de omzetting vragen van zijn volgestorte effecten in een andere vorm, binnen de grenzen van de wet.

De effecten zijn ondeelbaar tegenover de vennootschap die de rechten behorende tot ieder aandeel waarover betwistingen zouden bestaan betreffende de eigendom, het vruchtgebruik of de naakte eigendom kan schorsen. De mede-eigenaars, de vruchtgebruikers en de naakte eigenaars zijn gehouden zich respectievelijk te laten vertegenwoordigen door een gemeenschappelijke mandataris en daarvan kennis te geven aan de vennootschap. Ingeval van vruchtgebruik zal de naakte eigenaar van het aandeel tegenover de vennootschap vertegenwoordigd worden door de vruchtgebruiker, behoudens andersluidende overeenkomst tussen partijen.

Aandelen aan toonder

Sinds 1 januari 2008 mag de vennootschap geen aandelen aan toonder meer uitgeven en kunnen de aandelen op naam niet meer worden omgezet in aandelen aan toonder.

De toonderaandelen, die uiterlijk op 31 december 2013 niet waren omgezet in aandelen op naam of in gedematerialiseerde aandelen, zijn sinds 1 januari 2014 van rechtswege omgezet in gedematerialiseerde aandelen.

Deze aandelen werden ingeschreven op een effectenrekening op naam van Ackermans & van Haaren. De rechten verbonden aan deze aandelen (stemrecht, recht op deelneming in de winst, enz.) werden geschorst. Sinds 1 januari 2015 is Ackermans & van Haaren gerechtigd om de aandelen waarvan de rechthebbende zich niet heeft bekendgemaakt ter beurse te verkopen, na bekendmaking van een bericht in die zin. Ackermans & van Haaren heeft, conform de wettelijke procedure, in de loop van 2015 10.872 aandelen ter beurse verkocht en de opbrengst daarvan in bewaring gegeven bij de Deposito- en Consignatiekas.

Contact

Voor alle vragen kan men terecht op het telefoonnummer +32 3 231 87 70 of via e-mail: dirsec@avh.be ter attentie van Jan Suykens of Tom Bamelis.

Ackermans & van Haaren NV
Begijnenvest 113
2000 Antwerpen, België
Telefoon +32 3 231 87 70
E-mail: info@avh.be
Website: www.avh.be
RPR Antwerpen
BTW: BE 0404.616.494

Foto's

© Nicolas van Haaren

De digitale versie van dit jaarverslag kan geraadpleegd worden op www.avh2017.be.

Ce rapport annuel est également disponible en français.

This annual report is also available in English.

De Nederlandse versie van dit document moet beschouwd worden als het officiële referentiedocument.

Concept en realisatie

FBD nv (www.fbd.be)

Financiële kalender

25 mei 2018	Tussentijdse verklaring Q1 2018
28 mei 2018	Algemene vergadering
31 augustus 2018	Halfjaarresultaten 2018
23 november 2018	Tussentijdse verklaring Q3 2018
28 februari 2019	Jaarresultaten 2018

Ackermans & van Haaren NV

Begijnenvest 113

2000 Antwerpen - België

Tel. +32 3 231 87 70

info@avh.be

www.avh.be